yüzümü hatırlayan var mı?

roman

şener aksu

yüzümü hatırlayan var mı?

şener aksu

1. basım
temmuz 2020

ısbn
978-605-4651-61-0

yayın yönetmeni
ş.a

kapak resmi
Aydın Tutçalı

dizgi
Aydın Tutçalı

baskı
başak matbaa tan. hiz. ith. ihr. tic. ltd. şti.
anadolu bulvarı no: 5/15 Gimat / Ankara

iletişim
0312 221 06 38
info@armoniaajans.com

aydilisanat yayınları 70

yüzümü hatırlayan var mı?

şener aksu

I.söz

bulduğun aradığından başkadır

bir avuç zaman
kendini arayan yol
dağın kara yüzü
ateş varsa her şey var
bir alevlik şüphe

II.söz

yaşadığın hatırladığından fazladır

uykusu çalınmış bellek
bir nehir iki kıyı
kayıp yüz
anılarda yorulan dil
korkunun gözleri

III. söz

yaşadığın kararındır

karda soyulan yürek
ateşi çıkan sabah
ıslıkla düğümlenen zaman
yüreğin düğümü ikircik
buluttan düğüm

1.söz
bulduğun aradığından başkadır

bir avuç zaman

Sokağı döndüğünde tam da annesinin anlattığı gibi bir evle karşılaştı; duvarları beyaz badanalı, kapısı tahtadan… Bu o ev olmalıydı, hiç şüphesi yoktu bundan. İşte, annesinin fırlayıp çıktığı kapı buydu, oyunlar oynadığı sokak buydu… Sevinçli olmalıydı, yüzlerce kez dinlediği hikayelerin geçtiği evi bulmuştu. Karşısında duruyordu o masal yerine dinlediği pencereler… Ama sevinmek bir yana içini ağır bir hüzün dolduruyordu. Öyle ağırdı ki başını kaldırıp bakamıyordu bile merdivenlerine…

Annesinin çocukluğu annesinin sevinciydi; Ilgın'ın içi başka bir iklimdi… Ilgın'a göre bu bir görevdi, gelip bulmuştu kendisini o kadar. Başka bir anlamı yoktu, olamazdı da… Bir kez daha bakıp bırakmak istiyordu annesini bıraktığı gibi memleketinde… Kendini toparladı, dönüp baktı… Pencerelerindeki perdelerimin ayrımına o an vardı; *"Demek ki hala oturuluyor bu evde."* diye mırıldandı. Buna şaşırmıştı. *"Kim oturuyor acaba?"* diye geçti içinden… Meraklanmıştı,

basbayağı meraklanmıştı… Oysa annesiyle ilgili her şeyden uzak olmaya çabalamıştı ömrü boyunca… Dönüp Sayram'a baktı.

Sayram evi fotoğraflıyordu boyuna; eğilip kalkıyor, bakış açısını değiştiriyordu. Arada dönüp gülümsüyordu sevinçle Ilgın'a... Annesi fotoğraf çekmesini istemişti, iyi ki Sayram bu işi üstlenmişti; bir de onunla uğraşmak gerekecekti yoksa… Bir an Sayram'ın arkasındaki karla kaplı dağı gördü. Üzerinde hiç ağaç yoktu; bembeyaz bir bebek kafası gibiydi tepesi. Sonra eli yavaşça karnına gitti, henüz üç aylıktı bebesi…

-Doğru tarif etmişler, değil mi? dedi Sayram.

Başını salladı Ilgın, ardından dönüp sokağın başına doğru yürüdü. Annesinin çocukluğundan kurtulmak istiyordu. Zaten bu evi o kadar dinlemişti ki annesinden, iğreniyordu evle ilgili yeni bir şey duymaktan. Hele annesinin bu evdeki yaşantısını acındırarak anlatması yok mu? Bunu özellikle mi yapıyordu anlamıyordu; bütün anıları yoklukla, yoksullukla, yoksunlukla bezeliydi. Bütün anılarında çevresinde kötü insanlar oluyordu. Düşmanları oluyordu, çekemeyenleri oluyordu. Hep Onun hakkında dedikodu yapılıyordu… Hakkını yiyorlardı, vs. vs. vs… Annesi konuştuğunda sözcüklerin üzerine dikenler tünüyordu sanki; duyduğu an kulakları kanıyordu…

Kendi kendine defalarca söz vermişti, kimseye anılarını anlatmayacaktı; kimse hakkında konuşmayacaktı, yaşadıklarına susacaktı, ölene kadar susacaktı… Yaşanan yaşanır giderdi, sürekli geçmişte kalmanın anlamı neydi bir türlü anlamıyordu Ilgın… *"Unutmayı seviyorum…"* diye mırıldandı içinden birçok kez… *"Unutup uyutmak istiyorum geçmişi…"* diye ekliyordu ardından. Sayram'ın duymayacağını sanıyordu ama duymuştu.

-*Ne güzel* söyledin, harika bir dize olur bu. *Bak hoca da söyledi, sende şair yüreği var…*

-*Yanılıyorsunuz,* dedi Ilgın… Sanki bir sırrı açığa çıkmıştı, öfkelendi, hızla sokağın başına doğru yürüdü.

-Annene fotoğrafları sen mi göndereceksin, ben mi göndereyim?

-*Sen gönder…* diye kestirip attı Ilgın.

-Emin misin? Hani annenin çocukluğu falan, sen gönderirsen daha çok sevinir…

-*Sen gönder!* diye yanıtladı. Yanıtlamaktan çok azarlıyordu Sayram'ı sanki… Onun ne suçu varsa? Ama dayanamıyordu böyle şeylere… Bir an önce buradan uzaklaşmak istiyordu. Hızla sokağı döndü. Bir an arkasında Sayram'ın olmadığını fark etti. O hala telefonuyla uğraşıyordu. Belli ki fotoğrafları gönderiyordu annesine. Şimdi pek gönenirdi annesi, hemen telefon ederdi ardından da... Cebinden telefonunu çıkarıp kapatıverdi. Artık sorunu çözmüştü, annesiyle konuşmak istemiyordu şimdi... Bir yığın hikaye duymak istemiyordu yeniden... Durup Sayram'ı bekledi. Gözüne yamacın tepesindeki Gevhernik kalesi ilişti.

Nasıl bir kaleydi bu böyle; neredeyse eyere benziyordu, altındaki tepe de atın sırtı gibi yükselmişti topraktan... Üstüne atlayıp kaçmayı düşledi her şeyden. Kendinden bile… Olsa ne güzel olurdu ama; başka bir dünya, başka bir hayat… Tek bir hayat haksızlıktı. Acemice yaşıyordu insan ne olduğunu anlamadan. Bir başka ömür daha olsa her şey güzelleşirdi. Belki de ikinci bir hayat olasılığı vardı, paralel evren gibi paralel ömür… Bu daha olasıydı. İnsan iki ayrı hayatı birden yaşayabilmeliydi. Düş hayatı ve katlandığı hayat! Zaten bir düş dünyası vardı Ilgın'ın. Katlandığı hayata dayanamadığında hemen oraya kaçıyordu. Bu yüzden pek arkadaşı da yoktu, sohbetin içinde dalıp giden biriyle dostluk kurmak istemiyordu kimse.

Ama umurunda da değildi. Dostlukları da bir işe yarasaydı bari…

-*İstersen Belediye Başkanı*'na uğrayalım. Dedi Sayram.

-*Olur,* diye yanıtladı Ilgın. Madem başka bir dünyaya gidemiyordu, su gibi eğime uyup akacaktı çaresiz. Tıpkı gece kıyısında yürüdükleri dere gibi… Ceviz ağaçlarının altından ne hoş bir yürüyüştü o öyle… İçinde kapılar açılmıştı sanki her adımda… Paslı kilitlerle kitlenmiş kapılar… Demir kapılar, ağır kapılar… Bir hafiflik hissediyordu. İyi ki Sayram'ın teklifini kabul etmiş ve gelmişlerdi Ardanuç'a. Ardanuç dedikleri bir avuç kasaba…

Yüz yüz elli metre yürümemişlerdi ki belediye binasına vardılar. Bina büyükçe bir köy evi gibiydi ama öyle heybetli bir kapısı vardı ki bakmaya doyamıyordu insan. Sanki insanlar değil de devler giriyormuş gibi yüksekti. Ahşap işlemeleri nasıl da incelikliydi… Bir dantel gibi narindi, bir dantel gibi çekici… Sihirli bir kapıya benziyordu, düşten bir kapıya… Belki de başka bir dünyaya geçit… Belki de bir başka dünya mümkündü. Bir başka dünya mümkünse kesin böyle bir kapısı vardı.

Sayram içeriye çoktan dalıvermişti. Kapıda ne güvenlik görevlisi ne de başka biri vardı. Loş bir koridor karşıladı Ilgın'ı. Koridordan çok tünele benziyordu. Erzurum'dan gelirken sık sık girdikleri tüneller gibi bir anda bitecek sandı ama koridorun çıkışı yoktu. Sol yanda merdiven boşlukları gözüne çarptı. Sayram merdivenlere yönelmişti, onu takip etti.

Bir kat çıktıklarında devam edip etmemeye karar veremediler. Sol tarafta bir kapı açıktı ve ışık kapıdan koridora taşıyordu. Işık gözlerini kamaştırdığından kapının üzerindeki yazıyı okuyamadılar. Sayram kapıya doğru yürüdü; o an gölgesi büyüdü, büyüdü, Ilgın'ın yüzüne vurdu. Ilgın'ın içinden bir

titreme geldi. Dışarıda hava ılıktı, latifti, hoştu ama binanın içi soğuktu. Sağa sola bakındı; bir belediye binası için oldukça ıssız bir yerdi. Sayram'ın sesini duyuyordu, Sayram biriyle konuşuyordu. Sayram işaret edince ona doğru yürüdü. Kapıya yaklaştıkça ışık yüzüne vurmaya, teninden geçip yüreğini ısıtmaya başladı.

Orta yaşlı bir kadın, oturması için Ilgın'a yer gösterdi. Yavaşça koltuğa oturdu. Bu oda öyle aydınlıktı ki her ayrıntı kendini cömertçe ortaya seriyordu. Kadının giydiği hırka, hırkanın yakasındaki işlemeler, tokası, kaşları... Kendinin nasıl göründüğünü düşündü bir an. Kadının gözünden kendini görmeye çalışıyordu.

-*Çay içer misiniz?* diye sordu kadın.

O an midesinin bulandığını fark etti. Neden böyle olmuştu, anlamadı. Sonra yolda geçtikleri tünelleri anımsadı... *"Ne garip bir şey bu böyle?"* diye düşündü kendi kendine. *"Bir şey anımsamaya gelmiyor, bedenim de anımsıyor olanı biteni..."* Sonra içinden bir gülme geldi. Bedenin belleği mi vardı ki hatırlasın? Tuhaflıkları severdi ama bu fikir Ilgın'a bile çok tuhaf gelmişti. *"Bedenin belleği ha!"* diye söylendi içinden birkaç kez... O sırada çaycı belirdi. Yüzü güleç genç bir adamdı; bıyıkları Sayram'ın bıyıklarına benziyordu.

-*Çay!* dedi.

Sekreter Sayram'a vermesini işaret edince...

-*Bacım çay içmiyorsa ıhlamur getireyim?* diye sordu.

Midesi kalkmıştı ve ne söyleseler bulanıyordu, duymamak için kulağını kapatacaktı neredeyse, eliyle istemediğini belirtti. Yüzünü öyle buruşturmuştu ki adamın gözleri büyüdü.

-*Su getireyim bacım, ya da kolonya vereyim?*

-*Yok, istemem…* diye mırıldanabildi. Niye ısrar ediyordu bu adam böyle, anlamadı. *Biraz midem bulanıyor da…* diye yanıtladı ki konuşmasın çaycı.

O an Sayram söze girdi.

-*Hamile…*

Çaycı bir adım geri çekildi.

-*Peki bacım. Canın bir şey çekerse hemen yetiştiririm, meraklanma.*

O an Başkan kapıda göründü. Sekretere bir şeyler söyledi. Sonra Ilgın ve Sayram'a baktı.

Sekreter;

-*Sizi ziyarete gelmişler Başkan*ım.

-*Hoş gelmişler! Buyurun! Buyurun!* dedi ve kapıyı açık bırakıp içeri girdi.

Kapıdan içeri girdiğinde Başkan'ın güleç yüzüyle karşılaştı. Elini uzatmış bekliyordu.

-*Hoş geldiniz! Buyurun şöyle…*

Böyle bir karşılaşma beklemediğinden şaşırıp kaldı Ilgın. Başkanın elini sıktığında içinde bir şefkat hissetti. Tokalaşmayı sevmezdi, hele salgından sonra kimseyle tokalaşmıyordu da… Ne var ki Başkan'ın elini sıkmış olmaktan çekinmemiş, bir rahatsızlık duymamıştı. Sayram'a baktı; Başkan'ın gösterdiği koltuğa oturmuş etrafı inceliyordu. Oda alışık olmadığı bir tarzda döşenmişti. Çevresini incelerken Başkan'ın sesini duydu.

-*Böyle buyurun siz de isterseniz*…

Ilgın yavaşça gelip Sayram'ın yanına oturdu. Başkan elinde bir kolonya ve çikolatayla geldi.

-Alır mısınız?

Ilgın utandı. Annesinin bakışları geldi bir an gözünün önüne, yüreği sıkıştı. Böyle zamanlarda kalkıp hizmet etmeliydi, büyüklere hizmet ettirmek ayıptı. Kalkıp kolonya ve çikolatayı alıp tutmak geçti içinden… Bir an ikirciklendi, sonra ellerini uzatıverdi.

-Hayırdır? dedi Başkan. *Sizi kasabamıza getiren nedir?*

Kekeleyerek söze başladı Sayram ve ziyaret nedenini uzun uzun anlattı. Hocadan, hocanın kitabından söz etti önce. O an Başkan'ın yüzünde bir gülümseme oldu ama böyle derinden bir gülümseme…

İki adam konuşurken Ilgın çevreyi incelemeye başladı. Pencereler eski zamanlardan bir anı gibiydi; yepyeniydiler gerçi ama yine de eskiyi çağrıştırıyorlardı… Eskitilmiş ahşap işleme çok yakışmıştı. Eskinin bu çekiciliği nereden geliyordu? Her şeyin eskisine yönelik bir istek, bir beğeni vardı şimdi içinde… Oysa geçmişini düşünmekten nefret ederdi. Askı bile eskitilmiş ahşaptan yapılmıştı, duvarlarda eskitilmiş oymalar vardı. Başkanın masasıyla konukların masası aynı seviyedeydi, sandalyeleri aynı türdendi. Böyle bir oda görmemişti. Bir başka dünyaya mı girmişti?

Bir ara Başkan'ın kendine bakıp bir şeyler söylediğini fark etti, toparlandı. Yüzü kızardı, utandı. *"Af edersiniz Başkanım, ahşaplar ilgimi çekti de…"* diye mırıldandı. Ama Başkan duymadı bile, Sayram'la sohbete dalmıştı.

O an kapı açıldı ve yine o çaycı elinde çaylar ve bir tabak meyve kurusuyla çıkageldi.

-Bunlar mideye iyi gelir bacım… dedi çaycı. Hızla çayları ve tabakları bırakıp çıktı.

Başkan ve Sayram bir edebiyat sohbetine tutulmuşlardı. Şiir üzerine konuşuyorlardı. Sayram çantasından kitabını çıkarıp imzalayarak Başkan'a uzattı. Onun bu halini seviyordu, kitabını armağan etmesini seviyordu. Bu dönemlerinde Sayram'ın kendine güveni yüreğini ısıtıyordu. Güvenebileceği bir insandı Sayram, güven her şeyden önemliydi çünkü… Yaşadıklarından bunu öğrenmişti, yaşam ona bunu öğretmişti. Öğretirken de örselemişti ruhunu… Dikkatini uzun süre toplayamıyordu, kayıp gidiyordu çağrışımlarla ilgisi…

Pencereden görünen manzara derindi. Uzaktaki tepelerde köknarlar dizi dizi sıralanmışlardı. Heybetli yamaçlarda dimdik göğe uzanıyorlardı. Ne kadar kararlıydılar yaşamaya, ne kadar dirayetliydiler… Ilgın hiç böyle kararlı olmamıştı hayatında. Katlanıp gidiyordu olan bitene… Rüzgâr mı alıp götürüyordu yoksa o mu rüzgara kendini bırakıyordu, belli değildi. Bir şeylere karşı çıkmak, bir şeyleri değiştirmek çok ağırdı. Olan oluyordu işte… Hamileliği gibi.

Henüz emin olmadan hamile kalmıştı, henüz çocuk isteyip istemediğini bilmeden... Korkuyordu. Çocuk doğurmaktan da korkuyordu, çocuk büyütmekten de… *"Kendi ömrüne sahip çık!"* diye bir şey duymuştu, duymuş muydu okumuş muydu anımsamıyordu ama söz kulağında çınlayıp duruyordu. Kendi ömrüne nasıl sahip çıkabilirdi ki! Her şey o kadar zordu, o kadar karışıktı ki! Neyi nasıl yapacağını seçmeye gücü kalmıyordu. Kafasının içinde bir yerde koca bir karanlık beklenmedik anlarda yutuyordu her şeyi… Hiçbir şeyin anlamı kalmıyordu, hiçbir şeyin değeri kalmıyordu. Ne kendi olabilirdi ne kendine sahip olabilirdi. Hem nasıl sahip çıkacaktı ki ömrüne? Olacak oluyordu işte…

-*Oo!* Öğlen olmuş, açlığınız nasıl bilmiyorum ama siz*i cağ yedirmeden gönderemem.* dediğini duydu Başkanın.

Bir an iki adamın da kendine baktığını fark etti.

-*Olur.* dedi Ilgın. Sonra kendine şaşırdı, genelde böyle durumlarda *"hayır"* derdi ama birden karnı acıkmıştı. Böyle acıkmalarla hamilelikten sonra tanışmıştı. Oysa mızmızdı, canı yemek istemezdi, nazlanıp dururdu hep… Yemeği bir görev bellemişti, sevinç değil!

-*Erzurum'da cağ döner yemişsinizdir elbet ama Ardanuç'ta yemeden cağ döner yedim denmez…* Sözünü bitirmeden telefonuna uzandı Başkan; *"Ersin…"* dedi ama Ilgın gerisini duymadı bile… Başkan'ın, arkasında duran Atatürk portresine ne kadar benzediğini fark etti birden. *"Garip…"* diye geçirdi içinden. "İnsan her şeyi birbirine benzetiyor… Göz yanılmaya eğilimli…"

-*Şansımız yokmuş*, dedi Başkan, *d*öner kalmamış ama Arafat'ın orda *kaldıysa kavurma ya da kuru fasulye yeriz, ne dersiniz?*

-*Size zorluk olmasın Başkan*ım, dedi Sayram. *Biz buluruz orayı, sonra da zaten Erzurum'a döneceğiz.*

-*Ben de acıktım*. dedi Başkan. Sonra göbeğini gösterip, *bayağı da büyüdü son zamanlarda, doyurmak zor oluyor*…

-*Elbette birlikte yemek bizim için de sevinç olur. Hocam birlikte yediğiniz yemeklerdeki sohbetlerden söz eder hep.*

-*Bak, hocan uyumlu adamdır. Gidelim dedik mi gider, gelelim dedik mi gelir. Ama işte şair bir yandan da… Bilmem hak verecek misin? Mesela salgın zamanında bile bana şiir gönderiyor ve okumamı bekliyordu. Adamın dünyası başka türden bir dünya, öncelikleri başka… Şiir yazmış ya onun için en önemli şey o… Normal hayatın önceliklerinin önemi yok. Düşünsene salgın alıp başını gitmiş, ölümler var… Yoksulluk var,* açlık var…

-Yani, şairlerin böyle bir şeyi var galiba…

-Sadece şairlerin değil, bakıyorsun bir teyze arıyor ve onun için en önemli şey, diyelim tavukları… Bana diyor; "Tavuklarım kayıp Başkanım, yardım et!"

-Hay Allah… Ama bulsanız ona sevinç olur.

-Bu "sevinç olur" lafını da ondan duymuştum, sizi de etkilemiş bakıyorum.

-Evet öyledir… Hocam ne de olsa…

-O halde kalkalım. dedi Başkan.

Başkan kapıya yönelince Ilgın da kalktı. Başkan önden Ilgın'ın çıkması için ısrar etti. Başkanın nezaketi çok hoşuna gitti Ilgın'ın, yüzü gülümsedi. Sonra birlikte merdivenlere yöneldiler, en alt kata inip başka bir kapıdan çıktılar. Merdiven yoktu, dümdüz çıkılıyordu bahçeye… Karşıda bir park vardı, karşıda çalıların zor tutunduğu bir yamaç… Geriye döndü; çıktıkları kapı da ağaç işlemeden yapılmıştı.

-Binayı beğendiniz mi? diye sordu Başkan. Ilgın'ın binaya ilgisini fark etmiş olmalıydı.

-Evet.

-Yandaki kaymakamlık binasını hükümet yaptı ama bize ödenek ayırmadılar. Biz de onlardan önce bitirdik bu binayı… Eski köy evlerinden esinlendik.

Ilgın yandaki binaya baktı, çok tanıdık bir binaydı. Artık her yerde aynı türden devlet binaları yapılıyordu. Kaymakamlıklar, valilikler birbirinin kopyası gibiydi. Ama böyle bir belediye binası görmemişti. Çatının hemen altındaki yuvarlak pencereye gözü takıldı. Çatı katı mı vardı binanın acaba? Orada ne vardı diye içinde bir merak uyandı. Sorup sormamak

konusunda ikilem yaşıyordu. Başkanın içtenliği Ilgın'ı rahatlatmıştı ama öte yandan kendini ilgilendirmeyen şeyleri sormaktan da çekiniyordu. Ne zaman böyle ikirciklense, annesinin öfkeli bakışları geliyordu gözünün önüne… Sormaktan vazgeçti.

Sayram'la Başkan konuşa konuşa yürüyorlardı. Sayram kasabayla ilgili birçok şey soruyor, Başkan yanıtlıyordu. Etrafı binalarla çevrili, ortasında sıralı ağaçlar bulunan dikdörtgen bir parka çıktı yolları. Ortasında sıra sıra çay bahçeleri vardı. İnsanlar yaşlı genç, kadın erkek birlikte oturuyor, sohbet ediyorlardı.

Çınar ağaçlarının gölgesinde serin bir yerdi burası. Ağaçların altındaki insanların sesleri ağaçların dallarındaki kargaların bağrışlarına karışıyordu. Konuşulanları anlamakta güçlük çekiyordu. Kadınların erkeklerin beraber oturması ilgisini çekti. Erzurum'a hiç benzemiyordu. Üstelik kadınlar kapalı da değildi, İstanbul'da Ankara'da görebileceğin türden giyinmişlerdi. Konuşmalarına dikkat kesilse de bir şey anlayamadı. Türkçeyi değişik kullanıyorlardı. Oysa Başkan hiç öyle değildi, tane tane ve apaçık konuşuyordu. Kalabalık ve gürültüde kendini öyle yalnız hissetti ki pek yapmadığı biçimde Sayram'ın elini tutuverdi. Bir an Sayram'la göz göze geldiler. Bu Sayram için çok sürprizdi ve gözlerinden bahar fışkırdı sanki…

Parkın bitiminde, hemen köşede boyaları eskimiş, geniş camekânı olan bir lokantaya girdiler. Demir kapısı daha çok kahvehane kapısını andıran lokantaya girdiklerinde Ilgın'ın gözüne tavanı tamamen kaplayan yapraklı çiçek çarptı. Çarpmak yerine gözünü kapladı dense yeriydi. Yapraklar öyle büyümüştü ki bütün tavanı kaplamıştı neredeyse. Yaprakları izleye izleye yürürken bacağına kedi dokundu. Öyle korktu ki yerinde zıpladı Ilgın. Kedileri hiç sevmezdi,

huylanırdı da… Sayram hemen sarılıp Ilgın'ı sakinleştirdi. Başkan gülümsedi, sonra bir masayı gösterdi oturmaları için. Lokantada kimse yoktu.

-*Vedat Abi!* diye bağırdı birkaç kez Başkan. Sonra mutfak tarafından uzun boylu, saçı dökülmüş, kirli sakallı, güleç yüzlü bir adam belirdi.

-*Oo Başkanım! Hoş gelmişsiniz*…

-*Misafirlerim aç… Neyin var?*

-*Her şey var Başkan*ım. *Kavurma var, pilav, kuru fasulye…*

-*Ben fasulye yerim de arkadaşlara kavurma getir, hatta öbürlerinden de getir…*

Sayram Ilgın'a baktı. İkisi de birbirine gülümsedi ve sustular.

-*Başkan*ım misafirlerimiz kim?

-*Hocanın öğrencileri… Hocanın memleketi diye ziyarete gelmişler.*

-*Gelsinler… Gelsinler tabi, iyi etmişler… Hoş gelmişsiniz…*

Arafat yanıtı beklemeden mutfağa doğru yöneldi. Ilgın bir süre arkasından baktı. Mutfak tarafında camekânın içinde yemekler görünüyordu, duvarlarda özensiz birkaç fotoğraf vardı, masaların altında da kediler… Bu kadar kedinin lokantada ne işi vardı? Midesi bulanmaya başladı Ilgın'ın. Ayaklarını yukarı çekti, kollarını birbirine birleştirdi, boynu içine çöktü. Zaten küçük bir kadındı ama öyle küçüldü ki sandalyenin üstünde bir heykelciğe dönüşüverdi. Ağzında kötü bir tat oluştu ama karnı çok acıkmıştı… Başka şeyler düşünmek istiyordu. Başkan'la Sayram siyaset hakkında konuşmaya başlamışlardı. Midesinde yine bir bulanma belirdi, masada

bulunan sürahiden bardağa su döküp içmek istedi ama bardağa kedinin değmiş olduğunu düşünerek vazgeçti.

O sırada mutfaktan bir kadın çıktı, uzun boylu, güzel, alımlı bir kadındı ama yüz hatları gergindi.

-*Hoş gelmişsiniz Başkan*ım… *Siz de hoş geldiniz*… diye seslendi. Ilgın ve Sayram'ın yanıtını beklemeden kapıdan çıkıp gitti.

-*Hoş bulduk yenge…* dedi arkasından Başkan, sonra da gülümsedi.

Yemekleri getirdikten sonra Arafat da masanın başına bir sandalye çekip oturdu ama sandalyeyi ters koyarak oturdu.

-*Hoca benim hısımımdır*… diye söze başladı.

-*Öyle mi?* diye yanıtladı Sayram.

-*Ninelerimiz kardeş, anlatmıştır belki… Siz nerelerdensiniz?*

-*Benim ailem göçmen, Bursa'ya yerleşmiş…* Ilgın'a baktı, Ilgın konuşacak gibi değildi, iştahla yemeğini yiyordu. *Ilgın da Amasyalı… Evet ama Erzurum'da oturuyoruz, karayollarında mühendis olarak çalışıyoruz ikimiz de.*

-*Sizin isminiz ne?* diye sordu Arafat. Başkan da o zaman kafasını kaldırıp baktı. Delikanlı ismini söylemişti ama aklında kalmamıştı.

-*Sayram…*

-*Sayram mı? Ne değişik bir isim, hiç duymamıştım.*

-*Sığ su demekmiş, babam biraz Türk kültürüne ilgi duyar da. Divan-ı Lügat-it* Türk'te *mi ne, bir yerde geçiyormuş sanıyorsam… Ne bileyim, babam böyle bir ad koymuş* işte*, herkes soruyor.* İ*yi mi, değil mi onu da bilemedim.*

-*Sen bayağı derin bir adamsın oysa…* diye söze karıştı o an Başkan.

-Öyle mi? Teşekkür ederim. Babam öyle düşünmüyor ama… Neyse, b*abamla aram biraz limonidir. Peki, sizin adınız neden Arafat?*

O an Arafat sandalyeden kalkıp mutfağa yöneldi, *"Çay getireyim de…"* dedi. Sonra çayları getirince Başkan'ın yüzüne baktı. Başkan Sayram'a döndü,

-*Takma ad bu*. dedi. *Asıl adı Vedat…*

-*Biraz önce "Vedat Abi" dediğinizi fark ettim. Değişik bir takma ad… Arafat'la ne ilgisi var anlayamadım ama herhalde benim anlayışsızlığım.* dedi Sayram.

Ilgın ilk kez dikkati dağılmadan bütün konuşmaları izlemişti. Arafat'a içi ısınmıştı nedense… Hiç yabancılık çekmemişti ama kedilerin burada olmasından da hoşlanmamıştı. Yemekten sonra midesindeki bulantıyı durdurmak için ilaç içmek istedi, çantasına bakındı; çantası yoktu! Bir an ayağa kalktı, Sayram şaşırdı.

-*Ne oldu?* Dedi. *Ne oldu?*

-*Şey, çantam yok, çantamı unutmuşum…*

Başkan müdahale etti hemen.

-*Burada bir şey kaybolmaz meraklanmayın. Bakalım nerede unutmuşsunuz… Bir dakika bekleyin!* dedi, telefonla birini aradı ve Ilgın'a döndü. *Benim odada unutmuşsunuz, getirecekler şimdi.*

-*Size de zahmet oldu Başkanım.* dedi Ilgın. İlk kez bu kadar

uzun bir cümle kurmuştu, kendini rahat hissediyordu. Bu insanların yanında rahattı, bir de kediler olmasa…

-*Erzurum'a mı döneceksiniz?* dedi Arafat.

-*Evet, arabayla tünelden hemen geçeriz diye düşünüyorum. Hem yeni yapılan tüneli de görmek istiyorum. Ne de olsa büyük kısmı Erzurum Karayollarına bağlı…*

-*Hava nasıl acaba?* dedi Arafat.

-*Hava iyi görünüyor, internetten baktım.*

-İnternet dağları nereden bilsin?

O an kapıdan çantayla bir delikanlı girdi. İncecik bedeninin üstünde gülerek geliyordu. Gözleri yüzünden dışarı fırlayacakmış gibi büyüktü...

-*Başkan*ım, çanta bu mu? dedi.

Ilgın kalkıp çantasını aldı. *"Çok teşekkür ederim."* Dedi. Üstelik mırıldanır gibi değil, güçlü bir şekilde söylemişti. Kendine şaşırdı, çantayı açıp içinden ilacını aldı.

-*Dur!* diye çıkıştı Arafat. Ilgın, ilacı ağzına götürürken donup kaldı. Ama Arafat ona bakmıyordu. *Benim de işim var, sizinle Erzurum'a gelsem iyi olur… Yarın işi bitirip dönerim. Yeriniz var mı?*

-*Var var, sevinirim hatta*… dedi Sayram.

Arafat kalkıp mutfağa girdi. Sanki biriyle telefonda konuşuyordu. Kısa bir süre sonra döndü.

-*Ben de geleyim sizinle, hem arkadaşlık etmiş olurum hem de tünelden geçmiş olurum. Hiç geçmedim, merak ediyorum.*

-*Biz de geçmedik ama internetten yol tarifi alırız.*

-*Yol bulma kolay iş canım*. dedi Arafat.

O an kapıdan aynı kadın içeri girdi, hiçbir şey demeden mutfağa yöneldi. Bakışları öyle keskindi ki Ilgın göz göze gelmemek için yere eğildi. Arafat da peşinden mutafa gitti. Başkan ayağı kalktı.

-*Benim artık dönmem gerekir büroya. Malum, belediyenin işi bitmez…*

kendini arayan yol

Bir an arabayı nereye park ettiğini unuttu… Öyle korktu ki! Arabayı aldığından beri rüyalarında arabayı bulamadığı birçok kâbus görmüştü. Terlemeye başladı… Küçük bir kasabada arabasını nasıl kaybederdi? Nasıl olsa bulacaktı; sakin olması gerekirdi, o kadar… Derin bir soluk aldı, gökyüzüne baktı; gök masmaviydi ama derin bir mavi… *"Ardanuç'un göğü bile değişik." diye s*öylendi kendi kendine. Göğün mavisi alışık olmadığı bir maviydi, tanıdık olmadığı bir maviydi… Bulutları bile başka beyazdı. Aklına arabası geldi, etrafa bakınarak yolla dere arasındaki kaldırımdan yürümeye başladı.

İki gündür her şey öyle değişikti ki… İki günde çalışma hayatını, arkadaşlarını, Erzurum'daki hayatını bile unutuvermişti. Zihni tazelenmişti, gözleri tazelenmişti. Her yeri güzel görür olmuştu. Nereye baksa sanki ilk kez bakar gibiydi, neyi görse sanki ilk kez görüyordu. Özellikle ağaçlar, gözlerinin pasını silmişti. Baksana, gök bile değişikti! Yürekten görüyordu her şeyi, yürekten konuşuyordu herkesle… Ilgın'ın canlanmış olması da cabası, nasıl uzanıp tutmuştu elini, tıpkı evlenmeden önceki gibi… Heyecanlanmıştı, basbayağı heyecanlanmıştı.

İçinden nara atası geldi, koşmak geldi ama kendini tuttu. O anda gözüne arabası ilişti. Çocukluğundan beri hayalini kurduğu arabası… Engelleri bir bir aşan canavar arabası… Dört çekerliydi ne de olsa, iki bin beş yüz motor gücü vardı hem de turbo! Onun içinde kendini bin kat güçlü hissediyordu, onun içinde kendini engellenemez hissediyordu. Onun içinde başka biri oluyordu. Onunla ne isterse yapacağını sanıyordu.

Kapısını açmadan etrafını dolaştı, bir şey olmuş mu diye baktı, lastikleri inmiş mi diye baktı. Aynalarını kontrol etti. Kapısını özenle açıp koltuğa oturdu. Kapı öyle güzel kapanıyordu ki, sesine bayılıyordu kapının. Tok diye kapanıyordu ama davudi bir tok… Bir daha açıp kapadı. Kontağa basınca bir süre durdu. Motorun sesini dinledi öylece. Motorun ruhunu titretmesini seviyordu, bayılıyordu bu ritme… Elini dudağına götürdü, öpüp direksiyona dokundu ardından. *"Hak ediyorsunuz öpülmeyi…"* diye söylendi. Aynada kendine baktı bir süre. Kendini beğenmişti, kendini beğenmeyeli epey olmuştu oysa…

Sonra Ilgın aklına geldi. Ne zaman kendini iyi hissette, Ilgın ona yakınlaşıyordu. Ama her zaman kendini iyi hissetmek zordu. Ara sıra karabasanlar geliyordu üstüne, ara sıra keyfi kaçıyordu durduk yere… Nedenini çözemediği hüzünler kaplıyordu… Şiir olmazsa çekilmeyecek gibiydi böyle zamanlar… Böyle zamanlarda ilişki de zordu. Ilgın'ın bakışları değişiyordu; uzaklaşıyor, kendine kapanıyordu… Nasıl da fark ediyordu hemencecik… Demek ki dışarıdan görünüyordu insanın içi, ne kadar saklamaya çalışsa da görünüyordu işte… Belki de uzun süredir başkalarından yalıtık yaşadıklarından oluyordu bu. Sadece birbirleriyle görüşüyorlardı Erzurum'da. Tanıdıkları fazla insan yoktu, gidip geldikleri… Hele Ilgın'ın Sayram'dan başka arkadaşı da yoktu.

Birden Ilgın'ın sıkılabileceği aklına geldi. Öyle ya, tanımadığı bir adamla bırakıp gelmişti. Gecikmemesi gerekirdi. Hemen hareket etti. Yol, dere kenarından dağlara doğru gidiyordu, bu yolla devam edeceklerdi. Karşıdaki dağların sarp yamaçlarına gözü ilişti, pek heyecanlı olacaktı bu. Dağlar sanki yeşil bir halıyla örtülüydü, yeşil ama koyu yeşildi. Köknarların göğe uzanışı heybetliydi. Bir an içi ürperdi. *"Bu dağlar insanı şair yapar..."* diye mırıldandı. Böyle yerde yaşasa kim bilir nasıl şiirler yazacaktı... İnsan ne de olsa çevresiyle insan. Belki buralarda bir yerde bir dağ evi almalıydı, belki orada yazmalıydı yazacaklarını. Köknarların içinde, yeşil çayırın ortasında bir kulübe... Ne heyecanlıydı! Kışını düşününce kendinden geçti Sayram. Ocakta ateşin sesi, pencerede karın lapa lapa yağışı... Yalnızlığın o muhteşem kışkırtıcı yaratıcılığıyla neler yazardı kim bilir...

Yollarda pek az araba, pek az insan vardı. Az insan vardı ama hepsi de meraklıydı; yanlarından geçerken arabaya, arabanın içine dikkatlice bakıyorlardı. Hatta arkasından uzun süre bakanları da fark ediyordu. Ne garip bir davranıştı bu böyle, ömrü boyunca görmemişti. Kendini kötü hissediyordu, garip hissediyordu. Gerçi çocukluğundan beri ilgi duyulmak isterdi ve hiçbir yerde bu kadar ilgi çekici olmamıştı. Kafası karıştı, rahatsız mıydı? Hayır! Böyle olsun ister miydi? Hayır! O an kafasını sallayıp kurtulmak istedi düşüncelerinden...

Çok geçmeden yolun kenarında Ilgın ve Arafat belirdi. Arafat Ilgın'a kıyasla oldukça uzun boyluydu ama biraz omuzları düşük duruyordu. Elindeki poşet yere doğru çekiyordu adamı. Hoş adamdı ama Arafat; çok sade, çok içten, çok rahat... Sanki yüreğiyle dili birdi... Öyle duru, öyle lirik... Oysa kendisi bu dengeyi bir türlü tutturamıyordu, zaman zaman bunalımlara düşüyor, Ilgın'la geriliyor, hayatla geriliyor, içindeki karanlık kuyuya düşüyordu. Oradan çıkması ne kadar da zordu... Bu yüzden öfke birikiyordu dilinde, ellerinde, gözlerinde... Ilgının

küçük bir kaprisi bile ateşliyordu öfkesini bazen, yüreği parçalanacak gibi oluyordu. Hep bir aradayken de çatışma kaçınılmaz oluyordu. Keşke başka arkadaşları olsaydı Ilgın'ın, başka ilgileri, başka zevkleri…

Yaklaştığında, Ilgın'ın Arafat'a bir şeyler anlattığını gördü. Kendisiyle bile böyle uzun uzun konuşmuyordu, içinde bir kıskançlık belirdi. Kimi kıskanıyordu, niye kıskanıyordu? Saçmaydı ama kıskançlığını bastıramıyordu bir türlü. Oysa şimdi üçü birden yola çıkacak, dağları aşacaklardı. Derin bir nefes aldı, sakinleştirmesi umuduyla teybi açtı… Lokantanın tam karşısında duracaktı ama tezgâhı neredeyse yola sarkan manavın önünde durmak istemedi, biraz ileride durdu. Ilgın ve Arafat geldiğini fark etmemişti, korna çaldı. O an ikisi de arabaya yöneldiler. Arafat'ın yüzündeki gülümsemeyi, konuşurken gözlerinden taşan ışığı seçiyordu apaçık… Ilgın'ın da yüzünde bir gülümseme vardı… Ilgın, nasıl olur da daha yeni tanıştığı bir insanla böyle rahat olabilirdi? Göğsüne bir bıçak saplandığını hissetti. Oysa her seferinde Ilgın'ın başkalarıyla da uzun uzun konuşması gerektiğini söylüyor, bunu umuyordu. Şimdi niye nefesi daralıyor, şimdi niye hiddetleniyordu?

Arafat arka koltuğa oturdu; *"Tekrar merhaba yeğen."* dedi. *"Merhaba…"* diye yanıtladı Sayram ama sesi kısıktı. Yan koltuğuna oturmaya çalışan Ilgın'ı izliyordu. Ilgın kemerini bağladı ve çantasını nereye koyacağını şaşırdı bir an, sonra dizlerinin üzerine koydu. Arafat, *"Buraya ver istersen, burada nasılsa çok yer var…"* diye uzanıp çantayı aldı. Sonra da aynadan Sayram'ın yüzüne bakıp, *"Böyle devam..."*dedi, sonra da yönü eliyle işaret etti. Ardından da poşetten biraları çıkarttı; *"Bilmem ki alkol kullanır mısınız?"*

Sayram araba kullanmasa biranın iyi geleceğini düşündü ama yolda çevirme olursa ne yapacaktı? Öte yandan alkol öfkesini bastırıp yolda gerilim olmasını önlerdi.

-*Araba kullanmasaydım içerdim*… diye mırıldandı.

-*Aman yeğen, kim kontrol edecek bu yolda seni? Yukarıda Bulanık Köyü'nün oralarda jandarma kimlik kontrolü yaparsa yapar, yoksa Erzurum'a kadar kimse durdurmaz bizi.*

-*Öyle mi?* diye yanıtladı Sayram. Canı da çekiyordu. *Peki,* içeyim o zaman…

-*Bu yola çıkan herkes içer yeğen, bizim buraların işi budur. Peki, sen de içer misin?* diye Ilgın'a uzattı birayı.

Ilgın Sayram'a baktı, Sayram'ın yüzündeki gerginlikten çekindi.

-*Sağ olun,* içmeyeyim… diyebildi.

-*Hamilelik var*, diye açıklama yaptı Sayram. Üç *ay oldu…*

-*Ooo harika, kutlarım sizi valla! Sizin yetiştirdiğiniz evlat güzel olur.*

-*Sağ olun…* dedi Sayram, sonra birasından bir yudum alıp gaza bastı.

Yol dereyi takip ediyordu ve bir süre sonra evler de görünmez oldu. Giderek dağlar büyümeye, üzerlerine gelmeye başladı sanki… Dağların heybetine dalıp gitmişti Sayram, bir yandan birayı yudumluyor bir yandan kocaman kayalardan oluşan dağlara bakıyordu. Kısa zamanda göğsünde esen rüzgârlar dindi, yumuşadı, rahatladı, gülümsemeye başladı. Teybin sesini açtı; şarkıda, *"Sen çıkmazsan yaylaya, dağlar çiçek açar mı?"* diyordu. Şarkıya eşlik etmeye başladı, neşesi yerine gelmişti… Çok geçmeden vadinin önüne özellikle set çekmişler gibi kocaman kıvrımlı bir kaya belirdi. Geniş yüzeyi pırıl pırıl parlıyordu; yüzeyindeki kıvrımlar ışığın yansımasında dalgaları andırıyordu… *"Ne güzel bir kaya…"* diye geçirdi

içinden. Sonra Ilgın'a döndü. Ilgın da kayaya bakıyordu. Kim bilir neler düşünüyordu ama hiçbir zaman aklından geçenleri öğrenemeyecekti… Bu sessizliğini seviyordu onun, bu derinliğini… Onda bir gizem buluyordu her baktığında, konuşmasa da etkiliyordu duruşuyla… Özel bir şey vardı onda ama açıklayamıyordu. Biraz önceki kıskançlığına hayıflandı, öfkesine… Aynadan Arafat'a baktı. Altmışına basmış bu duru adama haksızlık etmesinden utandı… Arafat bir yandan müziği dinliyor, bir yandan birasını yudumluyordu. Babası yaşındaydı ama çok dinç görünüyordu. Oysa babası neredeyse çökmüştü; sadece belli kişilerle görüşüyor, çoğunlukla evde televizyon izliyordu.

-*Lokantadaki bayan kimdi?* diye sordu. Önce *"Arafat"* diyesi geldi içinden sonra vazgeçti… Koskoca adama ismiyle seslenmek olmazdı ama *"amca"* da demek gelmiyordu içinden, *"abi"* de. Nasıl hitap edeceğini şaşırmıştı.

-*Eşiymiş*… diye söze girdi Ilgın.

-*Eşiniz mi?*

Arafat hiç istifini bozmamıştı. Sadece başıyla onayladı. Su gibi bir sessizliği vardı bu adamın, su gibi, hem akıyordu hem duruyordu… *"Ne hoş…"* diye düşündü Sayram, *"Ben de böyle olmalıyım. Adım gibi su olmalıyım, sığ ya da derin…"* Düşüncelere dalmışken bir korna duyunca irkildi, arkadan biri yol istiyordu. Yolun sağına doğru çekilip yol verdi, o an kayanın dibine geldiğini anladı; kayayı delip tünel yapmışlardı. Artvin'e gelirken de onlarca tünelden geçmişti ama hiçbirine böyle şaşmamıştı. Bu nasıl bir coğrafyaydı böyle… Yamaçlar dimdikti, dağlar yüksek yüksekti.

Gittikçe rampa artıyordu; vadi daralıyor, yol ve dere kardeş kardeş ilerliyordu. Derenin karşı tarafında köknarlar görülmeye başladı. Uzaktan göründükleri gibi heybetliydiler…

Dalları katmer katmer, renkleri koyu yeşil, bir koni gibi göğe uzanıyorlardı. Ne kadar yamaç olursa olsun toprağa tutundukları yerler, onlar yine de göğe dimdik uzanıyorlardı… Sanki göğe bedenlerini merdiven yapmışlardı. Sincaplar gibi koşup zıplaya zıplaya göğe tırmanası geldi içinden… Gülümsedi.

-*İleride çevirme olabilir*. dedi o derin sesiyle Arafat…

-*Çevirme mi?*

-*Evet, Bulanık'ta hep çevirme olur. Benim köyümdür, jandarma karakolu var, arada kontrol ediyorlar gelip geçenleri.*

-*Ee, biralar?*

-*Kimliklerinize bakarlar onlar, içmenizle ilgilenmezler yeğen. Herkesin içtiğini bilir elbette, dokunmazlar işte. Hani olur da özel bir emir gelirse falan… Anca o zaman bakarlar. Onlar da insan… Aa, bak şurada da benim çayır var, derenin karşısında, yukarıda da var. Hocan kamp yapar ara sıra yukarıdakinde…*

-*Bir yaz biz de gelelim.* dedi Sayram, sonra gözü Ilgın'ın göbeğine ilişti… Bebekleri olacaktı; bir süre gezileri, kampları, hevesleri unutmalıydı… Biraz gururla, biraz hüzünle yola çevirdi yüzünü. Virajı döner dönmez jandarmalar göründü. Jandarma, arabayı durdurmasını istiyordu. Kenara çekip durdu. Jandarma yavaşça yaklaştı, o sırada Arafat arabadan çıktı, jandarmalara selam verdi. Onlar da Arafat'ı selamladılar. Sayram ve Ilgın'ın kimliklerini alıp telsizle soruşturmasını yaptılar… Arafat uzaktaki jandarma arabasına gidip oradaki komutanla konuştu biraz, sonra dönüp el salladı. Arabaya oturduğunda;

-*Görev gereği… Ne de olsa burası Ardahan'a, oradan da Gürcistan'a geçiş yolu. Erzurum'a da tabi…*

-*Elbette,* diye yanıtladı Sayram, *biz de devlet memuruyuz, görev nedir biliriz… Öyle değil mi Ilgın?*

Ilgın önce duymadı, Sayram tekrar edince başıyla onayladı sadece, sonra tekrar yamaçlara doğru bakıp dalıverdi düşlerine…

Sayram, Ilgın'ın bu tavrından hoşlanmamıştı. Yine içine kurt düştü, beyninde düşünceler dolaşıp durmaya başladı; Arafat'la sohbeti aklına geldi… Derin bir nefes aldı, o sırada jandarma kimlikleri getirip verdi, "İyi yolculuklar!" deyip ayrıldı. Sayram tekrar yola çıktı. Kafasından düşünceleri atmak istiyordu. Yol biraz düzleşmişti, sağda bir iki bina vardı, bir iki de baraka gibi yer… Onları izleyip kafasını dağıtmak istedi.

-*Burası ne ola ki?*

-*Alabalık tesisi. Ama kışın boş işte… Gelen geçen yok, gelen giden yok…* diye yanıtladı Arafat.

-*Güzel yerdeymiş ama. Arkasında orman da öyle…*

-*Orada çok güzel bir göze vardır, biraz yukarısında kavak ağaçlarının arkasında, o çayır benim çayır işte.*

-*Amanın, hoca oralarda nasıl kamp yapıyor! Ayı olmaz mı?*

-*Olmaz mı canım… Dağın ayısı eksilir mi? Onlar ateşe gelmez, meraklanma yeğen, hele ışığa…*

-*Hocam da öyle derdi. Ama insan yine de korkuyor…*

-*Korkar tabi*. diye yanıtladı Arafat, sonra da susuverdi birden…

Sayram bu suskunluktan işkillendi. *"Neden sustu ki şimdi?"* diye geçirdi içinden. Ne düşünüyor olabilir ki? Acaba o da Ilgın gibi düşlerine mi dalıyor aniden, yoksa başka bir plan mı

yapıyor kendince? Suskunluklardan hoşlanmazdı Sayram; babasının suskunluğundan yılmıştı çocukluğunda. O susunca öfke birikirdi çünkü gözlerinde, ellerinde… Bu yüzden konuşmayı severdi, konuşmak isterdi hep, suskunluklarda daralırdı yüreği…

Tam yamaca tırmanmışlardı ki karşıda devasa bir piramitlere benzeyen tepeye ilişti gözü. Sonra da tabela…

-*Yeğen sağa döneceksin ileride.* dedi Arafat.

Neredeyse Arafat'ı tersleyecekti Sayram. Tabelayı görüyordu, hem Navigasyon açıktı. Şimdi bilgiçlik taslamanın ne anlamı vardı? Ama sonra pişman oldu, adam sadece yolu kaçırmamak için de uyarmış olabilirdi… Zaten bilgiç bir tavrı yoktu, soru sorulmadan kolay kolay konuşmuyordu ama işte bir defa kıskanmıştı onu. Kıskançlık bir ağ gibi zihnine, yüreğine dolanmıştı; kesip atamıyordu, yolup koparamıyordu…

Yol ayrımından dönünce ilerideki dağların tepesindeki bulutları gördü. Oysa meteoroloji yağış göstermiyordu, hava açık olacaktı. İçine kurt düştü, mevsim sonbahardı ve dağlar da çok yüksekti… İyi ki yanında Arafat vardı, buraları biliyordu, başına bir iş gelse o bir çözüm bulabilirdi. Böyle düşününce yüreği ısındı yeniden, Arafat'a baktı aynadan, o gözlerini kapamış müziğe ritim tutuyordu.

-*Dağın tepesinde bulutlar var*. dedi Sayram. *Bu kötü mü?*

Arafat öne doğru eğilip bulutları ön camdan görmeye çalıştı.

-*Bir şey göremiyorum.* diye yanıtladı. Sonra yandaki camdan gökyüzüne baktı, havada bulut görünmüyordu*. Devam edelim, bakalım neyle karşılaşacağız… Araban dört çeker değil mi?*

-Evet.

-Sorun yok o zaman. Buradan yarım yüzyıllık doçlarla gidiyor insanlar Erzurum'a.

-Doç mu?

-Hani kısa küçük kırmızı kamyonetler.

-Aa, Ardanuç'ta görmüştüm.

-Çok eskidirler ama burada hala değer görür. Onlarla bile gidiyor insanlar.

-İçim rahatladı… diye mırıldandı Sayram. Sonra yola dikkat kesildi. Asfalt yeniydi ama yol geniş değildi. Bir köprüden geçtiler, bazı yapılar görünüyordu dere kenarında, onlara bakmaya fırsat bulamadan yol ormana dalıverdi… Sol taraflarında kocaman bir kaya görünüyordu; neredeyse bal rengindeydi. Kayanın düz bir yüzeyi vardı ve ortalarına doğru mağara gibi bir girinti göze çarpıyordu.

-Ballı kaya derler buna. diye söylendi Arafat o an, sanki Sayram'ın aklını okuyordu. *Ermenilerden kalma yapılar var, çok define aradılar burada çok…*

-Definecilik var mı buralarda?

-Olmaz mı? Az yukarıda Göleşen'de bir kilise vardı on on beş yıl öncesine kadar, söktüler duvarlarını bir bir. Taş taş üstünde değil, temeli bile belli değil artık.

-Hastalık o iş…

-Hem de nasıl…

-Sen de aradın mı hiç?

-Benim işim olmaz yeğen…

-Hani buraları bilen biri olarak…

-Bu dağları iyi bilirim, her yerini iyi bilirim ama definecilik dedin mi seninle yola gelmem. Sevmem o işleri anlayacağın…

-Ben de sevmem. Ama heyecanlı olabilir, değil mi Ilgın?

-Ben de heyecanlanıyorum, sanırım buralarda yaşasam katılırdım aramalara… diye söze karıştı Ilgın.

Sayram şaşkın şaşkın Ilgın'a baktı. Ilgın'ın dil bağı çözülmüştü.

-Buralar çok gizemli yerler… dedikten sonra Arafat'a dönüp; *Bence kesin altın vardır. Bulanlar olmuş mu peki?* diye sordu Ilgın.

-Vardır elbette, olmaz mı yeğen. Bazı şeyler de duyuyorum tabii ama o işler karışık…

O an sanki birden hava karardı. Oysa akşama çok vardı. Önce çok silik bir sis tabakası belirdi, ardından sis giderek yoğunlaşmaya başladı. Sayram söyleşiden kopup yola odaklandı. Ara sıra yolun kenarındaki uçuruma gözü kayıyor, içi ürperiyordu. Teybi kapattı, artık sadece arabanın lastik sesleri duyuluyordu. Bir süre sessizce yol aldılar. Sonra uzaktan sesler duyulmaya başladı.

-Yaylalar indiğinden köyde hayvan oluyor. diye sessizliği bozdu Arafat. Ama kimse yanıtlamadı. Ilgın geçtiği manzarayı izlemeye dalmıştı, Sayram sisten çekiniyor, önüne bir şey çıkacak diye ödü kopuyordu. Bir kadın üç dört inekle yolda yürüyordu, ineklerin arabaya aldırış ettiği yoktu. Hatta biri yolda durdu. Boynuzlarının arabayı çizmesinden korkuyordu Sayram, bu yüzden o da arabayı durdurdu.

-*Yandan geç, o yoldan çekilir yeğen.* diye uyardı Arafat. Yavaş yavaş, çekine çekine ineğin yanından dolanabildi. Derin bir nefes almıştı, var gücüyle yola odaklandı. Köy evleri siste belli belirsiz gölgelere dönüşüyorlardı. Sis içinde yüzüyorlardı sanki… Sesler de içinde dalga dalga yayılıyor, nefes alamıyor, boğulup gidiyordu… Köyün sonuna doğru gülüşmeler, çığlıklar, sevinç naraları duyulmaya başladı. Çocuklar yoldan aşağıya doğru kızakla kayıyorlardı. Kimileri ilkokul yaşında bile değildi. Sayram doğacak çocuğunu düşündü, bu yaşlarda dağlara nasıl bırakabilirdi ki onu? Ilgın'a gözü ilişti, o çocuklara öyle şefkatli, öyle özenle bakıyordu ki… Daha önce çocuklara böyle baktığını görmemişti, *"Nasıl da değişiyor insan!"* diye düşündü. *"Nasıl da değişiyor her şey…"* Ardanuç'ta serin bir sonbahar havası vardı ama bir saat yol almadan mevsim kışa dönmüştü.

-*Bu köyde çok heyelan olur.* Köyün yerini değiştirip duruyor hükümet her seferinde. dediğinde Arafat, Sayram kendine geldi. *"Öyle mi?"* diye yanıtladı ama aklı yoldaydı. Arafat daha birçok şey söyledi ama hiçbirini duymuyordu, cama düşen karlarla daha çok ilgileniyordu. Öte yandan manzara bir harikaydı, Ilgın telefonuyla video çekiyordu. Köknarların karlara sarılmış hali sisle karışınca gerçeküstü bir dünyaya dönüyordu manzara… Yol sanki bilinmeze gidiyordu, sanki başka dünyaya çıkacaklardı tünele girip…

Bir süre sonra artık ağaçlar görünmez oldu. Kar yağışı arttı. Arabanın panelinde hava sıcaklığı eksi gösteriyordu. Yol boyu arabaya da rastlamamışlardı. Yol karla örtülmeye başladı. Arabanın kayıp uçuruma yuvarlanmasından kaygılanıyordu Sayram, bu yüzden yolu ortalayarak gidiyordu. Rampalar giderek sertleştiğinden iyice yavaşlamış, vitesi dört çekere almıştı. Sis beyaz yamaçları görünmez kılmıştı, karla birlikte her şey beyaza dönmüştü. Gözleri kamaşmıştı, şekilleri birbirinden ayırt edemiyordu sanki… Kulakları kapalıydı;

bir şey duyamıyordu, duydukları da sanki biri konuşmuyor da teypten geliyor gibiydi. Uçakta sandı kendini, başı ağırlaştı, ne oluyordu?

Ilgın da rahatsızlanmıştı ama Arafat'ın keyfi yerinde görünüyordu. Sise, kar yağışına, dağlara alışık olmalıydı… Ama Sayram da Ilgın da alışık değillerdi. Hatta yeni aldığı araba bile alışık değildi. Tekerlekleri henüz kar görüyordu. İyi ki dört mevsim lastik vardı üstünde, yoksa karda kayıp gideceklerdi derelere… İzlediği filmlere benziyordu yol, sanki bir şey olacaktı. Korkusu dilinin ucundaydı, konuşsa Ilgın korkacaktı, yapamıyordu ama izlediği filmlerden hatırlıyordu bu sahneleri…

-*Kurt olur mu bu dağlarda?* diye sordu Arafat'a.

-Olmaz mı? Dağın kurdu eksik olur mu? Şu derelerde bir yerlerde vardır mutlaka.

-Ayı da vardır ama… Değil mi?

-Dolu, her yer ayı dolu… Vurmayı yasakladılar ya dağlara sığamıyorlar, köylere iniyorlar artık.

Daha sözleri bitmeden çok yakından kurt ulumaları duyulmaya başladı. Hemen yolun üstündeki yamaçtan geliyordu sesleri. Öyle güçlü öyle yabanıldı ki ödü koptu Ilgın'ın, kulaklarını kapattı. Saydam'ın gözleri açıldı hem de kocaman…

-*Yakındalar herhalde, bir sorun olur mu?* diye haykırdı. Sesini ayarlayamıyordu bir türlü. Cümlenin yarısı sessiz yarısı çığlık çığlığaydı.

-Arabanın içinde ne yapacaklar bize yeğen? Sakin ol! Ama dikkati elden bırakma yine de…

Ardından dere tarafından da kurtlar ulumaya başladı. İki

uluma arasında kalmışlardı. İki uluma birleşiyor, camlara çarpıyordu.

-Anam, bu ne böyle? diye çığlık attı Sayram.

-Birbirlerine karşı uluyorlar, bölge savaşı anlayacağın.

-Olan bize olmasın…

-Onların derdi şimdi başka, buralar kimin diye hesaplaşıyorlar.

-Bir çeşit sınır çatışması...

-Öyle öyle… Ama yol buralarda tehlikeli, sen kurtlara değil yola dikkat et yeğen.

Sayram derin bir nefes alıp yola odaklandı, her ayrıntıyı görmeye çalışıyor, arabayı yavaş kullanıyordu. Birden ulumalar durdu. Derin bir sessizlik oldu. Sanki bir boşluğa düştüler… Ne yapacağını şaşırdı Sayram, arabayı durdurup durdurmaması gerektiğini bilmiyordu. Ne yapacaktı? Öylece sürdü yine de. Çok zaman geçmemişti ki bir ses duyar gibi oldu, yamaca baktığında iki keskin göz gördü; eli ayağına boşaldı korkudan, damağı kurudu… Sonra birkaç kurt arabanın önünden yamaca doğru koşmaya başladılar. Bazıları sanki arabanın üzerinden atlayıp gidiyorlardı… Ilgın çığlık atmaya başladı, Arafat küfrediyordu ama Sayram hiçbirini duymuyordu. Başı dönüyor, gözleri kapanıyordu. Direksiyon hâkimiyetini kaçırdı. Arabanın burnu yamaç aşağıya döner dönmez takla atmaya başladı. Tüm sesler bitti, tüm görüntüler bitti, her şey boşluk içindeydi. Sonra Her şey beyaza döndü, arada Ilgın'ın paltosunu gördü sanki, arada Arafat'ın şapkasına dokundu, çocukluğu gözünün önüne geldi sonra…

Gözlerini açtığında; Arafat kolundan tutmuş arabadan çekiştiriyordu bedenini… *"Kırık var mı? Kırık var mı?"* diye bağırıyordu

bir yandan da. Sayram ne acı hissediyordu ne ağrı… Hiçbir şey hissetmiyordu. Aklına Ilgın geldi, *“Ilgın nerede?”* diye bağırdı ama dudakları oynamıyordu, *“Ilgın nerede?”* diye bağırdı ama sesi çıkmıyordu. Arafat arabadan çekip çıkardı Sayram’ı, karların üzerine yatırdı. “*Ayağın yaralanmış.”* dediğini duydu bir an. Sonra her şey sustu. Sayram etrafa bakınıyor, bakınıyor, bakınıyordu… Ne Ilgın ne de başka bir şey görünüyordu, her yer kar altındaydı. Gözlerini kapatıp bir daha açtı. İçinden dualar ediyordu Ilgın’a bir şey olmasın diye, çocukluğunda öğrenip unuttuğu bütün duaları etti bir bir. Tekrar gözünü açtı; Arafat’ın yanında Ilgın’ın çömeldiğin gördü… Derin bir nefes verip gözlerini kapadı. Sonra gücünü toplayıp başını kaldırdı. Ilgın karların üzerine çömelmiş, kollarını bağlamış ağlıyordu. Gözyaşlarının kara damlayışını gördü, kara damlayınca donduğunu gördü. Boğazına sancılar saplandı o an. *“Ilgın!”* diye çığlık attı ama dili kıpırdayamıyordu, dudakları kıpırdamıyordu. Sonra bir ılıklık ayaklarından yukarı doğru, sonra dünya sararıverdi…

dağın kara yüzü

Sayram'ı karların üzerine özenle yatırdı. Nefes alıp almadığını kontrol etmek için yanağını ağzına yaklaştırdı; *"Yaşıyor!"* diye geçirdi içinden. Sonra biraz geri durup yüzüne baktı. Herhangi bir yara, çizik veya vuruk görünmüyordu. *"Acaba başının arkasını mı vurdu?"* diye mırıldandı Arafat. Eliyle başını kontrol etti. Bir şişlik ya da kan yoktu. Arabanın hava yastığı açılmıştı, bir yere çarpmamış olmalıydı. Kollarını, ellerini, göğsünü yokladı… Bir sorun görünmüyordu. Bacaklarını, dizlerini kontrol etti… Birden yüreği cız etti… Sol bacağında bir kanama vardı, kemiği görünüyordu… Başını öbür tarafa çevirdi, görmek istemiyordu ama Ilgın'ın kendini izlediğini fark etti. Ona belli etmemeliydi. Ayağa kalktı. Önce ceketini sonra gömleğini çıkardı. Gömlek kolun yırtarak kanayan yere sardı.

Derin bir nefes aldı, etrafı incelemeye başladı. Bu yeri tanımıyordu; daha önce görmediği bir yer olmalıydı. Çevrede ne bir ağaç vardı ne de bir kaya… Ağaç bulabilse Sayram'ın ayağına destek yapabilirdi, ya da kanamayı azaltmak için yukarıda tutacak bir düzenek… Birden Ilgın aklına geldi, acaba o yaralanmış mıydı?

Ilgın karlar üzerinde çömelmiş Arafat'ı izliyordu. Yanına yaklaştığında inleme sesini duydu, ağlamaktan çok inleme… Bu sesten hep korkardı, hemen yetişti. *"Yeğen! Yeğen!"* diye seslendi birkaç kez. Ilgın Arafat'a bakıyordu ama sanki duymuyordu. Hiçbir tepki vermiyordu. Kolundan tutup ayağa kaldırdı. Elini yüzünü kollarını ayaklarını gözden geçirdi. Yara bere, kırık çıkık görünmüyordu. Nefes alsın diye kollarını yukarıya kaldırdı. Hala aynı iniltiyi duyuyordu, Ilgın hala donuk bakıyordu. Başını iki eliyle kavrayıp onunla göz göze geldi. *"Bana bak yeğen, bana bak!"* diye haykırdı. Tepki alamayınca kulağının dibine bir tokat yapıştırdı. Genç kadın karların üzerine yuvarlandı. Birden içi cız etti. Belli ki şoka girmişti, amacı onu kendine getirmekti ama zarar vermiş olabilirdi. Yetişip yerden kaldırdı. O an Ilgın hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

-Ağrın var mı yeğen, bir yerin sancıyor mu?

Ilgın ağlıyordu, sadece ağlıyordu.

-*Bilmiyorum,* diyebildi bir an, *ben hiçbir şey bilmiyorum…*

-Yürüyebiliyor musun peki?

Ilgın birkaç adım attı, herhangi bir sorun görünmüyordu. Sonra birden Sayram'a doğru koşmaya başladı. Gidip Sayram'ı kucaklayıp ağladı, ağladı, ağladı…

Arafat onları bir süre yalnız bırakması gerektiğini anlamıştı. Şimdi sıra kendini kontrol etmedeydi. Herhangi bir yerinde ağrı duymuyordu; belki henüz sıcaktı, sonra çıkacaktı vuruk çürük ama şimdi yoktu. Asıl olan şimdi ne yapacağıydı. Derin bir nefes alıp düşünmeye başladı. Etrafını bir daha kolaçan etti. İnceden inceye yağan kar kirpiklerine yapışıyordu. Ne yapacaksa hemen yapmalıydı.

Kurt sürüsünün yolun yukarısına gittiğini biliyordu ve bu durumda o tarafa gidemezlerdi. Kurtlar tekrar dönerse hayatta kalma şansları yoktu. Yanlarında ne silah ne de balta gibi bir şey vardı. Aklına araba geldi. Araba, bir kayanın üzerine yan yatmış sallanıyordu. Dokunsa düşecek gibiydi. İçinden işe yarar bir şeyler almalıydı. Ama öte yandan kayadan aşağısı uçurumdu ve oradan düşerse paramparça olurdu. Ne olursa olsun denemeliydi.

Arabaya yönelmeden önce Ilgın'ın yanına geldi. Sayram'ın ayağını yukarıda tutmasını tembih etti. Sonra arabaya doğru yavaş yavaş yürümeye başladı. Kar kayabilir ve arabayla birlikte uçurumdan aşağıya düşebilirdi. Bir an kendine şaştı, arabadan Sayram'ı nasıl çıkarmıştı peki? Hatırlamıyordu bile olanı biteni... Ayak izleri hala oradaydı. Yavaş yavaş, korkarak, bir dizi yerde sürüne sürüne arabaya yaklaştı... Arka kapıyı açmaya çalıştı, arka kapıyı açsa orada valizler vardı ama açılmıyordu. İçinde bir küfür büyüyüp büyüyüp dilinin ucundan dışarıya fırladı. Sürekli küfrediyor, kapıyı açmak için uğraşıyordu. Bir anda arabanın dengesi kayboldu, zor bela kendini kenara attı. Arabanın uçurumdan aşağıya yuvarlanışını izledi bir süre, sisten görünmeyince de sesini takip etti... Ses dinene kadar öylece bekledi. Bütün her şey, giyecek, yiyecek, araç ne varsa arabayla aşağıya inmişti. Elini yüzüne kapayıverdi. Ağlamaklı oldu, ağlayacaktı, vazgeçti. Dudağını ısırıp ayağa kalktı.

Ilgın'ın hıçkırıkları da kesilmiş, ortalığı derin bir sessizlik almıştı. Sis ve yağan kar altında ölüm sessizliği... Birden aklına kurtlar geldi. Sayram'ın ayağı kanıyordu, kurtlar kan kokusunu çok uzaklardan bile alabilirlerdi. Hemen bir şey yapmalıydı. Fırlayıp Ilgın'ın yanına geldi. Ilgın, Sayram'ın ayağını iki eliyle sarmalamış tutuyor, gözlerinden boncuk boncuk yaşlar döküyordu. Elbisesinin önü gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Ayaklarında spor ayakkabısı vardı ve kar neredeyse ayaklarını örtmüştü.

Üstündeki elbise onu sıcak tutacak gibi değildi, Sayram'ın da üstünde bir kazak vardı sadece, keten pantolonu yırtılmıştı yer yer…

Saatine baktı, karanlık olmasına daha vardı. Karanlık olmadan bir yer bulmalıydı, bir sığınak bulmalı ya da yapmalıydı. Böyle açıkta kalamazlardı, kalsalar donarlardı. Kimse cesetlerini bile bulamazdı, kurtlara kuşlara yem olurlardı. Ofluyor, pufluyor sağa sola gidip geliyordu… Karları ayağıyla tekmeliyor, küfrediyor, isyan ediyordu. Sonra ruhu dinginleşti. Böyle çocukça isyan etmek ne işe yarardı… Bir sığınak bulmalıydı. Sığınak onları korurdu. İşinin zor olduğu belliydi, sis içinde on-on beş metreden ötesi görünmüyordu. Yağan kar, izleri kaybediyordu. Yön tayin edecek ne bir ağaç ne de bir karaltı vardı. Patika varsa bile kar altındaydı. Zihnini zorluyordu, kaza yaptıkları yerin neresi olabileceğini anlamaya çalışıyordu.

Ağaçlık bölge birkaç kilometre aşağıda olmalıydı. Doğrudan aşağıya giderlerse orayı bulabilirlerdi ama aşağıya yürümek, hele Sayram'ın ayağı kırıkken nasıl olacaktı? Üstelik Ilgın da hamileydi. En iyisi Bulanık'ın yaylasına ulaşmaktı. Zaman vardı, ulaşabilirlerdi. Artık gözle değil yüreğiyle yön bulacaktı, kafasında bir harita oluşturdu ve yönünü ona göre belirledi. Bulanık'ın yaylasında elektrik vardı, oradan bir yolunu bulup haber edebilirlerdi Ardanuç'a. O an cep telefonu aklına geldi, cebine baktı, sadece anahtarlığı vardı. Hızla Sayram'ın ceplerini karıştırdı, onda da bozuk paralar vardı. Ilgın'ın yüzüne baktı. *"Telefonun yanında mı?"* diye sordu. Ilgın yüzüne boş boş baktı, onun bir şey hatırladığı yoktu…

Bir an şakağında sıcaklık hissetti. Elini uzattı, sağ şakağından kan sızıyordu. Yerden kar alıp bir süre tuttu. Şeker olsa da koysa kanama hemen dururdu ama şimdi şekeri nereden bulacaktı, kar da durdurabilirdi kanı, soğuktu ne de olsa…

İyi ki ağrısı yoktu ama kar tutunca başında bir ağrı başladı, bu yüzden daha fazla karı şakağında tutmadı. Kanları karın içine gömdü. Kurtların takip etmesinden korkuyordu. Aslında böyle havalarda dağlarda çok yürümüştü, sığınaktan sığınağa gitmek için çok uygun havalardı. Ama o zaman gençti, bitmez tükenmez bir enerjisi ve silahı vardı. Üstelik kutsal bir amaç için yapıyordu bunu… Yanındakiler de iki şehirli genç değildi, yanındakiler de onun kadar güçlü, onun kadar dirençli yoldaşlardı…

Biraz kar alıp Ilgın'ın yüzünü silmeye başladı, Ilgın eliyle engellemeye çalıştı. *"Dur!"* diye üsteledi Arafat, öyle kararlı söylemişti ki Ilgın kıpırdayamadı bile. Yüzünü karla sildikten sonra, Ilgın titremeye başladı. Kendine gelmişti. *"Üşüyorum…"* dedi ama heceler dudağından seke seke çıkıyordu, dişlerini birbirine vurmaya başladı. *"Sayram'ın ayağını usulca yere koy."* Dedi. Ilgın Sayram'ın ayağını usulca karın üstüne koydu. *"Şimdi ben ne yapıyorsam sen de öyle yapacaksın, tamam mı?"* diye birkaç kez tekrarladı. Ilgın başıyla onayladı. Arafat eliyle kar alıp ellerine sürtmeye başladı… Sonra sanki spor yapıyormuş gibi ellerini yukarı aşağı, sağa sola sallamaya, ayaklarıyla dans eder gibi ileri geri hareket etmeye başladı. Ilgın da elinden geldiğince öyle yapıyordu. *"Biraz olsun* ısındın mı?" diye soruyordu arada bir Arafat. Ilgın onayladıkça hareketleri tekrar ettirdi. Sonra durdu. *"Tamam, bu kadar yeter. Şimdi benim ceketin üstüne Sayram'ı yatıracağız ve birlikte onu arkamızdan çekerek taşıyacağız… Yapabilir miyiz bunu?"* Ilgın bir anda Sayram'a baktı. Gözleri kapalı, yüzü sararmıştı… *"Yaşıyor mu?"* dedi korkarak… *"Yaşıyor."* diye yanıtladı Arafat. *"Ama baygın, gelir kendine yolda… Ayağı yaralı, yürüyemez. Belki de kırık, ağaçların oraya indiğimizde bir çözüm bulacağım, ama şimdi hemen gitmeliyiz. Akşam olmadan bir yer bulmalıyız kendimize."*

Ceketini çıkardı, Sayram'ı özenle üzerine yatırdı. Önce kendi kemerini, sonra da Sayram'ın kemerini çıkardı. Sayram'ın iki koltuğunun altından geçecek şekilde ayarladı. Ceketin yakasına yakın iki delik deldi ve oradan bağladı kemerleri. Böylece eğilmeden arkasından Sayram'ı çekebilecekti. Daha önce bir arkadaşlarını böyle taşımışlardı... İşini bitirince yönünü belirlemek için yeniden etrafı yokladı. Sonra Ilgın'a döndü;

-"Beni iyi dinle yeğen, akşama bir yere ulaşırsak kurtuluruz yoksa üçümüz de donarak ölürüz bu dağlarda. Donmamıza kurtlar ya da ayılar izin verirse tabii..."

-Anladım... dedi Ilgın.

-Ben ne dersem onu yapacaksın, itiraz etmeden, çünkü başka türlü kurtulamayız.

-Tamam.

-Sen arkadan geleceksin, gözünü Sayram'dan ayırmayacaksın. Bir şey olursa haber edeceksin.

-Ederim.

Sonra hiçbir şey demeden arkasını döndü, kemerlerin ucundan tutup Sayram'ı peşi sıra çekmeye başladı. Yürüdükçe sis ve ince ince yağan kar yüzüne çarpıyor, sanki binlerce iğne tenini tırmalıyordu. Her soluk alışında cam kırıkları yutuyormuş gibi boğazı acıyordu, ciğerleri yanıyordu... Rüzgâr tam da karşıdan esiyordu. Çok geçmeden üstü başı, yüzü gözü kar olmuştu ama duramazdı. Sisten ayaklarını bile göremiyordu, zihninde belirlediği yolu takip ediyordu... Bir anda Ilgın'ın kaybolacağından korktu. Onu konuşturmalıydı, böylece geldiğinden emin olabilir, halini anlayabilirdi. Bu dağlara yem etmeyecekti hiçbirini... Ömründe kimseyi terk etmemişti, onları da terk etmeyecekti.

-*Nereden buldun bu delikanlıyı?* diye sordu.

Ilgın yanıt vermeyince geriye döndü; Ilgın'ın saçı başı, yüzü gözü kar içindeydi. Soluğu olmazsa kardan bir korkuluk sanabilirdi insan kolayca…

-*Hey yeğen!* diye bağırdı…

-*Efendim…* diyebildi Ilgın, hala içi ağlıyordu.

-*Bu adamı nereden buldun da evlendin?* diye sordu. Ilgını lafa tutmak istiyordu ama nereden başlayacağını bilmiyordu. Ağzından böyle ilgisiz bir soru çıktı. Oysa kaza yapmışlardı ve ölüm başuçlarında geziniyordu.

-*Bilmem, o beni buldu galiba…*

Ilgın yanıtlayınca sorularına devam etti Arafat.

-*Aranız iyi midir?*

-*İyidir.* diye yanıtladı Ilgın.

-*Ne kadar iyidir?*

-*Bilmem… İşte herkes kadar…*

-*Herkesin arası ne kadar iyi ki?*

-*Bilmiyorum.*

-*Duyamıyorum.*

-*Bilmiyorum!* diye bağırdı Ilgın.

-*Tipi var, duyulmuyor yeğen.* Üşüyor musun?

-*Evet, ayaklarımı, ellerimi ve burnumu hissetmiyorum.*

Arafat durması gerektiğini anladı. Durdu, yürüyüşe başlama-

dan önce yaptıkları hareketleri yaptırdı Ilgın'a tekrar. Ellerini ve yüzünü ve bacaklarını karla ovaladı. Sonra Sayram'ın da elini yüzünü ovaladı o an Sayram gözlerini açtı. *"Ne oldu?"* diye mırıldandı. Ilgın birden Sayram'a sarılıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sayram bağırmaya başladı, *"Ne oldu? Ne oldu?"*

Arafat bir süre ikisini izledi. Sonra yolunu seçmek için etrafına baktı.

-Kazayı hatırlamıyor musun? diye sordu sonra Sayram'a…

-Kaza mı? Sanki… Üşüyorum, çok üşüyorum… diyebildi. Sözcükler ağzından tam çıkmıyordu. Sonra titremeye başladı; zangır zangır titriyor, dişleri birbirine vuruyordu. Ilgın yüzünü göğsüne bastırdı, kulaklarını ovalamaya başladı. Arafat da karla bedenini ovalıyor, kanın hareket etmesine çalışıyordu. O zaman ayağından kanın damladığını gördü… Oysa sarmıştı. Gömleğinin bir kolunu daha yırtıp yaraya sardı. Kan damlaması hiç iyi değildi, kurtlar ve ayılar kokularını alabilirlerdi… Sonra göğe bakıp bir nara attı; *"Yeter!"* Bağırmak iyi gelmişti… Gelip Sayram'ın önünde durdu; *"Böyle taşırsam sen donarsın, bunu düşünmedim hiç… Yürümelisin, tek ayağının üzerinde de olsa yürümelisin. Bana tutunacaksın bir elinle, bir elinle Ilgın'a… Yan yana olursak birbirimizi sıcak tutarız. Altındaki ceketi de sırtına koyduk mu bu iş tamam. Acıya dayanacaksın, tamam mı? Yoksa ölürüz yeğen… Az dur hele."* dedi sonra. *"Bir su döküp geleyim…"*

Gençlerin göremeyeceği kadar ayak izleriyle geriye gitti… Onları sis içinde kaybetmek istemiyordu. Su dökerken bir yandan da düşünmeye başladı… Zaman azalıyordu; doğrudan yamaçtan aşağıya inse ağaçların orda bir barınak yapabilir miydi? Yapsa bile ateş yoktu, donup kalırlardı… En iyisi yaylalara varmaktı, yayla evlerinin birinin kapısını kırıp içeri

girebilir, belki ateş yakabilirdi, belki bırakılmış yataklar varsa ısınırlardı… Sonra da sabah olunca bir çözüm düşünürdü. Sadece kendisi olsa, aşağıya yürüyerek köylere bile varabilirdi gece demeden ama biri hamile biri yaralı iki insanı nasıl taşıyacaktı öyle? Kararını kesinleştirince geri geldi.

"Hazırlanalım hadi." dedi… Sayram'ı tutup ayağa kaldırdı, altındaki ceketi Ilgın alıp Sayram'a giydirdi. Yaralı ayağının tarafında Arafat durdu, öbür ayağı tarafına Ilgın geçti ama Sayram Arafat'ın omzuna tutunamıyordu. Arafat uzundu ve yamaç tarafta daha da uzamıştı. Arafat Ilgınla yer değiştirdi, başladılar yürümeye… Zaman zaman dinleniyor, zaman zaman yürüyorlardı. Dinlenmeleri öyle kısaydı ki, iki soluk aldıktan sonra yola devam etmeleri gerekiyordu. Akşam olmaya başladığından hava daha da soğumuştu, ayakta durmak bile donduruyordu insanı; yürümeli, hareket etmeliydiler…

Sonunda bir patika çıktı karşılarına, Arafat bir an bu patikayı hatırlar gibi oldu. Bu patika Bulanık'ın yaylasına götürebilirdi onları ama bir anda irkildi. Patikada ayı izleri vardı, hem de iki üç tane. Eğilip baktı… *"Bu anne ayı, çok tehlikeli…"* dedi. *"Buradan gidemeyiz, oysa pek yaklaşmıştık yaylaya… Elimizde fener yok, ateş yok, silah yok. Ayı parçalar bizi. Yukarıya gidelim, Göleşen'in yaylasına varırız buradan."* Böyle bir karar vermeliydi ama emin miydi? Düşünmek bile istemiyordu. Tartışacak zaman yoktu. Kötü de olsa bir karar vermeliydi. Hiç olmazsa bu kararı anne ayıyla karşılaşmayı gerektirmeyecekti. Belli ki ayılar Bulanık'ın yaylasına inmişlerdi. Eğer onlar Bulanık'ın yaylasına inmişlerse, gayret ederlerse, hava kararmadan Göleşen'in yaylasına çıkabilirlerdi. Bu iki yayla birbirine çok yakındı ve eski zamanlardan beri bu yüzden aralarında otlak kavgası çıkıyordu.

Çocukken az koyun otlatmamıştı bu yamaçlarda, az su içmemişti gözelerden… Karlı da olsa sanki etraf tanıdık gelmeye

başlamıştı. İçini bir sevinç kapladı, kurtulacaklarına olan güveni arttı, dizlerine derman geldi. Neredeyse horon oynayacaktı. O an bir ses duydu. Bir süre durup dinledi, ses yenilendi. Bu bir kurt sesiydi… Demek kurtlar çok uzakta değildi. Demek ki acele etmeliydiler… *"Biraz hızlanmalıyız."* diye uyardı Arafat, sonra canla başla çekip götürmeye başladı Sayram'ı. Yeniden güç kazanmış gibiydi, üşümesi de gitmişti, hatta sırtından terlemeye bile başlamıştı… Bir hedefi olunca insan nasıl da kendine geliyor, nasıl da mücadele ediyordu. Uzun zamandır böyle güçlü hissetmemişti kendini… Tadı tuzu yoktu yaşantısının. Bir hedefi, bir amacı da yoktu artık gençliğindeki gibi… Ama şimdi hedef karşı yamacın arkasındaydı. Arkalarında kurtlar vardı ve mücadele Arafat için bir yaşam biçimiydi.

Üç karaltı karın ve sisin içinde belirip kaybola, yayılıp toplana yürümeye başladılar… Arkalarındaki izi kısa zamanda rüzgâr kapatıyordu ama kan kokusunu da götürüyordu uzaklara. Bir düzlüğe çıkana kadar durmadılar, neredeyse oraya yığılıp kalacak kadar yorgundular ama durmalarına Arafat izin vermiyordu. Gerekirse ikisini birden çekip götürüyordu ardı sıra… Sayram da ayağının ağrısını falan hissedemez olmuştu, hatta hiçbir yerini hissetmiyordu. Ara sıra durduklarında karla her yerlerini ovuyordu Arafat… O an biraz ısınıyor, ısındıkça ağrıları artıyor sonra yine yola koyuluyorlar, yine üşümeye başlıyorlardı.

İki gençle birlikte bu yolu yürümek hiç de kolay değildi. Canını dişine takmış direniyordu ama ara sıra aklına kötü şeyler geliyordu. İşte o zamanlar dizinden derman çekiliyordu, gözünden fer çekiliyordu… Ama kendini korkuya teslim etmemeyi öğrenmişti çoktan, kendini telkin etmeyi biliyordu. Hemen kendini toparlayıp daha büyük bir azimle taşıyordu gençleri. *"Pes edersek ölürüz!"* diye bağırıyordu sık sık. *"Pes edersek ölürüz. Sadece biz değil, bizi sevenler de ölür yeğenler!*

Dayanın!" Sevdiklerini getiriyordu gözünün önüne, sevdiği ne çok insan vardı. Sevdiği ne çok yer vardı, sevdiği… Yaşamın kendisi de bir sevgili değil miydi? Nasıl bırakıp gidecekti onu ortalıkta?

Pes etmemenin bir karar olduğunu herkesten çok bilirdi Arafat. Onca işkenceye direnen biri şimdi soğuğa mı yenilecekti? Kurtlara mı yem olacaktı? Ölmekten çok böyle ölmenin onursuzluğu içine dokunuyordu. Dağlardaki çatışmalarda ölseydi, bir devrimci gibi ölseydi gam yemezdi ama bir kazada, hele hele avucunun içi gibi bildiği dağlarda ölmek dayanılacak gibi değildi. Vazgeçmeyecekti, tünel kazmaktan vazgeçmediği gibi… Mücadeleden vazgeçmediği gibi…

Düzlüğün ortasında hafif bir yükselti belirdi. Yanlış mı görüyordu yoksa burası Göleşenlilerin Camısırtı dedikleri yer miydi? Eğer öyleyse küçük küçük göletler karda belli olmalıydı… *"Biraz dinlenin burada."* dedi gençlere. Sayram'ın karlar üzerine uzanmasına yardımcı oldu. Sonra sağa sola koşmaya başladı. Bir yerde daire gibi çöküntü gördü, sonra bir başka, sonra bir başka yerde daha… Karları alıp yukarıya atmaya, dans etmeye, avazı çıktığı kadar nara atmaya başladı; *"Yaşasın Mücadelemiz!"* diyordu, *"Yaşasın mücadelemiz!"* Sesi sis içinde dalga dalga yayılıp sonra da yamaçlarda eriyip kayboluyordu. Sonunda hedefe ulaşmışlardı. Göleşenlilerin yukarı yayla dedikleri yere gelmişlerdi ve hava kararmak üzereydi. Kar beyazın aydınlığıyla yürüyorlardı.

Bu yaz arkadaşları arabayla getirmişlerdi cağ yemeğe buraya Arafat'ı, Muhittin'in yaylasında kalmışlardı gece. O yaylanın yerini bulabilirdi. Karlar altında kalmış olsa bile bulabilirdi. Yamacın altında, Camısırtı'na yakın bir yerdi. Öyle çok uzakta değildi. Keyfi yerine gelmişti Arafat'ın, gözlerindeki ışığı gençler bile görebiliyordu. *"Geldik mi?"* dedi Ilgın.

-*Evet, yaylalara geldik.* Şimdi sıra yaylayı bulup içeri girmeye geldi. *Meraklanma, yakın, çok yakın yeğen… Hem orada yatak da vardır soba da. Umarım yün kokusundan hoşlanıyorsundur, çünkü yün yataklarda yatacağız bu gece…*

Ilgın Sayram'a baktı. Sayram gözlerini kapamıştı, artık yürüyecek hali yoktu anlaşılan.

-*Sayram!* dedi Arafat'a.

Arafat koşup yetişti. Sayram kendinden geçmişti… O an ciddileşti. Nasıl böyle vakit kaybediyordu? Bir an önce yaylayı bulmalıydı. Tekrar ceketini çıkarıp Sayram'ı üzerine yatırdı. Kemerlerle bağlayıp çekmeye başladı. Ilgın'a takip etmesini söyledi. Daha hızlı yürüyordu, daha hızlı çekiyordu Sayram'ı… Ilgın Sayram'a bir şey olacak diye korkuyordu.

Arafat sürekli yürüyordu, geri dönmüyor, sürekli ileri bakıyordu. Yaylanın nerede olabileceğini anımsamaya çalışıyordu. Camisırtı'nın arkasından dolanıp yamaca yaklaştığında kayaların yakınında bir yerde olmalıydı yayla… Diğer yaylalardan uzaktı ama şu an kendilerine en yakın yayla oraydı. Daha hızla, daha gayretli çekiyordu Sayram'ı. Başını vurup vurmayacağı, zorluk yaşayıp yaşamayacağını düşünmüyordu bile… Burnuna ıslak köpek kokusu gelmişti. Bu hiç iyi değildi, yaylada bu mevsim köpek olmazdı, olsa olsa kurtlar olurdu…

"Vakit yok! Vakit yok! Hiç vakit yok!" diye tekrarlamaya başladı. *"Bir an önce varmalıyız…"* Sanki arkalarından kurtlar geliyordu. Bir an durup arkaya baktı. Hiçbir şey görünmüyordu. Ilgın da dönüp baktı. O da korkmuştu. *"Çabuk olalım."* Dedi. Yamacın yanından geçtiklerinde artık Ilgın yürüyemez olmuştu. Geride kalmaya başlamıştı. Arafat'a seslenmek istiyordu ama sesi çıkmıyordu. Arafat bir an durdu, geri döndü. Ilgın yere yığılmış kalmıştı. Hemen koşup kaldırdı, neredeyse çekerek Sayram'ın yanına getirdi.

“Koluma gir yeğen.” dedi, diğer eliyle ipleri kavrayıp hareket etti. İçinde bir huzursuzluk vardı. Kurtlar yakında olmalıydı ve onlar kolay kolay affetmezdi zayıflıkları… Sayram yerde yatıyordu ve ayağından kan sızıyordu.

Bir yükselti gördü Arafat kayaların altında, tam da beklediği yerde bir karaltı. Bu yayla evi olmalıydı. Artık yürümüyor da koşuyordu sanki. Bir yandan Ilgın’ı sürüklüyordu, bir yandan Sayram’ı. O an kurtların hırıltısını duydu… Kurtlar çok yakındaydılar… Yaylanın kapısına gelir gelmez öyle bir tekme attı ki kapı menteşelerinden koptu. Gençleri içeriye çeker çekmez kapıyı kapatıp arkasına yaslandı. Kurtlar da kapıya dayandılar. Bağrışmaları, hırıltıları, tırmalamaları duyuluyordu.

ateş varsa her şey var

Nasıl apar topar girmişlerdi içeri, nasıl Sayram'ı sekiye yatırmıştı hiç hatırlamıyordu Ilgın... Sadece kurtların sesini ve kapıya dayanmış Arafat'ın soluk alışlarını duyuyordu. Yorgundu, bitkindi, başını zor kaldırıyordu. Bir an gözünde ışıklar belirip gitti, bir an yıldızların dolaştığını sandı etrafında, sonra gözü açılmaya başladı. Gücünü toplayamamıştı, zor bela dayanarak ellerine biraz doğruldu. Karanlıkta pek bir şey görünmüyordu, sadece kurtların hırıltıları ve kapıyı tırmalamaları duyuluyordu. Tırnakları sanki kemiklerini çiziyor, tenini parçalıyordu. Elleriyle kulaklarını tıkadı. *"Geçecek, geçecek, geçecek..."* diye sesleniyordu kendine. İçinden konuştuğunu sanıyordu ama çığlık çığlığa duyuluyordu sesi; *"Geçecek, geçecek, geçecek!"* O an kurtların sesi kesildi, kapıyı tırmalamaktan, hırlamaktan vazgeçtiler sanki. Karanlık yayla evini sessizlik ele geçirdi. Ilgın sessizliği bozmamak için gözünü bile kıpırdatmıyordu. Çocukluğunda da korktuğunda sessiz kalırdı böyle hep, sonra tehlike geçip giderdi. Karabasanlar geçip giderdi. Biraz sessiz kalmalıydı, o kadar... Ama Arafat sessizliği bozdu,

-Nasılsınız yeğen?

O an büyü bozulmuştu… Gözlerini açtı Ilgın, ellerini kulaklarından çekti, doğrulabildiği kadar doğruldu. Sayram yanında sekide yatıyordu. Ağzına yanağını yaklaştırdı, solukları geliyordu ama belli ki kendinde değildi. Ayağına baktı. Ayağı sekiye düz bir şekilde uzanmıştı.

"İyiyiz." diye mırıldandı. O ana kadar koku almamıştı, bir garip koku vardı… Daha çok duvar tarafından geliyordu, yastıklar kokuyordu, koyun gibi kokuyordu. Midesi bulandı, ayağa kalkmak için doğruldu. Etrafı incelemeye başladı. Kapının tahtaları arasından sızan ışık Arafat'ı aydınlatıyordu. Kapıya sırt üstü yaslanmış derin derin soluk alıyordu. Duvarlar kaba taşlarla örülüydü. İki tarafta da küçük pencereler vardı ama çok küçüktüler. Tavan saç kaplıydı. Köşede bir soba vardı galiba, karanlıktan pek seçilmiyordu ama borusu tavana doğru yükseldiğine göre orada bir soba olmalıydı. Yer döşemesi yoktu, topraktı sanki… Yanında durduğu seki tahtadan olmalıydı, üzerinde minderler ve duvar kenarında da yastıklar vardı. O kadar genişti ki Sayram ve Ilgın yan yana yatabiliyordu. Camdan sızan ışık Sayram'ın tenini parlatıyordu, gözü takıldı, sanki Sayram kıpırdamıyordu bile… Gözleri büyüdü, içinden bir çığlık gelip ağzından dışarıya çıktı.

-Ne oldu? diye bağırdı Arafat.

Ilgın yanıt vermedi, eğilip Sayram'ın ağzına yaklaştı. Nefesini hala hissediyordu, içi rahatladı, solukları yavaşladı, kendine geldi.

-Bir an Sayram'a bir şey oldu sandım… İyi, iyi… Nefes alıyor.

Sonra boğazına bir şey düğümlendi, nesi iyiydi ki? Ayağı kırıktı, yaralıydı. Sedire uzanmış öylece yatıyordu, soluk alıp almadığı belli değildi. İçinde bir umutsuzluk gözlerinin önüne yığılıverdi. Sonra gözleri nemlendi, sonra gözünden bir yaş Sayram'ın alnına düşüverdi… O an Sayram gözlerini açtı.

Sayram'la yüz yüze kaldılar bir süre öyle…

-*İyisin değil mi?* diye fısıldadı Ilgın.

-*İyiyim, iyiyim…* diye yanıtladı Sayram. Sesi çıkıyor muydu yoksa Ilgın çıktığını mı sanıyordu, anlayamadı… İyice kulağını yaklaştırdı. *Çok yorgunum, çok yorgunum…* diyordu Sayram.

-*Güvendeyiz artık… Güvendeyiz, meraklanma!* dedi kararlı bir sesle Ilgın. Sayram'ı yüreklendirmek istiyordu, kendine gelmesi için cesaretlendirmek istiyordu. Sayram yanıt vermedi, gülümseyerek gözünü kapadı. O an susuverdi Ilgın; *"Neyin güveni?"* diye geçirdi içinden… *"Canımızı kurtlardan zor bela kurtarmışken neyin güveni?"* İnsan böyle zamanlarda nasıl da git gel yaşıyordu…

Biraz önce Sayram'ı cesaretlendirirken de içten konuşuyordu Ilgın, güvende olduklarını söylerken de içten konuşuyordu; yüreği çözülüp ağlamaya başladığında da, *"Neyin güveni?"* diye sorguladığında da içten konuşuyordu. Asıl mesele karar vermekti. Başına gelenlere ağlayacak, yas bağlayacak ve koşullara teslim mi olacaktı? Yoksa mücadele mi edecekti? Koşullara teslim olabilirdi kolaylıkla, pes edebilirdi çünkü kaldırılması zor bir yük yüklenmişti omuzlarına… Kaza geçirmişlerdi, hamileydi, kocasının ayağı kırılmıştı ve bilmediği bir yayla evindeydi… Dışarıda sis ve kar görünmez bir duvar örüyordu. Kurtlar dışarıyı cehenneme çevirmişlerdi. Yayla evine sıkışıp kalmışlardı. Nasıl baş edebilirdi ki? Öte yandan yaşama tutkusu da güçlüydü… Elinden geleni yapmalıydı, olasılıklar içinde olanaklıyı bulup kurtulmalıydı bu kâbustan.

Ilgın düşüncelere dalmış, Arafat'ın seslendiğini duymamıştı.

-*Neden beni duymuyorsun yeğen? Hey yeğen! Ilgın!*

-*Özür dilerim, bir an…*

-Olsun, olsun… Şey, ben buradan kalkarsam kapı açılacak. Kurtlar dışarıda sinmiş bekliyorlardır mutlaka. Gelip bana yardım et de bir şey bulup arkasına dayatıp kapının açılmasını engelleyeyim. Yoksa kapıya yaslanmış duramam böyle…

Daha sözünü bitirmemişken çatıdan ayak sesleri gelmeye başladı…

-Kolay kolay bizi bırakmaz bu gâvurlar, kan kokusunu aldılar bir kere… Gel hadi yeğen!

Ilgın yavaşça kapıya ilerledi, iki eliyle arkadan kapıya var gücüyle dayandı. Arafat bir yerlerden oturağa benzeyen bir kütük getirip kapının arkasına dayadı.

-Tamam! Bu gondik kapının açılmasını engeller. dedi.

-Gondik mi?

-Yani kütük…

-O zaman ellerimi çekiyorum kapıdan.

-Bir şey olmaz yeğen, çek çek. Korkma o kadar. Hallettim ben.

Ilgın kapıya öyle dayanmıştı ki ellerini çekince canının yandığını fark etti. Elleri ayakları karıncalanmaya, parmakları yanmaya, her yerine iğne batmaya başladı. Ne oluyordu? Daha önce böyle bir şey yaşamamıştı. O sırada bir ışık belirdi.

-*Ula bak fener buldum!* diye haykırdı Arafat. Fenerle yayla evini kolaçan ediyordu. Yayla evinin gelişigüzel örülmüş duvar taşları ürkünçtü. Arada boşluklar görünüyordu. Çatının saçları apaçık görünüyordu, çakıldığı ağaçlar çatlak çatlaktı. Ilgın'ın tahmini doğruydu, duvar kenarında bir soba vardı, ama öyle kararmıştı ki görülmemesi doğaldı. Pencerelerin altında ve üstünde boşluklar vardı. Duvarla pencere arasındaki boşluklara bazı şeyler sıkıştırılmıştı. Arafat tek tek onları

yokluyor, ne olup olmadıklarını kontrol ediyordu. Yayla evinde bir küçük oda daha vardı, kapısına bir bez asılmıştı ve bu bölüm briketle örülmüştü. O briket duvara çakılmış, çivilere elbiseler asılmıştı. Arafat her yeri tek tek kontrol ediyor, işe yarayacak şeyleri topluyordu.

-Vay Muhittin yoldaş vay… Neler bırakmışsın böyle buralarda… Aferin… İhtiyacımız olan her şey var yeğen. Meraklanma. Şimdi gelip bu feneri tutmanı istiyorum. Fenerin ışığı azalırsa, arkasındaki kolu çevir, böylece ışığı tekrar çoğalacak. Ben Sayram'ın üstünü değiştireyim, ayakkabılarını çıkarayım. Ona bir yatak hazırlayayım, ki bu gece riskli… Sonra elbiselerimizi değiştiririz biz de. Çaput maput kuru bir şeyler giymeliyiz, bir de ateş yaktım mı deme keyfimize… Çay bile yaparım, bir bardak çay buldum sütlükte.

Ilgın, zor koşullarda Arafat'ın bu neşeli halini garipsedi. Ama öte yandan hoşuna da gidiyordu. O olmazsa eğer kazadan sağ çıksalar bile kurtlara yem olurlardı kesin… Ama kurt korkusu olmazsa böyle gayret edemez donarlardı ortalıkta… Garip bir açmaz vardı sanki… Garip bir sarmal…

Kazadan sonraki soğukkanlı duruşunu anımsadı Arafat'ın, bağırmadan çağırmadan sakince halletmişti her şeyi… Oysa babası en küçük bir sorunda bile çılgına dönerdi, bağırıp çağırırdı, eşyaları kırardı. Bıkmıştı bağırarak konuşmaktan… Daha küçük çocukken konuşmaktan vazgeçmişti bu yüzden. Yüksek sesli konuşmaktan da hoşlanmazdı. Söz konuşmaya geldiğinde dudağının kabuk bağladığını fark etti birden. Eliyle dokundu, odun gibiydi neredeyse dudakları… Feneri yüzüne çevirdi istemeden.

-*Yeğen*… dedi diye seslendi Arafat, *I*şığı buraya tut!

Öyle utandı ki Ilgın… Ateş bastı her yanını, batmaları daha çok hisseder oldu.

-Her yanımdan iğneler batıyor sanki…

-Olur yeğen, olur… Üşüdük ya, ne de olsa burası sıcak, bu yüzden olur öyle. Geçer, meraklanma.

Arafat, Sayram'ın ayakkabılarını, ıslak çoraplarını çıkardı özenle. Ardından pantolonunu çıkarmaya başladı. Bir hemşire özeniyle yapıyordu yaptığını... Islak pantolon o yarılı ayaktan nasıl çıkacaktı merak ediyordu Ilgın. Kendinde bu beceri ve gücü görmüyordu, hele şimdi… Sayram'ın yüzüne baktı. Sayram olup biteni anlıyor muydu, anlamıyor muydu belli değildi. Işığı oraya tutsa fark ederdi mimiklerini ama o zaman da Arafat işini yapamazdı. O, Sayram'ın ayağıyla ilgileniyordu. Sobadan aldığı külü getirip yaranın üzerine koydu. Sonra bir bezle ayağını bağladı. Hazırladığı odunları destek yapacak biçimde ayağının yanlarına iliştirdi; bir iple özenle bağladı. Sonra, duvarda asılı giysilerden bir pantolonu alıp usulca giydirmeye başladı. Sonra vazgeçti.

-İç çamaşırı da ıslak. Bunu sen değiştir istersen…

-Ben mi? dedi ürkerek Ilgın.

-Değiştiremez misin?

-Bilmem ki…

-Ben değiştireyim… Ama şimdi iç çamaşırı nerden bulacağız? Neyse, ıslak olanı çıkaralım da pantolon korur onu… İç çamaşırını sıyırıverdi bir anda. Onu sobaya doğru fırlattı. Ardından yamalı pantolonu giydirdi. Değişik bir kumaşı vardı pantolonun. *Keçedir, sıcak tutar ama artık alerji yapar mı olmadık yerlerine bilmem… Onu da sonra düşünürsünüz.* dedikten sonra bastı kahkahayı. Sonra utanıp sustu.

Pantolonu giydirip düğmelerini bağladıktan sonra, kazağını yokladı.

-Sırtı ıslak olmalı, sürütürken sırtı ıslanmıştır mutlaka…

Daha sözü bitmeden bir çırpıda kazağını, tişörtünü, atletini çıkarıverdi. Sonra koyun kokan bir montu getirip giydirdi Sayram'a. Sayram bu kokuyu alıyor muydu, kendini nasıl hissediyordu... Öylece yatıyordu. Daha önce Sayram'ın ne kazağını çıkarmıştı ne pantolonunu… Kocasının bile kazağını çıkaramamışken başkasının kazağını çıkarabilir miydi hiç! Ama Arafat hiç tanımadığı bir adamın iç çamaşırını bile çıkarmıştı yüksünmeden. Bu Ilgın'a hiç uygun değildi ama gerekliydi işte… Yoksa Sayram donup kalacaktı. Islak giysilerle durması olanaksızdı, birinin yapması gerekirdi. Neden kendi yapamamıştı bunu? Kendini suçlanıp duruyor, kendine öfkeleniyordu. Kendinden çok annesine… Annesinin o bakışları olmazsa böyle olmazdı belki.

-Arafat'ın elinden gelen bu yeğenim. Şimdi seni yere indireceğim ki buraya yatak yayabileyim, yün yatağın içinde ısınırsın, meraklanma… Biraz kokar ama fena sıcak tutar. Sonra Ilgın'a döndü Arafat. *Hepsi tamam ama bunu yalnız yaparsam Sayram'ın canı yanabilir. Sen ayağından tutmalısın, o düz durmalı, biliyorsun… Işığı ne yapsak? En iyisi ağzımla tutayım ben onu, ver…*

Feneri ağzına aldı Arafat, Ilgın da Sayram'ın yaralı ayağını tuttu. Arafat bir anda kaldırdı Sayram'ı, sonra yere yatırdı. Sonra küçük odaya gitti. Bir anda ortalık karardı. Hiçbir şey göremez oldu Ilgın. İçinde bir korku belirdi, kaçıp gitmek istedi birden… Ama nereye? O an Arafat'ın odada sesleri duyuldu, kendi kendine bir şeyler söyleniyordu. Sonra çıkıp geldi Arafat, döşeği sekiye serdi… Ardından, indirdiği gibi kucaklayıp Sayram'ı döşeğin üzerine yerleştirdi. Ilgın Sayram'ın ayağını kavramış bırakmıyor, sağa sola değmesini engelliyordu. Döşek gerçekten ağır kokuyordu; yün mü kokuyordu, küf mü koyuyordu belli değildi… Mide bulandırıcıydı. Arafat

bir anda ortadan kayboldu, sonra yorganla geldi. Sayram'ın üzerine yorganı seriverdi. Başının altına da sekinin yastıklarından birini koydu.

-*Oh! Yeğenin işi tamam… Büyük işti. Şimdi sıra sende yeğen*, dedi. Sanki kapının önünde kurtlar vardı, hırlamalar geliyordu derinden. *Gâvurlara bak, bırakıyorlar mı bizi!* diye öfkelendi Arafat… Sonra kapıya doğru gidip kapının aralıklarından dışarıyı izlemeye başladı. Ilgın Sayram'ın yanına oturdu o an. Uzanıp saçlarını okşadı, yanağını okşadı.

-*Isındın mı biraz?* diye sordu…

Sayram gözünü açıp Ilgın'a baktı. Bakışları sevecen, hüzünlü, pişmanlık dolu bakışlardı. O kadar duyguyu taşıyordu ki, bunları seçip anlamak çok güçtü… Sayram'ı hiç bu kadar derin bakarken görmemişti. Aralarında çıkan gerilimlerden dolayı son zamanlarda gözlerine bakmaz olmuştu. Şimdi öyle pişmandı ki… İnsan nasıl da yanılgı içinde yaşıyordu. Küçük şeyleri nasıl da büyütüyor ve asıl olanı unutuyordu... Asıl olan yaşamaktı, asıl olan sevmekti… Şimdi istese de el ele tutuşup gezemezlerdi. Şimdi istese de göz göze diz dize geçiremezdi geceyi… *"Ölüm olmazsa yaşamı anlamak zor!"* diye geçirdi içinden. "Ölüm, ne büyük öğretmen!"

İçinden ağlamak geldi, ama hıçkıra hıçkıra değil; derin derin, yeraltı suları gibi sessizce akmak istiyordu gözyaşları… Önce ciğerleri doldu, sonra boğazı doldu. Sonra da gözlerinden boşalıverdi bütün biriktirdikleri… Gözyaşı yanağından sıyrılıp Sayram'ın bıyığına düştü. Arafat o damlayı görünce, tekrar kapıya gidip dışarıyı incelemeye başladı.

Ilgın derin derin ağladı; olana bitene ağladı, hayatına ağladı, yaşadıklarına da ağladı yaşamadıklarına da… Sayram da elini tutmuştu, Sayram'ın da gözleri nemlenmişti. Bir süre öylece kaldılar… Ilgın'ın bedeni artık pes etmişti. Titremeler

başladı göğsünde, çenesinde; dişleri birbirine vurdu sonra. Arafat onları gözlüyor olmalıydı, kopup yetişti. Feneri uygun bir yere astı, onun ışığında Ilgın'ın ayakkabılarını çıkardı, pantolonunu çıkardı, üstünü çıkarmasına yardımcı oldu ve Sayram'ın yanına yatağa girmesini istedi.

-Sana giyecek bir şey bulmalıyım, sana giyecek bir şey bulmalıyım… diye dolanıp duruyordu ortalıkta. Odaya gitti geldi. Sonra çatının kenarlarına sıkıştırılmış bez parçalarına gözü ilişti… Ayağının altına bir yükselti alıp tek tek o bezleri indirip kontrol etti. Hepsi tozluydu, hepsi kirliydi. Sonunda bir kadın elbisesi buldu. Onu gelişigüzel temizledikten sonra Ilgın'a uzattı.

Ilgın, titremelerinden başka bir şey hissetmiyordu. Yanındaki Sayram'a sarılamıyordu bile… Sanki sırtında kocaman bir pencere vardı da oradan tipi vuruyordu. Oysa yün yatağın içindeydi. İçi dışına geliyordu, midesi ağzına geliyordu… Arafat'ın getirdiği elbiseyi giyecek halde değildi, Arafat elbiseyi giymesine yardımcı oldu. Yorganın üstüne de bulduğu her şeyi yığdı. Sonra sağı solu aramaya koyuldu.

-Burada kibrit olmalı, burada kibrit olmalı…

Ilgın sesleri dalga dalga duyuyordu. Bir ara sanki ağaç kırıldı, bir ara sanki kurtlar uludu, bir ara sanki annesinin ağlamasını işitti. Babası baltayla taşlara vuruyordu… Her şey birbirine karışmıştı. Aniden bir çocuk ağlaması duydu, sanki çocuğu karnında ağlıyordu, dayanamayıp yerinden fırlayıverdi.

Arafat garip giysiler içinde sobanın yanındaki sandalyede oturuyordu. Sobanın kapağındaki küçük penceresinden çıkan ışık yayla evini şöyle böyle aydınlatıyordu. Yayla evi sıcaktı, ısınmıştı, hatta kulaklarının arkasından terlediğini fark etti…

-*Uyandın mı*? dedi Arafat.

-*Uyumuş muydum?* diye yanıtladı Ilgın.

-*Çok değil… Belki bir saat...*

-*O kadar oldu mu?* Sonra Sayram'a baktı. Sayram uyuyordu ama sanki acı çekiyordu.

-*Sayram… Sayram'a ne oluyor?* dedi. Arafat feneri Sayram'a tuttu.

-*Ayağı…* diye mırıldandı*. Ayağına destek yapacak tahtalar buldum ama uyanmasını bekledim… Ayağı kötü kırılmış…*

- *Eyvah!* diye haykırdı Ilgın.

-*Korkma! Kırık bir şey değil,* düzenli bağla*nırsa hastaneye kadar idare eder. Hele şu gece bitsin, hele şu kurtlar yakamızı bıraksın…*

-*Bizi arayan var mıdır acaba?* dedi merakla Ilgın.

-*Bilmem, belki arayan çıkar ama bizim burada olduğumuzu kimse bilmez… Erzurum yolu nere Göleşen'in yaylası nere… Hem araba da kar altında kalmıştır, görmeleri zor…* Sözünü bitirmeden ayağa kalktı. Beline bir cicimi sarmış, bir urganla kemer yapıp bağlamıştı, üstüne de battaniye almıştı... Kurumaları için sobanın yanına serdiği elbiselerini altlı üstlü çevirdi.

-*Kururlar birazdan. O zaman elbiseni veririm, giyersin, rahatlarsın. Çay koydum güğüme… Çaydanlık yok yeğen, ne yapalım?* Çoban çayı yani… Bardak var ama*. İster misin?*

-*Olur.* dedi Ilgın*.* Zaten öyle susamıştı ki… *Su var mı? Çok susadım.*

-*Sudan bol ne var, her yer kar.* Güğümde ısıttım, biraz sıcaktır ama ne yapacaksın… Dışarı*da bir yerde pınar vardır ama kurtlar varken çıkmaz zor.*

-*Sıcak olsun, su olsun,* yeter… dedi Ilgın. Naz edecek zaman değildi ve çok susamıştı. Kana kana içecekti suyu, doya doya…

Arafat küçük alüminyum güğümden su doldurup Ilgın'a verdi. Ilgın suyu dudağına götürünce dudağının yandığını hissetti. Dudakları yara olmuştu belli ki, eliyle dokundu yavaş yavaş. Kabukları geldi parmak uçlarına, irkildi… İğrendi ama su içmeliydi. Sonra suyu dikti kafasına; su dudaklarını yaktı önce, ağzını, boğazını… Su nasıl yakabiliyordu böyle? Demek ki yaraydı ağzı burnu… Demek ki sisi soludukça donmuştu.

-*Ağzım yara olmuş.* dedi bardağı Arafat'a uzatırken.

-*Olur, alışkın değilsin dağa sise ondan… Geçer ama…*

-*Sayram?*

-*Sayram'ın da olur. Çay olduğuna göre onu da uyandıralım. Sen Sayram'*ı uyandır*, ben çayları koyayım.*

Ilgın Sayram'a baktı. Nasıl da hüzünlü duruyordu yüzü… Kaşlarını, bıyığını, sakalını sevdi usul usul, sonra alnından öptü. Sayram gözlerini açtı.

-*Ayağım… Ayağımı kıpırdatamıyorum…* diye mırıldandı.

-*Dayan yeğenim! Merak etme, geçecek bunlar. Bak sıcak bir yerimiz var, çayımız var… Ayağına gelince, ona bir çözüm bulacağım, bekle. Şimdi bir çay iç hele… Bir* için ısınsın, kafamız çalışsın hele… Doğrulabilecek misin?

Sayram denedi, Oturacak duruma geldi.

-Helalin var!

-Ne kötü kokuyor. dedi Sayram.

O an Ilgın da kokuyu almaya başladı, oysa o ana kadar sanki hiçbir şey kokmuyordu.

-Kötü kokuyor ama iyi ısıtıyor. dedi gülerek Arafat. *Bu kötü kokan yatak, kötü kokan mont olmazsa tahtalıköye yakındın yeğen*. diye ekledi ardından.

O an çatı çökecek gibi oldu, çatının üstünden ayak sesleri duyuldu. Sonra karlarla birlikte bir şey düştü sanki, o anda bir boğuşma; hırlama, inleme, çemkirme sesleri birbirine karıştı…

bir alevlik şüphe

Ilgın'ın yardımıyla kurumuş atletini ve kazağını giyince içinde bir sevinç belirdi. Çocukken bayram sabahları giydiği elbiseler gibi sevinçle baktı rengine, duruşuna… Keşke bir ayna olsaydı. Sonra suçluluk duydu böyle şeyler düşündüğüne… Ne yapıyordu? Kaza geçirmişti. Gözü gibi baktığı arabası yuvarlanıp gitmişti uçurumlara… Canını zor kurtarmıştı; ayağı yaralanmış, hatta kırılmıştı. Şimdi kurtlardan kurtulmak için sığındıkları bu yayla evinde, tekrar kendi giysilerini giydiği için seviniyordu. Ne aptallık!

Sanki insan sevinmek için neden arıyordu. Onca acıyı unutup küçük bir sevince sarılıyordu durmadan. Anlaşılmaz bir şeydi insan, belki de insan değil de kendisi anlaşılmazdı. Neden hep kendinde olanın herkeste olduğunu sanıyordu ki? Belki de sadece kendi yanılgılarıydı, kendi zihninin sanrılarıydı olup biten… Başkalarında öyle olduğunu nereden bilebilirdi? Her insan başka bir dünyaydı işte… Arafat başka biriydi; başka şekilde düşünüyor, başka şekilde tepki veriyordu. Ilgın da öyle tabi… Hele onu anlamak daha da zordu. Ne diyeceğini, nasıl söyleyeceğini bilemiyor, susup kalıyordu… Niye nazlandığını tahmin edemiyordu, niye öfkelendiğini, neyi

kıskandığını… Kıskanma deyince içinde bir yanma hissetti. En sevmediği huyuydu kendisinin, neden hep kıskanıyordu ki? Bu aşılabilecek bir zorluk muydu, bilemiyordu ama en çok kıskanç olmaktan nefret ediyordu.

Ayağının sızısı düşüncelerinden ayrılmasına neden oldu. Ayağı derin derin sızlıyor, ara sıra da sancıyordu. Acaba iyileşebilecek miydi? Yeniden üzerine basabilecek miydi? Halı sahalarda top oynayabilecek miydi? Şimdiye kadar yürümediği yollara hayıflanmaya başladı, şimdiye kadar oynamadığı maçlara… Şimdi tek ayaklıydı ve koltuk değneği bile yoktu. Kendi başına ayağa kalkamazdı, kendi başına tuvalete çıkamazdı. Tuvalet deyince kasıklarında bir şişkinlik hissetti… Çay içtiğinden mi, uzun süredir su dökmediğinden mi içinde, karnının altında bir şişkinlik hissediyordu. Ilgın'a baktı, sobanın yanında oturmuş ateşi izliyordu. Arafat bezden perde çekilmiş odada olmalıydı, ortalıkta görünmüyordu.

-*Tuvalete gitmem gerek*… diye mırıldandı. Ilgın dalmıştı yine, duymadı. Yüksek sesle bir daha tekrarladı, *Tuvalete gitmem gerek.*

Ilgın şaşkın şaşkın baktı… Ayağa kalktı, ne yapacağını şaşırmıştı.

-*Peki nasıl?*

O sırada Arafat içeri girdi; kendi giysilerini giymişti. Bu hali çok güven vericiydi. Elinde de bir nacak vardı.

-*Dur yeğen, ben bir kolaçan edeyim ortalığı, sonra Ilgın'la birlikte çıkarırız seni dışarıya*. dedi. Ardından kapıya yöneldi. Kapının arkasındaki kütüğü alıp yavaşça açtı. İçeriye temiz hava girdi ama çok soğuktu. Sayram yorgana sarıldı. Arafat oralı bile olmamıştı. Nasıl da güçlü bir adamdı öyle… Kazadan sonra yaşadıkları gözünün önünden geçti. Nasıl da direnmiş, nasıl da çözümler bulmuştu. Yılmıyordu, yüzü ekşimiyordu. Yapacağı işe odaklanıyordu ve yapıyordu.

-Dışarıda olmaz yeğen, gitmemiş gâvurlar. Silahım yok, sadece bu nacak… Ayı olsa ışık yeterdi, nacağa da güvenirdim de kurtlar öyle değil. Onlar seni gözetler, saklanıp tuzağa düşürürler… Nerden geldiğini bilemezsin valla. Biraz tutmalısın kendini. Ya da başka bir çözüm…

Sayram duyduklarından dehşete düştü. Nasıl tutacaktı kendini, kıvranıyordu.

-*Tutamayacağım galiba…* diye mırıldandı. Hem kimse duymasın istiyordu hem de duyup bir çözüm bulsunlar diye umut ediyordu.

-*Dur bakalım yeğen,* dedi Arafat. Gözleri büyümüştü. Elindeki fenerin ışığını yükseltip bezden kapısı olan odaya girdi. Birden nara sesi geldi; *"Yihuuu…"* Çıktığında elinde bir naylon leğen vardı. *Bunu kullanacaksın artık.* dedi gülerek.

-*Nasıl?* diye çıkıştı Ilgın. *Burada mı?*

-*Evet. Odaya* götürürüm sizi, sana tutunur, eğer tutamam dersen bana tutunur*. Yapar, sonra dışarı atarız.*

Ilgın'ın midesi bulandı, neredeyse kusacaktı. Kapıya yöneldi, Arafat yetişip kolundan tuttu.

-*Delilik edip dışarı çıkma, bekliyorlar…*

Sayram başka zaman olsa bu duruma anlamlar yüklerdi ama şimdi içinden oluk oluk nehir akıyordu sanki.

-*Biraz çabuk olsak…*

Arafat leğeni odaya götürdü, hızla dönüp Sayram'ı yatağından kaldırmaya çalıştı… Ilgın hala olanı biteni izliyordu. Sayram kalkarken ayağına dikkat kesildi, eskisi gibi sancımıyordu ama ağırlığı, ağrısı daha fazlaydı… Arafat uzun boyluydu omuzuna tutunmakta güçlük çekiyordu. Bunu fark

eden Arafat eğilip Sayram'ın odaya kadar tek ayak üzerinde gitmesine yardımcı oldu. Kocaman adam yarı belden küçülmüştü. Sayram bu durumdan hoşlanmıyordu, hoşlanamazdı da... Büyüklerine karşı saygı çocukluğundan beri zihnine işlemişti, suçluluk hissetti ama su dökmesi gerekirdi, buzullar çözülmüş ve koca bir çağlayan gelip kasıklarında birikmişti.

Odaya girdi, perdeyi kapattılar.

-Duvara tutunarak yapsam? Senin yanında yapamam... dedi Sayram utanarak.

-Olur yeğen. dedi Arafat. Duvara yaslanmasına yardımcı oldu, ışığı tereğe koyup ortalığın aydınlanmasını sağladı, ardından çıktı. *Bitince haber et.* dedi.

Sayram su dökmeye başlayınca içinde bir huzur hissetti. Nasıl da küçük sevinçler insanı yaşama tutturuyordu böyle... Ömrü boyunca onca su dökmüş ama bu kadar sevinç duymamıştı. Bitene kadar bekledi, ne çok su birikmişti böyle...

-Bitti... diye seslendi.

Arafat o an geldi ve Sayram'ı kaptığı gibi yatağına götürdü. Usulca yatmasını sağladı. Sayram sürekli teşekkür ediyordu.

-Teşekkür meşekkür gerekmez yeğen... diye çıkıştı. *Ne gerek böyle şeylere...* İnsan insana yabancı değil. *Hem alışık değiliz biz* böyle teşekküre *meşekküre... Burada böyle konuşmaz kimse.*

-Ama içimden geliyor...

-Tamam o zaman ama bana garip geliyor. Burada sağ ol derler, biter...

-Sağ ol. dedi *şükranla*. *Sağ ol, sen olmasan kurtlara yem olmuştuk.*

-Unut gitsin yeğen… Geriye bakarsan önünü göremezsin. Unut gitsin…

O an kurtlar geldi aklına, yayla evine girerken arkadan kurtların neredeyse yetişmesi, sesleri, hırıltıları, ulumaları…

-*Garip bir durum*… diye mırıldandı. Çocukluğumda odamda bir bozkurt resmi asılıydı. *Kurtlarla kaderimin böyle birleşeceğini hayal bile edemezdim.*

-*Kurtçu musun yoksa?* diye çıkıştı Arafat, ses tonu biraz değişmişti.

-*Kurtçu mu?* diye şaşırdı Sayram. *Kurtçuluk ne ki?*

Arafat bir şey demeden sandalyeye oturdu. Sayram konuşma ihtiyacı duyuyordu, kendini açıklama ihtiyacı… Arafat'ın kurtçuluğu suçlamasını anlamamıştı, yüzü değişmişti, bakışları değişmişti…

-*Daha doğrusu babam almıştı o posteri. Hem kendine kurtçuyum demezdi hiç, sadece severdi. Benim ilgim olmadı, ben başka şeylerle ilgilendim hep.* Arafat Sayramla ilgilenmiyordu, garip bir ruh haline girmişti. Bu yüzden sözünü sürdürmeyip konuyu yavaş yavaş değiştirmeye karar verdi. Ama kadere bakın, çocukluk odasında kurt resmi olan biri neredeyse kurtlara yem olacaktı…

Bir sessizlik oldu, sobadaki ateşin sesi duyuldu bir süre. Sayram o posterden söz etmiş olmaktan pişmandı. Arafat'ın moralini bozmak istememişti ama nereden bilebilirdi ki kurt posterinin moral bozacağını… Aklına gelmişti işte. Hem yalan söyleyecek hali yoktu ve kurtçuluk diye bir şeyi anlamıyordu, acaba kime diyordu kurtçu?

Sessizliği Ilgın bozdu.

-*Aslında benim kaderimde de böyle bir şey var galiba.* dedi.

-Öyle *mi ?* diye sordu Sayram şaşkın şaşkın. Gizemli biriydi eşi ama sanki onu hiç tanımıyormuş gibiydi şimdi. Arafat'a baktı, duvara yaslanmış öylece duruyordu. Sobanın kapısından çıkan ışık bedenini şöyle böyle aydınlatıyordu, gölgesi sanki dans ediyor gibiydi. Sonra Ilgın'a baktı. Sobanın içine girecekti sanki, vurgun yemiş gibi ateşe kilitlenmiş duruyordu.

-Dedem, yani annemin babası Ardanuç'ta komutandı demiştim ya, hani evini görmeye gitmiştik…

-Evet.

-Onun arabası varmış bir tane, Anadol diyorlar ya hani, ondan. Anlatır annem. Tabi o da çok küçük, şöyle böyle anımsıyor… Komşuları bir kadını da arabalarına alıp yola çıkıyorlar yine böyle bir mevsimde, sonra araba uçurumdan yuvarlanıyor*. Annemin annesi ve o teyze kurtuluyor, dedem arabada sıkışıyor. Yoldan geçen birileri kurtarıyor da öyle yaşıyor. Annem hep anlatırdı bunu bana çocukluğumda, dağları, dağların zorluğunu, kazada yaşadıklarını… Dinlemezdim bile ama kadere bakın aynısıyla karşılaştım ve benim çocuğum da karnımda…*

Ağzından sadece bazı sesler çıktı Sayram'ın. Daha önce bu konuyu hiç anlatmamıştı Ilgın, ne garip bir rastlantıydı bu böyle… Hem neden anlatmamıştı ki daha önce bunu kendisine? Sanki aldatılmış gibi hissetti, sanki Ilgın'ın içinde kendinin bilmediği geniş bir alan, kendine ait olmayan dünyalar vardı.

-Bundan hiç söz etmedin… diye çıkıştı Sayram.

-Bir gerekçesi yoktu, ama şimdi var.

-Gerekçesi olmasa anlatmazdın demek ki.

-Gerekçesi yoksa aklıma nasıl gelsin?

"Ne gerekçesi arkadaş!" diye geçirdi içinden. Bunu bağıra bağıra söylemek istiyordu ama kendini tuttu. Ne yeri ne zamanıydı. *"Biz evliyiz."* diyecekti. *"Benim soyadımı taşıyorsun, yani benim devamımsın, benim bilmediğim bir şeyin olabilemez…"* diyecekti. Diyecekti de diyecekti. Ama susmalıydı şimdi. Susmanın bir gerekçesi vardı; başta Arafat…

Öfkesi dinince tekrar düşünmeye başladı Sayram. Hep böyle oluyordu zaten. Öfkelenince saçmalıyor, her şey sanki kördüğüme dönüşüyordu. Sonra sakin sakin düşününce çözüyordu her şeyi. İlmek ilmek hem de… Kendinin de anlatmadığı şeyler vardı Ilgın'a. Kendisi de Ilgın'la evli ve onun devamıydı aslında. Bir çocukları olacaktı ve anlatmadığı nice şey vardı. Ama yine de içinde kıpır kıpır dolanan kurtçuk ikna olmamıştı. Nasıl olur da böyle şeyler saklanırdı ki? Ardanuç'tan onca bahsetmişken, kalkıp gelmişken nasıl saklanırdı… *"Bana yeterince güvenmiyor olmalı"* diye düşündü bir an.

-Dedenin adı neydi? diye sordu Arafat sessizliği bozup.

-Harun.

-Ne! Harun mu? Harun başçavuş mu yoksa? diye heyecanlandı Arafat, ayağa kalktı. *Emin misin?*

-Harun olduğundan eminim ama başçavuş olup olmadığını bilmiyorum. dedi çekinerek.

-Bak şu işe… diye söylenmeye başladı Arafat. Sobanın etrafında geziniyor, pencereden bakıyor ve sürekli tekrarlıyordu, *"Bak şu işe…"*

-Tanır mıydınız? diye sordu Ilgın çekinerek.

-Keşke tanımıyor olsaydım, eğer aynı adamdan söz ediyorsak…

Sayram söze girme zamanı geldiğini anladı, *“Neden?”* diye sordu Arafat’a, *“Ne yapmış ki Harun başçavuş?”*

Arafat öyle baktı ki Sayram’a, gözlerini kaçırmak zorunda kaldı. “*Neler yapmadı ki?”* diye çıkıştı Arafat, ardından gidip sandalyeye oturdu. Elleriyle yüzünü kapadı, derin bir nefes aldı… *“Belki de aynı adam değildir…”* diye mırıldandı. Sonra Ilgın’a dönüp;

-Kaç yıllarında Ardanuç’taymış peki?

Ilgın biraz düşünmeye başladı, Sayram’a baktı. Sayram ne yapacağını şaşırdı, belki biraz belleğini kışkırtsa hatırlayabilirdi ama Arafat’a ne olmuştu birden böyle? Onu yatıştırmak gerekirdi, neredeyse hayatları ona bağlıydı çünkü.

-Annenler ne zaman Ankara’ya gitmişlerdi, hatırlıyor musun? Sanırım Annen orada ilkokula başlamış.

-Annem ilkokulu Yozgat’ta bitirip Ardanuç’a gelmiş... Hatta… Şey… Ilgın bir türlü anımsayamıyordu, acaba ne zamandı? Yüzünden kafasının karışık olduğu belliydi.

Sayram da düşünmeye başladı, doğum tarihinden bir çözüm bulabilirdi belki.

-Annen kaç doğumlu?

-Altmış üçlü…

-ilkokulu bitirmişse bu yetmiş dört demektir. Peki, kaç yıl kalmışlar, biliyor musun?

-Üç yıl kalmışlar sanıyorum.

Arafat konuşmaları dinlerken çenesini tutuyordu, sonra birden söze girdi.

-O zaman o Harun benim tanıdığım Harun değil. Onu da şöyle böyle hatırlıyorum…

-Yani sizin nefret ettiğiniz kişi değil o, öyle mi?

-Sanırım değil, çünkü benim nefret ettiğim Harun seksende Ardanuç'taydı. Neyse, moralinizi bozdum yeğenler, kusura bakmayın. İnsan bazen kendini tutamıyor…

Sayram Arafat'taki bu ruh değişiminden pek memnun kaldı. Tanıdığı adam geri gelmişti ve bu ona güven veriyordu. Kocaman adamın özür dilemesi de ilginçti, babası hiç böyle davranmazdı… Tanıdığı yaşlılar da özür dilemezdi. *"Nazik bir adam."* diye geçirdi içinden, *"Dağlı mağlı ama nazik bir adam."* Aralarındaki soğukluğa rağmen ona minnet duyuyordu. Onca zorluk ve aksiliğe rağmen yüzündeki sevinç eksik olmamıştı, bu hoştu. Ama önce kurt posteri, sonra Harun başçavuş sözü Arafat'ı böyle değiştirdiğine göre Sayram gibi onun da içinde faylar vardı… Ne zaman nerede deprem olacak belli değildi. Konuşurken dikkat etmek gerektiğini anladı, ne de olsa kurtulmak için birbirlerine muhtaçtılar. Arafat onlara muhtaç değildi elbet ama Sayram ve Ilgın kurtulacaksa onun sayesinde kurtulacaktı, hatta doğmamış çocukları bile…

-Peki o zaman sen kaç yaşındaydın ki? diye sordu Arafat'a

-Ne zaman?

-Yani yetmiş yedide…

Ilgın söze girdi:

-Sanırım yetmiş altıda ayrılmış annem, şimdi öyle anımsıyorum… Üç yıla yakın kalmış o beyaz evde.

-Hangi beyaz ev? diye sordu Arafat.

Sayram Ilgın'dan önce söze girdi:

-Bugün sabah arayıp bulduk orayı, karşısında jandarma var

galiba. Hani dönercinin sokağından parka doğru gidiyorsun da…

-Hastaneye doğru dönüyorsun, sonra bir daha sağa mı döndünüz?

-Evet tam da öyle.

-O sokağın hemen ikinci evi.

-Evet!

-Dişçi Zihni'nin evi orası. Şimdi onlar Bursa'da.

-Evde birileri vardı.

-Kiracıdır sanırım… Dur, ben şimdi hatırladım, orada bir jandarma başçavuşu otururdu, evet… Onun adı Harun muymuş? Bak şu işe.

-Harun, evet, dedem… diye yanıtladı Ilgın.

-Hatırladığımca o biraz değişik adamdı. Hatta namaz kıldığını falan söylerlerdi onun.

-Evet, dedi Ilgın, *erken emekli ettiler ordudan bu yüzden.*

-Şimdi anladım… *Yok, o Harun o Harun değil. Onunla ilgili bir şey anımsamıyorum fazlaca.*

-O zaman kaç yaşlarında olurdun?

-Liseye başlamış olmalıyım o zaman. Ya bir ya ikinci sınıf olabilirim, şimdi hatırlayamadım yeğen. diye yanıtladı Arafat. Sesinde yeniden şefkat belirmişti, bakışında yeniden şefkat belirmişti, bu Sayram'ın hoşuna gitti.

-Hareketli günlermiş.

-Çok hareketli…

-Annem diyor ki, onlar gitmeden önceki yaz büyük bir çatışma olmuş Ardanuç'ta. Hatta helikopterler falan gelmiş, yaralıları Erzurum'a götürmüşler. Bazıları yaralı gençleri öldürmek için tornavidayla sedyedekilere saldırıyorlarmış…

-Yetmiş altı mı? Dur… O zaman büyük bir kavga oldu evet ama helikopter falan yoktu… İşte o kavgada yurtseverler egemen oldu Ardanuç'a ama öyle bir şey yok! Sedyede yatana tornavida falan hiç duymadım, görmedim.

-Siz gördünüz mü olanı biteni? diye sordu Sayram.

Arafat ayağa kalktı, sobaya birkaç odun daha attı. Güğümdeki sulara baktı.

-Ben biraz kar getireyim de çay yapalım. Ayağını da pansuman etmeli… Hani teşekkür ediyorsun ya sık sık, Muhittin'e etmen gerek… Bak duvara bir yara merhemi saklamış, gerçi koyunlar için ama sonuçta yara merhemi. Biraz da bulgur buldum, belki pilav yapar yeriz. Sonra anlatırım, gece çok uzun ve uyumamalıyım… deyip kapıya yöneldi. *Elbette kurtlar izin verirse*… diye de ekledi.

-Neden ki? Sen de uzanabilirsin yatağa. diyerek yatağın boş yanını gösterdi Arafat'a.

-Ondan değil, sanırım arabada başımı vurmuşum, bir ağırlık var… Böyle durumlarda yirmi dört saat uyumamak gerekir derler.

Arafat uyumak dediğinde Sayram'ın gözlerinin üzerine bir ağırlık çöktü. Gözlerini kapadı… Aklından birçok düşünce gelip geçmeye başladı. Karda araba lastiklerinin çıkardığı sesi duyuyordu, kurt ulumalarını… Yuvarlandıklarında Ilgın'ın çığlığı aklına geldi. O an gözü açıldı. Acaba çocuğa bir şey olmuş muydu? Elini Ilgın'a doğru uzattı.

-*Nasılsın şimdi*? diye sordu. Sesinin olabildiğince şefkatli çıkmasını istemişti, öyle de oldu.

Ilgın dönüp Sayram'ın eline baktı. Elini tuttu, okşadı.

-İyiyim*, merak etme…*

-Bebeğimiz?

-O da iyi… Hiçbir sıkıntı hissetmiyorum.

Diğer elini karnına, koydu gözlerini kapadı. Yüzünde bir gülümseme başladı. Sanki bir ışık sardı etrafını. Yeşilden mora bir ışık… Sayram şaşırdı. *"Ne oluyor?"* diye sorular geçmeye başladı içinden. Gözlerini yumup açtı ışık kaybolmuştu.

-*O huzurlu…* dedi Ilgın. Mırıldanır gibi konuşuyordu.

-*Oh, çok sevindim*. diye yanıtladı Sayram.

O arada Arafat içeri girdi.

-*Çaysız olmaz arkadaş…* diye söyleniyordu. Sobanın üzerine güğümü koyunca sular sıcaktan sağa sola fırlamaya, garip sesler çıkarmaya başladı. Ilgın bir adım geriye çekildi. Arafat gözlerinin önüne elini tuttu.

-*Yanacaktım neredeyse*. dedi *Dışarıda kalsam donacam, içeride kalsam yanacam…*

-*Soğuk mu dışarısı?* diye sordu Sayram.

-Çok soğuk. Sis de kalkmamış… Aslında kar yağınca soğuk diner derler ama öyle değil. Anlayamadım bu havayı ben.

-Kurtlar nasıl dayanıyor ki?

-Kurtlara bakma sen. *Camuş gibi derileri var, yani kalın tüyleri var.*

Sözü kurtlara getirmişken şu kurtçuluk meselesini yeniden açabilirdi belki.

-Kurtlardan korkuyor musun, sevmiyor musun?

-Kurtlardan korkarım da sevmem de…

-Peki kurtçular?

-Kurtçuları da sevmem, daha doğrusu sevmezdim.

-Kim ki kurtçular?

Arafat gülmeye başladı.

-*Gizli bilgi mi?* diye sordu Sayram.

Arafat o zaman kahkahaya boğuldu.

-Gizli bilgi ha! Gizli bilgi… Dünya ne garip, her şey ne kadar da kolay değişiyor, her şey ne çabuk unutuluyor… Ben senin yaşındayken, herkes bilirdi o zaman kurtçuları. Hatta kurtçular da kendilerine "Kurtçuyum" derdi.

-*Dumura* uğradım valla*. Bu yaşıma geldim,* böyle bir şey duymadım. Ilgına baktı sonra, o dinlemiyordu sanki konuşmaları.

-*Hey Ilgın, sen duymuş muydun?* diye sordu Sayram.

-*Duymuştum.* dedi Ilgın.

Sayram'ın gözleri büyüdü. Yani Ilgın bile biliyordu kurtçuları da kendisi bilmiyordu. Bu nasıl olurdu? Oysa okumayı çok severdi, bir yerde gözüne ilişirdi mutlaka… Yoksa oyun mu oynuyordu Ilgın Arafat'la bir olup? İşte o zaman yüreğindeki yanardağ patlardı işte. Buna dayanamazdı. Hemen öğrenmeliydi, öfkeyle, bağıra bağıra tekrarladı:

-Kim bu kurtçular, kim?

-Ülkücülere diyorlarmış eskiden… diye yanıtladı Ilgın.

Ne alakası vardı şimdi ülkücülüğün kurtçulukla? Belki *"bozkurt"* figürü yüzünden böyle bir şey olabilirdi ama anlamsızdı. *"Saçma!"* dedi kendi kendine, *"Saçma bir yakıştırma!"* Ama öte yandan ruhundaki sarsıntı dinmişti. Demek ki böyle bir şey vardı. Olabilir, kendisi bilmeyebilirdi. Ama yine de saçmaydı işte… Yani babası kurtçu muydu? O kendine milliyetçi diyordu, *"Türk milliyetçisi."* Bunun kurtçulukla ne alakası olabilirdi? Aşağılayıcı bir şeydi kurtçu demek… Peki kendine kurtçu diyen ülkücülere ne demeli? Elbette aslı astarı varsa… Belki de Arafat uyduruyordu bunları, belli ki ülkücüleri sevmiyordu. İnsan sevmediklerine olmadık lakaplar takabilirdi. Bir süre Arafat'a baktı. O yine kendi halindeydi. Durmadan bir şeylerle uğraşıyordu; çay koyuyor, bardak getiriyor, odaya girip çıkıyordu. Bu konu burada bitemezdi, Arafat'la bu konuyu sağlıklı bir zamanda konuşmak istiyordu. Ama şimdi susmalıydı. Nerede susacağını öğrenmiş bir yetişkindi, nerede konuşulacağını da tabii… Öyle umuyordu.

Susup gözlerini kapadı, ayağından zonklamalar beynine vurmaya başladı. Kendini dinleyince acı büyüyordu sanki. Uyusa geçecekti belki ağrısı, acısı… Uyumak istiyordu, uyumak istiyordu ama bir kere canı sıkılmış, uykusu kaçmıştı. İçindeki öfke akacak yatak arıyordu. O an Ilgın aklına geldi. Tartışmada sesini çıkarmamış, öylece oturmuştu. İnsan kocasını korurdu, bir şeyler söylerdi hiç olmazsa. Haklı olsun olmasın… Nasıl güvenecekti bir ömür boyu ona? Burnundan solumaya başlamıştı. Ne yapacağını bilemiyordu.

11.söz
yaşadığın hatırladığından fazladır

uykusu çalınmış bellek

Kapıyı açarken biraz sendelediğini hissetti; yorgunluktan mı başı dönmüştü, yoksa başka bir şey mi vardı, anlayamadı. Kazadan bu yana kendiyle hiç ilgilenememişti… Gençler uyuduklarında bile odun kırması, ateş yakması, elbiseleri kurutması gerekmişti. Bir yorgunluk vardı üstünde, bir ağırlık… Uzun zamandır böyle çabalamamıştı, böyle heyecanlanmamıştı… İyi yol yürümüşlerdi karda, üstelik yalnız da değildi. Sayram'ı çeke çeke getirmişti; nereden baksan yetmiş kilo vardı delikanlı. Zaman zaman Ilgın'ı sürüklemişti, iki canlı… Hele onun iki canlı oluşu en zor olan yanıydı işin… Yürümekse yürünürdü, ne vardı, ne kadar yürümüştü bu dağları çobanken ya da kaçakken… Taşımaksa yük de taşımıştı, insan da ama geleceği taşımak çok ağırdı. Henüz doğmamış birinin geleceğini taşımak… Böyle düşününce her şey donuyor buz oluyordu kafasında…

İyi dayanıyordu Ilgın aslında, zayıf çelimsiz bir şeydi ama iyi dayanıyordu. Ne yürürken şikayetlenmişti ne üstünü değiştirirken. Ne de olsa yabancı bir adam vardı odasında. Bir ya-

bancıyla aynı odada, hem de iki canlı… *“Helal olsun!”* diye geçirdi içinden birkaç kez… *“Helal olsun!”* İşini hiç zorlaştırmamış, kolaylaştırmıştı da. Sayram da uyumlu bir delikanlıydı; acısını çok belli etmiyor, bir şey beklemiyor, kimseyi suçlamıyordu. Belki içten içe kendini suçluyor olabilirdi elbette… Böyle zamanlarda hep suçlanacak biri aranırdı, birine yükleyip suçu acısını dindirmek isterdi insan. Ama Sayram arabasını kaybetmişti, ayağı kırılmıştı, belki yavrusunu da kaybedecekti ama dayanıyordu sessiz sessiz. Başka ne yapabilirdi ki? Bir yayla evine tıkılıp kalmıştı hem de kurtların kol gezdiği bir dağda…

Yine de bir korunakları vardı. Muhittin’in yaylası onları koruyordu işte; sobası vardı, yatağı vardı, sandalyesi, çayı… Daha ne olsun! Çay vardı, içerisi sıcaktı. Önlerinde bir gece vardı, o da önünde sonunda bitecekti. Dayanmak yeterliydi. Oysa gençken saklandıkları sığınaklar nem kokuyordu, kapalıydı, küçücüktü. Ne zaman çıkacakları belli değildi, ne zaman askerin basacağı da… Bir tatlı uyku uyunamıyordu, insan bir rahat edip uzanamıyordu. Her an tetikte olmalıydı… Ama yine de şikayetleneni hiç duymadı. Sığınakta kalan kadınlar da şikayetlenmiyordu. Bir amaçları vardı, bir mücadeleleri… Göz kırpmadan dayanırdı gerekirse günlerce. Sonunda öldürülmek de vardı, kazanmak da. Sığınak korkunun kol gezdiği zamanlarda toprağın kucağıydı…

“Ama şimdi…” diye geçirdi içinden. “Şimdi bir amaçla bir araya gelmiş değiliz*. Bir rastlantıyla bir araya geldik, o kadar…”* Gerçi mücadele etmediklerini söyleyemezdi, sonunda ölüm olmadığını da… Belki yayla evini asker basmayacaktı, bassa kurtarmak için basardı, sevinç olurdu ayrıca ama dışarıda kurtlar vardı, onlar bir hata yapmalarını bekliyordu sinsi sinsi. Ne zaman biteceği belli olmayan bir zaman yoktu hiç olmazsa, sabah buradan çıkıp gideceklerdi her koşulda. Gündüz gözüyle Göleşen’e kadar yürüyebilirlerdi zorlukları

yenip. Bu kaçakken karşılaştığı güçlüklerin yanında hiç kalırdı, hiç…

Düşünceler canını sıkmıştı, dışarı çıkıp hava almak istedi. Kapının arkasındaki kütüğü çekip yavaşça kapıyı açtı. Sis gelmişti yeniden ama kar yavaşlamıştı. Tane tane düşüyordu; elini uzattı, birkaç tane düştü avucuna, sonra ağzına götürdü. Karın tadı yoktu ama soğukluğundan hoşlanıyordu, karla oynamayı seviyordu. Fenerle etrafı gözden geçirdi; hiçbir yerde ayak izi yoktu. Kurtlar gitmiş olabilir miydi? İçinden öyle gelmiyordu ama… Giderler miydi hiç! O çatıdan gelen ses kesin bir kurttu, korkmasınlar diye söylememişti gençlere… Seslerden anladığına göre düşer düşmez yaralanmış ve diğerleri onu oracıkta parçalamışlardı. Acaba karınları doyduğundan ayrılmış olabilirler miydi? *"Belki."* dedi kendi kendine ama kurtlar bir sürüye girdi mi karın doyurmaya bakmaz, hepsini öldürüverirlerdi. Hepsi ölmeden rahat etmezdi kurdun iştahı… Bu yüzden sevmezdi kurtları.

O an *"kurtçu"* dediği için pişman oldu Sayram'a. Çocuğu boşuna suçlamış oldu, ne vardı kurt posteri koysa odasına? Hem ülkücü olsa ne vardı, birçok ülkücüyle arkadaş olmuştu hapisten çıktıktan sonra. Hepsiyle yiyip içiyor, eski günleri yâd ediyorlardı. Sömürgecilerin oyununa gelip birbirlerini öldürmelerinden pişmanlık duyuyorlardı zaman zaman… Hatta şimdi birçoğuyla aynı saftaydılar. Aynı mücadeleyi veriyorlardı sömürgecilere karşı. Ama işte o eski çizgiler kolay kolay silinmiyordu zihinde… Hemen her şeyi kendi kalıbına döküyor, her şeyi o kalıba göre adlandırıyordu.

Bir an içine korku gelip yerleşti; ansızın üzerine bir kurdun atlayacağını sandı. Hemen içeriye girdi, hızla kapıyı kapattı. Korkunun da kapısı kapandı o an, rahatladı. Sonra güldü kendi kendine… Ne kadar korkak olmuştu böyle, oysa su dökmek istiyordu, çıkıp su dökmeliydi. Korkularına yenilip

Sayram gibi odada mı su dökecekti? Bu olacak şey değildi. Gülmesi geçmiş, öfkesi gelip göğsüne yerleşmişti. Hızlı hızlı nefes alıyor, göğsü kalkıp iniyordu. Kendine böyle öfkelendiği bir zamanı anımsamıyordu. Hemen kapıyı açıp dışarı çıktı, doğrudan duvar kenarına doğru yürüyüp su dökmeye başladı. İşini bitirip geri dönerken etrafa baktı yeniden… Bir şey görünmüyordu, bir belirti yoktu kurtlardan yana. Ama sanki bir ses geliyordu; durdu, dinledi, bir anlam veremedi.

İçeri girdiğinde ses arttı.

Sayram ve Ilgın da sese dikkat kesilmişlerdi.

-*Helikopter olabilir mi?* dedi Ilgın merakla.

-*Olabilir.* diye yanıtladı Arafat. Bir süre daha sesi anlamaya çalıştı. *Belki de uçaktır.* diye ekledi. Sobanın üstündeki güğümün sesi dikkatini dağıtıyordu, alıp yere koydu. Tekrar dinledi.

-*Bizi arıyor olmalılar…* dedi Sayram. *Belki bizimkiler ulaşamayınca haber etmişlerdir.*

Arafat bir yanıt vermeden sandalyeye oturup ellerini sobaya doğru uzattı. İçinden Sayram'ı yanıtlamak gelmemişti. Oysa adam yaralıydı, ayağı kırıktı ve belli ki acı çekiyordu. Kalkıp yarasını pansuman etmeliydi ama nasıl? Daha iki laf edip sorusunu yanıtlamak gelmemişti içinden; yorgundu, çok yorgundu… Biraz uyuyabilse kendine gelecekti belli ki ama uyumaktan korkuyordu; arkadaşının çocuğu böyle bir kazada başını vurmuş, sonra evde uyurken ölmüştü. O çocuğu çok severdi, kendi gençliğine benzetir onu… Gözü karaydı, herkesin vazgeçtiği yerde o direnişi sürdürmüştü madene karşı… Ama ne kadar yiğit olursan ol, ne kadar direnirsen diren, uyku alıp götürebilirdi ölüme seni. Cansız bedenini bulmuşlardı yatakta. Onun gibi olmak istemiyordu, uykuya

yenilmek istemiyordu, uyanık kalacaktı. Nice işkenceciyle baş etmişti, nice işkenceden çıkmıştı… Kimseye yenilmemişti, uykuya yenilecek değildi ya…

Ama bir yol bulmalıydı; sıcak ruhunu da bedenini de gevşetiyordu. Toplanamıyordu bir araya o zaman, dağınıkta görüntüler geliyordu gözünün önüne; ilgisiz ilgisiz görüntüler, sonrası uyku… Kaç kere sobanın yanında uyuyakalmıştı böyle… Hele son zamanlarda daha sık sızıyordu. Özellikle de televizyon seyrederken. O merette uyuşturucu mu vardı neydi, bilmiyordu. Ne zaman onu seyrederken sobanın yanına uzansa göz kapaklarını tutamıyordu. Ama iyi ki yayla evinde televizyon yoktu. Yoksa çok geçmeden sızabilirdi sandalyenin üstünde.

Televizyon yoktu ama sıcak vardı. Sıcak yorgun bedenini uykuya çağırmaktaydı. Bir şeyler yapıp dikkatini toplamalıydı, çalışmalıydı belki ya da hareket etmeliydi. Ama bir avuç yayla evinde ne yapacaktı, neyle uğraşacaktı? Olsa olsa konuşabilirdi gençlerle… Evet, bu olabilirdi. Ama ne konuşacaktı?

Aklına lise yıllarını anlatmak geldi. Hem çocukların merakını da gidermiş olurdu. Ne var ki anılar hatırlamak istenince hemencecik ortaya çıkmıyordu… Kışkırtılmak istiyordu, bir şeye tutunarak geliyordu insanın aklına, bir şeyle çağrışarak görünüyordu insanın gözüne. Bir kez kışkırtılınca sökün ediyorlardı sonra… Arıların yuvasına çomak sokmak gibiydi, bir ikisi çıkınca hepsi birden çıkıyorlardı saklandıkları delikten.

Derin bir nefes aldı; *“Hadi, liseli yıllarımdan ne merak ediyorsunuz, sorun gençler. Apaçık anlatmaya hazırım!”* dedi. Sonra yüzüne bir gülümseme geldi. İşkenceci polisler böyle dediğini duysa sevinçten uçarlardı. Elektrikle bile sökememişlerdi dilinden sözcükleri ama burada bir itirafçı gibi her şeyi anlatmaya hazırdı. Anlatabilirdi de… Ne de olsa üstün-

den onlarca yıl geçmişti, kime ne zararı olurdu? Dünya öyle değişmişti, öyle değişmişti ki… Eski hesapla tutulmuyordu artık defteri. Şimdi başka çelişkiler, başka öncelikler, başka düşmanlıklar vardı. Anlattıkları yüzünden ne kimse tutuklanırdı ne de kimsenin canı yanardı. Hem kim bilecekti anlattıklarını; jandarma mı, polis mi? Belki haber alıcılar… Tabi gençler sağda solda bu anlattıklarından söz ederlerse… Onlar da Erzurum'da yaşıyorlardı, kim anımsayacaktı kırk yıl önce olanı biteni?

Ilgın'a baktı önce, gözleri kapandı kapanacaktı. Sayram acısıyla baş başaydı. Anlaşılan ikisi de soru soracak durumda değildi. Sobanın yanına hazırladığı odunlar dikkatini çekti; uzanıp birini aldı, kokladı. Derin bir nefes verip tekrar kokladı. Nasıl da güzel kokuyordu köknar, nasıl da içli içli… Birden aklına ormana gittiği zamanlar geldi. İlkokuldaki çobanlığından başlayarak orman sevdasına tutulmuştu. Merak, ilgi, ne denirse işte… Çayırları değil de ormanı seviyordu. Oysa köyünde herkes çayırlardan konuşurdu. Çiçeğinden değil de otlarından elbette; hayvancılıkla geçinen herkes için olduğu gibi ot, köyünde en önemli şeydi. Çayırlarda olmak da güzeldi elbette; içlerinden geçen küçük dereciklerin sesini dinlemek nasıl da huzur verirdi… Ne zaman çayıra gitse arkların yanına yatar, sesini dinlerdi. Ama hiçbir çayır orman kadar çekici, orman kadar sihirli değildi. Ağaçların örttüğü gizemli şeyler Arafat'ı çekerdi kendine. Ormanların kuytuluk yerlerindeki o büyülü serinlik, derin koku, ağaçların kökleri, patikalar, orman gülleri… Hayvanlar, özellikle de ayılar…

Odunu bir daha kokladığında, arkadaşlarıyla köylülere yardımları aklına geldi. Ne hevesti ama arkadaşlarıyla okuldan kaçarlardı. Sonbahar deli mevsim, sonbahar hızlı geçer hep dağlarda. Odununu yaptın yaptın, yapmadın kar bindirdi mi kıpırdayamazsın, tıpkı şimdi olduğu gibi… Yaşlı nineler vardı çoluğu çocuğu olmayan ya da yatalak dedeler, onlar için gi-

rerlerdi ormana, kuru ağaçları yıkıp bağlarlardı birbirlerine. Öküzlerle indirip getirirlerdi köye. Ne sevinirlerdi muhtaç insanlar ama ne sevinirlerdi! Böyle bir sevinç görmemişti hayatında, hapishaneden çıktığında bile onlar gibi sevinememişti… Bir de mitingler vardı. O mitingler sihirliydi sanki; dedeler, nineler, halalar, teyzeler gelirdi köylerden, yaylalardan. Omuz omuza başkaldırırlardı sömürüye… Her attıkları sloganda heyecandan göğsü çıkacak gibi olurdu. *"Sömürüye karşı omuz omuza…"* Aklından geçtiğinde bile bütün hücreleri titremeye başlamıştı, soluğu değişmişti, omuzları dikleşmişti.

Hele bir miting vardı ki, o muhteşemdi. Ne kadar köylü varsa inmişti Ardanuç'a; atla, arabayla, yaya… Ormandaki tıraşlamayı protesto ediyorlardı; yumruklar havaya beraber kalkıyor, beraber iniyordu. Çayırda tırpan sallıyorlar gibi, hep beraber… Hep beraber haykırmışlardı sloganları. İşte o zaman ormanda bir ağaç gibi hissediyordu kendini; ormanda bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine…

Anılar anıları kovalıyordu işte, bir kez başladı mı bitmiyordu. Dalga dalga geliyordu; o onu çağrıştırıyor, bu bunu etkiliyor, akıp gidiyordu düşünceler… Cezaevinden çıkıp köye geldiğinde bir dedenin kıs kıs gülerek; *"Ula oğul, hani göğü dövüyordunuz ya yumruklarınızla… O iş ne oldu?"* diye hınzırca sorusunu anımsadı. Sahi, ne olmuştu? Köylerde genç yaşlı, kadın erkek kalmamış dökülmemiş miydi Ardanuç'a? Darbe olunca, askerlerden korumamışlar mıydı çocuklarını ambarlarda, çatmalarda? Köylerde ne kadar yetişkin varsa işkenceden geçmemiş miydi kurulan karakollarda? Sahi, ne olmuştu? Ne olmuş da unutulmuştu o direniş günleri? Nasıl olmuştu da sinmişti dağlılar böyle? Kendisi bile, nasıl olmuş da böyle sessizliğe bürünmüştü? Silik, sinik, sersem bir sıradanlığa sığınmıştı…

O an Sayram'ın inlediğini fark etti.

"*Dur yeğen, acını dindireceğim şimdi*." diye mırıldandı. Bir nefes aldı, kendini yüreklendirip ayağa kalktı. Gençliğini anımsamak güç getirmişti; dizine fer, zihnine kuvvet vermişti. Kalkıp merhemi aldı, güğümde kaynayan suyu ve odada bulduğu temiz yazmayı da. Yorganı kaldırıp ayağına baktı; tahtalarla desteklediği için içerde ne var ne yok görünmüyordu ama biraz kan sızmıştı. Yavaşça tahtaları bağladığı ipleri açtı, tahtaları özenle kenara koydu. Sonra Sayram'ın yüzüne baktı. Gözlerini kapamış, kısa kısa soluk alıp veriyor, gelecek acıyı bekliyordu. O an ilk tutuklandığındaki işkence aklına geldi. Gâvur polis işkence yapmayı geciktirip acıyı bekletirdi bilerek. Biri birden elektrik verse, biri birden soğuk su sıksalar vücuduna o kadar canı yanmıyordu ama elektrik vermek için elini düğmeye götürüp basmadığında, yavaş yavaş tehdit ederek bastığında, gelecek acıyı düşündüğünde daha çok yanıyordu ciğerleri, teni…

"*Sakin ol yeğen*." dedi Sayram'a. "*Sanırım acımayacak*." Derin bir nefes aldı, Ilgın'a baktı. "*Bana yardım etmen gerekebilir."* Dedi. Ilgın hızla kalkıp yanına geldi. Kan kuruyunca pantolonu deriye yapıştırmıştı, pantolonu çıkarmaları güç olacaktı. *"Sanırım odada bıçak görmüştüm, onu alıp gelsen…"* dedi. Sonra Sayram'a döndü. *"Elimden geleni yapacağım, meraklanma. Çok yaralanma gördüm, ben de yaralandım tabi…"* dedi.

-Öyle mi? dedi Sayram. Sonra meraklı gözlerle Arafat'a baktı.

-*Evet…* diye yanıtladı. Ardından Ilgın'ın getirdiği bıçakla dizinin üstünden pantolonu kesti. Biraz sıcak suyu eliyle pantolonun üstüne sıçrattı. Bunu birkaç kez yaptıktan sonra yukarıdan aşağıya pantolonun paçasını birden sıyırıp çıkardı. O an Sayram çığlık attı.

-*Geçti yeğen, geçti…* diye sakinleştirmeye çalıştırıyordu Sayram'ı ama Sayram avaz avaz bağırıyordu. Ilgın Sayram'ın elini tuttu, yüzünü okşamaya başladı. *"Geçti, geçti…"* diye mırıldanıyordu. *"Bitecek her şey…"* diye sesleniyordu.

Arafat, dizinin altındaki yaradan pek hoşlanmadı, içi acıdı… Hemen merhemi oraya sürdü. Sonra orayı yazmayla özenle bağladı. Sayram'ın feryatlarını duymuyordu, duymak istemiyordu. Ardından tahtalarla bacağına destek yapıp yeniden sardı. İşi bitince Sayram biraz rahatlamıştı. Feryatları azalmış, nefesi düzelmişti. Arafat kalkarken yorganı yaralı ayağının üstüne koymadı. "*Ayağı açıkta kalsın! Sıcak tehlikeli..."* diye uyardı. Sonra güğümle kapıya yöneldi, kapıdan çıkınca elini karlarla temizleyip bir güzel yıkadı. Biraz kar alıp Sayram'ın ayağının üzerine koydu. *"Bu iyi gelecek sana yeğen*…" diye mırıldandı.

Yorulmuştu, biraz sırtını duvara vermeye ihtiyaç duyuyordu. Sandalyesini alıp duvara yaslandı. Başındaki ağırlığı dinlemeye koyuldu… O arada Ilgın Sayram'ı sakinleştirmeye çalışıyordu. Sonra biraz sessizlik oldu, hava basıktı ve soba içeridek oksijeni yalayıp yutuyordu. Arafat'ın gözleri kapanmaya başladı, birden yerinden sıçradı.

-*Bu böyle olmaz gençler*. dedi. *Konuşmalıyız…*

Sayram'la Ilgın birbirlerine baktılar.

-*Acıktınız değil mi? Ben de acıktım valla… Bulgur kalmış azıcık, ondan pilav yapayım.* Üçümüze paylaştırırsak bir şey olmaz ama yine de kursağımıza bir şey girmiş olur. Sonra kalkıp odadan bulguru alıp getirdi; bir sahanın içine su döktü, biraz tuz ekleyip bulguru içine boşaltıverdi. *"İşte size pilav… On-on beş dakikaya olur."*

-Siz ormanda tek başınıza yaşarsınız valla… dedi Ilgın. Arafat'ın yaptıklarına şaşırıp kalmıştı.

-Yaşadım zaten yeğen…

-Öyle mi? Buna inanırım, çok beceriklisiniz. Hiç yüksünmüyorsunuz.

-Çocuk yaşta başladık kendimize bakmaya da ondan yeğen… diye yanıtladı Arafat. Köyde ortaokul yoktu, Ardanuç'a gittik tabi… Orada beş gün kalıyorduk bir evde, sonra geri dönüyorduk. *Birkaç ortaokul öğrencisiyle birlikte kalıyorduk.* İşte böyle öğrendik kendimize bakmayı…

-Şimdi hayal bile edemiyorum… dedi Sayram. Acıları, ağrıları azcık dinmiş, pansuman iyi gelmişti. *Hangi ortaokul çocuğu kendine bakacak?*

-Zorunda kalırsa olur yeğen. dedi Arafat. Sonra sözüne devam etti. *O zamanlar para da yok.* İşte*, annemler ne koymuşlarsa çıkınıma… Pileki ekmeği olurdu mutlaka, peynir de tabi. Çobanlıklarda da öyleydi; bağlarlardı belimize ekmeği peyniri, gönderirlerdi dağlara… Onun gibi gönderiyorlardı bizi Ardanuç'a. Biz de hafta sonuna kadar ne varsa onunla idare ederdik işte… Başımızda babaannemiz vardı ama yaşlı kadın nasıl baksın çocuklara? Bazı evlerde o da yoktu ha… Biz şanslıydık. Şimdi taşımalı sistem var, ilkokul çocuklarını bile indiriyorlar Ardanuç'a ama o zaman yol mu vardı, araba mı vardı?*

-Sinema var mıydı? Yahut televizyon? diye merakla sordu Sayram.

-Televizyon yoktu ama sinema vardı. Çarşamba günleri öğrenciler gidebilirdi. Paramız olmadığından çok ender gidebiliyorduk tabi… Yılmaz Güney'in bir filmini izlediğimi hatırlıyorum, o kadar. Yani daha çok radyo dinlerdik.

-*Radyo mu?* dedi Ilgın. Radyo'ya çok ilgisi vardı küçüklüğünden beri. Çok hoş…

-*Evet…*

-*Müzik mi dinlerdiniz?*

-*Her şey… Hatta işte ilk Deniz Gezmişlerin asıldığını falan oradan duyduk. Deniz Gezmiş dediklerinde şaşırmıştım nasıl bir adam bu böyle diye… Denizi nasıl geziyor ki? Batmıyor mu suya falan… Çocukluk tabii…*

-*Vay,* İlginç... dedi Sayram. *Ben fakültede duydum onu ancak…*

-*O zaman okulda Süreyya* Öğretmen vardı*. Ne adamdı ama… Paltosuyla hatırlıyorum onu ben, mavi gözleri vardı ve pos bıyıkları, çok yakışıklıydı… O anlatırdı Deniz Gezmişleri. Töbder'e giderdik onu dinlemeye…*

-*Töbder nedir ki?* diye sordu Ilgın merakla.

-*Öğretmenlerin derneği. Bizi alırlardı o zaman içeri. Halkevleri vardı, orada mesela duyardım Deniz Gezmiş'i, Mahir Çayan'ı. Ben de öyle başladım işte solculuğa…*

-*Siz solcu musunuz?* diye sordu Ilgın çekinerek. Biraz morali bozulmuştu sanki.

-*Solculuk kötü bir şey değil yeğen.* dedi Arafat gülerek. *Hatta iyi bir şeydir.*

-*Yani annem Ardanuç'ta solcular hakkında pek hoş şeyler anlatmadı. Hatta anarşist derdi solcu yerine. İnsanları döven, saldıran, yaralayan…* Sonra söylediklerine pişman oldu ama bir kez söylemişti, sesi kısıldı ama içindeki soruyu dökebildi dudaklarından çekinerek. Sonra da sessizce*, Sen de döver miydin insanları?* diye sordu. Bakışlarını kaçırdı ardından.

Arafat bu sorularla çok karşılaşmıştı, çok… Evet, kavgalara karışmıştı, kavgalar da kaçınılmazdı. İki karşıt varsa biri egemen olana kadar çatışma olurdu, bu doğaldı ama insanlar sonuçlarla ilgileniyordu. Sonuçları yargılıyorlardı; kavgada kazanan diğerini dövmüş oluyordu. Ilgın da asker kızıydı ne de olsa, böyle düşünecekti tabii… Şimdi ona neyi nasıl açıklayacaktı? Ama kendini de o zamanı da bir şekilde savunmalıydı. Savunmasız bırakamazdı mücadelesini…

-Ben de kavgalara katıldım tabii… O zamanlar hayat böyle değildi; sömürgeciler ve işbirlikçileri bir tarafta, biz öbür taraftaydık ve yurdumuz için, halkımız için mücadele ediyorduk… Göz göre göre teslim edemezdik ülkemizi sömürgecilere, en azından ben edemezdim… Hayatımı ortaya koydum inandığım şeyler için ama yürekten inanıyordum. Hiç kuşkum yoktu, bugün de yok… Ama kavga, şiddet… Bunlar tasvip edilecek şeyler değil tabii yeğen. Ne var ki mücadele ediyorsan kaçınmak da mümkün değil. Mesela kurtlar ve biz… Bu mücadeleden kaçınamayız, yaşama mücadelesi bu. Gerekirse kurtlarla mücadele ederken onları öldürebiliriz, değil mi?

-Evet ama… diye karşı çıktı Sayram*, Kurtlar bizi yemek istiyor, sağcılar solcuları yemek istiyor olamaz değil mi?* Sonra da güldü. Söylediğine kendisi de güldü. Ilgın da güldü. Arafat da… *Hay Allah!* diye şaşkınlığını dile getirdi, *Ne diyorum ben?*

-Komiksin yeğen… diye yanıtladı Arafat gülerek.

-Benim babam sağcıydı ve o da senin gibi anlattırdı.

-Nasıl yani?

-Biz vatanseverler, Sovyetler ve işbirlikçi komünistlere karşı mücadele ediyorduk, diye başlardı söze. Siz de yurtsever olarak başlıyorsunuz söze. Fark eder mi bilmem ama biriniz

yurt diyor biriniz vatan. O kadar… Biri sömürgeci diyor, öbürü komünist… Bilemedim niye kavga etmişsiniz ama benzer şeyleri söylüyorsunuz.

-Annemler solculara da sağcılara da anarşist derdi valla. Memleketi anarşistlere bırakmayacağız dermiş dedem hep.

-*Hayda!* dedi Arafat… Ama öyle yüksek sesle söyledi ki iki genç de şaşırdı. Bir gerilim olacağını sandılar ama Arafat'ın böyle bir niyeti yoktu. Gülmeye başladı. *Korkmayın yeğenler*. *Eski davalar bunlar, yeni düşmanlıklar yaratacak değiliz. Sayram'ın dediği gibi birimiz yurdumuzu, birimiz vatanımızı, öbürümüz de memleketi kurtaracakmış. Onu bunu bilmem, onlar kandırılmış olabilir ama ben kandırılmış değilim, hala aynı düşüncedeyim.*

Uykusu kaçmıştı Arafat'ın ve sohbet de uyku kaçıracak nitelikteydi. Buna sevinse miydi, üzülse miydi karar veremiyordu. Şimdi eski günlerdeki gibi gençlere propaganda yapacak değildi elbette, onlarla hırlaşmak da istemiyordu ama konuşmak da iyi geliyordu… Gerilmeden, gülerek sürdürebilirse hoş olacaktı. Sonra sabah olup hava aydınlanınca bir yolunu bulup yayladan aşağı ineceklerdi nasıl olsa, sonra yolları ayrılacaktı. Bir gecelik sohbet için kavganın anlamı yoktu.

-Öte yandan, dedi. Sohbetteki gerilimi yatıştıracak biçimde sesini de alçaltmış, daha dingin bir ses tonuyla söze başlamıştı. *Tabii biz daha sonra sağcılarla da arkadaş olduk, konuştuk, yedik içtik. Polislerle de, askerlerle de… Yaptığımız hatalar da olmuştu karşılıklı. Ama emin olun içtendik, onlar da içtendi, bundan eminim… Herkes kendisinin ülkeyi kurtardığını düşünüyordu. Ama işte tarihin bir akışı var, ilkel komünal toplumdan günümüze kadar bir gelişimi var. Hegel'in dediği gibi, her tez kendi antitezini doğurup senteze ulaşır.*

Kapitalizmin antitezi de sosyalizmdir yeğenler. Yani biz öyle biliriz…

Sayram, Arafat'ın sözünü bitirmesini sabırsızlıkla bekliyor, her cümle arasında söze başlamak istiyor ama bir türlü fırsat bulamıyordu. Sonunda lafın arasına girebildi.

-Abi sen üniversite falan okudun mu?

-Yok yeğen, niye sordun ki?

-Üniversitede kendine solcu diyen çok arkadaşım oldu ama yani Hegel falan bilen solcu yoktu aralarında.

-Biz okurduk yeğen. Valla çok okurduk. Seminerlerimiz olurdu mesela. Abilerimiz gelip anlatırlardı, gazete çıkardı, onu baştan ayağı okuyup tartışırdık.

-Ne güzel. dedi Ilgın. Şimdi öyle şeyler y*ok. Herkes kendi kabuğuna çekilmiş…*

-Abi sen kaç yaşında okudun bunları? Artık *"abi"* diyordu, onu belli bir yere koymuş, ona onur vermişti. Gerçekten de *"abi"* demeliydi Arafat'a. Kazadan kurtardığı için değil sadece, yaşlılığına ve bilgisine hürmetle de... Gönül rahatlığıyla diyordu.

-Nasıl desem, işte biz ortaokulun sonunda başlamıştık okumaya. Kıbrıs *Barış Harekâtı dönemi falan… Engels'in "Ailenin,* Özel Mülkiyetin *ve Devletin K*ökeni*" kitabını o zaman okumuştum mesela.*

-Ben okumadım valla. dedi Sayram. Ilgın'a baktı.

-Ben de… Hatta hiç duymadım bile. diye yanıtladı Ilgın.

Sayram Ilgın'ın bu konuşmaya katılma halini çok sevmişti, daha çok konuşturmak istiyordu.

-Ortaokulda okuduklarını anımsıyor musun?

Ilgın bir süre düşündü.

-Pek hatırlamıyorum. dedi. *Yani bizim zamanımızda öğretmenlerimizin okumamızı istediği kitaplar vardı, sınavlara hazırlanırdık zaten, biliyorsun. Test çözerdik bol bol.*

-Doğru ya! diye mırıldandı Sayram*, Test çözerdik biz.*

Gençlerin konuşmasını dikkatle izleyen Arafat, pilavın olduğunu fark etti. Yakmamak için bir anda sıçrayıp bezle sobanın üstünden alıverdi sahanı. Eli yandı. Neredeyse küfredecekti.

-*Vay a…* Çok sıcak*, elim yandı!* diye çığlık attı. Sonra kapıya fırlayıp yanmış yerine kar alacaktı ki kapıyı açtığı gibi kapatıverdi.

-*Vay gâvur vay…* diye mırıldandı. Ardından nacağı alıp telaşla kapıyı açtı. *Demek pusudasın ha!* diye haykırdı. Sonra da nacağı fırlatıverdi. O an bir inleme sesi duyuldu. Arafat kurda küfrü basıp, karlardan top yapıp avuçları arasında tuttu bir süre… Öfkesi dinince içeri girdi. *Kerata kapının önünde bekliyor bizi ha… Nasıl yedi beline nacağı…*

-*Yaraladın mı?* diye korkuyla sordu Ilgın.

-Ne olur gâvura, azcık değdi.

-Aa, üzüldüm… dedi sessizce Ilgın.

-Neyine üzüleceksin yeğen? Elinden gelse kapıdan pencereden girip parçalayacak bunlar bizi. Neyine üzüleceksin?

-Ama işte can… dedi Ilgın.

-Bizimki de can yeğen. Ya onlarınki ya bizimki…

-Bir çözüm olamaz mı? diye söze girdi Sayram. *Yani onlar da yaşasın biz de…*

-Olur ama onlar vazgeçerse. Ben kurdu öldürmek istemiyorum ama o beni öldürmek istiyor. Senin kanının kokusunu aldılar mesela, önce seni öldürmek isteyeceklerdir.

-Aa!

-Evet, en zayıfına saldırır bu gâvurlar.

Birden yüzü değişti Sayram'ın. Zaten ağrısı vardı ve zor dayanıyordu ama şimdi... Sayram'daki değişikliği fark eden Arafat yanlış yaptığını anladı.

-Bakma, sözün gelişi söyledim... *Ilgın da lezzetli olur, ben de onlar için. Yeter ki et olsun yeğen... Onlar aç! Aa, biz de açız! Şu pilava iki kaşık sallayalım yahu...* Sonra odadan kaşıkları getirdi, sahan yatağı yakmasın diye altına birkaç şey koyup üçünün de ulaşacağı bir yere sahanı yerleştirdi.

-Nasıl bulacaksınız bakalım pilavı... diye sordu. Sonra bir kaşık aldı. *Biraz kurumuş,* tüh! dedi. *Azıcık da yanmış ama yine de yemek işte...*

Ilgın çekinerek uzandı pilava.

-Niye çekiniyorsun yeğen? diye ısrar etti Arafat, *Yemek buldun mu yiyeceksin, bu dünyanın kuralı. Bak kurtlar çekiniyor mu? Hatta kovuyoruz kovuyoruz, yine geliyorlar.* deyip bastı kahkahayı.

Sayram da katıldı gülmesine, sonra Ilgın da... Sonra sahandaki pilava daldılar.

bir nehir iki kıyı

Yemekten sonra uyku bastırmıştı ama tuvalete çıkmadan uyuması mümkün değildi. Dönüp Sayram'a baktı; gözleri kapalıydı. Derin derin nefes alıyor, ara sıra başını sağa sola çeviriyor, göz kapaklarının altında gözleri bir o yana bir bu yana yuvarlanıyordu. Onu uyandırmadan usulca yanından kalktı. Arafat'ın kendini izlediğini hissediyordu ve izlenmekten hiç hoşlanmazdı. Ama Arafat sandalyede oturuyordu ve o Sayram'la karşısında yatıyordu işte... Nasıl olmuştu da bundan şimdiye kadar rahatsızlık duymamıştı, anlamıyordu. Birden utandı; bir yığın göz gezindi teninde, ateş yandı, annesinin azarlamaları geldi peş peşe... Sonra yatıp yorganı kafasına çekti. Çocukluğunda yaptığı gibi saklandı olandan bitenden. Öyle sessizce durursa her şeyin düzeleceğini sanırdı hep. Durdu, neredeyse soluk bile almıyordu. Ama nereye kadar?

Aklını başına toplamalıydı; artık çocuk değildi, yaşadıkları da masal değildi. Kaza geçirmişlerdi ve bir dağ evine sığınmışlardı, o kadar. Yorganın altında ne kadar kalabilirdi ki böyle? Üstelik kasıklarında başlayan sancı duracak gibi değildi. Tuvalete çıkmalıydı bir an önce. Sabahtan beri tuvalete çıkmadığını fark etti sonra. Böbrekleri iflas edecekti. *"Kalk!"* diye

geçirdi içinden. Kendi kendini telkin etmek, cesaretlendirmek istiyordu. *"Kalk! Bunda ne var, herkes tuvaletini yapıyor. İnsanlık hali*." Tam kalkmaya niyetlenirken başka bir ses duyuyordu içinde. *"El adamından tuvalete götürmesini mi isteyeceksin?"* Avuçları terlemeye başladı; boynu, koltuk altları, ayakları… Nasıl kurtulacaktı bundan?

Normal tuvalet olsaydı kalkıp giderdi usul usul. Giderken de bakmazdı Arafat'a, bir fanus oluştururdu kendi ruhuna, olup biterdi. Ama ortada bir tuvalet yoktu. Dışarıda tuvaletini yapabilirdi ama yalnız başına dışarı nasıl çıkacaktı? Karanlıktı, dahası kurtlar vardı… Belki de odadaki leğene yapmalıydı ama o daha ürkütücüydü. Tuvaletinin sesini duyduğunu düşünsene Arafat'ın… *"Aman Allah'*ım!" diye geçirdi içinden. Annesinin çatık kaşları geldi gözünün önüne. Bir an annesi yine azarlayacak sanıp kulaklarını kapattı.

Artık inlemeye başlamıştı, neredeyse altına yapacaktı, artık çözüm bulmalıydı. Annesine öfkelenmeye başladı, komşu kadınlara, tanıştığı kızlara… Hepsi, hepsi aynı şeyi söylüyorlardı. *"Utan!"* Niye utanacaktı ki? Utanılacak ne vardı bunda; havuz problemleri gibi işte, yukarıdan giren aşağıdan çıkıyordu. Erkekler için sorun yoktu, erkeklerin işi kolaydı. Sayram'ın yerinde olmak istedi bir an. Ne güzel tuvaletini yapmıştı. Tuvaletini yapsa uyuyacak, sabah olacak, bu kâbustan kurtulacaktı. Ama şimdi kendini zor tutuyordu.

Yorganı açıp doğruldu. Arafat'a döndü. Arafat sandalyesini duvara yaslamış salınıyordu öylesine.

-*Şey…* dedi. Sonra sustu.

Arafat sandalyesinde doğruldu, Ilgın'a baktı.

-*Ne?* diye sordu. Anlamamıştı ne olduğunu.

Ilgın susup kaldı öylece. Dili tutulmuştu, diline kilit vurulmuştu sanki.

-*Aa, anladım. Su dökeceksin…* dedi Arafat. Bunu o kadar rahat söylemişti ki hiç rahatsız olmadı Ilgın.

-*Ne dersin, Sayram gibi o odadaki leğene yapabilir misin?*

-*Ee, ben…* diye geveledi Ilgın.

-*Peki.* dedi Arafat. Uzanıp kenardan şapkasını aldı, kafasına geçirdi. Şapka sadece kelini örtmüyor, yaşlılığını da örtüyordu sanki. Şapkalı hali oldukça genç görünüyordu. Ayağa kalktı.

-*Kurtlar varken fazla uzağa gidemezsin. Bu durumda en iyisi ben dışarı çıkayım biraz, Sayram'ın yanında utanmazsın herhalde. Sen de odaya geçer, leğene yaparsın.*

-*Bilmem*, diye mırıldandı utanarak Ilgın.

-*Senin dışarı çıkman çok tehlikeli. Bir anlıktır her şey. Nereden geldiğini anlayamazsın, havada parçalarlar seni… Ben kapı dışına çıkacağım, sen bu feneri al, odaya gir.* İşini bitirince haber edersin, sonra dışarı atarız kovayla.

-*Peki…* diye mırıldandı ama Arafat duymamıştı.

-*Bazen böyle olur yeğen, ne yapacaksın… Oo, biz kaçakken* sığınakta *bir bacımız vardı, anlarız halden.*

-*Tamam.* dedi Ilgın bu kez daha yüksek sesle.

Arafat kütüğü kaldırdı, kapıyı yavaşça açtı. İçeriye serin, nemli bir hava girdi. Bir an geri dönüp nacağı aradı ama nacağı kurda attığını hatırladı sonra. Çaresiz kapıyı kapattı arkasından...

Ilgın Arafat'ı izliyordu. Kapıdan çıktığından emin olmak istiyordu. Bir süre ayak seslerini dinledi, acaba kapının önünde miydi? Uzaklaşmış mıydı? Sonra dayanamadı. Işığı kaptığı

gibi hızla odaya geçti. Leğeni buldu sonra ışığı söndürdü. Orada olduğunu fark etsin istemiyordu Arafat'ın. Sonra da kendi kendine güldü; *"Işık olmasa burada olduğumu bilmeyecek sanki..."*

İşini bitirince, ışığı yaktı, etrafı kol açan etti. Üstünü başını düzelttikten sonra Arafat'a seslendi.

-*Şey, işim bitti...*

-*Tamam, geliyorum yeğen.* diye yanıtladı Arafat ama sesi titriyordu sanki.

-*Ama siz içeri girip sandalyenize gitmelisiniz. Ben atacağım dışarı, olur mu?*

-*Tamam tamam... Hemen sobanın yanına geçip arkamı dönüyorum.*

Ilgın Arafat'ın ayak seslerinden içeri geçip geçmediğini kontrol etti.

-*Tamam mı?* diye sordu.

-*Tamam yeğen, arkamı döndüm. Çabuk ol, kapı açık, soğuk giriyor.*

Yerinden fırlayıverdi Ilgın, kapıdan bir adım çıktıktan sonra karların üzerine boşalttı leğeni, ardından karla leğeni birkaç kez doldurup boşalttı. Elleri, ayakları donmuştu. Hemen içeri girdi, kapıyı kapadı, arkasındaki kütüğü de kapıya dayadı.

-Çok soğuk! dedi. Leğeni odaya bırakır bırakmaz Sayram'ın yanına sokuluverdi.

"Oh!" dedi kendi kendine. *"Ne zor işti bu böyle... Tuvalet için hiç bu kadar zorlanmamıştım."* O an doğum aklına geldi. Doğumhanedeki doktorlar, hemşireler... Orada ne yapacaktı? Dü-

şünmek bile istemiyordu ama önünde sonunda doğuracaktı. Çok canı sıkıldı, midesine kramp girdi. Dikkatini dağıtmak istiyordu, çok bunalıyordu doğumu düşündükçe… Arafat'a baktı.

Arafat yavaşça sandalyesine oturdu, şapkasını çıkardı, şakağına elindeki karı tuttu. Yüzü buruşmuştu; acı mı çekiyordu, pek anlayamadı Ilgın.

-*Ağrıyor mu?* diye sordu.

-*Böyle bir donukluk var, korkuyorum bir şey olmasından… Yoksa acısı falan umurumda değil! Bir şey olursa diye uyumuyorum. Kar koyacağım arada böyle.*

-*Dayanabilecek misin peki?*

-*Dayanırım dayanır… Nelere dayanmadık ki?*

Ilgın bir süre baktı Arafat'a. Yaşlı bir adamdı ne de olsa, onun da bakıma ihtiyacı vardı. Kaza yaptıklarından beri hep Arafat bakmıştı Sayram'a ve kendine. Şimdi sıra kendisindeydi ama elinden ne gelirdi, onu bile bilmiyordu. Ne yapabilirdi? Gidip şakağına kar tutmasına gerek yoktu, bunu zaten Arafat yapıyordu. Saçını da okşayamazdı moral olsun diye. Bunu deyince bir gülme geldi içinden. Arafat'ın saçı yoktu ki… Kendini tutmaya çalıştıysa da başaramadı. Önce kıkırdadı birkaç kez, sonra başladı kahkaha atmaya.

-*Ne oldu yeğen, aklına bir şey mi geldi?* diye sordu Arafat ama gülme bulaşıcıydı sanki, o da gülmeye başladı.

Ilgın gülerken konuşamıyordu bile. Güldü, güldü, güldü… Nefes alamıyordu, gözleri yaşardı. Niye gülüyordu ki bu kadar? Kendini suçluyordu da bir yandan. Nasıl açıklayacaktı bu kahkahasını? Ama kendini tutamıyordu, kahkahalar kahkahaları izliyordu.

Sayram uyandı kahkahasına.

-*Ne oldu?* diye sordu. Bakışları öyle garipti ki o an nasıl bir saçmalık içinde olduğunu anladı. Neyi komikti ki bunun? Adamın saçı yoktu. Hem kaç zamandır bakıyordu yüzüne, saçı olmamasını hiç garipsememişti. Gülmesi yavaşladı, sesi azaldı, azaldı, durdu.

-*Bir şey yok, bir fıkra geldi aklıma.* diyebildi sadece. Arafat'ın yüzüne bakamıyordu. Tekrar gülmekten korkuyordu.

-*Su, su var mı?* diye sordu Ilgın'a. O an Arafat fırladı yerinden, güğümden bardağa su doldurdu.

-*Hele doğrul yeğen!* dedi. Ilgın doğrulması için Sayram'a yardımcı oldu. Sayram suyunu içince,

-*Oh, çok susamıştım*... diye mırıldandı. Ama öyle halsizdi ki, gözü yastıktaydı. Usulca yatırdı Ilgın Sayram'ı yatağa. Ne kadar acıydı, Sayram'ın bu hali karşısında hiçbir şey yapamıyordu. Kentte olsa hemen ambülans çağırır, hastaneye koşarlardı. Uygarlıktan uzak olmak ne fenaydı böyle... Oysa herkes doğada yaşamak istiyordu. Neyi vardı doğanın? Hastalansan hastane yok, su dökmek istesen tuvalet yok. Kapında kurtlar... Neyi vardı doğal hayatın? Zaten insan doğaya uygun değildi, uygun olsalardı kocaman kocaman şehirler kurmazlardı. İnsan iç içe yaşamaya uygundu, buradan kurtulur kurtulmaz gidip o kervana katılacaklardı güzelce... İyi de edeceklerdi. Kaloriferli evde rahat rahat yaşayıp gideceklerdi işte. O an havanın soğuduğunu fark etti. Sobaya baktı, küçük penceresinden ışık görünmüyordu.

-*Söner mi acaba?* dedi.

Arafat sobaya baktı önce, sonra Ilgın'ı yanıtladı.

-*Odun atarım birazdan, köz vardır içinde.*

-Biraz önce bir bacım mı var demiştin?

-Bacım da, öyle kardeşim açısından bacım değil. Gerçi bir bacım var, adı Hürriyet.

-İsmi hoşuma gitti.

-Ben de severim çok.

-Bacın dediğin kimdi peki?

-Biz bacı derdik kız arkadaşlarımıza. Kardeş bellediğimizden.

-Öyle mi?

-Evet, öyle…

-Yani yüreğiniz kaymaz mıydı hiç?

-Nasıl kaymak?

-Hoşlandığınız yok muydu aralarında? Ne de olsa gençtiniz o zaman.

-Olmaz mı? Ama utanırdık. Birden yüzüne gülümseme geldi. Bu haliyle yaramaz küçük bir çocuğa dönüyordu Arafat. *O zamanlar lisedeyim. İki bacı var, biz de ev tutmuşuz.* Hürriyet, yani kardeşim bakıyordu bize*. Bakıyordu dediğim, ekmeğimizi yemeğimizi yapıyordu işte. O bacılar beni görmek için arada eve Hürriyeti ziyarete gelirlerdi. Ben anlardım elbet, beni görmeye, benimle konuşmaya bahane ediyorlar diye de işte o zaman yapamazdık bunu… Onlar gelince ben arka kapıdan çıkar, bahçeden atlar, çarşıya giderdim.*

-Biraz şaşırdım buna ben.

-O zamanlar öyleydi yeğen. Yani utanırdık, hem ahlaksızlık sayardık.

-Neyi ahlaksızlık sayardınız?

-Bacılarımıza o gözle bakmayı…

-Çevrenizdekiler bacıysa kiminle arkadaş olurdunuz o zaman?

-Kimseyle... Hem olur mu öyle şey! Mücadele içindeki insan böyle şey yapar mı? Lümpenlik olurdu.

-Aa…

*-Tabii… Yapan*ı döverdik bile…

-Kendi arkadaşlarınızı mı?

-Evet…

-O zaman evlilikler nasıl olacaktı?

-Aslında biz evliliğe karşı değildik yeğen. Aramızda evlenenler de oldu elbette. Ama işte gönül eğlendirmesine karşıydık. Hem evlilik de zordu bizim için. Düşünsene*, bir mücadele içindesin, yarın ne olacağın belli değil… Yani tutuklanabilirsin, öldürülebilirsin… Böyle bir hayatı seçen, aile kurabilir mi? Biz yavuklu olarak, halkımızın tam bağımsız ve özgür bir ülkede eşit bir şekilde yaşamasını bellemiştik.*

-İyi de siz de insansınız, yüreğiniz yok mu? Sevip sevilmez mi insan hiç?

-Ee sevilir elbet, sever de… İnsanız, biz de taştan doğmadık.

-Bazılarınız da sever, sevilir…

-Evet, onlar da sever sevilirler, insandırlar tabii… Birden sustu Arafat, sanki bir şey söyleyecek de söyleyemiyormuş gibi durdu. *Buradan bakınca tabii* işler başka görünüyor*. O zaman sevdiğimiz kızlar hep başkalarına vardılar… Neyse,* böyle işte…

Ilgın Arafat'ın yüzündeki hüznü görüyordu. Daha fazla zorlamak istemedi onu. Belli ki bir karmaşa yaşıyordu.

-Aslında ben başka bir şey için şaşırmıştım.

-Ne için?

-Annem solcuların ahlakı olmadığını söylerdi hep. Solcu kadınlarla erkeklerin hep birlikte olduğunu…

-Ne diyorsun? Olur mu öyle şey!

-Ama öyle anlatırmış dedem… Kimin kiminle olduğu bile belli değilmiş. Bir de komünist ülkelerde kim erken girerse eve kapıya şapkasını asarmış falan… Böyle şeyler söylerdiler hep.

-Ya işte buna çok öfkeleniyorum yeğen. Gelip sorun bakalım bir bacımıza, en ufak rahatsızlık duymuş mu? Mesela şimdi sen duydun mu benden?

-Yok…

-Ha işte aynı şey… Onlar da duymazdı, olur mu öyle şey ya… Böyle diyorlar ya beynime kan sıçrıyor. O an kalkıp kapıya yöneldi, dikkatlice kapıyı açıp bir avuç kar alıp geldi. Öfkelenince daha bir ağırlık oldu da… diye açıklama yaptı, sonra yerine oturdu.

Arafat'ın bu haline anlam verememişti. Çok sakin bir adamdı ama olmadık zamanlarda olmadık sözlere sinirleniyordu. Onu sinirlendirmek istememişti ama bir yandan da merak ediyordu, onca genç arasında gönül ilişkisi olmaz mıydı? Yahut solcular ne yapıyordu, nasıl yaşıyorlardı böyle durumları? Annesinden hep kötü şeyler duymuştu, oysa Arafat çok dingin, çok düşünceli bir adamdı. Kendini onun yanında hiç kadın gibi hissetmemişti. Bu yüzden rahatça konuşuyordu, bir arkadaşıyla konuştuğu gibi… Söyledikleri de kafasını karıştırdı.

Solcular hakkında duydukları yoksa dedikodu muydu?

-Peki, neden öyle diyorlar size? Yani ben çok duydum.

-O zamanlarda pek alışık olmadık biçimde kızlı erkekli toplantılar yapıyorduk, belki ondandır. Aynı evlerde kalıyor, aynı eylemlere katılıyorduk. Kaçak zamanlarımızda da aynı sığınaklarda kaldık tabii… Ama yanlış anlamaktan çok suçlamak için bence. Bizi halktan koparmak için yapıyorlardı bu dedikoduyu, kesinlikle asılsız dedikodu…

-Peki halk ne düşünüyordu?

-Bizi tanıyanlar bizi biliyordu elbette. Ne olup olmadığımızı biliyorlardı. Eğer dedikoduları yapanlar gibi düşünseler evinde ambarında saklar mıydı sence bizi? Hem de her yerde arandığımız halde, her an konu komşusu ihbar edebilecekken… Kızını karısını tehlikeye atar mı adam güvenmezse?

Arafat'ın son söylediği etkiledi Ilgın'ı. Dedesi yanılmış olabilir miydi? Hâlbuki dedesinin dedikleri bir kanun gibi sayılırdı annesinin evinde. Ama Arafat doğru söylüyorsa, köylüler onları koruyorsa, çoluğu çocuğunun yanında saklıyorsa, üstelik askeri rejimin baskısı altında bunu yapıyorsa… İşin içinden çıkamadı Ilgın bir türlü.

-Çay içelim mi? diye sordu Arafat'a. Canı çay çektiğinden değil de konu değişsin diye.

-*Olur valla*. diye yanıtladı sevinçle Arafat. O da sıkılmıştı belli ki bu konulardan.

Ilgın kalktı, bardaklara çay döktü. İşi bitince Sayram'a baktı. Hala uyuyordu, uykuda iyileşecekti belki de, uyuması iyiydi.

-*Ayağı iltihap falan kaparsa ne yaparız?* diye sordu Arafat'a.

-Hele sabah olsun, bir yolunu bulup indireceğim sizi aşağıya.

Sis de dağılır. Bu mevsimde böyle kar pek az görülür. Sabah olsun, bir bakalım duruma…

Gece bitmeyecek gibiydi oysa, Ilgın gecenin biteceğini sanmıyordu. Nasıl ağır bir geceydi… Karanlık mıydı, kara mıydı, kar mı yağmıştı üstüne… Sanki zaman donup kalmıştı. Keşke biri üfleseydi sise de açılsaydı. Işık tutsaydı geceye ya da… Çok sıkılmıştı. Sıkışıp kalmışlardı buraya. Böyle hayal etmemişti yolculuğu; açılacaktı, ferahlayacaktı… Kapanacakları Erzurum'un gecelerine dayanacak moral toplayacaklardı. Ama olmadı işte. Demek ki insan kendi hayatını kuramıyor. Demek ki insanın aklı, olasılıkları anlamaya yetmiyor… Küçük bir hareket, küçük bir fark tamamen değiştiriyor olan biteni. Tıpkı son salgın gibi… Salgın dediğin minik bir virüs… Ta Çin'de birinde görülüyor ve kısa zamanda milyonlarca insanın hayatı değişiyor. Sadece hayatı değil, dünyası değişiyor…

Demek ki yaşayacakları insanın elinde değil… Bunu bilip de çocuk yapmaya cesaretlenmelerine ne demeliydi peki? Nasıl da kanıyor insan içgüdülerine. Hele Sayram…

Sanki aklını okumuş gibi Arafat; *"Kaç aylık?"* diye sordu o an.

-Üç aylık. diye yanıtladı Ilgın. Ama sesi sevinçli değildi.

-*Ömrü su gibi olsun…* dedi gülümseyerek Arafat.

-Ömrü olsun önce… diye yanıtladı Ilgın. Nasıl bir ömrü olacaktı yavrucağın? Babası ayağı kırık, bir sedirde yatıyordu az ötede. Annesi bir adamla solculuk üzerine tartışıyordu yayla evinde. Dışarıda kar ve sis vardı… Nasıl bir ömrü olacaktı?

-*İlk çocuk, çok heyecanlıdır ama…*

-*Sizin kaç çocuğunuz var ki?* diye sordu Ilgın. Böylece yavrusunun geleceğine yönelik kaygılardan uzaklaşmak istiyordu, böylece kendinden uzaklaşmak istiyordu, böylece… Başka

bir şey olsun istiyordu işte.

-İki… Biri neredeyse senin yaşında var.

-İkisi de evli mi?

-Yok, daha iş bulamadı. Artık iş bulmak çok zor biliyorsun…

-Ne yazık ki… Aa, eşini anımsıyorum lokantadan.

-Görmüşsündür mutlaka.

-Değişik biri. Konuşması da…

-Gürcü'dür kendisi, ondan. Sonra gülümsedi. Gürcüler sert konuşur.

-Gürcü kökenli mi?

-Yok yeğen, doğrudan Gürcistan'dan… Türkçeyi sonradan öğrendi. Gürcistan'dayken kaçırdım onu.

Ilgın şaşırıp kalmıştı. Böyle bir şeyi hiç beklemiyordu.

-Nasıl yani, sen Gürcistan'a geçip Türkiye'ye mi kaçırdın kadını?

-Aa, yanlış anladın yeğen, hikâye başka… Sözünü yarım bırakıp derin bir nefes aldı. Çayını içti, sandalyeden kalktı. Ayakta konuşmaya başladı. *Hikâyesi uzundur.*

-Olsun, zaman çok. dedi Ilgın. Yapacak bir şeyi yoktu ki, belki uyuyabilirdi ama uykusu kaçmıştı çoktan. Hem Arafat'ın da konuşmaya ihtiyacı vardı. Onunla sohbet edince zaman da geçiyordu anlamadan.

-Aslında birinci defa Gürcistan'a geçtiğimde o daha çocukmuş. Hatta espri yaparım helikopterden görüp beğendim de nişanladım zihnime seni diye…

-Helikopter mi?

-Gürcistan'a ilk geçişimizi anlatayım o zaman, dur. Seksen darbesi olunca biz kaçtık, sığınaklarda yaşamaya başladık.

-Ne diyorsun? Kaçak mıydın sen? Hani şu televizyonlarda gösterilen sığınaklarda yaşayanlar gibi mi?

Arafat elini yüzünü buruşturdu, söze nereden başlayacağını bilmiyordu.

-Senin ömrün yetmediğinden anlatması zor ama şöyle… Biz zaten biliyorduk böyle bir şey olacağını, hazırlıklıydık… Bazı sığınaklar hazırlamıştık daha önceden. Hatta darbeden önce başka yerlerde kaçak olan arkadaşlarımız gelirdi Ardanuç'a. Onlar saklanırlardı bizim yaptığımız sığınaklarda…

-Alışıksın sen bu işlere öyleyse.

-Tabii yeğen… Neredeyse iki yıl kaçak yaşadım. Darbe olunca tabii sığınaklara çekildik. Örgüt öyle söyledi… Örgütün kararı kanundur bizde.

-Kanun!

-Örgüt kararı çiğnenemez.

-Diktatörlük gibi mi?

-Hayır, hayır! Şimdi bunu tartışmayalım, dur, şu Gürcistan meselesini anlatayım ağız tadıyla…

-Olur, bölmeyeceğim bir daha. dedi Ilgın. Gerçekten de sözünü kesmesi iyi olmamıştı. Evet, diktatörlüğü çağrıştırıyordu söylediği ama şimdi tartışmanın sırası değildi. Gürcistan'dan kız kaçırma hikâyesi daha çekiciydi. Saraydan kız kaçırma gibi bir şey…

-Ne diyordum? Ha! Sığınaklara çekildik darbe olunca tabii… Yiyecek, silah ve mühimmat yığınağımız da vardı. Yerimiz belirlenene kadar kalıyorduk orada. Eğer yerimizin belirlendiğinden şüphelenirsek başka sığınaklara gidiyorduk.

-Yaz mıydı?

-Yok, neredeyse bu mevsimler işte…

-Üşümüyor muydunuz?

-Sığınaklarda sobalarımız vardı, muazzam… Borularını ağaçların kovuklarından çıkarırdık, görülmezdi. Hayvanlar kokumuzu anlardı yoksa insanlar bakarak bir şey anlayamazdı. Uzmanlaşmıştık sığınak yapmakta. *Anlatırım uygun zamanda, uzun mesele…*

Arafat bu konuları anlatmaya başlayınca heyecanlanmıştı; sevinçle, coşkuyla anlatıyordu. Konuşurken pek el kol hareketi yapmayan Arafat, jestlere mimiklere boğuyordu söyleşiyi. Sanki tek kişilik bir gösteri izliyordu Ilgın, eskilerin Meddah dedikleri türden bir şeydi…

-Neyse yeğen, komando birliği geldiğinde sanırım bin dokuz yüz seksen iki gibiydi. Biz o zaman Arsiyan yaylalarına çekilmiştik. Nisan ayıydı sanıyorum… Yaylalarda kimse yoktu, yaylalar çıkmamıştı yani. Biz de bir yaylada kalıyorduk on bir kişi. Biri de kız…

-Kızlar da mı kaçaktı?

-Bazı bacılarımız teslim olmamıştı, gruplarda vardı öyle *birer ikişer.*

-İlginç…

-Çok İlginç *hem de… Erzakımız da bitmek üzereydi. O sıra bir sürüyle karşılaştık ormanda.* Öfkeli bir arkadaşımız vardı

o diyordu ki, *“Ben bu çobanı vuracam, yerimizi haber eder.” Ama grup sorumlumuz ve biz karşı çıktık. Gidip parayla koyun alalım dedik. Yanımızda biraz para da vardı. Sorumlu gidip çobanla konuştu. Çoban dedi ki, “Veremem…” Kurt yedi dersin diye ısrar etsek de kabul etmedi. “Jandarma dayağa çeker beni, inanmaz.” dedi. O zaman ne sen bizi görmüş ol ne biz seni deyip ayrıldık.* Öfkeli arkadaşım *iki de bir geri dönüp keleşini ona doğrultuyordu ama neyse ki biz toplayıp götürdük onu*.

-Keleş… Şu büyük silah mı?

-Evet evet, silahımız mühimmatımız tamamdı. Sonra oturduk, karar verdik. Bu çoban bizi ispiyonlar… Gürcistan sınırı da pek yakın, oraya şöyle *böyle bir kilometre falan bir mesafede yollara hâkim bir tepe vardı, oraya gidip kamp kurduk. Anam bir de baktık ki gece reolar yollarda… Hemen kalkıp Gürcistan sınırına dayandık. O zamanlar tabii Sovyetler Birliği var.* Sınırı da böyle elli metre falan bitki olmayacak şekilde sürmüşler ki ayak izleri belli olsun… Biz de tek ayak geçtik ve en arkadaki çalıyla ayağının izini sildi. *Karşıya geçtik geçmesine ama ne yapacağımızı bilemedik.*

-Korkmadınız mı?

-Zaten korktuğumuzdan geçtik… Komando birliği bizi bulsa hepimizi öldürürdü.

-Yok! Rusların öldürmesinden…

-Korktuk ama yapacak bir şey yok. Hem tedbirsiz de değildik, silahlarımız çuvalın içindeydi. Neyse, biraz ilerledik, karşımıza bir çeşme çıktı. Rus askeri su içiyordu orada, bizi fark etmedi. Biz de bir çubuğa bez parçası bağladık, bacı diyorum ya, o kızın eline tutuşturduk. Keleşleri de omzumuza aşağı doğru taktık ki tehdit olmadığımızı anlasınlar… Yanında da

bir kurt köpeği vardı Rus'un. Gürcü arkadaş seslendi, asker bizi görünce bir ürktü. *Silahına sarıldı. Ellerimizi havaya kaldırdık ki korkup ateş etmesin. Teslim için geldiğimizi anlasın. Sonra asker kendisini takip etmemizi işaret etti, vesselam karakola gittik…*

-Oy, çok heyecanlı…

-Hele dur… Oraya varınca hemen silahlarımızı ve kimliklerimizi aldılar. Gürcüce bilen biri vardı bizde, onunla konuştular. Yiyecek ve su verdiler. Kısa zamanda helikopterler indi karakolun önüne. Rütbesini anlayamadığım orta boylu esmer bir adam gelir gelmez, içimizden birini görüp; "Vay erken dönmüşsün geriye*!" diye kahkahayı bastı. Sonra hepimizi süzdü. Meğer* içimizden biri daha önce sınırı geçmiş, geriye bırakmış Sovyetler onu. *Adam da senin benim gibi Türkçe konuşuyor. Şaşırıp kaldım. Sonra nereden sınırı geçtiğimizi sordular, bir helikopter havalanıp izimiz var mı yok mu kontrole gidip geldikten sonra bizleri helikopterlere bindirip Batum'a götürdüler. Batum'a gittin mi?*

-Yok, gitmedim.

-Gidersen görürsün, hani Çoruh'u geçince denize doğru düzlük bir alan var, işte oraya indirdiler. Meğer haber etmişler asker eşlerine, çocuklarına teröristler yakalandı, getiriliyor diye. Onlar da sinemaya gitmek yerine bizi seyretmeye gelmiş. İçlerinde bizimki de varmış*, iyi mi?*

-Rastlantıya bak!

-Ya… Neyse, biz Almanya'ya sığınma talep ettik, reddettiler. Sovyetlere sığınalım dedik, karşı çıktılar… Hatta tartışma oldu; Lenin'in sosyalist devletlerin başka sosyalist hareketlere yardım etmesini savunduğu söylediğimizde reddetmişlerdi, kitap falan getirilip tartışma sonuca bağlandı. Onlar da

şaşırdı Lenin'in sözünü bizim böyle apaçık bilmemize… Ne var ki Moskova, Türkiye'ye gönderilmemize karar vermiş…

-Vay!

-Evet.

-Ben sanki sizi koruyacaklar sanmıştım.

*-Yok! Sovyetlere sığınanları silahlarını alarak sınırımıza bırakıyorlardı. Bizi de bırakacaklard*ı. *Et falan, erzak her şey vardı ama silahlarımızı vermediler. Üstelik silahların numaralarına bakıp, "Bunlar Suriye kaleşnikofları, bizim değil." dediler… Ne yaparsak yapalım getirip Borçka tarafında bizi Türkiye'ye bıraktılar. Hatta sınırı gece boyu devriye gezerek korudular ki geriye kaçmayalım…*

Ilgın Arafat'ı dinlerken yüzüne gözüne daha ayrıntılı baktı. Bu adamın böyle bir geçmişi olacağına inanmak zordu. Sevecen biriydi, hatta çok çok sevecen biriydi… Elinde silahla sınırı geçen biri olması hayaline sığmıyordu. Şaşkınlığını gizleyemedi.

-*Senin böyle bir hayatın*ın *olduğuna inanmak zor*. dedi.

-Hep öyle diyorlar… Tanıdığım polisler, jandarmalar hatta sağcılar da öyle der. Senin hakkında yanılmışız, der...

-Şimdi ben de biraz kuşkulandım doğrusu, acaba gerçekten senin başına mı geldi, yoksa duyduğun bir şeyi mi anlatıyorsun?

-Ah yeğen, keşke öyle olsaydı… Bunlar kolay şeyler değil tabii. Yaşayan bilir…

Ne olursa olsun hoş anlatıyordu ama. Ilgın Arafat'ın hikâye anlatışına bayılmıştı. Ama şu evlilik meselesi çözülmemişti yine de. Onu da merak ediyordu, hem de delice. Nasıl olmuş da Gürcistan'dan kız kaçırabilmişti Arafat?

-Ee, orada tanışamamışsınız bile… Sonra nasıl oldu da evlendiniz eşinizle?

-Ooo yeğen, oraları anlatsam hele aklın şaşar… Ama dur, ben de bir su döküp geleyim hele…

Daha sözünü bitirmeden fırlayıp kapıya çıktı. Bu kez tedirgin değildi, sanki kurtlardan korkmuyordu artık. Kapı açılınca içeriye öyle bir soğuk girdi ki Ilgın üşümeye başladı. Sayram'ın yatağı fena çekici görünüyordu ama öte yandan Sayram'ı da uyandırmak istemiyordu. Uyurken acısını duymuyordu hiç olmazsa… Arafat neşeyle içeri girdi.

-Dışarıda kalsaydık şimdiye kadar donarmışız valla yeğen… Nasıl bir soğuk bu! Kar da durmuş. Daha sözü bitmeden sobaya ellerini uzattı, soba sönmüş gibiydi, borulara elini tutup ısınmaya çalışıyordu. *Keşke odun atsaydık…* dedi, ardından sobanın altında kalan birkaç odunu alıp bir bir attı içeri. Köz var, tutuşur birazdan. diye ekledi.

Ilgın sobanın yanmasını bekleyemeyecek gibiydi. Usulca Sayram'ın arkasından yatağa giriverdi. Ona değmiyor, onu uyandırmamak için gayret gösteriyordu. Sonra yorganı üstüne alıp Arafat'a doğru döndü.

-Uyuyacak mısın? diye sordu Arafat.

-Yok yok… Hikâyenin devamını fena merak ediyorum. Nasıl evlendiniz bilmek istiyorum.

-Oralar tabii biraz karışık ama iki yıl kaçtıktan sonra tutuklandım. On yıla yakın hapishanede yattım. Çıkınca askere gittim, sonra iş aradım tabii… Devlet bize iş vermiyor, verilmesini de istemiyor, takipteyiz yani… Biz de eski solcular Hopa'da bir araya gelip bir şeyler yapmak istedik. O zamanlar Gürcistan kapıları yeni açılmış… Doksanlı yılların başı olsa gerekir, şimdi tam anımsayamadım. Sovyetler dağılmış,

Gürcistan'da sistem kurulamamış, ekonomi berbat. Her şey ucuz, kimsenin elinde para yok o zaman. Gürcistan'la ilişkili olanlar alışveriş yapıyor mallar Hopa'ya geliyor… Hopa'daki arkadaşların tanıdıkları var Gürcistan'da, böylece ticarete atıldık… Ne var ki on yıl yatmama rağmen, cezaevinde tünel kazma davasından bir buçuk yıl hapsim daha var o kesinleşmemiş… Kesinleşse alacaklar ama indirimler falan hesap ediyorum ki bir buçuk yıldan fazla devletten alacağım var, fazla yatırmışlar beni… Ama nerde… Bir gün köye geldim, köydeki karakol komutanı, beni biliyor, aramız da iyi; "seni arıyorlar Vedat." Dedi. Nasıl arıyorlar ben zaten devletten alacaklıyım… Şu işin aslını öğreneyim diye Artvin'e savcılığa gideyim dedim. Savcı adımı öğrenince hemen tutuklanmamı istedi, neyse ki oradakiler arkadaşımdı, araya adamlar koyduk falan da bir yolunu bulup oradan sıvıştım soluğu Hopa'da aldım. On yıl yatmışım, bir buçuk yıl daha yatacaksın diyor devlet, şu işe bak… Dosyaları kaybetmiş…

-Aman Allah'ım, on yıl mı?

-Evet…
-Yanlış duymadım değil mi? Bir ara tünel dedin sen?

-Onu da anlatırım, dur… Kafam karışmasın. Neyse ben tutuklanmaktan kurtulmak için yol arıyorum. Kapıya gittim, orada gözlemliyorum çay ocağında gelip geçeni… Gürcistan'a geçerken bir miktar fon parası ödeniyor. Böylece pasaport işleme giriyor. Ben parayı ödersem pasaportum işleme girecek *ve polise haber edecekler kaçıyor diye ama benim Gürcistan'a girmem gerekiyor, ne yapayım diye düşünüyorum. Bak sen şimdi; neyse, gittim memurun yanına;*

-"Bırak beni geçeyim." dedim.

-"Olmaz! Fon parasını yatırmamışsın."

-"Hopalılar yatırmıyor, onları bıraktın, beni de bırak" dedim.

-"Olmaz!" dedi.

-"Ben de Artvinliyim, beni de geçireceksin!" diye üsteledim.

-"Olmaz" dedi yine, sonra da polis çağıracağını söyledi.

Bende sert bir şekilde;

-"Vardiyan kaçta bitiyor senin?" diye sordum.

-"Beşte." diye yanıt verdi.

-"O zaman görüşürüz." dedim. Kararlılığımı anladı.

Adam biraz düşündü,

-"Vardiya değişiminde geç!" dedi.

-"Olmaz, şimdi geçeceğim, diye üsteledim."

Adam korktu, "Peki!" dedi, "Ama kimseye söyleme..." Ben de geçtim Gürcistan'a. Böylece tutuklanmaktan kurtuldum valla. Orada da arkadaşlar var, ticaret yapıyorlar. Onlarla başladık Hopa'daki arkadaşlara mal göndermeye... Bu arada Batum'da ekmek sorunu var. Rizeliler ekmek getirip satıyorlar. Biz de satmaya başladık, derken fırın kurmaya karar verdik.

-Gürcistan'da fırın...

-Evet.

-Neyse, orada tanıştım bizimkiyle... Biz Türklere pek sıcak bakmıyorlar. Arkadaşların evinde kalıyorum, onlara yakın bir sokak... Ben sürekli hediye götürüyorum ama baktım bu iş olmayacak, tutup kaçırdım...

-Nereye kaçırdın?

*-Nereye olacak, arkadaşlarımın evine. Sonra zaten f*ırının yanında bir ev tutmuştuk.

-Korkmadın mı?

-Ne korkması! Nice badire atlatmışım ondan mı korkacağım! Neyse, ailesi ikna oldu, evlendik… Türk Konsolosluğu'na baş-vurdum evlilik için, ama onların belge vermesi gerek. Zorluk-lar çıktı ama araya adamlar koyduk falan, hallettik…

Ilgın Arafat'ı hayretle dinliyordu. Böylesi şeyler filmlerde bile zor bulunurdu. Ne garip adamdı bu böyle? İnsan neyle karşılaşacağını bilmiyor, sıradan bir lokantacı olarak tanıdığı Arafat anarşist çıkmıştı, o da yetmedi, uluslararası bir mace-racı haline gelmişti.

-Kafanı şişirdiysem bağışla yeğen. Sen sordun, ben anlattım valla…

-Olur mu öyle şey? Anlattıklarını düşündüm de öyle daldım, yoksa can kulağıyla dinliyorum seni.

-Bizde macera çok, kayınbiraderle birlikte baktık Batum'da çokça fırın açılıyor, atlayıp Ukrayna'ya gittik. Orada fırın açtık, hatta simit fırını bile açtık… O zamanlar çok para kaza*nıyorduk çok… Rusya'da para yok, doları gösterdin mi bütün kapılar da açılıyor. Bir ara Balt*ık Denizi kenarında bir şehre bile gittik.

-Eşiniz sizinle miydi?

-Bazen benimle bazen Batum'da, öyle…

-İlk çocuğunuz ne zaman oldu ki?

Ilgın soruyu sorunca Arafat biraz hüzünlendi.

-Evlendikten dört yıl sonra oldu. Yani aslında Türkiye'de doğsun isterdim. Çok özledim oradayken ülkemi, biliyor musun? Nazım Hikmet'i o zaman anladım… Hani "memleketim, memleketim" diyor ya, gerçekten öyle oluyor. Aslında her şey yolundaydı. Bol para kazınıyordum, eğleniyordum. Gençtim, bilirsin işte… Ama şu yaylalar bile burnumda tütüyordu… Bir yandan her şey güzeldi, zevkliydi, çekiciydi; bir yandan hüzünlüydü. Çocuğum da buralarda büyüsün istiyordum tabii… Bu garip bir şey…

Ilgın, Arafat'ı dinleyemez olmuştu. Dört yıl sonra dedikten sonra kopmuştu söyleşiden. Kendi içine dönmüş, yeniden eski yaralarını kaşımaya başlamıştı… Evlenir evlenmez neden çocuğa razı olmuştu ki? Bak, eskiler bile dört yıl sonra istemişler… Hemen anne olmak kolay değildi, bir kez anne olduktan sonra vazgeçemezdi ki… Sonra Sayram'a öfke duymaya başladı. O istemese, ısrar etmezse olmayacaktı. Doğum aklına geldi yine; sancılar, acılar, kanlar… İçi parçalandı, gözlerini kapatıverdi. Arafat hala konuşuyordu.

kayıp yüz

-Aslında ben lüksten haz etmem. İnsan sade halk gibi yaşamalı. Ama para olunca işler biraz değişiyor galiba… Mesela pasaportumun süresi dolunca Ukrayna'da sınır dışı edilecektim neredeyse. Kimsenin elinde para yok tabii, ben kazanıyorum. Adamını bulup sıkıştırınca parayı avcuna, hemen sorun çözülüyor. Hiç unutmam; Rusya'da olduğum dönem pasaport sürem bitmişti, Gürcistan'a dönmem gerekiyordu ama orası için de vize gerekiyordu. Ne de olsa Türk pasaportu taşıyordum. Adamını bulduk, verdik doları, işler çözüldü. *Hem de nasıl çözüldü, ölürsün gülmekten… Uçak tam hazırlanıp kalkacak, neredeyse kapısı kapanacakken iri yarı adam beni apar topar alıp götürdüler uçağa; biri ayaklarımdan, biri omzumdan tuttu. Merdiveni falan kaldırmışlar yani uçağın. Salladılar, yukarıdakiler de tuttu... Uçmak dediğin öyle olur yeğen, uçakla herkes uçar. Ben uçağa bile uçarak bindim anlayacağın.*

Ha bir de tren yolculuğuna çıktım bak, anlatayım. Rusya'dan sınır dışı edileceğim, her şey bitmiş pasaport vize falan… Bir kadının karşısına çıkaracaklar beni, karar verecek o kadın. Otoriter kadın; yüzü sert, konuşması sert…

Ama daha önceden bana söylediler, gittim aldım viskileri çikolataları… Tembih de ettiler o ne söylerse söylesin hiç konuşma diye. Yanımdakiler konuşacak onunla yani. "Biz işaret edince hediyelerini götürüp koy masasının yanına görünebilecek gibi." dediler. Neyse kadın başladı konuşmaya. Çevirdiklerine göre diyormuş ki, *"Hemen uçağa koyun,* İstanbul'a *yollayın bunu."* İşler ters gidiyor diyorum ama *hanımın akrabaları var orada, güvendiğim insanlar. Onlara güveniyorum tabii. Bizimkiler yalvarıyor, şöyle diyor böyle diyor, yok… Ben de çat pat bir şeyler anlıyorum tabii, o kadar Rusya'da kalmışız. İyi de giyinmişim, o zamanlar gencim de tabii, saçı maçı da dökmemişiz henüz… Bizimkiler işaret edince ceketimin önünü bağlayıp, hediyelerimi götürüp yanına bıraktım.* Güzel paketler içinde lüks hediyeler, o zamanki Rusya için nimett*i nimet… Kadın bir onlara bakıyor bir bana bakıyor. Sesi değişmeye başladı, anladım hemen… Neyse,* şöyle dedi böyle dedi*, bir orta yol buldular. "O zaman Kafkasya'ya kadar gidip gelsin trenle." Demiş.* Böylece süre uzatılacak yeniden.

Biz de kalkıp bindik trene. Tren de tren hani; eğlence bol, yemek bol. *Tabii kime, parası olana… Benim de param var. Yedik içtik, sızdık… Acayip eğlendik ama. Hiç unutamam o tren gezisini, hayatımda bir daha o kadar eğlenebilir miyim bilmiyorum. Zaten eğlenecek halimiz de kalmadı,* görüyorsun…

Arafat kafasını kaldırıp Ilgın'a baktı, çoktan uyumuştu kadıncağız. Kime ne anlatıyordu; öyle utandı ki dilini ısıracaktı. Yaşlanmış mıydı yoksa? Bu çene düşüklüğü de neyin nesiydi? Dinleyen yok, anlat babam anlat… *"Yaşlılık hoş değil!"* dedi kendi kendine. Dilinde birikiyor bütün geçmiş de bahar karları gibi bir günlük güneşe dayanamıyor, eriyip akıyor eğimlerden derelere… Ölünce yanında götürmek istemediğinden midir bildiklerini yoksa artık yaşama umudu kalmadığından mı

bilinmez, anlatmaya bayılıyor insan. Eskiden beri tanıdığı bütün yaşlılar konuşur dururdu böylece, küçükken canı sıkılırdı onların gevezeliğinden. Baksana, aynı duruma düşmüştü… Kızcağız sızmıştı o konuşurken.

Suçluluk hissediyordu hem de çok. Bu durumlara düşmeyecekti oysa… Neden haz etmediyse onunla karşılaşıyordu son zamanlarda; ne oluyordu böyle? Eskiden hayat ne güzeldi ama… Mücadele günleri de öyle, beş para bulamadığı günler de öyle. Hapishane bile öyleydi, heyecanlıydı. Hele Rusya günleri… "Oy, oy!" dedi içinden. Çok güzel zamanları olmuştu Rusya'da. Ama öte yandan, ne zaman o günleri düşünse hüzün de çöküyordu gözlerine… Sovyetler Birliği'nin düştüğü o durum nasıl bir hayal kırıklığıydı öyle… Toplumcu bir düzen kurmak için ölümü göze almış biri için, toplumcu bir düzenin enkazıyla karşılaşmak nasıl da anlaşılmazdı… Elbette bunun olacağını görenler de vardı, beklenmedik bir şey değildi; Mahir Çayan toplu yazılarında olacakları sıralamıştı bir bir Sovyet sistemiyle ilgili. Bekleniyor olması, olduğundaki hayal kırıklığını hafifletmiyordu. Öyle olsa, Sovyetler dağıldıktan sonra devrimcilerin üzerine ölü toprağı serpilmezdi. Darmadağın olmuştu sol her yerde…

En çok da sistemlerin dağılışına akıl erdirilemiyordu. Sistem çökünce her şey çöküyordu. Sovyetler zamanı herkesin hayran olduğu, ulaşamadığı güçlü insanlar on dolara muhtaç oluyorlardı. On dolar için her şeyi yapıyorlardı. Bu ne anlaşılmaz bir şeydi? Böyle olmamalı, böyle sonlanmamalıydı toplumcu sistemler… Ama oluyordu işte… Bunu gözleriyle görmüş, parasıyla yaşamıştı fırsatlarını. Sovyetler çökmemiş olsa böyle bir hayat yaşayamayacaktı belli ki. Kim bilir nasıl olacaktı hayatı? Gürcüler ekmeğe ihtiyaç duymazsa para kazanamayacaktı mesela. Ukrayna da öyle, Rusya da öyle… O paraları kazanamadığı gibi o yaşantıları da sürdüremezdi. Türkiye'de kalır, bir hapishanede çekerdi arta kalan cezasını, sonra da dönüp rençperlik yapardı en fazla köyde.

“Hayat bu.” dedi kendi kendine. *“Hayat!”* Gittiği eğlence yerleri geldi aklına sonra, yüzünde bir gülümseme belirdi. Her şey düşünce değildi, duygular da vardı elbette. Güzellikler de… İki yeşil göz gibi mesela… İki yeşil göz sararak içine alıyordu Arafat’ı her düşündüğünde, sarıp sarmalıyor, kucaklıyordu. Yeşil bir tünelden geçiyordu sanki başka dünyaya… Uyku neredeyse alacaktı tünelden Arafat’ı içine ki Sayram’ın çığlığını duydu. Hemen yerinden fırladı.

-*Ne oldu yeğen*? diye seslendi. Sayram boncuk boncuk terlemişti.

-*Kâbus gördüm galiba… Kâbus…*

-*Olur öyle yeğen*. diye sakinleştirmeye çalıştı Arafat.

Ama Sayram kurtulamıyordu kâbustan. Gözünü kapamaktan korkuyordu, aynı şeyleri görmekten korkuyordu. *“Kâbus…”* deyip deyip duruyordu.

-*Su ister misin?* dedi Arafat, ardından bir bez bulup Sayram’a uzattı. *Terini sil yeğen.* diye ekledi. Kalkıp bir bardak su alıp geldi. Sayram zor bela doğrulup içti suyu kana kana. Hem de nasıl lezzetli…

-*Ayağın nasıl? Sancıyor mu?* diye sordu Arafat. Sayram’ın ayağına bir şey olmasından ödü kopuyordu, çocuğun ayağı kesilirse diye ödü kopuyordu ama aklına getirmek istemiyordu. O yüzden çığlığı yüreğine işlemişti.

-*Ayağım! Ayağım!* diye haykırdı Sayram, sonra eliyle ayağını yoklamaya kalktı, acı beynine vurdu. O zaman kendine geldi. Düşünde ayağını kurtlar parçalıyordu; biri oyana, biri bu yana çekiştiriyorlardı. Neyse ki yerindeydi, sanki dizinden yukarıya da bir şişkinlik vardı. Şişmiş miydi acaba? *Ayağım şişmiş galiba?* diye mırıldandı.

Arafat yorganı açıp ayağını kontrol etti.

-Evet, biraz şişmiş… Hava aydınlanır aydınlanmaz düşeriz yola yeğen, meraklanma. Sana güzel bir kızak hazırlarım, üstüne koyarız yatağını. Oh yata yata, göğü seyrede seyrede gidersin buradan aşağıya. Hastaneye ulaşır ulaşmaz hallederler, meraklanma.

-Ben biraz çekindim. dedi Sayram. *Yani ayağımı kesmezler değil mi?*

-Yok canım, daha neler… Bir kırıktan sonra ayak mı kesilir? Hani soğukta donsa falan tamam da… Kırık daha taze, böyle şişmesi normal…

Arafat konuştukça Sayram'ın içindeki panik yavaş yavaş azalmaya başladı, yüreğinin atışı yavaşladı.

-İnsan korkuyor yine de… Her yeri değerli insanın…

-Öyle tabii yeğen, ama meraklanma. Hele bir hava aydınlansın… Dur, odun atayım sobaya. Bir de çay yaparız kalmışsa dem?

-Olur valla ama ben biraz acıkmışım.

-Dayanmalısın yeğen, burası yayla… Her yeri yokladım, yiyecek bir şey yok ama su bol bak. Kar bitmez… Aa, dur, ayağına biraz kar koyalım. O sana iyi gelecek… Daha önce terini silmesi için verdiği çaputu alıp kapıya yöneldi Arafat.

Sayram bir yandan onu izliyor bir yandan eliyle telefonunu arıyordu. Birden aklına geldi; telefonu falan yoktu ki, hepsi arabasıyla uçup gitmişti… İçinden derin bir ağlama gelip düğümlendi boğazına, gözlerindeki karlar eriyip yığıldı kirpiklerine… Dönüp Ilgın'a baktı, çok derin uyuyordu. Ardanuç'a gelmesi için onu biraz zorladığına pişman oldu, sonra uzanıp

saçını okşadı azıcık, o an içinden bir nehir gözlerinden yol buldu, hüngür hüngür ağladı… Arafat görmesin diye yorganı başının üzerine çekti. Arafat'ın kapıyı kapattığını duydu, görmesin diye iyice kapattı yüzünü o zaman… Arafat gelip ayağının üzerine karları koyunca önce bir irkildi ama sonra soğuk zonklamayı azaltmaya başladı, rahatladı… Ayağından çok yüreği yaralıydı oysa, pişmanlık yüreğini yırtıyordu. Oraya ne konacaktı ki? Kar mı? Gözlerini kapayıp içli içli ağlamaya başladı.

Arafat sobaya odun attı. Sayram'ın ağladığını fark etmişti, onu utandırmamak için yanına pek yaklaşmadı. Sonra feneri alıp odaya gitti, biraz daha dem bulmak için sağı sol karıştırmaya başladı. Sayram da seslerden Arafat'ın uzakta olduğunu anlamıştı, kendini tutmayı bıraktı… Sayram yaşadığı her şey için ağlıyordu, düştüğü bu durum için ağlıyordu, doğacak çocuğu için ağlıyordu, kaybettiği arabası için ağlıyordu, yaşadığı pişmanlıklar için ağlıyordu… Nicedir ağlamamıştı böyle; birikmiş, birikmiş, birikmişti her şey yüreğinde. Erzurum'da kendine uygun bir çevre bulamamıştı, milletin konuşmalarına beklentilerine uyamıyordu. Evliliği taşıyamıyor, sık sık öfkeleniyor, öfkesini bastırıyordu… Onlar bir şekilde çözülürdü ama şimdi kendini ağa takılmış bir balık gibi hissediyordu. Kalkıp kendi başına yürüyemiyordu bile, eşini, doğacak çocuğunu nasıl koruyacaktı? Oysa baba dediğin tam da bu zamanlarda ortaya çıkardı. Yıkılmıştı, çözülmüştü, bitmiş, tükenmişti… Ağladı, ağladı, ağladı… İçinde ne varsa hepsi akıp gidene kadar ağladı.

-*Bitti mi yeğen?* diye sordu sonunda Arafat.

Ağladıktan sonra konuşmak öyle zordu ki… Sesinin çıkıp çıkmayacağı bile belli değildi. Sözcükleri mi unutmuştu, söylemeyi mi unutmuştu, bir garip sesler çıktı ağzından.

-Anlamadım yeğen, yaşlanmışım ya kulaklarım az duyuyor. dedi Arafat.

Sayram, yüzünü gözünü buruşturdu, sesini ayarlamaya çalıştı;

-*Bitti.* diyebildi sonunda.

-Bir defalık daha çayımız var, su kaynayınca yaparım. Sobaya da odun attım. Burası yayla, hemen çöker soğuk üstümüze valla…

-*Sağ ol abi…* dedi, içinden Arafat'a binlerce teşekkür etmek istiyordu. Kendisinin yapamadığı her şeyi o yapıyordu.

-Sen de sağ ol yeğen…

-Sana çok yük olduk, hakkını nasıl öderim bilmem…

-Aynı yola çıkan yoldaş olur yeğen… Yoldaşlık hukukunda yük yoktur, herkes elinden geleni yapar. Mitinglerde duymadın mı, "ya hep beraber, ya hiç birimiz…"

-Ö*yle ama işte bu kazada ayağım şey olunca… Yani…* Bir söz ustası olan Sayram cümle kuramıyordu, nasıl böyle olmuştu, nasıl…

-Rahat ol yeğen, ben de senin yerinde olabilirdim. O zaman da sen bakardın bize… Değil mi?

Arafat öyle rahat konuşuyor, öyle duru, öyle bilgece konuşuyordu ki, ne diyebilirdi…

-*Haklısın abi…* dedi. *Ama benim yine su dökmem gerek.* Bu su dökme sözünü çok sevmişti. *"Tuvalete gitmem gerekten*" daha doğal daha rahattı. Utanma duygusu vermiyordu, söylerken zorlanmıyordu insan.

-O işi öğrendin artık yeğen... Dur, ben şu leğeni hazırlayayım, sonra seni kaldırırım.

-Bu kez dışarı çıksak, hemen kapının önünde yapsam? Açılırım.

-Deneyelim yeğen... Demin kar alırken baktım sağa sola, kurtları göremedim. Sis de yavaş yavaş kalkıyor sanki.

Arafat kapıya yöneldi, etrafı kolaçan etti; hava yükselmişti, kar yağmıyordu, karanlık olmasına karşın kar etrafı aydınlatmış gibiydi... Biraz çatıdan korkuyordu, yaylanın sağına soluna kurtların saklanmış olmasından. Yaylanın etrafını kolaçan etti, çatıya baktı. Bir şey görmedi. Zaten hemen gözleri parlardı kurtların. Geri döndü.

Sayram dışarı çıkmayı çok istiyordu, içi açılacaktı. Sadece çatıyı, taş duvarları görmekten yorulmuştu. Şöyle bakmak istiyordu ovalara, vadilere... Dağlara bakmak istiyordu. Arafat gelince kalkmaya çalıştı. Arafat güçlüydü, tutup kaldırıverdi bir çırpıda. Onun omzuna tutuna tutuna tek ayakla seke seke yürümeye çalıştı. Sektikçe dizinden aşağıya bir sancı parmaklarına kadar iniyordu. Yavaş yavaş gitmeliydi, o zaman acı da yavaşlayacaktı. Neyse ki yayla evi o kadar büyük değildi, üç beş adımda kapıya vardılar. Arafat'ın kapıyı açması için duvara tutunması gerekti, Arafat kapıyı açınca gözlerine geniş bir boşluk üşüşüverdi. Karanlığın altındaki beyazlık gelip yanaklarını okşuyordu. Soğuk hava ciğerlerini dolaşıyordu sevinçle. Öylece bakakaldı... Sonra Arafat'ın yardımıyla dışarıya çıktılar. Göğe baktı, yıldızlar görünmüyordu ama sis de kalkmış gibiydi. Yakında bir tepe vardı, uzaklara doğru eğim artıyordu. Anlaşılan çok yüksekte bir yerlerdeydiler ama bu düzlükler neyin nesiydi?

Yayla evinin köşesine kadar yürüdüler, orada duvara tutundu, Arafat onu öylece bıraktı rahatça işini görmesi için, sonra yayla evinin öbür tarafına yöneldi.

-*Sen işini bitirince haber edersin yeğen.* dedi.

Kamplarda geceleri su dökmeye bayılırdı Sayram, yıldızları seyrede seyrede… Şimdi tek ayağının üzerinde biraz zorlansa da yine sevinç duymuştu, yayla evinin sol tarafındaki manzara daha başkaydı… Uzakta başı dümdüz görünen bir dağ vardı galiba. Karanlıkta pek seçemiyordu ama çok engebeli olmayan bir açıklık vardı önlerinde. Bir yerlerden de su sesi geliyordu, dere falan olmalıydı yakınlarda. İşi bitmişti ama öylece bakmaktan kendini alamıyordu.

-*Yeğen işin bitti mi? Üşüdük valla…*

Arafat diyene kadar üşüdüğünü hissetmemişti ama o an bir titreme geldi.

-*Evet, evet.* diye yanıtladı Arafat'ı. Sonra onun omzuna tutunarak içeri girdi. Yatağına uzandığında ayağındaki ağrıyı daha derinden hissetti. Ama yüreği ferahlamıştı, dışarıya çıkmak çok iyi gelmişti Sayram'a…

-*Nasıl? Değdi mi dışarıya çıkmak?* diye sordu Arafat.

-*Harika oldu abi sağ ol… Şey, bir su sesi duydum. Dere mi var yakınlarda?*

-*Evet, Melih Pınarı derler.* Göleşenliler bu suyu içer*. Depoları var aşağıda. Kocaman bir dere çıkar yakında bir yerden… Yazın bile on taş alamazsın içinden, öyle soğuktur. Suyu da fena değildir.* İçimi iyidir.

-*Kurtlar da oradan içiyordur herhalde suyu…*

-*Gâvurlara ne gelir, onlar her yerden içerler. Kar bile yerler.*

-*Sen sevmiyorsun galiba kurtları.*

-*Sevmem. Onlar biri yaralansa onu yerler hemen. Yani ben*

daha çok ayıları severim. Yoksa kurtlar da diğerleri gibi canlı…

-Belki de ülkücülere kurtçu dediğin içindir…

Arafat bir an durdu; olabilir miydi böyle bir şey? Belki öyleydi. Sayram'ın bu bağlantıyı görmesi hoşuna gitti. *"Bak sen, belki de öyledir…"* diye geçirdi içinden. Sonra Sayram'a döndü.

-Olabilir yeğen… Solculuk takıntıları işte, takma kafana…

-Aslında o solculuk yıllarını pek merak ediyorum. Niye solcu oldun da sağcı olmadın mesela?

-Dur yeğen, su kaynadı. Şu çayı demleyeyim, anlatırım.

Arafat uğraşırken Sayram da onu izlemeye başladı. Arafat hiç yüksünmüyordu, yüzü ekşimiyordu. Olmadık işleri istiyordu kendinden. Bu yaşta ayağı yeğindi, ne gerekiyorsa hemen yapıyor, bir sorun varsa hemen çözüyordu. Şikayetlenmiyor, sinirlenmiyordu. Oysa Ilgın evde bazı şeyleri yapmasını istediğinde Sayram deliriyordu, öfkeleniyordu, yapmak istemiyordu. Arafat'a göre çok gençti üstelik, Arafat'a göre işleri daha azdı… Nasıl oluyordu böyle? Kendisinde bir sorun olmalıydı, bunu mutlaka çözmeliydi.

Arafat'a baktı yeniden… Islık çalarak neşe içinde, sanki her şey doğalmış, yerli yerindeymiş, hiçbir sorunu yokmuş, burası onun eviymiş gibi işleniyor, geziniyordu. Acaba gençliğinde de böyle miydi? Hocası sürekli insan geçmişinin toplamıdır derdi, bu sözün bir karşılığı var mıydı, yok muydu bilmek istiyordu. Eğer varsa bir gün kendi de böyle olabilirdi.

-Abi, diye söze başladı, *gençliğinde de böyle miydin sen?*

-Hangi gençliğimde?

-Yani gençlik işte…

-Bilmem ki… dedi Arafat, sonra sandalyesine oturdu yeniden. Derin bir nefes aldı. *Bunu başkaları bilir yeğen…*

-Doğru söylüyorsun abi. diye yanıtladı Sayram. *Bütün solcular böyle değildir ama değil mi?*

-Yok canım… Bazı solculardan ben de nefret ederim, bazıları hiç çekilmez…

-Aa! diye şaşırmış gibi yaptı Sayram. Amacı Arafat'ın içini dökmesine yardımcı olmaktı. Yoksa üniversitede tanıdığı solcular birbirlerini hiç sevmiyorlardı, hatta bazıları fırsat bulsa diğerinin boğazına yapışacak gibiydi.

-Solculuk yeğen; bir zihinsel tutumdur, yoldur. Ama hepimiz insanız sonuçta. Yolumuz bir olsa da tavrımız ayrı olacaktır.

-Haklısın.

-Zaten önce Dev-Genç vardı, sonra çıktı *fraksiyonlar… Herkes Dev-Genç'liyken katıldım aralarına.* Köydeki yoksulluklar, sıkıntılar, sefalet… Adaletsizlik, eşitsizlik… Yağma düzenine sol bilince ulaşmadan da karşıydım ben. *İnsanların sevinç içinde birlikte üretip tükettikleri bir toplum hayal ederdim… Komünizmle karşılaştığımda; "Tam da benim düşündüğüm gibi…" dedim, hemencecik benimsedim.*

-İlginçmiş abi… Ben çocukken böyle hayaller kurmadım hiç. Yani ne bileyim, daha çok kişisel hayallerim olmuştu.

-Belki sizin çocukluk zamanınızla ilgilidir yeğen, bilemem ama ben öyleydim işte. Sonra örgütün sempatizanı, sonra da militanı oldum tabi.

-Militan mı?

-Yani örgüt üyesi diyelim anlayacağın biçimde…

-Bu hangi zamanına denk düşüyor, liseye mi?

-Evet… Liseyi de zaten biraz geç bitirdim örgüt meselelerinden. Çok yoğundu işlerimiz…

-Nasıl geçiniyordunuz, örgüt para mı veriyordu?

-Bazı malzemeler örgütten gelirdi ama daha çok biz ortaklaşa iş yapardık. Mesela ormanda ağaç kesim işi gibi. Ya da gazete satar, örgüte gönderirdik. Zaten geçim dediğin bir kursak yeğen, ekmek peynir oldu mu tamam… Evli değilsin; bir şey yok, çoluk çocuğa bakma derdi yok. Tek tabancasın, nerede olsa doyarsın…

-Tabancan var mıydı peki?

-Olmaz olur mu? Militan olunca tabii mecburen… Hem kendi güvenliğin için de gerekliydi o zaman. Pusu atan olur, tuzak kuran olur… Önce kendini koruyacaksın yeğen. Hem silah başkaları için de bir güç gösterisidir. Birilerinin gitmesini istersen çevrenden yardımı olurdu tabancanın tabii…

-Giderler miydi peki?

-Giden olurdu, gitmeyen olurdu. Zaman isteyen olurdu ama tabancanın gücünü hissederdin. Çünkü hayatı senin elindeydi, yani onun yaşayıp yaşayamayacağını yeri gelir o küçük delikli demir belirlerdi. Onun hayatını alabilecek gücün varsa her şeyini alabilirsin… Ama bizim bir amacımız vardı, yoksa insanlara zarar vermek değildi niyetimiz. Amacımız için ve kendimizi korumak için diyorum… Onlar da insandı bizim gibi ne de olsa, hem sonra birçoğuyla dost olduk. Şimdi beraberce başkana oy topluyoruz sağdan soldan onlarla.

-Size çok şaşırıyorum abi… Ölümüne mücadele ettiğiniz biri hakkında kötü konuşmuyorsunuz.

-Yol ayrı yeğen… Onlar sömürgecilerin iş birliğini tercih ettiler, bilmeden tabii. Bilseler ederler miydi? Ama insan olarak iyidirler, insanlık ayrı…

-Bu yüzden sonradan arkadaş olabilmişsiniz, onlardan nefret etmemişsiniz.

-Nefret niye olsun yeğen? Bizim amacımız herkesin eşit ve özgür olduğu bir ülke kurmaktı. İnsanları öldürmek değil, mutlu etmekti.

-Gerçi babam da… diye başladı söze ama bitirmedi Sayram. Solculardan nefret ettiğini söylediği zamanları hatırlıyordu. Gerçi son dönemde böyle konuşmuyordu artık, başka düşmanlar edinmişti kendine, başta Suriyeli göçmenler olmak üzere… Ama öte yandan solcu arkadaşlarının iyiliklerinden hiç söz etmezdi. Yoksa ederdi de babasına kızgınlığından duymamış mıydı?

-Ee baban?

-Babam da anlatır böyle şeyleri abi.

-İşte, o zamanlar biz kapitalizmin çatlaklarında sosyalizmi yeşertmeye çalışıyorduk. Ardanuç ölçeğinde bir model kurmak mesela… Kooperatifleşerek halkı sömürüden kurtarmak gibi... Yani sadece bir çatışmanın tarafı değildik yeğen, toplumcu düzeni kurmak için de her koşulda çaba sarf ediyorduk. Gerçi zordu işimiz, bilmiyor değildik…

-Çatışma mı zor, yeni düzeni kurmak mı abi, anlamadım.

-Çatışmak kolay yeğen… Herkes çatışmaya hazırdır, bizim kurtlarla çatışmaya hazır olduğumuz gibi, kurtların da bizimle tabi… Ama bir düzen kurmak, hele kurulu düzeni yıkıp kurmak zordur. Yani Mahir'in dediği gibi; Türkiye daha sanayileşmemiş, sınıf ayrımı keskinleşmemişken… Toprak

reformu yapılamamış, feodal yapı çözülmemişken… Ulusal sorun, etnik köken meselesi netleşmemişken… Kültür devrimi olmamışken sosyalizm kurulamaz tabii… Ama bu sefalet, zulüm düzenine de karşı olmak gerek.

Sayram bu kasaba lokantacısının dudaklarından dökülen sözlere hayretle bakıyordu. Nasıl bir tarih kavrayışı vardı bu adamda böyle? Bir fakültedeki tarih hocasına şaşırmıştı böyle bir de Arafat'a… Kendini kötü hissetti. Üniversite mezunuydu; mühendisti, okumayı yazmayı seviyordu. Yayımlanmış şiir kitapları vardı ama bir lokantacının karşısında ne söyleyeceğini bilemez olmuştu.

-Hayırdır yeğen, daldın? dedi Arafat.

-Bir şey aklıma geldi abi, bağışla. Yoksa dinliyorum. Herkes senin gibi miydi o zamanlar?

-Nasıl yani?

-Yani böyle bilgili, söylediği dinlenen…

-Yok canım, çok neger komitesinden olan vardı aramızda. Sözü bitmeden gülmeye başladı. Sayram da tutamadı kendini, gülmeye başladı. Neden gülüyordu, bilmeden gülüyordu işte... *"Neger komitesi"* diyor sözün sonunu getiremiyordu. Garip bir gülme krizine tutulmuşlardı. Bir Arafat gülüyor, bir Sayram gülüyordu. Sonunda gülmesi bitti, nefesini çevirdi.

-Bu neger komitesi de neyin nesi abi? diye sordu.

-Askeri cunta herkesi cezalandırıyor o zaman yeğen… Suç bulacak her şeyi… Bir yaşlı dedeyi de almışlar, işkence etmişler, siz ne komitesisiniz deyince, o da dalga geçmek için, "bizden ne *komitesi olur, olsa olsa neger komitesi olur." demiş. Dedeyi ve çevresini "neger komitesi" diye tutuklamışlar iyi mi?*

-Neger ne ki?

-Hayvanlar yesin diye sonbaharda meşe ağacının dallarını keserler yaprakları üstündeyken, kurutup kışın koyunlara verirler yesinler diye. Bir besin değeri yoktur ama işte yoklukta işe yarar, karınlarına bir şey girer hiç olmazsa. Bizim pilav yememiz gibi bir şey.

-Anladım abi, sağ ol. Ama komikmiş.

-Ya, öyle şeyler de vardı. Neyse, biz tabii devrim yapacağız, devrime hazırlanıyoruz ama ele geçirdiğimiz yerlerde de bunun denemesini yapıyorduk tabii. Mesela Fatsa böyleydi yeğen. Orada toplumculuğun pratiğini yaptık. Ben de gittim hem de iki kez… Örgüt Fatsa'da çok güçlüydü, belediye başkanlığını kazandık Fikri abiyle... Fikri abiyi duymuşundur, Terzi Fikri derler hani…

-Yok, duymadım abi.

-Babanlar bilebilir, sorarsın gidince. Yakışıklı bir adamdı, oturaklı söz söylerdi… Onun çalışmalarına katıldım, ilkinde "çamura son" diye bir dayanışma günü yapmışlardı. Çalışıp Fatsa'nın sokaklarını yaptık. Gönüllülükle çalıştık orada tabi. *Sonra bir de festival yaptı, ona da katıldım.*

-Peki asker ya da polis bir şey demiyor muydu?

-Asker kışlasındaydı tabii… Bir gün çıkacağını tahmin ediyorduk. Polislere gelince, onların içinde de solcular vardı. Hem bugünkü gibi bir iki kişi değildik yeğen. Kocaman kasabaya elli yüz polis ne yapacaklar…

-Doğru. Ee, sonra darbe oldu?

-Oldu tabii. Bekliyorduk… Sığınaklarımız falan hazırdı, silahlarımız falan, örgüt bunun farkındaydı.

-Yani o gün her şey bitmedi?

-Yok canım…

-Babam darbe olunca bir günde olaylar bitti diye anlatırdı hep. Üniversitede öyle duydum.

-Karadeniz'de mücadele devam etti. Öyle hemen teslim olmadık… Halk da sahiplendi bizi, Allah var yukarıda. Yani muhbirler de vardı içimizde tabii. Hele biri, neyse... Örgüt haber göndermişti dayanamayacak olanlar gidip teslim olsun, diğerleri mücadele etsin diye. Hatta yurt dışına kaçma yolları falan ayarlanmıştı. Yurt dışına çıkanlar ister Filistin'de eğitim alıp tekrar dönecek, isterse dönmeyecekti. Pasaport masaport, her şey hazırdı…

-Nerede saklandınız küçük Ardanuç'ta?

-Sığınaklara yeğen… Birçok sığınağımız vardı, yenilerini yaptık. Halktan bizi koruyanlar da oldu, evinde saklayanlar da… Çünkü kapalı alanda uzun süre kalınca insanın ruhu çöküyor. Bu yayla evinin sahibi mezrasında sakladı bizi, hem de un ambarında mesela… Sadece Ardanuç'ta değil, Ardahan'ın köylerinde de sakladılar bir süre bizi. Her grubun tanıdıkları vardı, onlarla haberleşip saklanıyorduk işte.

-Heyecanlı… Ya bulurlarsa diye korkmuyor muydunuz?

-Elbette.

-Bir yerden bir yere giderken görünürseniz?

-Bazen kıyafet değiştiriyorduk. Bir asker üniformasıyla sığınak değiştirmiştik, hatırlarım… Hatta çobanın birine bizim arkadaş, "Teröristleri burada görürseniz ihbar eder misiniz?" diye sordu. O da, "Ederiz." deyince dipçiği geçirdi çobanın böğrüne. "Böyle dersiniz ama etmezsiniz gâvurlar!" diye

de ekledi ki kimse bir şey anlamasın. Kızmıştı ihbar ederim dediğinde…

-Gerginmişsiniz anlaşılan…

-Gergin olmak ne demek! Öfkeden patlıyorduk o zaman. Düşünsene, asker bulsa bizi ya orada öldürür ya da işkencelerle perişan ederdi.

-Seni nasıl yakaladılar?

-Bu uzun hikâye yeğen… Sovyetler kabul etmeyince Borçka'ya bırakıldık biz, iyi mi?

-Bilmem, iyi mi? Ama Sovyetlere niye bırakılmıştınız?

-Aa, onu Ilgın'a anlattım, doğru… Sana anlatmamıştım. Olsun, anlatırım bir vakit. Şimdilik lafımı kesme…

-Olur.

-Diyeceğim, içimiz*den biri askerle iş birliği yapıp kurtulmaya karar vermiş… Her neyse, kendinden de şüphelenirdim ben hep. Özellikle yemek paylaşımındaki hınzırlığından falan… Biz Borçka'da bir yerde, arkadaşlarımızla haberleştik. Onlar gelip bizi alana kadar orada kalın dediler. Bir taksisi vardı örgütün, o gelip bizi Ankara'ya götürecekti, oradan da Almanya'ya uçacaktık. Biz on bir kişiydik tabii… Hepimizi götüremeyeceklerinden ilk önce beş kişiyi götürmeye karar verdiler. Onların arasında ben yoktum…*

Arafat bir soluk aldı, yüzünü buruşturdu, omuzlarını oynattı. Konuşup konuşmamaya karar verememişti. Ama sözü de yarım bırakmak istemiyordu.

-Neyse yeğen… Biz bir ormanda sığınaktayız, bize yardım eden aile var, yemek veriyorlar sağ olsunlar, ekmek veriyorlar. Haberleşmemiz de şöyle; serender derler bilir misin? Hani

*dört direk üzerindeki ambarlar… İşte onlarda mısır kocanları asılı… Yemeği bırakmadan önce onunla serendere vuruyorlar, anlıyoruz ki yemek gelmiş. Nöbetçi kimse gidip alıyor. O gün n*öbet bendeydi, ben gidip getirecektim yemeği*. Yavaş yavaş ilerledim. Doğrusu bir şeyden de şüphelenmedim. Ormandan çıktım, serenderin yanına geldim; evin köşesini döndüm,* böğrüme bir mavzer dayandı… Asker, "Vurayım mı komutanım*?" dedi. Komutan, "Dur bakalım, terörist mi değil mi anlayalım!" dedi. Ben diz üstü çöküp ellerimi kaldırdım. Etrafıma baktım ki komandolar her yeri sarmış,* içlerinde polisler de var… Hatta çevrede *halk da var, artık halkı niçin oraya topladılar bilmiyorum… Komutan bana ne sorsa ben kabul etmedim. Çobanım dedim, şuyum dedim, buyum dedim… Tam ikna olacaktı ki, başçavuş vardı bizim Ardanuç'ta görev yapmış, o da onların içinde olmasın mı? Şimdiki gibi saçım dökük değil, sakalım var; uzamış ki adama benzemiyorum. "Aa!" dedi, "Bak şu işe, bu bizim Vedat!" Ben hayır desem de inanmadılar tabii, tekme tokat yatırdılar. O sırada ben "Kaçın!" diye bağırdım avazım çıktığı kadar. Bizimkiler kaçıp kurtulsun diye… Sonra beni bir reoya bindirdiler. Biri o yandan vuruyor, biri bu yandan. Annemden emdiğim süt burnumdan geldi, artık acı duyamaz oldum, reonun ortasına yığıldım kaldım… Komando birliğinin komutanı albay emir verdi; biri penseyi alıp bıyıklarımı yolmaya başladı, sakallarımı yoldu birer birer… Yoldu da yoldu… "Yüzüme ne yaptınız?" diye bağırıyordum ama duyan olmuyordu… Yüzümü gözümün önüne getirmeye çalışıyordum boyuna, yüzümü hatırlamıyordum. Herkesin yüzünü hatırlıyordum ama kendi yüzümü hatırlamıyordum. Çıldıracak gibi oldum. Tek tek kılları çektiklerindeki acı dayanılmazdı, yine de umurumda bile değildi. Zaten böyle şeyler yapacaklarını biliyorduk ama kafamda bir takıntı başlamıştı, yüzümü görmek istiyordum. "Yüzümü hatırlamıyorum!" diye haykırıyordum. O başçavuş nasıl hatırlamıştı yüzümü? Adam kaç kez görmüştü yüzümü de hatırlamıştı… Ben niye hatırlamıyordum? Ben niye hatırlamıyordum?*

Konuşurken gözünü kapatmış o günleri anımsıyordu, Sayram'dan tepki gelmeyince şüphelendi; Sayram'a baktı, çoktan uyumuştu.

"Hiç dayanağınız yokmuş sizin de gençler..." diye mırıldandı. Ardından gülmeye başladı. Basbayağı ikisini de gevezeliğiyle uyutmuştu işte. Tıpkı uyuyamayan çocukları ninelerin masala boğması gibi... Kendi ninesi de anlatırdı masallar hem de peş peşe... Tepegöz'ü ilk kez orada duymuştu, bir de meşe adamını. Sonra zihninde bir yere oturmuştu o kıllı adam, ne zaman ormanda yürüse ensesinde soluğunu hissederdi. Ama kaçarken onu taşıyacak hali kalmamıştı, hem yalnız değildi hem elinde silah vardı... Kendini çok güçlü hissediyordu o zaman. Belli ki düşmüştü yakasından meşe adamı korkup, o gün bugündür aklına bile gelmemişti. Ama şimdi çıkıp gelmişti zihnine saklandığı yerlerden. Hem de hiç ilgisiz bir yerde; Göleşen'in yaylasında, Muhittin'in yaylasında...

Muhittin şimdi burada olsaydı ne güzel olurdu. Kaval çalar, söylerdi türküleri... Öyle her türküyü söylemezdi, devrimci adamın söyleyeceği türküleri söylerdi elbette. Dinletirdi de

kendini… Muhittin aklına gelince içi ısındı. Mezrasında kaldığı zamanları hatırladı. Yengenin pişirdiği o sıcak poğaçaların kokusunu… Karnı da öyle acıkmıştı ki… Şimdi bir kül poğaçası olacaktı ki… Un olsa üşenmez yapardı valla. Nasıl olsa mayaya ihtiyaç yoktu, sobada kül de vardı, oh mis…

Hem gençler de kül poğaçasını tatmış olurlardı. Nerden bileceklerdi ki kül poğaçasını? Biri Bursalı, biri Amasyalı… Bir süre durup baktı onlara. Öyle yeni gençler gibi pek sarılmıyorlardı birbirlerine. *"Bunların arası iyi değil galiba…"* diye geçirdi içinden. *"Karışılmaz karı koca ilişkisine, kim bilir ne vardır aralarında."* İkisi de mışıl mışıl uyuyordu işte aynı yatakta, uzatmanın anlamı yoktu. Keşke uyansaydı biri de iki laf etseydiler, daha ne isterdi. Böyle sessizlikte uyanık kalmak zordu; uyku gelip yapışırdı şimdi yakasına… Sonra başını ellerinin arasına alıp gülmeye başladı. Ne diyordu Allah aşkına… Ömrü boyunca susmuş bir adam, uyansınlar da konuşalım istiyordu kendi çocukları yaşındaki iki yabancıdan… Öyle ya, daha yeni tanışmışlardı, daha bir gün bile geçmemişti tanışmalarının ardından. Nasıl olmuş da dökmeye başlamıştı en mahrem sırlarını… Hem birinin babası sağcıydı, diğerinin dedesi asker… Nasıl bir işti bu böyle? *"Ne oluyor Vedat?"* diye sordu kendi kendine.

Bir anlam veremedi olana bitene, canı sıkıldı. Kalkıp usulca kapıyı açtı, dışarı çıktı. Biraz hava almak istiyordu. Yayla evi basıktı, hapishane gibiydi; özellikle taş duvarları, küçük penceresi, toprak zemini hücreleri anımsatıyordu. Artık böyle yerlere dayanamıyordu, sık sık dışarı çıkmak için bahaneler uyduruyordu. *"Su döküp geleyim… Bir hava alayım…"* Nasıl olsa bahane çoktu. Bahane bulmak ne kolaydı, her şeye bahane bulunuyordu. İyi ki bulunuyordu, başka türlü nasıl dayanacaktı insan hayata… Hayat dediğin bir koşuşturma; oraya koş, buraya koş, o eksik, bu eksik, şunu alsam, bunu versem, of!

Oysa her şey ne kadar çok farklı olabilirdi. Devrim yapabilirlerdi, buna inanmıştı o zamanlar. Devrim yapıp her yeri güzelliklerle doldurabilirlerdi. Olmamıştı, olamamıştı ne yazık ki… Bir hayalin peşinden herkes koşunca olacak sanmıştı, ne var ki bir hayalin peşinden herkes koşamıyordu ne yazık ki… Sonra şairin *"bir avuç"* dediği Ardanuç'ta, bir avuçluk lokantada gelene gidene kuru fasulye verir buldu kendini.

Oysa kırk yıl önce omzunda silahla geziyordu bu dağlarda; Ardahan'ı aşmış gelmiş, Şavşat'a ulaşmıştı yürüyerek… Dahası, on yıl hapishanelerde kalmıştı. Gürcistan'ı, Ukrayna'yı, Rusya'yı dolaşmış, görmüş geçirmiş biriydi. Arada bir seçimler olmazsa kuruyup kalacaktı ortalıkta. Çıkıp kahveye okey oynamakla geçmezdi ömür. Boşuna tükeniyordu, boşuna…

Artık yaşlanmıştı da, artık yaşlandığını anlamıştı. Gençliğindeki gibi inancı için dağa çıkamazdı, insanları örgütleyemezdi; propaganda yapamaz, sığınaklarda yaşayamazdı. Hastalıklar sık sık yapışıyordu yakasına zaten… Gürcü şarabı olmazsa daha çok hastalanırdı, bundan emindi. Daha çok düşünür, daha çok karanlığa sürüklenirdi… İyi ki şarabını eksik etmiyorlardı da gönderiyorlardı kasa kasa. Bunları düşününce bunalıyor, yüreği eziliyor, midesine sancılar saplanıyordu. Nasıl da yenilmişlerdi, nasıl da dağılmışlardı… Nasıl da teslim olmuşlardı sermayeci düzene…

Düşünceler arasında ne zaman dışarı çıktığını anımsamadı bile. Soğuk içini titretmese uyurgezer gibi gidecekti Camisırtı'na doğru. Şaşırıp kaldı bu işe… Eğilip bir avuç kar aldı, avuçlarından ciğerlerine soğuk aktı. O an kafa karışıklığı bitti. Göğe baktı… Yıldızlar yığın yığın, salkım söğüt gibi üstüne yağacak sanki; işte, Kutup Yıldızı oradaydı, Küçük Ayı da görünüyordu. Kaçak zamanları da gökyüzünü izlerdi böyle gece boyu. Zaten yapacak ne vardı; sadece saklanıyorlardı. O zamandan bilirdi yıldızların yerlerinden saati tahmin etmeyi.

Saat gece yarısını epeyce geçmiş olmalıydı. Çevresine baktı; sağda solda kurtların izi görünüyordu. *"Nerede saklanıyor bu gâvurlar kim bilir..."* diye mırıldandı kendi kendine.

O an yüzünde bir gülümseme belirdi; onlar olmazsa direnemez, onca yolu yürüyemez ve bu yayla evine sığınamazdı. Donup kalırlardır bir çukurda. Onların varlığı diri tutmuştu Arafat'ı, onların düşmanlığıyla gelip bulmuştu yaylayı. Demek ki düşmanın da değerini bilmeliydi. Sonra da gülmeye başladı kendi kendine. *"Ne yani, şimdi sömürgecilere de mi değer vereceğim, sağcılara da mı değer vereceğim?"*

Ama düşündükçe bu fikrin doğruluğuna inanmaya başladı; Ardanuç'ta sağcıları kovana kadar nasıl çalışmışlar, nasıl örgütlenmişler, nasıl mücadele etmişlerdi... Sağcılar gittikten sonra birbirlerine düşmüştü arkadaşları. O onu beğenmiyor, bu onun dedikodusunu yapıyor... Böyle böyle yeni örgütler ortaya çıkmıştı. Yeni örgütler de devrimciydi ama devrimi gerçekleştirmenin yöntemlerinde anlaşamıyorlardı. Kısa zamanda birbirine düşman oldular. Düşmanları olmadan yaşayamıyor da düşman mı yaratıyorlardı kendilerine? Ne garip bir çarktı bu böyle? *"Bu nasıl bir iş?"* diye sordu kendi kendine. Düşmana muhtaç bir mücadele...

Dışarısı soğuktu, üşümeye başlayınca içeri girmeye karar verdi. Artık yayla evindeki odunlar da azalmıştı; son birkaç odun kalmıştı, onları da sobaya attı. Sandalyesini özenle duvar kenarına yasladı ve gözlerini kapadı. Başına koyduğu kar biraz iyi gelmişti ama konuşmadığı zamanlarda o ağırlığı çok daha ağır hissediyordu... Gevezeliğinin nedeni oydu elbette. Yoksa çoluğa çocuğa ne anlatacaktı; hem onlar nasıl anlayacaktı anlattıklarını... Yaşadığını anlatmak ne zordu; sözcükler yüreğin ezincini taşımıyordu, gözün yaşını taşımıyordu, acının gücünü taşımıyordu kulaklara. Ama rahatlatıyordu işte. Anlatınca dinginleşmişti zihni. Demek ki insanın içi bir za-

man sonra doluyor, taşmak istiyordu. Taşıyamıyordu bellek yaşananları belki de… Saçma sapan ileri geri konuşan eski arkadaşlarını anlamaya başladı. Demek onların içi taşmıştı. Demek onların içi daha az şeyle taşıyordu. Ama ağır işkence görmemişti çok konuşanlar… Onun nedenini hiç anlamamıştı ama dikkatini çekiyordu; *"Belki de* işkence insanı güçlendiriyor…" diye düşündü. Sonra kendi kendine gülmeye başladı yeniden. *"Herkese mavi boncuk dağıtıyorum bu gece baksana."* diye mırıldandı. İşkenceye değer vereceğim hiç aklıma gelmezdi. *"Ne yapıyorum ben?"* Tutuklandıktan sonra yaşadıkları aklına geldi.

Tutuklanır tutuklanmaz nasıl da tekme tokat dövmüştü askerler... Reonun ortasındaki hali geldi gözünün önüne; postalları görebiliyordu şöyle böyle. Loş bir ışık vardı, gerisini anımsayamıyordu zaten. Yüzüyle uğraşmıştı yol boyu, yüzünü hatırlamayla… Sonra Artvin günleri… Gün denir mi ona; günle gece birbirine karışmıştı. Doğru dürüst yemekleri, suları yoktu. Ama işkenceleri boldu. Filistin askısı da vardı, elektrik de… Hele o tazyikli su… Soğukta, soğuk betonlarda… *"Oy!"* diyebildi sadece *"Oy!"* Oy ki ne oy… Dereler çağlayıp geliyordu sanki gözlerine, karlar eriyip damlıyordu yanaklarından yere… Ama o zaman öyle değildi. Ne yaparlarsa yapsınlar reddediyor, susuyor, susuyor, susuyordu…

Ama herkes dayanamıyordu işte bu işkenceye. Biri ötmüştü. Biri ötünce daha çok işkence etmeye başlamışlardı. Adam öldürmemişti çok şükür, bu yüzden örgüt üyeliğinden hüküm giymeyi kabullenmişti içinden. Ama öten arkadaş Gürcistan'a gittiklerini de söylemiş… İşte o zaman casuslukla suçlanmaya başlamışlardı. Hele bir işkenceci vardı ki sesi kadın sesine benziyordu; ilk geldiğinde, *"Demek Arafat sensin?"* deyip tekmeyi basmıştı böğrüne. Sonra da *"Madem Arafat diyorlar sana, o zaman memleketinden bir hediye vereyim, tadına bak!"* diyerek Filistin askısına asmıştı.

Unutulur mu o acılar? Elbette unutulmaz ama acıyla yaşanmaz ki! Acı bir ura dönmez mi insanın sırtında, giderek kambura çevirmez mi ruhunu? Unutmak gerek, unutmak istemesen de unutuluyor işte… Bu kaza olmasa, sohbet olmasa aklına bile gelmezdi. Gelmemesini de seviyordu aslında. Elinde olsa şiir yazardı; boğazına kaynar su döküp yakılan arkadaşı nasıl şiir yazarak dayandıysa o acılara, öyle işte… Şiir acıyı alıyordu, bunu görmüştü ama yazamıyordu. Yazanlara da imrenmişti hep, keşke yazabilseydi… Böyle arada hatırlamalar da iyiydi aslında, uzun süre hatırlamadığında rüyalarına giriyordu işkenceler çünkü. Sonra bir daha uyku tutmuyordu. Uykusuz bir hayata nasıl dayanılır? İnsan üç gece üst üste uyumazsa delirir valla… Şurada bir gece uyumaması gerektiğinde bile gözkapakları açık duramıyordu. Öyle ya, yorgundu, altmış yıllık ömründen daha çok yorulmuştu…

İlk işkencesinden döndüğü günü hatırladı; kendini bir çuval gibi hissetmişti, toparlanamıyordu, elleri ayakları birbirinden ayrıydı, beyni kaslarına hükmedemiyordu… Hiçbir şey görmüyordu sanki, gözleri açıktı ama göremiyordu. Daha çok karanlık, daha çok kan… Nasıl dayanmıştı o işkencelere öyle… Ama otuz gün direnecekti, bunu biliyordu. Otuz gün gözaltında tutulacaklar, sonra mahkemeye çıkarılacaklardı. Otuz gün boyunca da ayna görmek için bakındı duvara pencereye… Polisler gerçekten aynasızdı, ayna koymamışlardı işkence haneye… Koysalar ne vardı? İnsan yüzüne bakar, kendini tanırdı. Kendini anlar, kendine anlatırdı olanı biteni hiç olmazsa… Birine anlatmadan rahat edemiyor işte insan.

Penseyle bıyıklarını yoldukları aklına geldi, eli bıyığına gitti. Acaba bu yüzden mi bıyık bırakmayı sevmiyordu, bilemedi… Geçmiş öyle geçip gitmiyordu sanki, el altından bugünü de çekip çeviriyordu baksana… Bir gün arkadaşları o günleri konuşurken, hastalanıp doktora ilk çıktıklarında kadın hekimin, *“Bir şey yememişler ki tuvalete çıksın bu insanlar!”* diye

polisleri haşladığını hatırlayıp gülmüşlerdi. O sıra biri demişti ki; *“Bu yüzden lokanta açtın değil mi?”* O gün pek önem vermemişti bu söze ama bugün aklına yatıyordu bu… Belli ki geçmiş, irademizi eğip büküyor, kendine göre biçimlendiriyordu. Biz istiyoruz sanıyorduk ama geçmişimiz istiyordu aslında…

“Geçmiş, geçip gidememiş…” diye mırıldandı öylece. Nasıl gidecekti ki? Belki bedenindeki pul pul morlukların izi kalmamıştı, belki dövülmelerinin, sürüklenmelerinin izi kalmamıştı teninde ama yüreğinde her acı kendine yer açmış, köklenmişti… Ne kadar düşünmesen düşünme, ne kadar unutmaya çalışırsan çalış… Geçmişten kurtulmak mümkün değildi, bunu iliklerine kadar hissediyordu. Ama koşullar su gibi akıp gidiyordu dışarıda. Ne eski ilişkiler ne eski değerler ne eski evler… Eski insanlar da öyle, bir bir çekip gitmişlerdi bu dünyadan. Sıra bir gün kendine de gelecekti, bu Allah’ın emriydi, kaçamazdı. Ama acı olan yalnızlıktı; asıl sorun insanın koşulların hızında değişememesiydi. Nasıl değişecekti ki; insan geçmişin toplamıydı, tutup geriye yaşadıklarını silemezdi. Olsa olsa unuturdu ama bir koku, bir fısıltı, bir söz tutup hatırlatıyordu işte her şeyi…

Ölümle kaç kez burun buruna gelmişti. Çatışmaları, kaçak hayatını saymıyordu bile… Elinde silah vardı orada, koşullar eşitti. Ama tutuklandıktan sonra öyle mi? Ne kadar acı çekecek yer varsa orayı buluyordu işkenceciler… Neresi zayıfsa oraya yükleniyorlardı. Bazen ölmek için yalvarıyordu, ölüm dileniyordu işkencecisinden… Ama onların da bir görevi vardı; iplik iplik sökeceklerdi örgütü dillerinden… Öyle emir gelmişti, öyle yetiştirmişti artık kim yetiştirdiyse… Bazılarının işkence yaparken zevk aldığını görüyordu, sanki işkence yapmak için doğmuşlardı. Keyiften naralar atıyorlardı, ne kadar acı çekerse o kadar kahkaha atıyordu bazıları… Ama bir şey fark etmişti. İlk otuz gün bittiğinde, konuşmayanlara

karşı bir saygı oluşmuştu sanki… En azından kendine karşı saygıyla yaklaşıyorlardı. Bunca iğrençlik içinde onurunu koruduğu için saygıyla yaklaşıyorlardı, hissediyordu bunu. Konuşmalarından anlıyordu, ses tonundan anlıyordu. Ama işte biri konuşmuştu, biri iftiracı olmuştu ve bir otuz gün daha tutuklu kalacaktılar. Güya ajanmışlar… Rusya'ya geçtikleri için ajanlık yapmışlar güya… Bilseler orada nasıl karşılandıklarını, ama nereden bilecekler?

Gözleri bağlı olmasa, göz göze gelebilseydi o işkencecilerle… Yüzlerini bir görebilseydi onların, öyle arzuluyordu ki bunu… Bir kez görse unutmazdı ömrü boyunca, bundan emindi. Yüz dediğin her şeydi… Baktığında gözünden anlardın ne yapacağını, konuşma biçiminden, jestinden, mimiğinden. Baktın mı anlardın bu adam nasıl bir adam, öyle zaman geçmesine gerek yok… Yüz yüze olsa her şey başka olurdu; direnciyle ezerdi işkencesini insan… İçindeki korkuyu ateşlerdi, bundan emindi. Ama onlar da biliyordu bunu, bilmezler miydi? Bu yüzden karanlık odalara kilitliyorlardı, bu yüzden gözlerini bağlıyorlardı hücrelerinden alırken… Ne gâvurdu onlar öyle, ne gâvurdu…

Çok düşünmüştü o zaman… Bu adamlar evlerine gidip çoluğunun çocuğunun yüzüne nasıl bakıyorlardı acaba? Bu adamlar sokakta insanların yüzüne baka baka nasıl dolaşıyordu? Bu adamlar aynaya bakıyorlar mıydı? İnsan aynada yüzleşmez miydi kendisiyle? Kendine bakmaz mıydı gözlerinden ta içeriye? Vicdan dediğin nedir ki zaten, vicdan kendi yüzüne baktığında utanmamaktır. Onur duymaktır, gurur duymaktır. Vicdansızlar aynaya bakamazlar kolay kolay… Çirkinlerin aynaya bakmadığı gibi değil, çirkinler yine de aynada bir güzellik bulurdu kendinden yana ama vicdansızlar ne bulacaklardı? Gördükleri kaş göz değildi ki, yürekti… Bu yüzden ayna yoktu hiçbir sorgu yerinde belki de…

Erzurum'a sorguya götürüldüklerinde de durum aynıydı. Gözleri bağlı götürülmüşlerdi, gözleri bağlı sorgulanmışlardı, gözleri bağlı odalarına tıkılmışlardı. Oda dediğin karanlık bir yerdi. Üç nolu diyorlardı her neyse… Orada çok az kişiydiler. Oysa Artvin'deki Dev-Yol davasında binlerce insan olmalıydı. Bir sorun olsa gerekti. Mahkemeye çıktıklarında durumu anlamıştı. O zamanlar kırk günlük mahkemeler vardı; idamlıklar orada yargılanıp infaz ediliyordu. O an anlamıştı, önünde sonunda asacaklardı üç arkadaşıyla birlikte… Bunun nedenini anlamıyordu, adam öldürmemişti, sadece örgüt üyesiydi ve bu olsa olsa beş yıllık bir hapisti yasalarda. Ne oluyordu? Ama sonra her şeyi öğrendi. İftiracı Rusya'ya gidenleri bir bir anlatmıştı, Artvin'deki işkencecilerin ara sıra Rusça konuşmalarının nedeni de bu olmalıydı. Ajan olup olmadıklarını sorguluyorlardı belki de. Rus ajanı olarak mı asılacaktı? Bu katlanılır bir şey değildi. Oysa Deniz gibi, Mahir gibi amacı uğrunda ölmek istiyordu. Asılacaksa devrim için asılmalıydı. Buna hazırdı, buna katlanabilirdi…

Karar duruşmasına çıkarılacakları gün kapatıldığı odanın penceresine dayanmıştı. Pencere kapkara boyalıydı ve içerisi karanlıktı. Ama camın kırığından sanki bir ışık sızıyordu. Orayı tırnağıyla aşındıra aşındıra küçük bir delik oluşturdu. Dışarıyı izlemeye başladı. Dışarıda birileri vardı sanki, orada sağa sola dönüp dolaşan birileri vardı, içlerinden birini babasına benzetmişti. O an öyle bir sevindi ki yerlere yuvarlandı, tekrar tekrar baktı… Babası olmalıydı, onu arıyordu. Demek ki haberleri vardı, demek ki annesi de ölmediğini biliyordu. Ölüp ölmediğini bilmeden nasıl yaşardı? Belirsizlik hançerlerdi anacığını her gün… Gözlerinden yaşlar süzüldü o an… Sırtını verip duvara hüngür hüngür ağladı. Sonra toparlandı, tam delikten bakacaktı ki omuzlarına iki el yapıştı, tutup aldılar odasından…

Mahkemede savcı konuştu da konuştu. Konuşurken sadece duvara bakıyordu, sesi öfkeliydi, gözleri çatıktı. O savcıdan nefret ettiği kadar kimseden etmemişti… Her konuştuğu söz bıçak gibi saplanıyordu yüreğine. Oysa hâkim öyle değildi; onu dinlerken kitap okuyormuş sanıyordu insan. Tatlı tatlı, tane tane, hiçbir çelişkiye yer vermeden konuşuyordu. O konuşurken savcı hâkimi yiyecek gibi bakıyordu, eğer izni olsa atlayıp üstüne bir kurt gibi parçalayacaktı neredeyse… Hâkim hiç oralı olmuyordu, onu hiçe sayıyordu sanki. Sık sık; *"Bana adam öldüren getirin; insan sığınağa saklanabilir, sığınağa yemek götürebilir korkup. O önemli değil, bana adam öldürdüğünü kanıtladığınızı getirin…"* diyordu. O konuştukça kararıyordu savcı; o karardıkça da seviniyor, salon aydınlanıyordu. Son kez ifadeler alınmaya başladığında sıra Arafat'a gelmişti. Tam ne dediğini anımsayamıyordu şimdi ama ne söylediyse yüreğinden söylemişti, olduğu gibi… Ne yapmak istediklerini, neden yapmak istediklerini ve pişmanlık duymadığını… Öyle rahatlamıştı ki, yüreğindeki karanlık bitmişti. Bulutlar çekip gitmişti gözlerinin üstünden, masmavi görüyordu artık. Hâkimin gözlerinden anlıyordu ki güzel görünüyordu, içten görünüyordu, cesur görünüyordu.

"Ne günlerdi ama…" diye geçirdi içinden bunları hatırlayınca. Sonra hâkim hakkında duyduklarını anımsadı. O savcı, hâkim hakkında dalavereler çevirmiş, güya para karşılığı tahliye ediyormuş solcuları diye dava açtırmış. *"Solcunun parası mı olur Allah aşkına, parası olsa solcu olmaz bu ülkede insan…"* diye mırıldandı. Sonra da şaşırıp kaldı. Kendi kendine mi konuşuyordu şimdi? Kendi kendine mi konuşmaya başlamıştı, ne oluyordu? *"Aman!"* dedi o an sanki biriyle konuşur gibi, *"Ne olacak kendi kendime konuşsam?"* Anlıyordu, aslında bu konuları konuşmayı özlemişti. Bu konular herkesle konuşulmazdı tabii… En son arkadaşlarıyla hapishanede konuşmuşlardı böyle açık açık, sonra susmuştu herkes…

En heyecanlı olduğu zamansa davanın birleştirilip arkadaşlarıyla kavuştuğu bir nolu cezaevine gittiği zamandı…

Rusların at ve katırları için yaptıkları garip bir yerdi cezaevi… At ve katırları doldurdukları yere dolduruyorlardı devrimcileri… Zorunluluktan mıydı? Böyle bir hesap mı vardı? Hiç bilemiyordu ama içten içe gülüyordu buna. Yine de arkadaşlarına kavuşmuştu, suyun suya kavuşması gibi coşkuluydu… Onlara baktıkça güçleniyordu, onlar var oldukça çoğalıyordu. Anlatıp durdu herkes; işkenceye nasıl dayanmışlardı, kimler ötmüştü, neler olmuştu… Aynı yolun yolcularıydılar, aynı yazgının ayrıntıları… Bundan pişmanlık duymuyorlardı, bundan onur duyuyorlardı…

Kavuşmanın heyecanından daha fazlası da vardı. İlk kez aynayla karşılaştığı an geldi gözlerinin önüne… Bir süre bakamadı. Aynada göreceğinden korktuğundan bakamadı. Aynada görüneni tanıyamayacağından bakamadı… Sessiz ve tedirgindi… Midesi bulanıyordu, sonra yavaşça belirdi kafası. Gözlerini gördü önce, ayrıntıdan önce gözleriyle buluştu. Eliyle gözlerini kapadı hemen, dayanamadı. Sonra parmak aralarından baktı az az, sonra rahatladı. Saçları karmakarışıktı, sakallarının ve bıyıklarının birçoğu yoktu, oralarda yaralar vardı. Dayak izleri azalmış olmalıydı, kan da yoktu. Gözleri ışıl ışıl parlıyordu ama. Gözleri coşkuyla kaynıyordu… Rahatladı. Kendi kendiyle yüzleşmişti, kendini hatırlamıştı yeniden, kendine gelmişti.

İşkence boyunca rüyalarında görüyordu yüzünü ama bambaşka görüyordu. Sesler duyuyordu, kendi sesini bile yabancılıyordu kâbuslarında. Artık ruhu dinmişti, rüyalarının düzeleceğini umuyordu, kendine dönmek istiyordu ve bu olacaktı, emindi. Güvenli yerdeydi, arkadaşların yanındaydı. İşkence yok muydu? Yine dayak yiyorlardı, yine kurallara uymayanları dövüyorlardı ama bunlar hiçbir şeydi. Tam ola-

rak hiçbir şey… Umursamıyorlardı bile… Böyle şeyler elbette olacaktı. Sonuçta devrime niyetlenmişlerdi. Devireceklerinin de bir direnci olacaktı şüphesiz, oluyordu da… Yola çıktın mı başına gelecekleri de kabullenmiş olursun sonra… Darbe olunca başkaları gibi teslim de olabilirdi tabii. Bu da onurluydu ama itirafçı olamazdı, işte o çok onursuzdu. Buna şükrediyordu, gördüğü işkencelerde ötmediği için duyduğu gururu görmüştü aynada gözlerinde… Hala o gücü hissediyordu, hala bu yaşta ne gerekiyorsa yapacağının deliliydi o. Yaşama sevinci, yaşama gücüydü o…

Ne ilk kez kendisi işkence görmüştü, ne de son olacaktı. Bunu biliyordu. Bu işler nerede kolay olmuştu ki Türkiye'de olsun… Yumurtayı içten kıracaklardı yeni bir hayat için ama yine de kırılacaktı o yumurtanın kabuğu elbette… Devrim kendi çocuklarını yer diye bir laf vardı bir de… Belki devrimden sonra da işkenceler olacaktı… Ama olsun, yenilik yumurtayı içten kıran heves değil miydi?

Bir nolu cezaevi ne kadar da lüks gelmişti gittiklerinde… Hapishanenin lüksü mü olur, olur arkadaş… Güzel yemekler yiyorlardı, su içebiliyorlardı istedikleri kadar. İnsan bazı şeylerin değerini bilmiyor, değerini bilmiyor… İşkence zamanlarında klozetin taharet musluğundan su içtiği anlar geldi aklına… Sonra sobanın üstündeki güğüme baktı. *"Şuradan kar getirip eritiyorum da zor geliyor bana… Saçma!"* dedi. Şurada azıcık başını vurmuştu da uyumadan korkuyordu. İşkence günlerinde betonlara atılıyordu yaralı yaralı da umurumda olmuyordu. Demek ki insan rahata kolay alışıyordu. Öyle ya, bir nolu cezaevindeki rahatlığa alıştıklarından, askerler *"Komutanım diyeceksin!"* diye zorladıklarında bunu işkence sayıyorlardı. Hâlbuki hepsi en ağır işkenceden gelmişler, en ağır hakaretleri duymuşlardı. Ne olacaktı yani *"komutanım*" deseler… Ya da yemek duası okusalar… Belki de her şekilde direnmenin bir göstergesiydi bu… Böylece mücadele

edebiliyordu insan, böylece gücünü topluyor, kendine saygı duyuyordu. *“Anlaşılan insan kördüğüm, ne kadar uğraşsan çözemiyorsun arkadaş.”* diye söylendi Arafat. Düşüncelere dalıp gitmişti, düşündükçe bütün yaşadıkları çıkıp gelmişti hücrelerden…

Açlık grevlerini anımsadı, *“Açım!”* diye mırıldandı. Sonra gençlere dönüp baktı; nasıl da aç yatmışlardı öyle… Yedikleri, bir avucu doldurmayacak bulgurdu. Ama yine de bir şeyler girmişti kursaklarına ve niyetleri bir haksızlığa dikkat çekmek değildi. Sadece katlanıyorlardı ve nasıl olsa doyacaklardı Ardanuç’a inince. Ama bu da bir direniş sayılmaz mıydı? Ölüme karşı direniş… Kutsal bir direniş, çünkü yaşam kutsaldı. Yaşamaktan daha kutsal ne olabilirdi ki? Peki nasıl oluyor da sonunda ölüm olan o tünele, açlık grevi tüneline gönüllü giriyordu insan?

Bir lokantacı için açlık grevi ne kadar da aykırı duruyordu. Lokantacı açları doyururdu. Gençliğinde lokantacı değildi ki, bildiğin militandı ve açlık grevi de mücadelesinin bir parçasıydı. Şimdi biraz saçma geliyordu bu tercihi ama gençken gerekirse ölümüne kadar açlık grevini sürdürebilirdi. Öyle düşünmüştü, öyle kararlıydı.

Nasıl yalnız yemek zevkli değilse, açlık grevi de yalnız çekilmezdi herhalde. Birkaç kişi olunca birbirlerini yüreklendiriyorlar, birbirlerine destek oluyorlar, birlikte dayanıyorlardı her şeye. Dayanışa dayanışa yani… Bütün devrimcilerin ruhunu hissediyordu o zamanlar yüreğinde. Bu yüzden dayanabiliyordu zaten, bu yüzden direniyordu. Yoksa çabuk çökerdi dizleri üstüne. Beden reddedilir miydi hiç? Yaşam inkâr edilir miydi hiç? Ama o kitle ruhu işte, insanı başka bir âleme sürüklüyordu.

Ne var ki dünya değişti, Arafat değişti. Ne kitle kaldı, ne kitle ruhu… Yaşlandıkça yalnızlaşmaya başladı Arafat. Öyle ki namaza gidenlere bile imrenir oldu. Namaz için değil, birlikte kılındığı için imreniyordu. Oysa şimdi solcu arkadaşlarıyla oturup rakı bile içemiyorlardı doğru dürüst. Arada bir ve o da bir iki kişi… Çoluk çocuğa karışınca da çekiliyordu insan kendi kabuğuna. Bunu düşününce yüzü değişiyordu Arafat'ın; dudakları bükülüyor, gözleri küçülüyor, canının sıkıldığı her halinden belli oluyordu. Oysa duygularını belli etmeme konusunda çok becerikliydi, çok… Ama şimdi buna ne gerek vardı… İki genç vardı yanında, onlar da mışıl mışıl uyuyorlardı. Bari kendi kendine özgür konuşmalı, kendi kendine duygularını yaşamalıydı.

Ama düşünceler de yoruyordu. Birazdan sızıp kalacaktı böyle giderse. Yüzünü gözünü okşadı, hareket etti, kalktı yürüdü, sonra gelip sandalyesine oturdu. Sonra yaylaya alıcı gözle baktı. *"Şu pencerelerin altını doğru dürüst kapatsaydın bari Muhittin! Her yerden hava giriyor ama buralar epeyce açık…"* Oduna baktı sonra, odun kalmamıştı… *"Mezraya inerken yoksa odunları da mı götürdün gâvur? Meşede odun mu yok?"* diye söylenmeye başladı. Kapıya baktı, kapının altından ışık sızıyordu, yani bir aydınlık belirmişti sanki… Bir aydınlık…

Erzurum'daki Askeri Cezaevindeki açlık grevi geldi aklına… Otuz iki gün süren açlık grevinin bir gününde gözü kararmış, kendini kaybetmişti. Sonra birden ışık belirmişti; tıpkı kapının altındaki ışık gibi cılız bir ışık, sonra büyümüş büyümüş ortalık aydınlanmıştı. Direne direne isteklerini almışlardı ama… Aydınlığı çekip almışlardı; kendilerine işkence yapılamayacağına yönelik söz almışlardı, yakınlarıyla görüşme hakkını almışlardı, avukatlarla görüşme hakkını… Haklarını almışlardı ama açlık başka bir şeydi; işkenceden bile beterdi yeri gelince… İşkencede gücün yerindeydi, acıya direnebilirdin,

ona karşı koyabilirdin ama açlık içten içe bitiriyordu insanı; gözünün feri gidiyordu, dizinin dermanı, elinin eti… Kendi gözlerinde görüyordun olanı biteni… Nasıl bir kararlılıktı o öyle, nasıl bir kararlılık…

Düşünceler düşünceleri çağrıştırıyordu; aklına büyük salondaki mahkeme geldi. Koca spor salonunda mahkeme kurulmuştu, herkes oradaydı, bütün arkadaşları oradaydı, birlikte yargılanıyorlardı. Öyle ki mikrofondan konuşularak ifade alınıyordu. Hem sesleri kaydediliyor hem daktilo ile yazılıyordu. Daktilo sesleri yankılanıyordu boşlukta… Tam konuşurken bir gazetenin muhabiri fotoğrafını çekmek istedi. Nedense içinden bir öfke belirdi ve adamı boğacak gibi oldu. Tekmeyi salladığında zor kurtuldu muhabir. Hâkim, *"Basın özgürlüğüne saygı göstermelisin!"* diye uyarınca, *"Basın özgürse işkenceleri neden yazamıyor?"* diye yanıt vermişti. Çok da iyi etmişti valla, çok memnundu… Ne zaman bu anı düşünse içine ışık doluyordu.

Sonra mahkûmiyeti açıklandı; yüz kırk altıya birden ömür boyu hapis… İdam veremediklerine müebbet veriyorlardı. Neyse ki sonra çıkan aflarla on yıl yatmıştı, yoksa ömrü hapishanede bitecekti… Mahkûmiyet kesinleştikten sonra Erzurum'dan Bursa'ya götürüldü. Erzurum'dan sonra Bursa cezaevi öyle hoş gelmişti ki; açık görüş vardı en azından… Bursa'ya cennet gibi memleket derler ya, Bursa'nın cezaevi de öyle görünmüştü Arafat'a… Cezaevinin cennetle ilişkilendirilmesi garip ama yaşanmadan konuşulacak şey değildi bu… Bursa demek yarı yarıya Artvin demekti… Artvinlilerin göç ettikleri ilk yer Bursa olurdu çoğunlukla… Arafat'ın ailesinden de Bursa'ya göç edenler vardı… Bir çeşit memleketine gelmiş sayılırdı. O ilk görüşme ne muhteşemdi… Sonrakiler de tabi… İnsan insana bağlı içinden, insan ailesine bağlı gizliden…

Ömür boyu hapis yatacaktı bu belli olmuştu artık… Artık bu hayata alışmalıydı, bu hayata uymalıydı… Güzellik kurtaracaktı insanı, Arafat'ı da kurtaracaktı… Yaşamını güzelleştirmek istiyordu bu yüzden… Çiçek beslemeye başladı. Çiçek gibi konuştu. Çiçek gibi tartıştı… Ağız dolusu kahkahalar attı fıkralara, ağız dolusu küfürler bastı haksızlığa… Asıl mahkûm olan yaptıklarından pişman olandır, diyordu bir kitapta. Arafat dönüp bakıyordu yaptıklarına; hiçbirinden pişman değildi… Sömürüye karşı durduğu için mi pişman olacaktı? Sömürgecilere karşı bağımsızlık mücadelesi yaptığı için mi pişman olacaktı? Hepsinden onur duyuyordu, arkadaşlarından onur duyuyordu…

Ama mücadele her şekilde sürmeliydi. Dört duvar arasında ömür geçirmek umut vermiyordu. Dört duvar izin vermiyordu, sınırlar izin vermiyordu… Duvarın arkasındaydı umut… Duvarın arkası, yani iki metre sonra, bilemedin yirmi… O yirmi metre sonrası umudu diri tutuyordu yüreğinde… Umut olmazsa insan nasıl direnecekti?

İşkencelere direndiklerinde de bu böyleydi… Yine direneceklerdi. İdamla yargılandıkları o ilk mahkemeyi anımsadı. Beş kişiydiler ve biri itirafçı olmuştu… İtirafçılar hep olurdu, onu yok sayıyordu Arafat… Onu kendilerinden saymıyordu… İtirafçı hariç dört arkadaş bir milim kımıldamamışlardı mücadeleden. İdamsa idam demişlerdi… Nasıl denizler asılmışsa öyle asılırlardı; ne de olsa *"ben yanmasam…"* diye başlardı şiirleri… Sorgularında da kararlıkla haykırmışlardı; sömürüye karşı halkı bilinçlendirmek, bağımsızlık için sömürgecilerle mücadele etmek, gerekirse miting düzenlemek, gerekirse halkı örgütlemek onurdur diye… Nasıl bir kararlılıktı o öyle… Dört arkadaş nasıl da dayanışmışlardı öyle… Ancak bu kararlılıkla çözülürdü sömürü düzeni… Bu açıktı. İki kez mahkemeye çıkmışlardı, iki kez de aynı kararlıkla yükselmişti sesleri… Onlar bir adım geri atsalar, sömürgeciler bin adım

gelirdi halkın üzerine, biliyorlardı. Hele o savcı… Artvin davalarında kimse idam edilmemiş diye Arafat ve arkadaşlarını idam ettirmek için çırpınan o savcı… O savcı gibiler olmazsa sömürgecilerin yapacağı bir şey yoktu. İşbirlikçileri olmazsa bir halk nasıl köleleştirilebilirdi ki?

Kimse bilinçli bir halkı köleleştiremez, kimse bilinçli bir insanı mahkûm edemez, kölelik de içten kabul gerektirir mahkumiyet de… Mahkûmiyeti kabullenmeyen için dört duvar hiçbir şeydir… Yüreklerinden mahkûm olanlar içinse her şey… Kurtulma umudu olmadan bu dört duvar gelir insanın beynini ele geçirir… Bu yüzden Arafat ve arkadaşları kurtulmanın yollarını arayıp duruyorlardı birlikte… Akılla, bilgelikle, sabırlar araştırıyorlardı yolları…

Tünel kazma fikri de böyle bir heyecandı işte… Örgüt hapishanenin planlarını içeriye sızdırmıştı bir yolunu bulup. Planlar yapılmıştı çoktan… Geriye çalışmak kalıyordu, geriye özen göstermek kalıyordu… Arafat işte bunları iyi biliyordu. O kadar çok sığınak kazmıştı ki… Alışkındı toprak altında kazmaya… Bu yüzden gelir gelmez hemen tünel kazıcılardan oldu…

Şimdi biraz zor geliyordu Arafat'a bu işler… Yaşlılıktan mı ne biraz da komik ama o zaman bütün gücünü harcıyordu kazı işlerinde… Toprağı nereye koyacaklarına yönelik ince tasarılar oluşturuyorlardı. Çarşaflardan torba yaptıklarını hatırladı… Kocaman elleriyle ince işleri beceremiyorlardı tabi… Ama sonunda istedikleri oluyordu. Zaman boldu, tekrar ede ede yatkınlık kazanıyorlardı. Toprak doldurduklarını kaloriferlerin arkasına sıkıştırıyorlardı belli olmayacak biçimde… Çözüm her zaman vardı, yeter ki istensin…

Elbette koşulları belirlemek mümkün değildi, bazen koşullar öyle bir düğüm atıyordu ki yollarına, çözüm bulmak olanak-

sızlaşıyordu. Tünelin ucu bataklığa denk geldiğinde de böyle bir zorlukla karşılaşmışlardı. Birçok arkadaşları gazdan zehirlenmişti. Anlaşılmasın diye herkes yemekten zehirlendiklerini söylüyorlardı. Hekimler şaşırıyordu; aynı yemeği yiyenler arasında niye bazıları zehirleniyor diye şüpheleniyorlardı. Sonunda olan oldu, bir ihbarla tünel ortaya çıktı.

E tipi ceza evi askeri cezaevi gibi değildi elbette. Oradaki işkenceler yoktu ama tünel kazanlar yine de dayağı yediler. Arafat da kendine düşün payı almıştı. Bu kez de açlık grevine gittiler ama işe yaramadı. Tünelciler hakkında dava açıldı. Üstelik dava sürerken sürgün kararı çıktı. Hapishaneden hapishaneye sürgün… Olur mu olur… Oldu işte! Arafat, bir arkadaşıyla birlikte Çanakkale cezaevine gönderildi…

Aslında Bursa cezaevinde rahatları iyiydi. Af cezaları on yıla indirmişti, yatıp çıkacaklardı çok kalmamıştı aslında… Ama işte o tutku, özgürlük tutkusu başkaydı. Bir de örgüt kararı vardı ki o keskin bıçaktı… Örgüt tünel kazmalarını istemişti, örgüt istedi mi akan sular dururdu. Örgütlenmenin de böyle bir sorunu vardı işte, örgütün sorumlusu karar verdi mi o karardan dönülmez, o karar tartışılmazdı. Sonuçta herhangi bir devletten, herhangi bir askeri yapıdan farkı yoktu örgütün de… Şimdi tuhaf geliyordu bu durum ama o zaman *"örgüt kararı"* dendi mi tartışmayı aklına bile getirmiyordu. Ama yaşananı yaşandığı dönemde anlıyor insan, o koşullardan çıkarınca sanki sudan çıkmış balığa dönüyor, kokuşuyor, anlamsızlaşıyor… Bu yüzden yaşadıklarından pişman olmamayı ilke edinmişti. Zaten pişman olsa, Çanakkale'de yeniden tünel işine girişmezdi…

Arafat, Çanakkale Cezaevi'ni düşününce keyifleniyordu. Ne zaman aklına gelse keyifleniyordu. Çanakkale Cezaevine sevk edilince, ünü kendinden önce gitmişti… Bu işlere hep şaşıyordu, nasıl oluyor da duyuyordu insanlar… *"Tünelci"*

diye çıkmıştı adı, tünelci… Tünelci olup da tünel kazmaktan vaz geçilir mi? Çanakkale ceza evinde de tünel çalışmalarına katılmıştı gelir gelmez. Harika bir düzenek oluşturmuştu tutuklular orada, şarap bile yapıyorlardı. Yemeler içmeler bir hapishaneden çok arkadaş buluşması gibiydi. Ama sonunda sorumlu, tünel meselesini fısıldadı kulaklarına… Tuvaletin zemini mozaik karelerden oluşmuştu. Birini özenle çıkarmışlar ve oradan kazmaya başlamışlardı. Yolun altından geçecekler ve yamaçtan kaçıp gideceklerdi. Planlar harikaydı, yöntem harikaydı… O kare taşın çizgileri öyle ustaca kesilmişti ki yerine koyunca kimse bir şey anlamıyordu. Günlerce tünel kazma işi sürdü. Yaşama bir anlam katıyordu bu iş… Hem gizli yapıldığı için heyecanlıydı hem de bir amaç yüzünden günler güzel geçiyordu. Boşluğun kendisi her şeyden berbattı.

Bir gün tünel kazan biri, tünelin altında su çıkınca orayı düzeltmek için sağa sola vurmaya başlamış, dışarıda sigara içen bir asker sesleri duyunca merak edip dinlemiş, komutanına bildirmiş. Doğal olarak sabah erkenden cumhuriyet savcısına haber edip baskın kararı alınmış. Her yeri arayıp, her yeri araştırıp bir şey bulamayınca şaşkına dönen komutan, sesin duyulduğu yere kepçe getirip tüneli oradan bulup tuvalete kadar takip ettirmiş, ancak öyle bulmuştu girişi… Cumhuriyet Savcısı olanı biteni takip etmiş, her şey bittikten sonra mahkûmları toplayarak bir konuşma yapmıştı. Arafat o konuşmayı harfiyen hatırlıyordu. Çanakkale Cumhuriyet Savcısı; *"Harika bir iş yapmışsınız.* Dünyanın sekizinci harikasını yapmışsınız evlatlar. Güzel, sizi kutluyorum, kimse bulamadı tünelin hapishanedeki girişini, harikasınız. *Ama bunun bir cezası var."* dedikten sonra kahkahayı basmıştı.

Haklarında dava açılsa da bunları duymaktan gururlanmıştı Arafat. Zaten ömrü hapishanelerde geçiyordu. Dava açsalar ne olurdu? Ama meğer öyle değilmiş… Ülkücülerin davası

emsal gösterilerek, yeni ceza kanunu gereği belli oranda yatan mahkûmlar salıverilecekmiş. Hayat öyle değişken ki… Arafat da beklemediği bir zamanda salıverildi. Her ayrıntıyı hatırlıyordu o zamandan… Akşam saatleriydi; hapishanenin önünde kutlamalar vardı, sesler göğe yükseliyordu. Dışarı çıktığında kardeşleri karşıladı ilk önce. Nasıl da özlemişti kokularını, nasıl da sarılmıştı içli içli… Bursa'dan arabayla gelmişlerdi. Arabaya binecekti uzun zaman sonra... Yollardan geçecekti. Bir ara ormanın içinde kıvrılan bir yola denk gelmişlerdi, ağaçlar öyle heyecanlandırdı ki Arafat'ı… Onların da bir ruhu vardı bunu hissediyordu… Sonra yıldızlar… Yıldızlar ne muhteşemdi öyle… Geniş, temiz yataklarda uyumak da… Hem de bir kez d eğil, geceler boyu…

korkunun gözleri

Yürüdükçe yeşeren bir yol açılıyordu önünde; kuşlar konuyordu omzuna, kuşlar saçlarına konuyordu… Kuşlarla birlikte şarkı söylüyordu, kuşlarla birlikte havalanıyordu. Bir kuyu çıktı karşısına, eğilip baktı. O baktıkça kuyunun içindeki su dönmeye başladı; döndükçe renkler sıçrıyordu üstüne, sonunda su kapkara kaldı, sonunda su kuyunun dibine doğru aktı. Eğildiğinde yüzü ayrılıp kuyuya düştü, yüzünü görüyordu; alnı, burnu, kaşları, yanakları, çenesi hepsi tastamam kendisi gibiydi… Sadece gözleri yoktu. *"Gözlerim nerede!"* diye çığlık attı, ürktü. Elini gözlerine götürecekti ki bir ses duydu, dönüp arkasına baktı. İki parlak göz karanlıktan kendine bakıyordu, yavaş yavaş aydınlandı gözler. Kocaman kara bir kurt yaklaşıyordu usulca.

O an uyandı. Uyandığını fark ettiğinde ancak derin bir nefes aldı. Gözlerine açtı, *"Neydi bu böyle?"* diye soruyordu kendine. Sonra nerede olduğunu anlayamadı, kalkıp etrafına baktı; hiçbir yer tanıdık değildi, neredeydi? Pencereden sızan ışık şöyle böyle aydınlatıyordu ortalığı, üst üste konmuş taşlardan yapılmış duvar ağırlık veriyordu yüreğine. Saç çatı şöyle böyle fark ediliyordu. Kenarda bir soba vardı, arkasında

bir gölge… O an Arafat'ı tanıdı. Her şey yerli yerine oturdu o an; her şey yeniden anlam kazandı.

Sayram'a baktı. Uyuyor muydu, gözlerini kapamış acısını mı dindirmeye çalışıyordu, anlayamadı. Ayağını merak etti; usulca kalktı, ayaklarının ucunda yürüyordu ki ses çıkmasın. Sayram'ın ayağının haline inanamadı, neredeyse çığlık atacaktı. Bacağı kocaman bir tomruk gibi olmuştu. Soğuk bir ürperme ayakuçlarından dizlerine, oradan kasığına yürüdü. Midesi havalandı, kustu kusacaktı, doğruca kapıya koştu. Kütüğü zor bela uzaklaştırıp kapıyı açtı, kapı açılır açılmaz içinde ne varsa boşalttı… Bir an gözlerinde yıldızlar belirdi, bir an ışık gitti gözlerinden, sonra bir noktadan başlayarak tekrar aydınlandı her yer. Titriyordu. Ağzında acı bir tat vardı, kusmuğunu görmemek için yüzünü çevirip ayağa kalktı. Gücü azalmış, bilekleri tutmaz olmuştu. Zor bela doğruldu. Güneş kardan yansıyıp gözlerini kamaştırıyordu. Eliyle gölge yapıp etrafa bakındı. Masmavi bir gökyüzü; ışıl ışıl karlarla örtünmüş dağlar, tepeler…

Güneş Ilgın'ın sırtına vurdukça ciğerleri ısınmaya başladı sanki. Ayakları üşüyordu ama güneşten ayrılmak da istemiyordu. Yüzünü döndü biraz daha güneşe; güneşin ışıkları teninden içeriye giriyor, yaralı yerlerini öpüyordu bir bir. Ama ayakları buz kesmişti; daha fazla dayanamadı, içeriye girdi. Dışarısı ne kadar aydınlıksa içerisi o derece karanlıktı. Hiçbir şey görmüyordu. Ne yatak görünüyordu ne soba ne de başka bir şey… Duvara tutuna tutuna yolunu buldu. Biraz gözlerini kapadı, bekledi; kar körlüğünü bilirdi dağlardan, biraz sabretti…

Gözünü açtığında yayla evindeki her şeyi görebildi. Belinde bir ağrı vardı, dirseği de şişmiş miydi ne, zonkluyordu. Boynu da sağa sola dönmüyordu, kazık gibi duruyordu öyle. Acaba kusarken mi olmuştu bunlar? Yoksa… Aklına kaza geldi. Kaza

yapanlar o an hissetmiyorlardı acıları, bunu dedesinin kaza hikâyesinde çok dinlemişti. Ne ayakta duracak hali vardı ne yürüyecek, biraz daha uzanmak istiyordu. Kapının açık olduğu aklına geldi. Kütüğü gidip kapının arkasına zor bela dayadı, dönüp uzandı yatağa. Ne Arafat uyanmıştı ne Sayram… Ayaklarını karnına doğru çekti, yorganı kafasına… Öylece bir süre kaldı, ısınmaya başladı. Bedeni gevşedikçe düşünceler üşüştü zihnine. Sık sık kaza anı geliyordu gözünün önüne. Ne zaman kaza gelse aklına bebeğinin doğumu da geliyordu… Sisler, kurtlar…

Rüyasındaki kurt ne korkunçtu öyle! Çirkin mi çirkin, kara mı kara... Kurtlara yem olmak da vardı, karlarda donup kalmak da… Hayat nasıl da bilinmezlerle doluydu böyle… Nasıl rastlantılarla doluydu… Annesinin çocukluğunda kaza geçirdiği memlekette kendisi de kaza geçirmişti. Ne saçma! Bu bir yazgı mıydı yoksa annesine olan öfkesi mi cezalandırılıyordu bir yerlerden? Ama karnındaki çocuğun günahı neydi ki? Daha üç aylık, daha doğmamış bir bulut… Adını Bulut mu koysaydı yoksa? Bulut, güzel bir isimdi, heyecan veriyordu insana… Ama Bulut erkek ismi olabilirdi ancak, ya kız olursa?

Yeniden bir basınç hissetti karnında, tuvalete gitse iyi olacaktı. Bir an kalkmaya davrandı ama sonra durdu. Gerçi sabah olmuştu, her yer apaydınlıktı ama yine de dağlarda kimse yoktu… Kurtlar oralarda bir yerde saklanıyor olabilirdi. Ama belki de dışarıya çıkmak iyi olabilirdi, dışarıda olsalar belki arayanlar da onları görebilirdi. Öyle ya, kaybolduklarını mutlaka biri fark etmişti. Mutlaka haber etmişlerdi jandarmaya, şuraya buraya… Böyle içeride durmak iyi değildi, böyle içeride duracak zaman değildi. Yayla evinde olduklarını kim, nasıl tahmin edebilirdi ki?

Tıpkı rüyasındaki kuyu gibi düşünceleri akıp gidiyordu karanlık bir yere… Sayram'ın ayağı da ne fenaydı öyle! Onu nasıl

taşıyacaklardı? Üstelik beli, ayağı, dirseği ağrıyordu. Üstelik karnında minik bir gelecek kendine yaşam arıyordu… Yorganı açıp Arafat'a baktı. Sandalye üzerine atılmış elbiselere benziyordu, sandalyenin üzerinde dağılmış uyuyordu… *"Yazık! Sandalye üzerinde uyuyup kalmış. Keşke bir yatak daha olsaydı…"* diye mırıldandı kendi kendine. Ama biraz yüksek sesle söylemişti bunu. Yine de kimse duymamıştı. Sağı solu incelemeye devam etti. Duvarla çatı arasına konmuş bazı araç gereçlere baktı; karşısında bir perdeyle kapatılmış odaya baktı. *"Burada nasıl yaşanır ki böyle?"* diye düşündü. Burada üç ay, dört ay, her neyse nasıl kalınabilirdi? Hem hayvancılık yapıp hem bu zorlu koşullarda kalan kadınları gözünün önüne getirdi. Kendisi de bir kadındı, onlar da… Onların gücüne hayran kaldı böyle kıyaslayınca. *"Ne güçlü kadınlar, ne güçlü!"*

Onlar da kadın bedenini taşıyorlardı ömür boyunca, kendisi de… Onlar da iklimle, toplumla baş ediyorlardı, kendisi de… Onlar da çocuk doğuruyorlardı, kendisi de… Bir an bebeğini düşünüp gülümsedi. Peki, kendini eksilten neydi? Çocuk doğurmaktan ürküten yahut sevinçten alı koyan neydi? Üstelik onlara göre hayatı daha iyi biliyordu; okurdu, düşünürdü, tartışırdı… Köy kadınlarını görüyordu iş gereği gittiği yerlerde, yol kenarlarında, kasabalarda, kentlerde, yaylalarda. Yüzleri gülüyordu, yaşamı seviyorlardı belli ki… Sevilecek bir şey göremiyordu oysa Ilgın; sanki onların hayatı kara kuyu gibiydi. Acılarla doluydu, çıkıp kurtulamıyorlardı. Peki, nasıl oluyordu? Üç çocuk doğuruyorlardı, beş çocuk doğuruyorlardı; evi çekip çeviriyorlardı, hayvanlarla uğraşıyorlardı, kocalarıyla uğraşıyorlardı da hala umutlu olabiliyorlardı? Sayram'ın kendisine yükü bile yoktu; yemek de yapıyordu, temizlik de… Sonra doğrulup Sayram'a baktı. *"Rüya görüyor olmalı…"* diye geçirdi içinden. Gözleri, göz kapaklarının altında dolanıp duruyordu.

Bu bir rüya olabilirdi ancak, yani başına gelenler bir rüya olabilirdi. Sanki biri Ilgın'a sahip olduklarının değerini bilmesi için, onlardan sevinç duyması için ders veriyordu. Yaşamak aslında o kadar basitti ki… Karnın doyacak, güvende olacaksın o kadar. Hele çoluğun çocuğun varsa, geçimini de sağlıyorsan… Çocuk deyince aklına sevişme geldi. Yayla kadınlarının sevişmeleri… Tek odalı bir evde nasıl olurdu ki böyle şeyler? Yayla evinde Sayram'la seviştiğini hayal etti, ürktü… Bu yün yatakta, bu toprak zeminde, bu kir pas içinde… Bir de yanlarında Arafat varken… *"Aman Allah'ım!"* diye geçirdi içinden, kulakları kazardı, yüzü kızardı, karnında bir ağrı hissetti… Elleriyle yüzünü kapayıverdi. Peki, onlar nasıl birlikte oluyorlardı ki? Yan odada olsalar bile ürkünçtü. Çoluk çocuk duyardı mutlaka.

Derin bir soluk alıp kötü şeyler düşünmekten vazgeçti. Artık uyandırsa iyi olacaktı Arafat'ı. Belki sızıp kalmıştı, dediği gibi belki beyin kanaması falan olurdu… Bu konuyu unutmuştu, hemen doğruldu. Seslense Sayram da uyanacaktı. Kalkıp yanına yürümeye başladı; sağı solu, dizleri, beli nasıl da tutulmuştu! Yaşlı kadınlar gibi sendeleyerek yürüyordu. Nasıl yürüyüp kurtulacaktı bu kuyudan?

Sağı solu tutarak, el yordamıyla Arafat'ın yanına vardı. Pencereden gelen ışık yüzünü aydınlatıyordu; nefes alışlarını hissetti, içi rahatladı… Uykusunda çok masum görünüyordu, bir bebeğe benziyordu yüzü. Azıcık sakalları çıkmamış olsa, bir bebek olduğuna inanacaktı neredeyse. Sonra kendine geldi, uzanıp omzuna dokundu. Arafat birden irkildi.

-*Ne oldu? Ne oldu?* diye bağırdı.

-*Sabah…* diyebildi çekinerek Ilgın. *Sabah oldu.*

Arafat yüzünü gözünü ovuşturdu, genleşmeye başladı, hemen eli başına gitti… Şakağındaki şişlik bayağı belirginleşmişti.

Dokununca zonkluyordu. Yüzünü buruşturdu, kalkıp kapıya yöneldi. Ilgın arkasından baktı, yürürken zorlukla yürüyordu o da. Sandalye üzerinde uyumuştu adam, sağı solu tutulması normaldi ama ya kendisi? Bildiğin yatakta yatmıştı… *"Kesin kazadan kalan ağrılar bunlar."* diye geçirdi içinden. Dirseğine baktı, dirseğinde bir morarma vardı. Kazadan sonra hiçbir şeyi yoktu oysa ama şimdi bedeninde ağrılar, sızılar at oynatıyordu. Bir kontrol etmekte yarar vardı, neyi var neyi yok bilmek istiyordu. Kollarını yokladı, ayaklarını, sağını solunu… Rüyada yüzü kuyuya düşmüştü, o aklına geldi; *"Keşke bir ayna olsaydı."* diye geçirdi içinden. Odada ayna olabilirdi belki. Hemen odaya gitti, sağı solu karıştırdı, aynaya benzer ya da ayna olacak hiçbir şey yoktu.

Acaba nasıl görünüyordu; yüzünde ne vardı? Yoksa yüzü sıyrılmış mıydı? Şimdi yüzünü görmeyi her şeyden daha çok istiyordu; yüzünü görmeliydi, yüzünü görmeliydi.

"Hazırlanmalıyız, hava oldukça güzel." Dediğini duydu Arafat'ın. Ama şimdi aklı yüzündeydi, hazırlığı düşünecek halde değildi, bir ayna bulmalıydı hemen.

O an Arafat içeri girmiş, Sayram'ın ayağına bakıyordu. Ayağına dokunur dokunmaz Sayram acıyla uyandı.

-*Sancı var, sancı var!* diye haykırdı. Çok acıyor.

-*Şişmiş biraz yeğen*. *Ama iyi haber; sis yok, kar yok, hava harika. Hazırlanıp gidelim*.

Ilgın konuşulanları duymuyordu, aklı yüzündeydi. Acaba ne olmuştu? Yüzünün derisi mi soyulmuştu da farkında değildi, o rüyanın anlamı neydi ki? Elini yüzüne götürdü, hiçbir yeri acımıyordu. Eğer soyulmuş olsa acırdı elbette, dokunuşlarından da bir şey anlamıyordu… Normal tendi ama ikna olamıyordu işte.

-*Tuvalete gitmeliyim.* diye mırıldandı Sayram.

-*Tamam!* diye yanıtladı Arafat. *Artık dışarıda tehlike yok. Gündüz öyle kolay kolay gelmez kurtlar. Saklanacak yer olursa gelirler ama kar üstünde hemen fark edildiklerini bilirler.* Dışarı çıkarayım *seni, Ilgın'ın omzuna tutarak işini bitir. Ben de araştırayım bakayım, ne yapabilirim… Seni götürecek bir sedye yapsam harika olur. B*öyle omuza tutunarak gidemezsin. *Ilgın?* diye seslendi ama Ilgın sanki duymamıştı. Arafat'ın sesi kulağına geliyordu da dikkati ona yönelmiyordu, her şey yüzüyle ilgiliydi şimdi. Arafat birkaç kez tekrarladı, *"Ilgın!"* Ancak üçüncüsünde kendine geldi Ilgın…

-*Efendim?*

-*Yardım etmelisin, tek kaldıramam…*

-*Olur.*

İkisi birden Sayram'a yardımcı oldular, ayağa kalktı. Sayram'ın yüzünü görebiliyordu Ilgın, sanki acı yüzünü kaplamış, daha yaşlanmıştı. *"Bir gecede on-on beş yıl yaşlanır mı insan?"* diye geçirdi içinden. Ama öyle görünüyordu işte. *"Belki yayla evinin karanlığındandır."* diye yüreğini hafifletmek istedi. Dışarıda daha net görünecektir yüzü… Kapıya vardıklarında Sayram'ın kusmuğunu görmemesi için ayağıyla karı üstüne attı Ilgın. Sonra biraz ileriye yürüdüler. Arafat Sayram'ı Ilgın'a bırakıp geri döndü. Bu durumdan rahatsız oldu Ilgın. Şimdi Sayram yanında tuvaletini yapacaktı. Bu çok garipti, içi ezildi, midesi bulandı… Sayram onun eşiydi ama tuvalet özeldi, kimseyle paylaşılan bir şey değildi ki… Nasıl olacaktı bu iş? Belli ki Sayram da sıkılıyordu, bir türlü yapamıyordu tuvaletini. Sonunda sesi geldi… Ilgın dudaklarını ısırıyor, başka yerlere bakıyordu. Göğe bakıyordu, bir şey olsaydı gökte de onu düşünseydi ama gök masmaviydi. Tepelere bakıyordu, farklı bir şey yoktu, her yer bembeyazdı. O birkaç dakika yıl gibi geçti, yıllar gibi geçti…

-*Tamam!* dediğinde rahatladı Ilgın, hemen Arafat'a seslendi.

-*Bitti…*

-*Geliyorum!* diye yanıtladı Arafat, sonra yayla evinin kapısında belirdi. Bir an rüyasındaki kurda benzetti Arafat'ı Ilgın, korktu.

-*Ne oldu?* diye sordu Sayram acı içinde. Alnındaki terleri görüyordu. O an yüzüne daha dikkatlice baktı. Gerçekten yaşlanmıştı Sayram, nasıl da yorgundu bakışları, teni pütürleşmişti… Acaba kendisi de mi yaşlanmıştı, yüzü nasıldı, Sayram'a sorsa mıydı?

-*Ne oldu?* diye yeniledi Sayram, kuşkulanıyordu Ilgın'ın hallerinden.

-*Yok bir şey*. dedi Ilgın. Sonra Arafat'la birlikte Sayram'ı kapıya kadar getirdiler.

-*İçeri girmesem, biraz çevreyi izlesem?*

-*İyi olur*. dedi Arafat. Yattığınız sekiden bir sedye yapacağım. Döşeği, yorganı da üstüne koyup çekerek götüreceğim seni buradan. Kolay olsun diye sac çakacağım altına. Çivi buldum birkaç tane, işe yarar…

Ilgın hayal etmeye çalışıyordu; bir sedye üzerinde yataklar… Nasıl taşınacaktı öyle? Gerçi yatak fikri güzeldi, üşüyünce içine girebilirdi, Sayram da üşümezdi… Güçsüzdü, hastaydı belki de. Arafat'a bir daha baktı; sanki onları kurtarmak için gönderilmişti… Dedesinin nefret ettiği adamlardan biri şimdi onun hayatını kurtarıyordu. Hayat garipti, çok garip. Dedesi inançlıydı, çocukluğunda çok dinlemişti onu ama Ilgın'ın hiçbir zaman güçlü inançları olmamıştı. Bu olay onun aklını karıştırıyordu. Dedesi bilse ne düşünürdü acaba? Torununu bir anarşist kurtarıyor deseler ona. Ama diyemezlerdi ki,

çoktan rahmetlik olmuştu. Belki öbür dünya vardı ve yukarıdan izliyordu olanı biteni… Bu durum hiç hoşuna gitmedi. Yukarıdan sürekli izlenme duygusu ne fenaydı! Kendini çıplak hissetti, zavallı hissetti, utandı, kulakları kızardı…

Sayram duvara yaslanmış duruyordu.

-*Bıraksam durabilir misin böyle?* dedi Ilgın.

-*Olur, böyle iyiyim.* dedi.

O zaman çevreyi azıcık incelemeye başladı Ilgın.

Yayla evinin içinden çekiç sesleri geliyordu.

-*Ne güzel bir manzara, değil mi Ilgın*? diye uzaktaki ağaçlık bir bölgeyi gösterdi Sayram.

Gerçekten çok güzeldi, beyaz örtünün üstünde kocaman kocaman ağaçlar vardı. Diğerlerine göre belirgin olarak büyüktüler ama seyrektiler. Hemen yukarılarında karların örttüğü yayla evleri görünüyordu şöyle böyle…

-*Kartpostallık bir manzara…*

-*Keşke başka koşullarda bu manzarayı seyretseydik…* Sonra mahcup bir ses tonuyla, *Bağışla! Seni buralara sürükledim hamile hamile…* dedi Sayram.

-*Nerden bilebilirdin ki?* İyi geleceğini düşünmüştün*, hem ben de annemin büyüdüğü evi görmeyi istiyordum. Bağışlanacak bir şey yok.*

-*Sen yine de bağışla… Ben bilemedim, arabaya çok güvendim ama anladım ki araba kendi başına bir şey değil, kullanan önemli…*

-*Kendini suçlama!*

-*Kimi suçlayayım?* diye sordu Sayram. Sonra sustu.

Sahi, kimi suçlayacaklardı; Arafat'ı mı? Arabaya bir anarşisti aldıkları için Allah cezalandırmış olabilir miydi kendilerini? Bunları düşündüğü için kendinden utandı ama dedesi olsa tam da böyle derdi. O, insanların başına geldikleri şeyin inançsızlıklarıyla ilgili olduğunu söylerdi ve solculardan nefret ederdi. Arafat da solcuydu ama Ilgın nefret etmiyordu, hatta hoşlanıyordu onun yakınlarında olmasından. Zaten o olmasa o kazadan nasıl kurtulacaklardı ki? Sayram'ı o arabadan nasıl çıkaracaktı ki? Nasıl taşıyacaktı, yayla evini nasıl bulacaklardı?

Belki de suçlu aramanın bir anlamı yoktu, çünkü ortada suç yoktu. Herkes kaza yapabilirdi, herkesin başına gelirdi böyle aksilikler… Dedesi de kaza geçirmişti işte bu dağlarda. O da mı arabasına bir anarşist almıştı? *"Bütün anarşistler Arafat gibiyse, yaşasın anarşistler…"* diye geçirdi içinden. Baksana ne kadar yardımseverdi, ne kadar çözümcüydü, ne kadar uyumluydu… *"Belki gençliğinde böyle değildi."* diye sorguladı. Dedesi, *"İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur."* derdi hep. Bu doğruysa, Arafat gençken de böyle biriyse, kolaylıkla onunla arkadaş olabilir, hatta anarşistliği sevebilirdi yaşıt olsalar…

-*Üşüdünüzse içeri gelin, işim bitmek üzere.* diye seslendiğini duydu Arafat'ın. Sayram'a baktı. O, manzaraya dalmıştı. Böyle zaman zaman dalıp giderdi Sayram, sonra da şiir yazardı… Herkes onun şiirlerinden etkilendiği için Ilgın'ın onu sevdiğini düşünüyordu ama bu doğru değildi. Ilgın şiir sevmezdi, Sayram'ın şiirlerini de sevmezdi… Daha doğrusu şiirle bir alakası yoktu. Ilgın çocukluğundan beri sayıları severdi, sözcükleri değil. Ama Sayram'ın bakışları derindi, gönlünü fetheden o dalgın bakışlardı… Şimdi yine öyle bakıyordu dağlara, şimdi yine öyle bakıyordu göğe… Dalgın bir adamdı Sayram, dalgın ama öfkeli… O öfkesi, hırçınlıkları olmasa ne güzel olurdu. Ne var ki herkesin bir kusuru vardı ve kendisi de o kadar güzel bir kadın değildi. Aynadaki yüzü aklına geldi

o an. Sahi, yüzüne ne olmuştu? Yeniden telaşlandı, o rüya beynine girmiş, kemiriyordu durmadan…

-*Biraz daha duralım*. dedi Sayram o an. İçer*ide yata yata çok bunaldım. Hem güneş iyi geldi;* içime de iyi geldi*, kemiklerime de… Isındım biraz.*

-*Olur*. dedi Ilgın. İçerisini o da sevmiyordu. Üşümüyoruz! diye seslendi Arafat'a. Güneş kemiklerini ısıtıyor, mayıştırıyordu… Sayram'ın elini omzunda hissetti, ona bir şey olsa anlardı. Gözlerini kapadı, tekrar rüyası geldi gözünün önüne. Renklerin üstüne başına sıçraması ne hoştu aslında… Kuşlarla o yürüyüşü, ama ya sonundaki kurt… Kocaman kara kafasıyla o kurt… Bir koku duydu o an sanki, iğrenç bir koku. Kokmuş çorap kokusuyla köpek kokusu arasında bir koku, gözlerini açtı. Sağa sola baktı. Güneşten tam görünmüyordu ama suyun sesinin geldiği tarafta bir hareket vardı. *"Eyvah!"* dedi. *"Kurtlar geliyor!"* diye bağırdı. Daha sözünü bitirmeden kurtlar yetişti, doğrudan Sayram'ı kestirmişlerdi gözlerine sanki. O an elinde sedye gibi bir şeyle kapıda belirdi Arafat.

"Vay gâvurlar!" diye haykırdı. Ardından Sayram ve Ilgın'ın önüne ağaçlardan yaptığı sedyeyi koydu. Ama bir kurt ağaçların arasından uzanıp Sayram'ın ayağını ısırdı. Arafat büyük bir öfkeyle kurdun kafasına elindeki nacağı indiriverdi.

"Geber!" diye çığlık attı. Ilgın donup kalmıştı. Olanı biteni görüyor ama hiçbir şey duymuyordu. Sanki sağır olmuştu, sanki film seyrediyordu. Kıpırdayamıyordu bile, konuşamıyordu bile… Bir anda Arafat kalan kurtlarla Sayram'ın arasına girdi. Elindeki Nacağı onlara sallıyor, küfrediyordu. Kurtlar biraz geri çekilmiş, dişlerini gösteriyordu.

-*İçeri girin, içeri girin!* diye bağırıyordu Arafat, İçeri girin!

Ilgın Sayram'a baktı; Sayram acılar içindeydi, gözlerini kapamış hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Korkmuştu, yüzü bembeyazdı. O an bir cesaret geldi, çekip götürdü Sayram'ı içeriye. Öyle

güçlü hissediyordu ki kendini, dönüp kurtları elleriyle parçalayabilirdi. İçinde büyüyen bu öfke gözlerinden ateş gibi fışkırıyordu, bağırıp duruyordu; *"Geberin! Geberin!"*

İçeri girer girmez kapıyı kapatmak istedi ama vazgeçti. O an bir inleme sesi duydu, sonra Arafat sıçrayıp geldi, kapıyı kapatıverdi. Soluk soluğa kalmıştı, üstü başı kan olmuştu.

-*Isırdılar mı?* diye sordu Ilgın.

-*Yok, gâvurun kafasını parçaladım da oradan sıçradı.* Sonra Sayram'ın ayağına baktı. *Sayram'a destek ol sen, ben bir bakayım ayağına... Kan kokusuna dayanamazlar gâvur oğlu gâvurlar!* diye küfrü bastı. Sonra fırlayıp sandalyeyi aldı, Sayram'ı sandalyeye oturttu. *Sakin ol yeğen, çok bir şey yok. Dayan!* Sonra sobadan külü avuçlayıp yaranın üstüne bastırdı. Odadan bir bez getirerek üstüne bağladı. *Dayan yeğen, kanı durdurur bu!* diye tekrarlayıp durdu.

Ilgın olanı biteni seyrediyordu, canı kaçmaya başladı. Biraz önceki gücü nereye gitmişti, içindeki o ateş nereye gitmişti? Ayakta duramaz oldu, neredeyse yığılacaktı, duvara yaslanıp soluklandı. Kurtların gündüz saldırabileceğini aklından geçirmemişti. Nasıl olmuştu böyle?

-*Kurtlar gündüz saldırmaz demiştin*... diye çıkıştı Arafat'a.

-*Genellikle... Ama saklanmış gâvurlar demek ki. Bunu düşünmeliydim. Ama cezalarını verdim merak etmeyin, ikisini hallettim, öbürleri kaçıp gittiler. Liderleri ölünce onlar dağılır, liderlerini geberttim...* Sonra küfürü bastı ama bu kez küfrettiğinin farkına vardı, utandı. Ilgın'a bakmadan mırıldandı. *Kusura bakma yeğen, dil alışkanlığı... Tutamadım dilimi...* bir yandan da Sayram'ın ayağıyla uğraşıyordu.

Ilgın'ın küfür falan düşünecek hali yoktu, aslında o da küfrediyordu yeri gelince. O an dizlerinin canı kaçtı, ışık azaldı, azaldı...

1.söz
Yaşadığın kararındır

karda soyulan yürek

Kurdun ısırığının acısını çoktan unutmuştu ama o dehşet anı kalbine saplanmış bir hançer gibi duruyordu. Güpegündüz, ışıl ışıl bir havada nasıl da saldırmıştı kurt ve en zayıf yerine, ayağına… Arafat kurtların zayıf olanı seçtiklerini söylemişti. Bu kabullenilir bir şey değildi, bunu kabul edemezdi, hayır! En zayıf olmak ne demek? Belki ayağı yaralıydı da ondan ve belki kan kokusu çekmişti onları… Yoksa üç kişi içinde en zayıfı olamazdı. Böyle bir şey düşünülemezdi bile… En sinir olduğu şeydi bu, en sinir olduğu şeydi çünkü babası söylerdi bunu çocukluğundan beri. Duyunca burnundan solurdu, öfkeden kudururdu. Şimdi de yüreği sığmıyordu göğüs kafesine… İçinde öfke dolanıyor, gözlerine yığılıyordu. En kaçtığı yafta, o zayıf halka yaftası gelip dağ başında bile Sayram'ı bulmuştu. Kurtlar oracıkta parçalasalar kendini daha iyiydi. Zayıf olarak seçilmek ölmekten beterdi. Bundan sonra Ilgın'ın gözünde de, Arafat'ın gözünde de zayıf olarak kalacaktı. Ne yaparsa yapsın zayıf. Kurtlar sürüdeki zayıf olanı seçmişlerdi işte. Ama zayıf değildi Sayram, hiç zayıf değildi. Bunu ayağı iyileşince gösterecekti herkese. Nasıl mahalle

çocuklarına gösterdiyse, nasıl halı sahada arkadaşlarına gösterdiyse öyle…

Arafat'a baktı; açık kapıdan şöyle böyle görünüyordu, büyük bir özenle sedye gibi bir şey yapıyordu. Sanki hiçbir şey olmamıştı, sanki kurtlar saldırmamış, o kargaşa yaşanmamıştı. Nasıl bir ruhsal dirençti bu? Ama tabii ayağı kırık değildi, yaralı da değildi. Eğer ayağına bir şey olmamış olsa Sayram da yapardı onun yaptığı her şeyi. Baba olmayı istediğinde bütün caddelerini gezmişti neredeyse Erzurum'un; kendiyle hesaplaşmış, kendiyle kavga etmiş, darılmış, küsmüş, barışmıştı. Bir babada olması gereken her şeye sahipti; onu koruyabilir, kollayabilir, onu büyütebilirdi… Hem de kendi babasından daha iyi kollar, daha iyi korurdu. Ona öğreteceği şeyler için heyecanlanıyordu şimdiden… Kendine güveni yerindeydi, Ilgın'ın isteksizliğine rağmen isteğini diretmişti. Şimdi tekrar zayıflığı kabullenemezdi, hayır, bu mümkün değildi.

Ilgın'a baktı. O yine düşüncelere dalmış olmalıydı… Arafat'a bakıyor gibiydi ama başka bir şey düşündüğü belliydi. Belki de kurt saldırısı dolanıyordu kafasında... O da görmüştü işte, kurtlar doğrudan ayağına saldırmışlardı. Kan kokusu yüzündendi, bunu anlayabilirdi herhalde. Anlamalıydı da… Anlamıyorsa bir yolunu bulup anlatacaktı mutlaka. O da istemezdi çocuğunun korkak, çelimsiz bir babasının olmasını… Zaten öyle değildi, sadece kan var diye kurtlar saldırmıştı, bunun zayıflıkla ne ilgisi olabilirdi? *"Bence Arafat da yanılıyor. Hem kurtları sevmiyor hem de güya kurtlar hakkında her şeyi biliyor…"* Madem biliyordu neden gündüz saldırmıştı kurtlar? Yanılmıştı işte… Demek ki öbür söylediklerinde de yanılabilirdi.

Ayağı öyle sancılandı ki o an neredeyse haykıracaktı. Zor tuttu kendini. Ne olacaktı bu ayağı böyle? Şişmişti, kırılmıştı ve

bir kurt gelip ısırmıştı tam da yaralı yerinden… Acaba keserler miydi? Topal mı kalırdı bundan sonra? Bunu düşündüğünde sanki biri sırtından bıçakladı… Nasıl yaşardı tek ayakla Sayram, bu nasıl olabilirdi? Kendini koltuk değnekleriyle yürür hayal edecekti ki dayanamadı… *"Hayır! Böyle olmayacak, buna izin vermeyeceğim."* diye geçirdi içinden. Peki, bunu nasıl yapacaktı? Hastaneye gitmeliydi en erkeninden ama Arafat'ı beklemeliydi. Onun sedye yapmasını beklemeliydi, onun çekip medeniyete götürmesini beklemeliydi. Ya da Ilgın'ın… *"Şu işe bak, daha şimdiden muhtaç oldum başkalarına…"* dedi kendi kendine…

Nasıl bir belaya düşmüştü böyle; hayatını bu karanlık tünele nasıl sokmuştu durduk yere? Erzurum'da kalsalardı ne olurdu bu hafta sonu da? Her hafta sonu kalıyorlardı işte… Ne saçma bir karardı yolculuğa çıkmak! *"Ne aptallık!"* diye kendi kendine öfkelendi. Bu düşünce bir kurt gibi ciğerlerinden parça koparıyordu. Her seferinde daha büyük… Her seferinde daha büyük… Zaten evliliğe alışamamıştı, zaten dar geliyordu iki kişilik yalnızlık… Bundan sonra nasıl sığacaktı Ilgın'la aynı eve? Manalı manalı baktığında huylanmayacak mıydı her seferinde? Zaten ne düşündüğünü söylemezdi hiçbir zaman, nasıl anlayacaktı kendiyle dalga geçmediğini? Kendini aşağılamadığından nasıl emin olacaktı? Zaten çocuk meselesini kabullenememişti daha doğru dürüst… Anne olmayı kabullenememişti. Bunları düşündükçe yerinde duramıyor, kuduruyordu…

Birden aklına kuduz olabileceği geldi. Bu hiç uzak bir ihtimal değildi. Kurtlara kim aşı vuracaktı ki dağlarda? O kurt kuduz olabilirdi, gündüz gündüz saldırmasından anlamalıydı bunu… Salyaları da akıyordu üstelik. Kuduz olanlar sudan korkardı, suya bakmalıydı hemen. Her yer kardı ama su yoktu… Derenin sesi de gündüz duyulmaz olmuştu. Güğüme bakabilirdi ama o sobanın başındaydı. Ilgın'dan su istemek

de gelmiyordu içinden… Öfkelenmişti ona, kendine öfkelendiği kadar öfkelenmişti. Arafat'a baktı; neredeyse bitirmişti sedyeyi. Çevirip sağını solunu kontrol ediyor, çivileri yokluyordu.

Birden saçmaladığını fark etti. Kuduz olduğunu nereden çıkarıyordu ki? Kurt kuduz olsaydı diğerlerine saldırırdı. Hem daha yeni ısırmıştı, virüs ışık hızıyla mı gidecekti beynine? Ama korkusu ışık hızıyla ulaşmıştı. Her yeri titriyordu, dudakları bile…

-*Üşüdün mü?* diye sordu Ilgın.

-*Hafif bir titreme…* diye yanıtladı Sayram. Konuşmak istemiyordu.

-*İstersen bir örtü getireyim sırtına?*

-*Yok, sağ ol, geçer şimdi.*

Ilgın Sayram'ın konuşmalarından huylanmıştı. Ne oluyordu?

-İyisin değil mi? diye üsteledi.

-*İyiyim, iyi; meraklanma*. diye yanıtladı. Titremesine de engel oluyordu. Neydi bu böyle? Nereden gelmişti aklına kuduz meselesi? Ofladı, pufladı… Olup bitene anlam vermeye çalışıyordu. Son gün içinde yaşadıklarına anlam vermek mümkün müydü? Sanki bir korku filminin içine girmişlerdi, biri artık bu filme son versin istiyordu. İnsan bu gerilime daha ne kadar dayanabilirdi? Daha ne kadar tutabilirdi kendini? Başı dönmeye başladı, bu hiç iyi değildi; soğuk soğuk terliyordu, bu da hiç iyi değildi… İyi olan ne vardı ki? İçinden dalga dalga bir ses yükseliyordu, içinden haykırmak, çığlık atmak geliyordu. Çığlık atsa perde yırtılacak, film bitecekti sanki, haykırdı!

Ilgın hopladı yerinde. Arafat keseri eline vurdu…

-*Ne oldu?* diye yetiştiler ikisi de. Bir şey olmuştu evet ama o şey güzeldi… Rahatlamıştı, sanki göğünün yüzünden bulutlar silinip gitmişti, sanki yağmur dinmişti içinde, sanki bahar kokuyordu…

-İçimden geldi… dedi utanarak.

-*Kurtlardan daha çok korkuttun yeğen… Yapma böyle!*

Yanıt bile vermedi, kafasını eğdi. O an Ilgın gelip arkadan sarıldı Sayram'a. Sanki içindeki buzullar eridi ılık ılık, sanki ayağındaki yara iyileşti oracıkta…

-İ*yisin değil mi?* dedi Ilgın o şefkatli sesiyle…

-*İyiyim, meraklanma…* diye yanıtladı Sayram.

Nasıl da evhamlanıyordu böyle, nasıl da kuruntuluydu. Kimsenin onu zayıf gördüğü yoktu işte… Ilgın hala eskisi gibi sarılıyordu, Arafat eskisi gibi konuşuyordu kendisiyle… Hem kuduz meselesi de nereden peyda olmuştu zihnine? Aklını koruyacaktı böyle şeylerden, karlar gibi pürüzsüz olacaktı zihni. Bunu yapabilirdi ve Arafat gibi metanetli de olabilirdi. Ondan neyi eksikti? Belki fazlası bile vardı; okumuş yazmış bir adamdı, gençti… Bir de ayağı iyileşirse… Daha önce de top oynarken kırmıştı ayağını, bu duruma da yabancı değildi. Nasıl iyileştiğini biliyordu ama orada hastane vardı, araba vardı, arkadaşları vardı… Yine karanlık, ruhunu ele geçirecekti ki Arafat'ın sesi duyuldu.

"Artık gitme zamanı." dedi. Sonra içeri girdi, döşeği alıp çıktı, sedyenin üstüne yerleştirdi. Bir iple onu sedyeye bağladı. Yorganı alıp geldi, onu da üstüne attı. Ardından Sayram'ı kucakladı, götürüp sedyeye özenle yatırdı. Özellikle ayağını düz koyması için yardımcı oldu. *"Buna bir çözüm düşünece-*

ğim…” dedi sonra. Ilgın duvara yaslanmış olanı biteni izliyordu. Arafat ayağı kalkıp Ilgın’a baktı; *“Hazır mısın?”* diye sordu. Ilgın yanıt vermedi, öylece baktı… Sonra içeri girdi, elinde keser ve çivilerle çıktı. Kapıyı tekrar çaktı ki kimse girmesin…

O sıra güneş Sayram’ın yüzüne vuruyordu. Güneş vurdukça içi de aydınlanmaya başladı. Gitmek heyecanlandırmıştı. Gidip hastaneye iyileştirecekti ayağını, yeniden düzene girecekti hayatı… Arabanın kaskosu vardı nasılsa, o sorun değildi. Ilgın’a da bir şey olmamıştı, karnındaki bebeğe de belli ki… Şimdi geriye sabretmek kalıyordu. Sabredecekti, üzerine düşen görev buydu. Bunu yapabilirdi, bunu yapmayı istiyordu. Bir an önce kurtulmak istiyordu bu beyaz cehennemden… Bir an önce kavuşmak istiyordu medeniyete… Güneş öyle güçlü vuruyordu gözlerine, gözlerini kapadı. Teninin yandığını hissediyordu, teni yanıp buharlaşıyordu sanki. Hemen yorganı başına çekti. “*Dağları anlamak mümkün değil.”* dedi kendi kendine. *“Bir an donuyor, bir an yanıyorsun… Bu nasıl iş?”* Düşüncelerden yorulmuştu, düşünmekten yorulmuştu. Tek ayak üzerine durmaktan yorulmuştu, acı çekmekten yorulmuştu. İçi geçiverdi bir anda, uykuya teslim oldu.

Sanki testereyle bir şeyi kesiyorlardı, aynı ritimle aynı sesi duyuyordu. Birden gözlerini açtı. Arkadan gelen Ilgın’ı gördü. Ilgın karlara bata çıka ilerliyordu. Hızla başını çevirdi; Arafat bir iple sedyeyi beline dolamış, karda yol açıp sedyeyi çekiyordu. Ayak sesleri aynı ritmi takip ediyordu. Nasıl da dalmıştı, yayladan ne zaman ayrılmışlardı, haberi yoktu.

-*Çok uyumuş muyum?* diye sordu Ilgın’a.

-*Yok! On-on beş dakika… Yola daha yeni çıktık zaten.*

-*Yürümek zor mu?*

-Evet, eğer izlere basmasam dize kadar batıyorum, iyi ki Arafat iz bırakıyor.

-Kurtlar da öyle yapar, dedi Arafat. *Onlardan çok şey öğrendim. Kaçak zamanları yürürken aynı ize basa basa yol alırdık; hem sanki bir kişi yürümüş gibi olurdu hem yorulmazdık. Önde giden yorulurdu elbet ama sırayla değişirdik* işte. Tıpkı kurtlar gibi…

Arafat kurt deyince Sayram'ın midesi bulandı yine, yine aklına kötü şeyler geliyordu. Dikkatini dağıtmak istedi:

-Hem kurtlara küfrediyor hem de onları övüyorsun… Bu çelişik değil mi?

-Niye çelişik olsun yeğen? dedi Arafat. *Sezar'ın hakkı Sezar'a. Onları sevmiyorum diye onları yok sayamam ki… Hem kim mükemmel ki bu dünyada, herkesin bir kusuru var. Tabi fazlalığı da…*

Sayram, Arafat'ın kendi hakkında düşüncelerini merak ediyordu. Acaba kendisini nasıl görüyordu?

-Peki, benim fazlalığım var mı?

-Elbette yeğen… Koskoca mühendissin, hesap kitap biliyorsun… Ama benim için senin içtenliğin çok hoş. Tabi şiir yazıyor olman da… Çünkü hep şiir yazmak istemiş ama başaramamıştım. Sana özeniyorum. Sana çok saygı duyuyorum.

Arafat konuştukça güneş sanki gökten inip göğsüne giriyordu; içi aydınlanmış, içi ısınmıştı… Yüzü gülüyor, omuzları dikleşiyor, bedeni gevşiyordu. Nefesi daha rahat almaya başlamıştı. Bir saat öncesine kadar öykündüğü, özendiği, gözünde büyüttüğü adam meğer kendine saygı duyuyormuş… Nasıl sevinmişti bunları duymaktan, nasıl gönenmişti… İçinde martılar uçuşuverdi sanki.

-*Herkes şiir yazabilir.* dedi ama bunu gururunu gölgelemek için söylemiyordu. Hocasının çalışmalarına dayanarak söylüyordu.

-*Yok! Ben yazamıyorum yeğen.* dedi yeniden Arafat. Adımları yavaşlamıştı. *Biraz dinlenelim en iyisi…* Durdu, belindeki ipi söktü, gelip sedyeye Sayram'ın yanına oturdu. *Keşke yanımıza su alsaydık*, dedi. O an Sayram kuduzu anımsadı ama belli etmedi. Artık kendi gücünün farkındaydı, aklından böyle şeyler geçirmemeyi başarabilirdi. Ilgın'a döndü:

-*Sana da yer var Ilgın, gel!*

Ilgın sessizce yanına oturdu, düşünceli olduğu her halinden belliydi. Bir anda dönüp Sayram'ın yüzüne baktı.

-*Sayram…* dedi.

Bu ses tonundan sonra hep bir gerilim çıkardı aralarında. Sayram'ın içine bir şüphe düştü, yine ne diyecekti? Yoksa…

-*Dinliyorum*… diye yanıtladı ama heceler şöyle böyle duyuldu.

-*Yüzüme bak!* dedi.

O an kurtların saldırısı geldi gözünün önüne, nasıl bir çağrışımdı bu, nasıl bir korkuydu!

-*Bakıyorum…* diye yanıtladı.

-*Ne görüyorsun?* dedi Ilgın.

-*Seni…*

-*Onu ben de tahmin ediyorum, değişik olan ne var?*

Sayram baktı, baktı, bir anlam çıkaramadı. Bildiği sevimli yüzdü işte… Teni biraz yanmıştı güneşten gerçi ama bir anlam

taşıyacak fark değildi bu. Acaba bir şey mi demek istiyordu dolambaçlı olarak? Böyle yapardı Ilgın ara sıra. Bir türlü anlayamazdı ne demek istediğini…

-*Ne görmem gerekir?* dedi.

Arafat o an kalktı, gerilimi hissetmişti. Eşleri birbirleriyle bırakmak istedi, ileriye doğru yürüdü.

-*Kendini bir ayna gibi düşün. Bende farklı olan bir şey var mı?*

-*Hiçbir farklılık yok kuzum*. dedi. Ilgın'ı yumuşatmak için çıkmıştı içinden *"kuzum"*, yoksa alışkın olduğu bir sesleniş değildi.

-*Yani yüzüm yerinde ve bir fark yok?*

-*Evet, yüzün yerinde, azıcık güneşten yanmış gibi ama aynı…*

Ilgın başka bir şey söylemedi. Yüzünü çevirip dağları izlemeye koyuldu. Sayram bu duruma bir anlam veremedi; kurt saldırısında aklını mı yitirmişti bu kız? Kurt, ayağını değil de yüzünü mü ısırdı sanıyordu? Ne oluyordu? Nasıl davranmalıydı? Böyle bir şeyi ne duymuş ne görmüştü… Ne yapacağını bilemiyordu. Eğer bir kinaye değilse yüzüyle ilgili nasıl bir sorun olmuş olabilirdi?

-*Yüzün her zamanki kadar güzel, hatta esmerlik biraz daha mı güzelleştirmiş seni bilemedim.* Böyle buğday alevi gibi bir sıcaklık olmuş yanaklarında…

Ilgın hiçbir tepki vermedi. Aslında şiirin Ilgın'ı etkilemediğini biliyordu. Oysa başka bir kadına böyle seslense, kadın sevinçten göklere uçardı ama Ilgın bildiğin kayaydı, kaya... Daha önce olsa bu sessizliğini önemsemezdi, alışkındı ne de olsa ama şimdi ikircikliydi, örselenmişti, duyguları

düğümlenmişti. *“Ne demek yüzüm yerinde mi? Bu ne saçma bir soru böyle!”* diye geçirdi içinden. Kendisi de az saçmalamıyordu elbette, neler düşünmüştü öyle yayla evine yaslanıp… Demek ki bu kaza sadece ayağına zarar vermemişti, ruhu da incinmişti baksana… Daha alıngan olmuştu, daha kuşkulu, daha ürkek… Hemen kurtulmak istedi o an. Neden aramıyorlardı kendilerini, kimsenin umurunda değiller miydi? Kimse fark etmemiş miydi olmadıklarını? Kimse merak etmemiş miydi? Bu dünyadaki yerleri bu kadar dar mıydı? Bu kadar değersiz miydi? Dünyadan silinip gitseler kimse farkına varmayacaktı demek ki… O zaman bu dünyada var olmalarının anlamı neydi?

Böyle düşüncelerin nereye gideceğini biliyordu, böyle düşünmeye başlayınca intihara çıkacak kapılar açıyordu yüreğinde, bu yüzden hemen vazgeçti. Elini ayağına uzattı, dokundu. Sanki daha çok şişmişti sabaha göre ve artık hiçbir şey hissetmiyordu. Oduna dokunur gibi dokunuyordu bacağına… Gecikiyorlardı belli ki, hastaneye gitmeliydiler. Kalkıp çekmeliydi Arafat ipi, ne duruyordu?

-*Terimiz soğuyacak yeğen, gidelim artık.* dedi Arafat. Arkasını dönmüş, dağlara bakıyordu.

-*Tamam.* dedi Ilgın, ayağa kalktı.

Arafat beline bağladı urganı yine ve yürümeye başladı. Bir yandan da türkü mırıldanıyordu. Ne dediği pek anlaşılmıyordu ama mırıldanma dalga dalga yayılıyordu. Sayram gökyüzüne dikmiş gözlerini susuyordu. *“Ne kadar derin bir mavi bu böyle…”* diye geçirdi içinden. *“Katmerli mavi bu…”* diye ekledi. *“Bak nasılda çıkıyor dizeler… Bir bir…”* içine bir sevinç düşmüştü. Ne zaman güzel bir dize aklına gelse her şeyi unutur, sevince boğulurdu. Dizeler kimsenin umurunda olmuyordu ama Sayram’a bayram sevinci gibiydi. Onu iyileştiriyor, yaşama

bağlıyor, karanlıklardan çekip alıyordu. Kolay değildi hayata dayanmak, hayat ne kadar da zordu, ne kadar da tek düzeydi, ne kadar da çekilmezdi… Şiir olmazsa nasıl dayanacaktı bu demir artığı çöplüğe…

-Belbaşı'na varsak, oradan köyleri görürüz. Belki karlar üstünde bizi gören de olur, haber ederler. dedi Arafat.

-Bizim kaybolduğumuzu fark etmişler midir? diye sordu Sayram.

-Ondan hiç şüphen olmasın yeğen. Ben Erzurum'a indiğimde kızıma telefon edecektim, en azından o biliyor ki telefona ulaşılamıyor. Bizim Yıldırım'a haber etmiştir, arıyorlardır ama burada değil tabii… Zegeriya neresi, burası neresi…

-Zegeriya mı?

-Yani kaza yaptığımız yer, o köye yakın. Burada olduğumuzu nasıl tahmin etsinler? Aslında ben de buraya nasıl geldiğimizi anlayamadım, can havliyle o kadar yolu nasıl gelmişiz bilemiyorum valla…

-Uzak bir yer mi?

-Belbaşı'na varınca göstereceğim kaza yaptığımız yeri… Belki Ardanuç bile görünür… Göleşen hemen yakındadır, oradan umudum var. Bizi fark ederler.

-Çok yoruldum. dedi Ilgın. *Kar çok yorucu…*

-İstediğin zaman dinleniriz yeğen. Az kaldı zaten, bu düzlük bitince Belbaşı'na gelmiş oluruz. Oradan yamaç aşağı hızla ineriz, yorucu olmaz. Şurada üç yüz ya da beş yüz metremiz var, dayan!

-Durun, dayanamayacağım… dedi Ilgın. Nefes nefese kalmıştı.

-*Tamam*. dedi Arafat. Durdu ama urganı çözmedi belinden. Biraz göğe baktı, güneşe baktı, *"En iyisi sen de Sayram'ın yanına otur. Alttaki saç kızak gibi kaydırıyor bana pek fazla yük olmaz.* Üç yüz*, bilemedin beş yüz metre çekerim sizi…*

Sayram'ın içi acıdı… Ilgın'ı da çekecekti Arafat. Nasıl bir acizlikti bu böyle… Nasıl bir çaresizlik… Yine o kör kuyu içine çekiyordu Sayram'ı, içine çekip soluksuz bırakıyordu.

-*Olur*. dedi Ilgın, usulca gelip Sayram'ın yanına uzandı.

Arafat önce hareket ettiremedi sedyeyi ama bir kez hareket ettikten sonra yavaş yavaş sürüklemeye başladı. Solukları duyuluyordu, adımları kısalıyordu. Sayram konuşup yormak istemiyordu Arafat'ı, dikkatini dağıtmak istemiyordu. Ama konuşmazsa o kara kuyuya çökecekti.

-*Göleşen yakın mı dedin abi*? diye laf attı ortaya.

-*Yakın yakın… Aşağıda da bir yaylası var Göleşenlilerin. İki yaylaları var, zengin köy.*

-*Yayla zenginlik mi?*

-*Rençber olmadığın nasıl da belli yeğen… Ne diyeyim…* Konuşmak yoruyordu Arafat'ı bu yüzden sohbeti sürdürmek istemiyordu. Bir yandan sedye, bir yandan laf…

Sayram, Arafat'ın konuşmak istemediğini anladı. Göğe baktı, minik bir bulut belirdi önce, sonra giderek büyümeye başladı. Bebeği de annesinin karnında böyle büyüyordu elbette ki… Taze beyaz bulut sanki kanatlanıp Sayram'ın bıyığına kondu… *"Bebeğim"* diye geçirdi içinden. "*Güzel bebeğim…"* Sonra bebeğiyle geçireceği zamanları düşledi… Gülümsemeye başladı.

-*Erkek olursa "Bulut" koyalım mı adını*? diye mırıldandı.

Ilgın duymadı bile Sayram'ı. O da düşlerine dalmıştı belli ki… Ama Sayram'ın içini sevinç kaplamıştı bir kere. Kuruntu muruntu yapmıyordu, bebeğini seviyordu düşlerinde, öpüyordu, gülüyordu… Kendine söz verdi, ayağı kesilse bile onu görmeden göçmeyecekti bu dünyadan.

Ilgın'a baktı… Ilgın sanki uyuyordu, kendinden geçmişti, yorgunluktan perişan olmuştu… Karda yürümek hiç kolay değildi elbette. Peki, bu yaşlı adam, Arafat ne yapıyordu böyle; ikisini birden çekip sürüklüyordu peşinden… Ne kadar teşekkür etse azdı bu adama, ömrünün sonuna kadar Sayram için kahraman kalacaktı Arafat… Oğlunun adını Arafat mı koysaydı yoksa? Yakışırdı, hayatını kurtaran adamın adını taşımak onurlu bir şeydi. Başkalarının önerileri ya da internetten isim koymak yerine yaşamdan isim koymak daha sağlıklıydı. Ne var ki Arafat siyasi bir isimdi, bu hoş olmazdı… Acaba gerçek ismi neydi Arafat'ın? Söylemişti ama unutmuştu bu karışıklıkta…

-*Abi?* dedi Sayram, Arafat duymayınca birkaç kez daha yineledi. Sonunda Arafat duydu. *Abi, senin gerçek adın neydi?*

O an Arafat durdu. Derin bir soluk aldı. *"Gerçek adım mı?"* diye sordu Sayram'a. Kafası karışmıştı. Dedesinin koyduğu ad mı gerçek adıydı, yoksa yaşayarak kazandığı ad mı? Arafat'ı daha çok seviyordu, o kendinin hak ettiği bir şeydi, verili bir şey değildi. Bu yüzen daha çok kendindendi.

-*Arafat.* dedi. *Ama devlette geçen adımı soruyorsan Vedat…*

-*Vedat mı?*

-*Evet…* dedi Arafat.

Sayram sustu, bu adama Vedat demek olmazdı, hiç yakışmıyordu. Arafat'tı o, öyle kalmalıydı…

-*Sağ ol Arafat abi*... dedi. Arafat'ı söylerken daha net söylemişti.

-*Sen de sağ ol yeğen.* diye yanıtladı Arafat. *Biraz sabredin, neredeyse vardık Belbaşı'na, bak görünmeye başladı Bulanık'*ın yaylaları, *G*öleşen*'in kayaları...*

Sayram kafasını çevirip baktı; dağın yarısında sıra sıra kayalar dizilmişti sanki ağaçların arasında... *"Ne değişikmiş bu kayalar."* diye mırıldandı.

-*Hikayeleri falan da vardır ama boş ver yeğen, aşınma ile olmuş işte.*

-*Çok* İlginç *ama...*

-*Evet,* İlginç*tirler. O kayaların birinde kovuk vardır, bir kaç gece orada uyumuşluğum var...* Eliyle Kürdevan dağını gösterdi*, Bilbilan yaylasından gece yürümüşlüğüm de var Ardahan köylerine...*

-*Öyle mi? Buraları iyi biliyorsun.*

-*Burası benim memleketim yeğen. Ayak izin olmadığı yere memleket diyemezsin... Aha da geldik Belbaşı'na, seni şöyle çevireyim de manzarayı bir gör.*

Sonra sedyeyi gerisin geri çevirdi. Yatarken Sayram bütün manzarayı görebiliyordu. Köknarları, yaylaları, köyleri, uzakta kaybolup giden katmer katmer dağları... Birden hemen yakınındaki yayla evlerini gördü.

-*Burası köy mü? Geldik mi?*

-*Yok yeğen, burası Göleşenlilerin aşağı yayla dedikleri yer. Biz yukarki yayladaydık.*

-*Yani kimse yaşamıyor...*

-Yok, yaşamıyor ama hemen ormanın içindeki evlerde yaşayanlar vardır. Oradan bizi izleyen mutlaka çıkar, köyden bile görürler dürbünle.

-Bundan emin misin?

-Eminim, kar üstünde hareket dikkat çeker, bundan eminim. İki kış kaçak yaşadım buralarda…

Sayram hiçbir şey diyemedi. Susmayı yeğledi.

Arafat Eliyle uzaktaki bir tepeyi gösterdi:

-Bak biz neredeyse oraya varmıştık ki kaza yaptık. Araban o derelerde bir yerde kar altındadır…

-Sorun yok, kaskosu vardır, öderler…

-Orasını bilmem… Ama kaza yapmak sorundur yeğen, aklına yerleşti mi bir kez, bir daha ne yapsan kalır orada…

-*Yerleşmesine izin vermeyeceğim…* dedi Sayram, sonra ayağına baktı, sonra Ilgın'a baktı. O anda bir kuş sesi duydu… Sanki kuşla birlikte yüreği havalandı.

ateşi çıkan sabah

Hiç alışık değildi böyle koltuklar üzerinde yatmaya… Arabanın içi de havasız mıydı neydi, ağzında garip bir tat olmuştu. Başında da bir ağrı vardı ki oynatamıyordu bile… Kirpiklerinin arasından şöyle böyle bakındı etrafa. Arabanın camı buz tutmuştu; bir ağaç gibi damarları görünüyordu. Uzanıp kazımak istedi ama buz dışarıdandı. Esnedi, genleşti; omuzlarını ellerini hareket ettirdi, üzerindeki battaniyeyi attı öbür koltuğa. Biraz dışarı çıksa açılacaktı belli ki, kapıyı açmaya çalıştı ama başaramadı. Kapıları kilitlediğini hatırladı sonra, anahtarı aradı, bir süre sonra bastı düğmeye. Kapıyı açtığında soğuk hücum etti üstüne… Çıkıp kollarını, ayaklarını hareket ettirdi, kendine gelmesi gerekirdi. Kaç saattir uyuyordu acaba? Hava yarı aydınlanmıştı.

Derenin karşısındaki alabalık tesisinin bacasından duman çıkıyordu. Aslında oraya geçebilirdi ama o zaman misafir etmek isteyeceklerdi. Sabaha doğru insanları rahatsız etmenin anlamı yoktu. Geçse miydi acaba? Arabada kaskatı kesilmişti. Ne soğuktu bu böyle? Daha kış gelmeden dağları kar tutmuş, sazağı vadilere vurmuştu. Madem bacası tütüyordu, çay da koymuşlardı sobanın üstüne muhakkak… Üstünü

başını düzeltti, arabadan montunu aldı, yürümeye başladı. Arabayla gitse daha kolaydı ama azcık açılmak istiyordu. Güneş tepeleri şöyle böyle ışıtıyordu, hava öyle berraktı ki bütün ayrıntılar görünüyordu güneşin vurduğu yerlerde. Hava açıldı mı gece sazağı olurdu, bu fenaydı. Eğer yaşıyorlarsa bugün mutlaka ulaşmalıydılar yoksa geceyi geçiremezlerdi. Sis ve kar havayı yumuşatırdı çünkü. Dönüp bir kez daha dağlara baktı, *"Neredesin Vedat abi?"* diye mırıldandı, *"Neredesin?"* Arafat'la o kadar çok gelmişlerdi ki balıkçıya, sayısını bilemezdi. Yemişler, içmişler, söyleşmişlerdi. Zaten Bulanık onun köyüydü, buradakiler onun akrabalarıydı. İşletenler de öyle…

Dar metal köprüyü karşıya geçerken dereden ürktü… Dere de çağlamış geliyordu. Köprünün yanlarında koruluk yoktu, nasıl geçiyordu arabayla buradan korkmadan şaştı kendine… Karşıya geçer geçmez köpekler havlamaya başladı. Bir kadın kapıdan çıktı.

-*Oo, Başkan*ım, hayırdır! *Ben de diyorum sabah sabah nedir, ne değildir de* köpekler havlıyor.

-*Pek hayır değil hala.* diye seslendi Başkan. *Çayın var mı?*

-*Buyur Başkan*ım*, olmaz mı? Olmasa bile sobanın üstünde su kaynıyor, beş dakikaya demleriz… Buyurun!* dedi, sonra geriye dönüp içerdekilere bir şeyler söyledi.

Başkan ağırdan alıyordu; etrafa bakıyor, dereyi inceliyor, dağları seyrediyordu. Güneşin ışıkları köknarlara vurunca altın gibi parlıyordu. Bu memleketi seviyordu; bir ara gitmeyi düşünmüştü buralardan, ne büyük hata olurdu. Böyle bir memleket bırakılır mıydı? Niceleri bırakıp gitmişti ama… Geçim derdi söküp alıyordu insanlarını topraklarından bir bir… Rüzgârın insafına bırakıyordu, uçup gidiyorlardı başka başka yerlere. Ama hepsinin gönlü bu dağlardaydı, biliyordu,

biliyordu çünkü yazın akın akın geliyorlardı imkânı olanlar…

-Buyur Başkanım, dışarıda durma, buyur. Dedi yaşlı Kadın.

-Rahatsızlık vermiyorum değil mi, nenem?

-Yok başkanım, olur mu öyle şey? Burası sizin eviniz… Dede öbür odada uyuyor, biliyorsun kulağı zor duyar…

-Nasıldır dede?

-İyidir iyi… Yaşlılık işte, bazen dizlerinden şikâyet *ediyor.*

-Biz de ediyoruz nenem? Ben onun gibi çıkamam sırtlara, yazın az gezmiyor o buralarda…

-Netsin odun gerekiyor bazen, bazen danalara bakıyor başkanım… Gelin yakmıştı sobayı gel ısın.

Başkan odaya girdiğinde sobanın başındaki güğüme takıldı gözü… Su konmuşsa çay da olurdu mutlaka.

-*Vedat'tan bir haber var mı Başkanım? Kaybolmu*ş diyorlar dağda? Doğru mu? Köyd*e konuşuyorlardı dün gece…*

-Ne yazık ki yok nenem… Helikopter arayıp durdu yolu ama sisten bir şey göremedi. Birazdan yeniden havalanırlar, evet, kayıplar… Arabaları bulunamadı.

Başkan içeri girdiğinde sıcak hava yüzüne değer değmez yakmaya başladı. Demek ki bayağı soğuktu dışarısı, bu mevsim pek böyle olmazdı. Giriş aynı zamanda salondu, soba cam kenarına yakın bir yerde duruyordu. Camdan sızan ışık sobanın üstündeki güğümden çıkan buhara vuruyor, buhar sanki bir sihir gibi dans edip gözden kayboluyordu. İçeriden bulaşık sesleri duyuldu, açık kapıdan küçük çocukların yer yatağında uyudukları görünüyordu. Genç kadın kapıdan başını uzattı:

*-Hoş gelmişsiniz Başkan*ım... Önceden haberimiz olsa...

-Gezmeye gelsek haber ederim biliyorsunuz bacım da bu Vedat... Dedi sonra sözünü bitiremedi, boğazına söz düğümlendi o anda. Başkan da sobaya yöneldi, borusuna ellerini uzattı, ısınmaya çalıştı.

Yaşlı kadın hemen sandalye yetiştirdi.

-Ayakta kalmayın Başkanım...

-Sağ ol nenem... dedi başkan. Sandalyesini sobanın yanına yerleştirip ellerini uzattı.

-İnşallah bir şeyi yoktur... dedi kadın. *Bizim insanımız dağları bilmez mi? Bir yere sığınmışlardır...*

-Öyle tabii... Az kaçak gezmedi bu dağlarda. Ama işte bilinmez ki...

-Jandarma mı arıyor Başkanım? diye sordu gelin.

-Hem jandarma arıyor hem Ardanuç'ta kimse kalmadı, aramaya çıktı... Dağ insan doldu. Ben de ordaydım... Helikopter gece boyu dolaştı ama bir şey bulamadı. Sisten bir şey görünmüyor, kar yağışında görüş mesafesi yok gibi... Hiçbir iz de yok! Kar izleri kaplamış...

*-Belki Erzurum tarafındadırlar Başkan*ım?

-Cep telefonlarının yerini belirlemişler, tünelin bu tarafında bir yerden geliyormuş sinyal...

*-Siz de dağa gittiniz mi Başkan*ım?

-Ordaydım, sabaha doğru artık dayanamadım. Birkaç kişi dönelim dedik ama içim elvermedi, sizin karşınızdaki yolda durdum, biraz dinlenip geri döneyim dedim ama sızıp kalmışım yorgunluktan.

-*Oldu mu Başkan*ım, çalsaydınız ya kapıyı…

-*Çalmadığımız kapı değil de çok geç saatti.* Şi*mdi çoluğu çocuğu kış günü rahatsız etmeyeyim dedim. Muhtar nerede?*

-*Muhtar aşağıda Başkan*ım, yollarla ilgili bir şey mi varmış*, onu görüşmeye gitti Artvin'e.*

-*Benim de Artvin'de olmam gerek ama… Artık iş miş* gözümde değil…

-*Meraklanmayın, Arafat derler ona. Nerelerden kurtuldu geldi, bundan da kurtulur…*

-*Benim de içimde öyle bir umut var ama hiçbir yerde iz yok ya o biraz kuşkulandırıyor beni…*

O an telefon çaldı. Başkan heyecanla telefonunu açtı.

-*Buyurun!* dedi, önce gözleri büyüdü, sonra yüzü beyazlaştı*… Emin misiniz komutanım?* diye sordu. Aldığı yanıttan sonra eli kolu boşaldı, telefon yere düştü. Gelin koşup telefonu aldı.

-*Hayırdır Başkanım?* dedi kadın.

-*Sinyalden arabayı bulmuşlar. Araba paramparça olmuş, içinde kimse yokmuş… Sol kapıda kan izi tespit etmiş jandarma…* Bir an durdu, ne yapacağını bilemedi, sonra ayağa kalkıp yürüdü. Çayı sonra içeriz bacım, elinize sağlık*. Rahatsız ettim nene…* deyip hızla kapıdan çıktı. Arabaya uçarak geldi. Motoru çalıştırdı; hızla dönüp dağlara doğru sürdü. Yol Erzurum ve Ardahan ayrımından sonra dereye doğru iniyordu, bir an araba kaydı… O an kendine geldi. Ne yapıyordu? Bir kaza da kendisi mi yapacaktı? Sakin olmaya çalıştı, cebinden nikotin sakızını çıkardı, ağzına aldı… Böyle zamanlarda sigara içerdi ama rahatsızlığından sonra hekim yasaklamıştı...

“Keşke sigara içebilseydim…” diye geçirdi içinden, *“O zaman daha kolay toparlardım zihnimi…”*

Köprüyü geçtikten sonra yol tatlı bir eğimle yükselmeye başladı. Burada gaza dokunmaktan çekinmedi, bir yandan arabayı kullanıyor bir yandan da seçenekleri yokluyordu. Ne olmuş olabilirdi? Kaza yapmışlardı ama arabada yoktular… Demek ki arabadan çıkmışlardı. Bu durumda en kestirmesi Gülüce yahut Zegeriya’ya gitmekti… Oralara gittiklerine yönelik hiçbir bilgi yoktu. Belki bayır çıkmaktan çekinmiş olabilirlerdi, bu durumda Bulanık’ın yaylasına yürümüş olabilirlerdi… Biraz uzaktı ama yürüyebilirlerdi. Ya da kurtlar parçaladı, belki de ayı… Ama o zaman kan izleri olurdu, bir izi mutlaka olurdu… O seviyede bir sığınak yapılacak ağaç yoktu, Arafat bunu bilirdi. O nasıl saklanması gerektiğini bilirdi. Demek ki kazada ölmemişlerdi, bu iyiydi… Eğer kan izi Arafat’ın değilse geceyi geçirecek bir yol bulmuş olmalıydı. Bunu düşündükçe yüzü gülmeye başladı.

Arafat’ın kızının kendini aradığındaki o anı anımsadı birden. *“Babama ulaşamıyorum Başkan*ım…” dediği anı… Böyle anların bir anlatımı yoktu; böyle anlarda insanın neler yaşayacağını anlatmanın bir yolu yoktu. Göğsüne biri sanki çivi çakmaya başlamıştı… Arafat’ı çok severdi. Kendinden büyük olan o neslin en değerlilerinden biriydi… Onlara öykünerek, onlara özenerek, onlara hayranlıkla bakarak büyümüşlerdi… Darbe sırasında onlara yemek götüren çocuklardan biri de kendisiydi; bu yüzden onlar çocukluk kahramanıydı. Hayatlarını halk için feda etmiş kahramanlardı…

Kendinin de kızı vardı. Üniversitedeki kızının ameliyat olacağını öğrendiğindeki konuşmasını anımsadı… O anı zihninden silmek istemişti. Bu yüzden vazgeçemeyeceğini düşündüğü, en sevdiği şeyi, sigarayı terk etmişti. Ya Vedat’ın kızı; o böyle bir konuşma bile yapamıyordu, babasına ulaşamıyordu bile…

“Demek ki insan asla kendi başına bir varlık değil!” diye geçirdi içinden. *“İnsan, çevresiyle insan… Ve hayatı da asla kendine ait değil…”* Baksana Ardanuç dökülüp gelmişti dağlara, ara sıra tartıştığı, fikir ayrılığı yaşadığı eski solcu arkadaşları en önde çıkmışlardı yola… Hatta Arafat’la küs olanlar, birbirleriyle küs olanlar bile dayanışarak başlamışlardı aramaya… Unutmuşlardı o kırgınlıkları. Arafat yokluğuyla birleştirmişti geride kalanları yeniden, tıpkı yetmişli yıllardaki Ardanuç gibi, bir ve bütün olmuştu solcular…

“Ardanuç’un solcuları asla bir araya gelemez…” demişti bir öğretmen. Haklıydı da, başkanlığı sırasında en büyük suçlamaları kendi solcu arkadaşlarından görmüştü. Kimse kimseyi beğenmiyor; bir kusur arıyor, suçluyor, eleştiriyor, aşağılıyordu… Ama işte hepsi birlikte, dayanışma içinde dağda gece boyu Arafat’ı aramışlardı. *“Asla!”* demek ne kadar da yanlıştı… Bir ara kendisi de bu sis ve karda Arafat’ı asla bulamayacaklarını düşünmüştü, bu düşüncesinden utandı o an. Bak işte araba bulunmuştu, araba bulunabiliyorsa er geç Arafat da bulunacaktı… Tabii o iki genç de.

O an Arafat yalnız olsa daha kolay kurtulurdu diye bir düşünce geçti içinden ama bundan utandı. Gençler dağlar için çok deneyimsizlerdi, sadece onlar böyle bir kaza geçirseler umudu keserdi çoktan ama işin içinde Arafat vardı. Onları korumuştu mutlaka… Ama nasıl? Ağacın olmadığı bir yerde, siste, karda… Özellikle sis, insanın algısını bozardı. Dönüp dolaşıp aynı yere gelirdi insan uzaklaştığını sanarak… Karda yürümek de zordu, uzaklaşmamış olmaları beklenirdi bu durumda ama yakınlarda bir yerde olduklarına yönelik hiçbir işaret yoktu.

Aklına Göleşen muhtarı geldi… Belki Göleşen yaylalarına gitmiş olabilirlerdi ama sonra bu fikirden vazgeçti… Ta oralara gitmenin akılla açıklanacak bir yolu yoktu… O siste, o karda

yakındaki Bulanık'ın yaylasına değil de neden Göleşen'in yaylasına gitsinlerdi ki? Ama Bulanık'ın yaylasını da araştırmamışlardı… Hemen telefona sarıldı. Jandarma komutanını, ekipleri, arkadaşlarını… Bazıları bu fikri önemsedi, bazıları önemsemedi.

Düşünceler arasında yolu tırmanıyor, bir iz bulur umuduyla sağa sola bakınıyordu… Sabah sabah yolda kimseye rastlamamıştı; yol kaygandı, kar vardı ama arabası dört çekerdi. Zaten dört çeker olmayan araba bu dağlarda işe yaramazdı. Neredeyse herkes dört çeker araba kullanıyordu. Gece dönmeyenler dağda ateş yakıp aramayı sürdürmek istemişlerdi. Yukarıda bir duman gördü, bu onlar olabilirdi. Daha da heyecanlandı; dönemeci döner dönmez kalabalıkla karşılaştı. Yolun ortasında ateş yakılmış, arabalar sağa sola park edilmişti.

Arabasından inmeden birkaç kişi yanına geldi.

-*Arabaları neredeymiş?* diye sordu merakla.

-*Aşağıdaki derelerde…* diye işaret etti Selçuk. O da Arafat'ın arkadaşlarındandı. O da kaçak yaşamış, sığınaklarda ömür geçirmiş, tutuklanmış, hapis yatmış biriydi…

Başkan yol kenarından aşağıya baktı, nasıl bir uçurumdu bu böyle… Araba şöyle böyle görünüyordu; çevresini jandarmalar çevrelemişti. Sonra başını kaldırıp nereye gitmiş olabileceklerini tahmin etmeye çalıştı; en kestirme yol Bulanık'ın yaylasıydı, bunu niye düşünmemişti? Eğer biri yaralanmışsa yokuş yukarı çıkarmak yerine, bir eğimle Bulanık'ın yaylasına götürebilirdi sırtında taşıyarak… Hem Arafat Bulanıklıydı… Çocukluğu o yaylada geçmişti. Soç denilen büyük ağaçların altında bir sığınak bile yapılabilirdi… Ama buna gerek yoktu, orada bir yaylaya girseler içeride soba falan her şey bulunurdu…

-Bayağı yuvarlanmışlar, dedi oradaki biri… *Ama araba sağlammış…*

-Araba daha yeniydi, delikanlı beni ziyarete gelmişti. Yeni aldığını söylemişti.

-Kimdir o delikanlı Başkanım?

-Erzurum'da mühendis, eşi de mühendis, gezmeye gelmişler.

-Gece kurt ulumaları duyduk, hem Zegeriya tarafından hem Göleşen'in yaylası tarafından… Biraz korktum, dedi Selçuk.

O an bir helikopter göründü, Erzurum tarafından gelip önce üstlerinde bir süre durdu, sonra alçaktan uçup iz aramaya başladı.

-Kar izleri örtmüştür. diye mırıldandı Başkan içli içli. Bulanık'ın yaylasına gitmelerini ümit etmişti ama bu kurt meselesi biraz canını sıktı… Kurtlar kan kokusunu aldılar mı bırakmazlar peşini insanın… Üstelik sisli havada pusu kurmakta pek mahirler… Belki de Arafat şimdi karların altında bir yerdeydi. Öylece susup kaldı…

-Helikopter kesin izlerini bulur… Bundan eminim. dedi Selçuk. Sonra Başkan'ın koluna girip ateşin başına götürdü, *Hayat ne garip!* diye ekledi.

-Evet, öyle… diye onayladı Başkan. *Bu arabanın sahibi ve eşi ziyaretime gelmişlerdi. Benim hakkımda bir kitap yazmıştı ya hoca, onu okumuşlar, zaten onun öğrencisiymiş biri.* Eşi de kendisi de Erzurum'da mühendis, çocuk bekliyorlarmış. *Kendileri daha çocuk ama…*

-Çok üzücü…

-Tanıyınca da başka oluyor bu acılar… Yani insan tanıdıklarına daha çok yanıyor.

-Ateş düştüğü yeri yakar, diyorlar ya…

-Bu yüzden çok insan tanımak çok acı yaşamak demek belki de… Bazen bizim Eşref'e özeniyorum. Sanki daha az acı çekiyor…

-Bir deliye özenen Başkan, biraz garip olmadı mı Başkanım? Böyle bir şey ne görülmüş ne duyulmuştur herhalde.

-Yine de duyulmasa iyi olur. dedi Başkan. Yüzüne bir gülümseme geldi. En çöküntü zamanında bile insan, yaşama sevincine açıktı. Bu iyiydi, yoksa hayat dayanılmaz bir çileye dönüşürdü. O kadar acı, o kadar sıkıntı, o kadar zorluk vardı ki. Bu başkanlık işinden de çok sıkılmıştı doğrusu… Dört dönemdir başkanlık yapıyordu ve ömrü başkalarının sorunlarını çözmekle geçiyordu. Bu işten mutlu oluyordu, yüreği sevinç doluyordu ama sanki içinde bir şey çürüyordu. Kendi sorunlarını erteliyor, beklentilerini öteliyor, duygularını önemsemiyordu. İçinde bir boşluk hissediyordu; giderek büyüyen, ağırlaşan bir boşluk… İçinden bu işleri bırakmak, bir köşeye çekilmek geliyordu.

Düşüncelere dalıp gitmişti, çevresindekilerin konuşmasını tam dinleyememişti, ne diyorlardı bilemiyordu. Dikkatini topladı. Herkes Arafat hakkında konuşuyordu. Kimi ayıların parçaladığından, kimi kar altında bir sığınak yaptığından söz ediyordu… Herkes kendince akıl yürütüyordu. Olasılıklar o kadar çoktu ki hepsi olabilirdi. Ama sadece bir olacaktı ve o olunca diğerlerinin anlamı kalmayacaktı. Oysa olmadan hepsi aynı derecede değerliydi. Bu konular kafasına nereden geliyordu, bilmiyordu. Son zamanlarda böyle şeyler düşünür olmuştu. Ama şimdi sırası değildi. Arafat kaybolmuştu ve arama için bir plan yapmaları gerekirdi.

-Hey, bakın! dedi biri. *Bulanık'*ın yaylasına doğru yerde jandarmalar bir şey buldu…

Yoldan aşağıdaki çalışmalar kolaylıkla izleniyordu. Birkaç jandarma karın içinde bir şeye bakıyorlardı. Başkan hemen komutanı aradı.

-*"Komutanım bir şey mi buldular?"*

-*"Galiba kan damlamış, inceliyor çocuklar…"*

-*"Sağ olun komutanım, jandarmalar da bu soğukta nasıl çalışıyorlar, hepsinden Allah razı olsun…"*

-*"Jandarma bunun için var Başkan*ım… Hem onlar da sever Vedat'ı*, biliyorsun…"*

-*"Biliyorum ama yine de onlar adına size teşekkür etmek istiyorum…"*

-*"Sağ olun Başkan*ım… Haber edeceğim size…" Sonra telefonu kapattı.

Çevredekiler telefon konuşmasına odaklanmışlardı. Başkan bir açıklama yapmak zorunda olduğunu hissetti.

-*Kan izi bulmuşlar galiba. İnceliyorlar.*

"Kurtlardır mutlaka…" Dedi biri… Bir diğeri; *"Ayıdır bence…"* Başkan itiraz etti o anda.

-*Hayır!* Dedi. *Yanlış düşünüyorsunuz, bence kim yaralıysa onun kanı damlamıştır… Bulanık'*ın *yaylasına gidiyorlar, iz de onu gösteriyor* işte*…"* Sonra izin olduğu yerden Bulanık'ın yaylasına baktı… Görüş mesafesindeydi, gidilebilirdi, oradan bir patika vardı zaten, yazın görürdü o patikayı… Öyle dalmıştı ki telefonunun çaldığını duymuyordu.

-*Telefonun çalıyor Başkanım.* diye uyardı Selçuk.

Hemen cebinden çıkarıp baktı, Güleş Köyü'nün muhtarı arıyordu.

Yolda onu aramayı düşünmüştü ama sonra unutmuştu.

-*“Buyur Muhtarım!”* dedi.

-*“Başkan*ım Bulanıklı Vedat kaybolmuştu ya…”

-*“Evet…”*

-*“Komutanı aradım meşgul de size haber edeyim dedim…”*

-*“Neyi?”*

-*“Başkan*ım, bizim *Belbaşı’nda* üç kişi görünmüş… *Bizim Muhittin’in oğlu aradı…”*

-*“Ne diyorsun?”*

-*“Evet, üç kişilermiş…”*

-*“Sağ ol Muhtarım…”* dedi sevinçle Başkan. İçinden bir nara atmak geldi ama yutkundu çığlığını…

Sonra dönüp ateş başındakilere seslendi.

-*Belbaşı’nda* üç kişi görünmüş.

ıslıkla düğümlenen zaman

Öyle yorgundu ki artık bedenini hissetmiyordu; ayakları nereye basıyordu, nasıl basıyordu, anlamıyordu. Gelişigüzel hareket ediyordu elleri bacakları… Belinden de bir sancı başlamıştı ki sormayın gitsin… Belinden başlayıp bütün sırtını kaplıyordu. Biraz otursa iyi olacaktı; azıcık dinlenmeliydi artık, bu kadar uzun süre bata çıka nasıl yürümüştü ki zaten? Sedyeye dönüp baktı, Ilgın da Sayram'ın yanına kıvrılıvermişti. Oturacak yer yok gibiydi. Azıcık durdu, azıcık durup soluklandı. Sonra kaza yaptıkları yere doğru baktı… Güneş yüzüne vurduğundan tam göremiyordu, elini siper alıp yeniden baktı. *"Ula…"* dedi kendi kendine, *"Ula ne kadar uzakmış orası öyle…"* Şaşılacak şeydi. Kendine inanamadı, nasıl gelmişlerdi oradan dün?

Bunu başarmış olmaktan gurur duydu. Onuru bedeninde hissediliyordu; omuzları dikleşmişti, çenesi genişliyordu sanki… Kaslarına güç veriyordu bu düşünce; yeniden ayaklarını hissetmeye başladı, yeniden bacaklarını… Dizlerine bile derman gelmişti sanki. *"İstek olmasa bu beden boş bir iskelet."* diye geçirdi içinden. Ama azıcık bir şey istese ya da bir şeyden korksa ayı gibi kabarıyordu içten… *"Zora kalmadan*

bir şey olmuyor işte arkadaş…" diye mırıldandı sonra. *"Zora kalmadan…"* deyip duruyordu. Aklındaki o sorunun yanıtı işte buydu. Demek ki devrimcilerin yenilgisi halkın yeterince zorda kalmamasındandı… Herkes devrimcileri suçluyordu bu yenilgiden ama bir türlü bunu kabullenemiyordu Arafat. Devrimciler ellerinden gelen her şeyi yapmışlardı, iyi örgütlenmişlerdi ama olmamıştı işte… Devrim sadece devrimcilerle başarılamazdı ki… Halk da sahip çıkmalıydı. Halk niye sahip çıkmamıştı ki kendi geleceğine?

Bir devrimci olarak ne yapmamış olabileceğini düşündü bir bir. İmece çalışmaları yapmışlardı, halka yardım etmişlerdi; örgütlenmişlerdi, savunma için tedbirlerini almışlardı… Ama elbette bu sadece Ardanuç yahut Fatsa'da olsa yetmezdi. Bütün her yerde böyle olmalıydılar. Öte yandan bilinç dersen bilinçliydiler; o kadar seminerler yapmışlardı, okumuş, tartışmışlardı. Aralarında bilinçsiz olanlar da vardı tabii. Bazen örgütün gücüne dayanıp yanlış yapan da oluyordu ama hep olurdu böyle şeyler devrimlerde, okumuştu devrim tarihlerini. Hatta devletin adamları bile örgütlerde bulunurdu. O an Ali hoca aklına geldi… Hakkında birçok dedikodu vardı.

"Aman…" dedi, *"Şu düşündüğün şeye bak! Daha şurada hayatını kurtaramadın, halkı kurtarmayı tartışıyorsun."* Bunu biraz yüksek sesle söylemişti, gençlerin duymuş olmalarından çekindi. Dönüp geriye baktı.

O an bir ses duyuldu, sanki kaza yaptıkları tarafta bir ses vardı. Üçü birden susup sese kulak verdiler. Bir ses geliyor muydu, gelmiyor muydu, anlayamadılar. Sanki ses karlı dağların içinde emilip yutuluyordu. Ama yine de bir umuttu… Kaza yaptıkları yerde bir ses olması, arandıklarının işareti olabilirdi ancak.

-*Bizi arıyor olabilirler.* dedi, sonra da eliyle işaret etti kaza

yaptıkları yeri. O an Ilgın fırlayıp geldi.

-Nerede?

-Bak, o boğazda, ağaçların bittiği yerden yukarıya doğru dikkat et… Oralardan bir ses geliyor, sanki helikopter sesi…

Tekrar sustular. Bir ses geliyordu ama rüzgârdan mıydı, anlaşılamıyordu. Ilgın sürekli oraya bakıyordu. O sıra sedyeye otursa iyi olacağını düşündü, *"Ben biraz oturayım, yoruldum."* dedi Arafat. Terlemişti de, durunca sırtı buz gibi olmuştu. Belki yorgana sarılır, azıcık ısınırdı. Sedyeye yaklaşınca Sayram ona yer açtı, oturur oturmaz derin bir soluk aldı. Sonra sırtına yün yorganı sardı mümkün olduğunca.

-Üşüdüm biraz, terleyince…

-Aman dikkat et abi. dedi Sayram.

-Şimdi toparlarım, yorganı ısıtmışsınız bayağı…

-Evet, ben üşümüyorum valla.

-Ayağın nasıl?

-Fazla dayanacak gücüm kalmadı… Arıyorlarsa bir an önce bulsalar iyi, yoksa bayılacağım sancıdan…

-Arıyorlar, bundan eminim. Belki bizi görmüşlerdir de…

-Ama hiçbir işaret yok…

-O sesten eminim. Bizi arıyorlar. Bizi orada arıyorlar.

-Aslında telefonlarımız arabada. Şebekeden nereden olduklarını bulabilirler, bu olanak var, biliyorum. Ama telefonlar orada, biz buradayız… Hiç olmazsa bir telefon yanımızda olabilseydi… Keşke birini alsaydık abi…

-O zaman bunları düşünecek durumda değildik yeğen. Biliyorsun; kurtlar vardı, sen yaralıydın…

-Haklısın abi…

-Onlar gelmese de sorun yok yeğen. Buradan aşağıya kolaylıkla ineriz, aşağıdaki yayladan çok uzak değil mezralar. Mezrada çok insan olur Göleşen'de. Üç, *bilemedin dört saat sonra kavuşuruz onların birine…*

-Buradan aşağı yuvarlanmayız değil mi abi? Çok eğimli geldi bana.

*-Bir yolunu bulacağız yeğen. Zikzak çizerek ineriz. Aslında Karıncalı S*ırtın eğimi daha az*, oradan inseymişiz ama burası da yayla yoludur, eskiden öküz arabalarıyla buradan çıkarırlardı eşyalarını Yukarki yaylaya.*

-Sen de katıldın mı hiç?

-Bizim yayla, dedi sonra eliyle işaret etti, *bak, şurada. G*örüyor musun? Hani büyük büyük ağaçların üstündeki evler var ya orası…

-Göremiyorum buradan abi.

-Yola çıkınca görürsün, şimdi yaklaştırmadım oraya çığ falan olur yahut kayarız diye. O yüzden görünmüyor ama göreceksin…

-Canım kaçıyor, size söylemiyorum ama abi…

-Dayan yeğen, artık kurtulduk sayılır. Moralini yüksek tut… Zorluklarda olmadık şeyler yapar insan. Sen de iyi dayandın valla… Başka biri olsa ağlar, mızmızlanırdı… Sayram'ın omzunu yakalayıp, *G*üçlüsün maşallah*!* dedi.

-İçimden geçmedi değil; yanıyor sanki bacağım, karnım… Çığlığımı zor tutuyorum valla.

-Ateş var mı, bakayım… dedi. Sonra elini koltuğunun altında bir süre tuttu. Sayram ne yaptığını anlamayınca, *Soğuk elle anlaşılmaz ateş yeğen. Normal ısıya getireyim ki anlayayım diye ısıtıyorum.* dedi.

Kendi koltuk altında ısıttığı elini Sayram'ın alnına koymak isteyince Sayram biraz çekindi.

-İstersen bakmayayım? dedi Arafat.

-Yo yo… Şey… deyip geveledi Sayram.

-Neyse sorun değil, eğer titreme gelirse kar alıp koy boynuna, yanaklarına… Olur mu?

-Olur tabii…

Arafat dikkatlice Sayram'ın yüzünü inceliyordu bir yandan da… Gözlerinde hafif sarılık vardı, teni beyazlamış gibiydi; belki açlıktan olabilirdi bu. Belki de soğuk yakmıştı ya da güneş… Karar verecek durumda değildi, bir hekimin bakması gerekirdi tabii, ama hekim olmadığına göre… Belki de açlıktan şekeri düşmüştü. Dün gece yedikleri bir avuç bulgur sayılmazsa kursaklarına bir şey gitmemişti. Bu iyi değildi; kalkıp hareket etmeliydi hemen ama Arafat da yorulmuş, eli ayağı yorgunluktan boşalmıştı, tutmuyordu. İki kişiyi çekerek gevşemiş karda yürümek çok zordu. Her adımda batıyor, her adımda yeniden batıp çıkıyordu. Kasları da zayıflamış olmalıydı, uzun süredir bu kadar uzun yürümemişti. Hazırlıklı değildi böyle şeylere. Herkes Ardanuç'ta sabah yürüyüşe giderken o seyrederdi; çayını yudumlar, lokantanın önündeki kütüğün orada laf ederdi gelip gidenle. Lokanta işlerinin de bir zorluğu yoktu. Zaten eşi, kardeşi ve kızı yardım ediyordu çoğunlukla. Hiç hazırlıklı değildi ama yapmalıydı, yapıyordu da şimdiye kadar…

Ne var ki şimdi kendini tükenmiş hissediyordu. Hiç gücü kalmamıştı… Dizden aşağıya su kesilmişti, ayaklarına kar sarılmıştı. Onları temizlemeye başladı, biraz oyalanmak istiyordu, böylece soluğunu çevirir, gücünü toplar yola devam ederdi. Aşağıya giderken çekmek zorunda kalmayacaktı ama nasıl kontrol edecekti sedyeyi, bilmiyordu. Altındaki sacı çıkarmak iyi fikir olabilirdi. Sac karın üstünde tutunamaz, kayıp giderdi. Nacağı yatağın altına koymuştu her ihtimale karşın, bakarsın kurtlar tekrar gelir diye… O an gözü Ilgın'a kaydı. O hala pür dikkat sesi dinlemeye çalışıyordu. O da iyi dayanmıştı bu yolculuğa; hamileydi sonuç olarak, bir şey olur diye çok korkmuştu o kurt saldırısında… Dağlılar bile böyle bir şeyle karşılaşsa dilleri tutulurdu valla… Çok saygı duyuyordu ona, *"Yiğit bir kızmış."* dedi kendi kendine. Ama babasından hiç söz etmemiş olmasını anlamıyordu. Sürekli dedesinden söz ediyordu bu kız. Babası ölmüş müydü yoksa? Belki de annesinden boşanmış olmasından nefret ediyordu? Böyle şeyler duyuyordu çünkü ara sıra… Lokantacı olunca herkes her şeyi anlatıyordu, yeter ki dinleyecek birini bulsun. Ama Ilgın kolay kolay bir şey anlatacak birine benzemiyordu. Bir fırsat bulup sormak istiyordu babası ne yapıyor diye.

Artık kalkma zamanının geldiğini anladı; dinlenmişti, sırtındaki üşüme de gitmişti. Kalkmak için bir yeltendi, başaramadı; bir daha yeltendi, yine başaramadı… O an Ilgın yetişip elini uzattı. Elini tutup ayağa kalktı; demek ki yaşlanmıştı. Kendi başına ayağa kalkamıyordu artık, iyi mi? Ama şimdi düşünecek zaman değildi. Sayram'a baktı. Durumu gittikçe kötüleşiyordu, böyle durumlarda zaman önemliydi, bir an önce hastaneye yetiştirmeliydi onu.

-Biraz sana zorluk olacak ama sedyenin altındaki sacı çıkarmam gerekecek yeğen.

*-Anlamadım ab*i? diye yanıtladı Sayram, merakla bakıyordu Arafat'a.

-Zemindeki sac var ya, onu çıkaracağım. Aşağı doğru sedye kayıp gider*, kontrol edemem sonra...*

-Aa haklısın abi. Dedi. Doğrulmaya çalıştı ama başaramadı.

-Ilgın! diye seslendi Arafat. Ilgın yine tam uca gidip oradan sesi duymaya çalışıyordu. Birkaç kez tekrarlayınca ancak duydu Arafat'ı.

-Ilgın, bana yardımın gerek!

Önce yorganı karların üzerine örttü, sonra onun üstüne Sayram'ı tutup yatırdılar. Ardından döşeği kaldırdılar. Sonra nacağı alıp sacı sökmeye başladı Arafat. Ilgın tekrar yamacın en başına kadar yürüyüp oradan kaza yaptıkları yeri izlemeye başladı. Sanki orada bir şey havalanıp havalanıp iniyordu. Ses ara sıra alçalıyor, ara sıra yükseliyordu.

Arafat Ilgın'ın bu pür dikkat beklemesinden hoşlanmıştı. Böylece çalışırken herhangi bir şeyi gözden kaçırmamış oluyordu. Bir gözcü gibiydi Ilgın. Eski gözcülük günlerini anımsadı… Önce duvarlara yazı yazanların gözcüsü olmuştu, sonra mitinglerde, sonra da sığınaklarda… Sığınak gözcülüğü en zor olanıydı, ilk yakalanacak olan gözcüydü çünkü. Tehlikede olan oydu. Zaten gözcüyken yakalanmıştı.

Elindeki nacakla sacı çıkarmakta zorlanıyordu. Nasıl da çivilemişti sacı; eğiliyor, bükülüyor, parçalanıyor ama yerinden kopmuyordu sac. Gücü de azalmıştı, nacağı kaldırıp indirmekte güçlük çekiyordu. Son bir iki parça kaldığında kolu kalkmaz olmuştu. O an Ilgın bir çığlık attı. İşte o zaman Arafat ürktü; *"Sakın bağırma!"* dedi, *"Sakın!"* Ilgın helikopteri görmüştü bir kere, sevinçle çığlık atıyor, yerinde zıplıyordu. Ayağının altındaki karın kayacağını düşünecek halde değildi. Arafat o an fırladı, çığlıkla birlikte kocaman bir kar oynamaya başladı Ilgın'ın ayağının altında. Karlar aşağıya doğru hışımla

sürüklendi, garip sesler çıkararak yayla evlerine doğru akıp gitti… Arafat Ilgın'ı bir alıcı kuş gibi kapıp çıkarmıştı çığa karışmaktan. Soluk soluğa kalmıştı, eğilip nefes almaya çalışıyordu. Ilgın da ağladı ağlayacaktı. Sonunda hıçkırıkları duyuldu Ilgın'ın. Sayram olanı biteni dili tutulmuş bir biçimde izliyordu.

-Kurtuldun ya ona bak. dedi Arafat. *Nereden bileceksin çığlığının çığ düşüreceğini? İyi ki daha beriden kırılmadı kar…* Sonra sustu.

Ilgın bir şeyler diyordu ama sözcükleri anlaşılmıyordu; sanki dili büyümüş, ağzını kapamıştı. Arafat tutup kolundan Ilgın'ı Sayram'ın yanına oturttu. Sayram uzanıp saçlarını okşamaya başladı. Sakinleştirmeye çalışıyordu, yumuşak bir sesle sesleniyordu eşine.

-Olur öyle, suçlama kendini. Olur, herkesin başına gelir… Meraklanma, kurtulacağız buradan. Az kaldı, az kaldı…

Arafat bir süre Sayram'la Ilgın'a baktı. Bu gençlerin önünde uzun bir ömür vardı; ama o ömür gelmiş Arafat'ın gücüne dayanmıştı… Zorluk insanı dirileştiriyordu, bunu daha yeni anlamıştı ve şimdi her zamankinden daha zor bir yol bekliyordu kendini… Toparlanmalıydı, hazırlanmalıydı. Şunun şurasında ne kalmıştı ki?

Hemen hazırlanıp gitmeliydiler. Burada durdukları her dakika şansları azalıyordu. Ayağını kestiklerini düşündü Sayram'ın… İçi acıdı… Nasıl da yakışıklı bir delikanlıydı, nasıl da sevecendi… Yakında çocuğu olacaktı, ayağının kesilmesine izin vermeyecekti, bebeğe bir şey olmasına izin vermeyecekti. Derin bir nefes alıp harekete geçti. Sedyeyi tekrar düzeltip üzerine döşeği yerleştirdi. Henüz hıçkırıklarını duyduğu Ilgın'a dönerek:

-*Yardımına ihtiyacım var, sensiz yapamam Ilgın*. diye seslendi.

Ilgın yaşlı gözlerle umutsuzca baktı Arafat'a.

-*Umutsuzluk yok Ilgın. Buradan gideceğiz, akşama sıcak yataklarda yatacağız, sıcak çorbalar içeceğiz; umutsuzluk yok… Ne var şunun şurası birkaç saat…*

Ilgın bir yanıt veremedi, Sayram'ın elini özenle omzundan indirdi, ayağı kalktı.

-*Sayram'ı yatağa alalım, hadi!* dedi Arafat. Kaldırdıkları gibi özenle yatağa koydular Sayram'ı. Üzerine yorganı yerleştirdiler.

-İple bağlayacağım ama *bu kez biraz sıkı bağlayacağım Sayram… Ellerini yorganın üzerine çıkar!* diye seslendi.

-*Olur abi.* dedi şaşkın şaşkın Sayram. Bir şey yapacak durumda değildi; hayatı da, kaderi de bu yaşlı adamın ellerindeydi.

Arafat sedyeyi beline bağladığı urganı birkaç kez doladı. Böylece sedyeyle bir bütün oldu Sayram, oradan sıyrılıp düşmesi olanaksızdı.

-*Baktın gevşiyor, haber et yeğen.* diye tembih etti sonra. Ardından iniş için bir rota belirlemeye çalıştı. Karıncalı Sırta doğru gidebilirlerse oradan aşağıya daha rahat inebilirlerdi. Yol biraz daha uzayacaktı ama Belbaşı'ndan aşağıya çığ düşmüştü, eğim fazlaydı, elinden sedyeyi kaydırabilirdi… Biraz düşündü. *"Umutsuzluk yoktur!"* demişti Ilgın'a, kendisi için bir kez daha mırıldandı. *"Umutsuzluk yoktur…"* Zaten umut bir karardan daha fazla nedir ki?

Şimdi Arafat'ın kaygısı, Karıncalı Sırta kadar yan yan giderken yeni bir çığa neden olmamaktı. Bunun için sessiz olacaklardı. Sonra Karıncalı Sırttan aşağıya döndüklerinde çığ

tehlikesi kalmıyordu. Orada çığ olacak eğim yoktu. Sonra Şorağın Düzünden aşağıya iner, Söğütlük'e geçebilirlerdi. Orada yaşayanlar vardı, bunu biliyordu. Muhittin'in mezrası ordaydı, çok yakında gidip cağ yemişlerdi, rakı içmişlerdi… Orada olduğunu biliyordu.

Ilgın'a döndü.

-Ilgın, bu yürüyüşümüzde ne olursa olsun bağırmak yok, hatta ses çıkarmak bile yok… Gerçi ben önceden ıslık çalıp bir önlem alacağım ama sen ne olur çığlık atma!

Ilgın öyle ürkmüştü ki… Gözlerindeki yaşları silmekten bir hal olmuştu, hala gözyaşı akıyordu yanaklarına. Hala içindeki hıçkırık dinmemişti. Zaten bir şey söylemeye kalksa da dili dönmüyordu. Başıyla onayladı sadece.

Arafat sonra Sayram'a döndü.

-Bak yeğen, ben sedyenin hep aşağı kısmında olacağım. Ilgın da sedyenin arkasında olacak... Gözünü *Ilgın'dan ayırmayacaksın… Durmayacak, tempoyu kaybetmeyecek… Eğer kaybederse haber edersin. Belli ki dili tutulmuş*. dedi.

O an Sayram Ilgın'a baktı, Ilgın Sayram'a.

-Nasıl yani abi, dili tutulmuş ne demek?

*-Yani çok korkmuş. A*çılır birazdan*, merak etme. Konuşamadığından onu duyamayız da geride kalırsa diye söylüyorum, o yüzden dikkat etmelisin.*

-Geçici bu değil mi, geçici?

-Meraklanma yeğen, hem bu geçici hem senin sancıların… Meraklanma!

Sözünü bitirir bitirmez yola çıktılar. Arafat eğimin altından

sedyeyi tutarak ilerliyordu. Karın üzerinde ağaçlar zorluk çıkarmadan kayıyordu çünkü Karıncalı Sırta doğru da bir eğim vardı. Bir yandan sedyeyi kontrol ediyordu, bir yandan nereye basacağını… Her ihtimale karşı ara sıra da Ilgın'a bakıyordu. Bir süre devam ettiler. Yaylanın üstünden geçen bir yol vardı, Arafat o yoldan çok gitmişti ama karda görünmüyordu. Eğer orayı bulabilirlerse orayı takip ederek inebilirler, çığ tehlikesinden kurtulabilirlerdi. Bir süre ilerledikten sonra bir kaya çıktı karşılarına. Kayanın üst tarafına dolanıp orada bir süre durdu Arafat. Sedyenin arkasında duran Ilgın'a da sedyenin üst tarafına geçmesini işaret etti.

-Korkmayın yeğenler, kontrol için ıslık çalacağım. Islıktan sonra çığ olsa da olmasa da yolumuza güvenle devam edebiliriz. Demek ki burada çığ olmayacak… Sonra iki elinin işaret ve orta parmaklarını birleştirip dudaklarına götürdü. Öyle bir ıslık çaldı ki Ilgın yerinde zıpladı. Sayram kulaklarını tuttu. Sonra bir süre beklediler… Bir süre sessizlik kapladı her yeri. Daha önce dağların bu denli sessiz olduğunu fark etmemişlerdi. Beklediler, beklediler… Ne çığ düştü ne bir ses duyuldu.

-Hadi o zaman! Dedi. *Yol güvenli.*

Yan yan yolculuklarını sürdürüyorlardı, ara sıra Ilgın geride kalıyor, Arafat biraz onu bekliyordu. Ancak Arafat da yorulmuştu. Dizlerinin gücü kalmamıştı, dinlenip dinlenmeme konusunda tereddüt etti. Geç kalıp da ayağını keserlerse kendini suçlardı; bunu biliyordu, kendini tanıyordu, devam etmeliydi. Devam etmeliydi. Devam etti, on metre, yirmi metre derken, Arafat'ın ayağı kaydı…

yüreğin düğümü ikircik

Arafat bağıra çağıra karlar içinde yuvarlandığında Ilgın ne yapacağını şaşırdı. Ona yetişeyim derken Sayram'ın sedyesine çarptı, o yamaç aşağı kaymaya başladı. Sayram çığlık atıyordu ama Ilgın ne birini ne ötekini duyuyordu. Gözlerini kapadı. Olanı biteni görmek istemiyordu; sedyenin yuvarlanış sesini duyuyordu, Arafat'ın çığlıklarını duyuyordu ama donup kalmıştı öyle... Cesarete gelip parmaklarının arasında baktı; sedye bir yukarıya kalkıyor, bir karlar içinde kayboluyordu. Arafat'ı göremiyordu ama bağırmalarını duyabiliyordu artık.

Sonra ok gibi fırladı yerinden, duracak zaman değildi. Yetişmek için koşmaya başladığında tökezledi; önce yüz üstü düştü Ilgın sonra yuvarlanmaya başladı. Kendini tutamıyordu; elini sağa sola uzatıyordu, eline kardan başka bir şey gelmiyordu. Her yerinden içeri girmişti kar, yüzüne gözüne dolmuştu, kulaklarında bile karlar vardı. Döne döne sonunda başı aşağıda sırt üstü sürüklenmeye başladı. Ve sonra birden durdu.

Derin bir sessizlik oldu. Derin sessizlikte kendini dinliyordu. Göğsü hızla kalkıp iniyordu, solukları yavaşlayana kadar bekledi. *"Her yer kar kokuyor..."* diye mırıldandı. Kar kokar mıydı

hiç ama kokuyordu işte… Kardan başka bir şey solumuyordu sanki. Ağzındaki karları tükürdü, burnundakilerini sümkürdü ama kıpırdamıyordu. Bir yerine bir şey olmasından korkmuş, duruyordu öylece. Yavaş yavaş parmaklarını kıpırdatmaya başladı. Ayak parmakları da el parmakları da kıpırdayabiliyordu. Ellerini yumup yumup açtı. Hiçbir acı ya da ağrı duymuyordu. Her şey normaldi… Ayaklarını karnına doğru çekti, bir sorun görünmüyordu. Kalkabilir miydi acaba? Ama ya boynuna bir şey olmuşsa? Çok kötü yuvarlanmıştı çünkü, hem de birçok defa… Bu durumda boynunu kıpırdatmaması gerektiğini biliyordu. Ama her yerine kar girmişti ve elbiseleri ıslaktı. Durdukça üşüyordu, durdukça üşüyordu… Ne yapmalıydı?

Sırt üstü yatıp kumlara gökyüzünü izlerdi çocukken. Bulutlardan oyun oynardı; biri kadın olurdu biri erkek, bazen kanatlı bir at ya da ejderha… Nasıl da değişirlerdi rüzgârla… Kuşlar geçerdi bazen başı üstünden şakıya şakıya. Ama şimdi ne bulut vardı ne kuş… Masmavi bir derinlikte sarhoş olmuş gibiydi. Gözünü kapadı. Gözünü kapadığında annesinin yüzü belirdi birden. *“Geç kalacaksın yine!”* diyordu annesi, *“Geç kalacaksın okula!”* Birden kendine geldi, *“Okul mu? Ne okulu?”* diye mırıldandı. Dili dolanmamıştı. Konuşuyordu, evet, konuşuyordu. İçinde biriken bütün çığlığı boşalttı bir anda…

Gözünü açtığında başının üzerinde dönen kuzgunları gördü. Rüyada mıydı, sanrı mı görüyordu yoksa ölmüş müydü? Bir an kafası karıştı. Kendine tokat atmak geldi aklına. Sağ elini kaldırmak istedi ama kaldıramadı; omzundan eline baktı, omzuna kadar kara saplanmıştı. Öbür eliyle karları temizlemeye çalıştı ama başaramıyordu. Öfkelendi, çırpındı, çığlıklar attı… Sonunda yoruldu.

Aklına Sayram geldi. Sayram’a ne olmuştu? Bir dereye tepilmiş yardım mı bekliyordu? O zaman kalkmalıydı, böyle nasıl

duruyordu, böyle nasıl kayıtsız kalabiliyordu olana bitene? *“Kesin kafasını vurup bayılmıştır.”* diye geçti içinden. Sonra kırık ayağı geldi aklına, içi yandı, içindeki alev kulaklarına kadar uzandı… Nasıl bir felaketti bu böyle… Nasıl bir şansızlık… Niye bunlar başına geliyordu ki; suçu neydi? Ne yapmıştı? Oysa iyi bir çocuk olmuştu hep, iyi bir genç kız ve iyi bir eş… Yani olduğu kadar, bazı şeyler vardı ki kendi elinde değildi, kendiyle ilgili de değildi. Allah bunları yaşamasını istememiş olsa yaşamazdı muhakkak… Yoksa bir bildiği mi vardı, cezalandırıyor muydu Ilgın’ı? O zaman Sayram’ın günahı neydi, hadi onu da sayma, karnındaki bebeğin günahı neydi? O ne suç işlemiş olabilirdi ki?

Böyle düşünmekten de çekiniyordu bir yandan… İsyankâr oluyordu ne de olsa ama işte sorular gelip gelip dayatıyordu kendini… Sayram’a ne olmuştu peki? Kalkıp yanına gitmeliydi, yardıma ihtiyacı olabilirdi. Arafat’ı düşünmüyordu bile, sanki o başına ne gelirse gelsin kurtulurdu. Ama Sayram öyle değildi, üstelik ayağı kırıktı, yaralıydı… Kalkmalıydı, bundan emindi. Kendine acımamalıydı. Ama öte yandan bu yuvarlanmadan sağ çıkamayabilirlerdi de. İçinde bir umutsuzluk belirdi… Onca takla attıktan sonra bir ayağı kırık Sayram nasıl dayanacaktı ki? Ona ne olduğunu öğrenmeliydi, kötü şeyler düşünmek yerine kalkıp bakmalıydı.

“Umutsuzluk yoktur.” demişti Arafat. Neden öyle demişti bilmiyordu ama içinden bunu söyledikçe güçleniyordu. Eğer bir şeyler kendi kendine değişmiyorsa kalkıp değiştirmeliydi. Böyle yatarak ne olacaktı? Bir süre sonra ya donacaktı ya kuzgunlar parçalayacaktı elini yüzünü. O an irkildi. Yüzüne dokundu istemeyerek… Sonra doğrulmak için bir hamle yaptı. Üstündeki kar kalkmasını zorluyordu ama çabaladı, çabaladı, doğruldu… O an bir inleme sesi duydu. Geriye döndü, uzakta bir karartı vardı. Bu Sayram olmalı diye düşündü. Hızla ayağa kalktı ama daha ilk adımda yere düştü. Sanki

ayağı kütük gibi olmuştu, ayağına basamıyordu. Ama bunun bir anlamı yoktu. Ne acı duymuştu ne ağrı… Hem ayaklarını rahat oynatıyordu. Bir daha denedi, hafif bir karıncalanma başladı. Ayağı uyuşmuş olmalıydı… Eliyle ayağını sıvazladı, ovaladı, tekrar tekrar denedi, sonra ayakta durmayı başardı.

Etrafına göz gezdirdi; sedye tam da karşısındaydı. Yarı yarıya kara saplanmış duruyordu öylece… Sayram görünmüyordu ama, Sayram'ı göremiyordu. Bata çıka, düşe kalka, kimi zaman ayaklarıyla kimi zaman elleriyle sürüne sürüne sedyeye ulaştı. Sedyeyi kendine çevirdi; Sayram yatağın içindeydi, ipler çözülmemişti. *"Sayram!"* diye bağırdı birkaç kez. Sesi havadaki kuzgunları ürküttü. Sayram duymuyordu sanki, ödü koptu, sedyeyle birlikte kucaklayıverdi Sayram'ı. Yanağını yanağına yapıştırdığında sıcaklığını hissetti. Kulağında da soluğunu… *"Yaşıyor!"* diye haykırdı sevinçle, *"Yaşıyor!"*

Ne yapmalıydı? Bayılan biri nasıl uyandırılırdı ki? Yanlış bir şey yapmaktan da korkuyordu. İlk önce yüzünü gözünü karla ovuşturmak aklına geldi. Karlardan bir avuç alıp Sayram'ın yüzünü gözünü ovuşturmaya başladı. Sayram derin bir soluk aldı, sonra gözlerini açtı.

-*Ne oldu?* dedi. Anlamsız anlamsız bakıyordu Sayram.

-*Kurtulduk!* diye yanıtladı Ilgın. *Kurtulduk!*

Bunu öyle güçlü söylemişti ki kendi de şaştı.

-*Nereden kurtulduk?* diye sordu Sayram. Bakışları kayıktı… Bu hiç hoşuna gitmedi Ilgın'ın. Yoksa kendini tanımıyor muydu?

-*Beni tanımıyor musun yoksa Sayram*? diye bağırdı.

-*Seni mi?* dedikten sonra elini yüzünü buruşturmaya başladı.

-*Evet beni?* diye sertçe yanıtladı Sayram'ı.

Sayram gözlerini ovuşturduktan sonra bir daha baktı.

-*Tabii ki tanıyorum da biz neredeyiz, onu çıkaramadım?*

-*Yuvarlandık ya!*

-*Yuvarlanmak mı? Çok susadım ben, su var mı?*

-*Su mu?*

Etrafta onca kar vardı ama su yoktu… Nereden su bulacaktı, bilemedi.

-*Ben bir bakıp geleyim*. Dedi.

Arafat olsa bir yolunu bulurdu, diye düşündü. O an Arafat geldi yeniden aklına. Ona ne olmuştu? Nerelerdeydi? Sağa sola baktı; sonsuz bir beyazlık… Hiçbir şey görünmüyordu. Sağa koştu olmadı, sola koştu olmadı. Bir ara aklına kuzgunlar geldi. Belgesellerde kuzgunların yaralıları gözetlediğini izlemişti. Kuzgunların havada döndüğü yere gitse belki orada Arafat'ı bulurdu. Kuzgunlar geniş daireler çiziyorlardı, tam tepelerindeydi… Arafat yerine Sayram'ın ölümünü mü bekliyorlardı yoksa?

-*Gidin buradan!* diye haykırdı. *Gidin leş kargaları! Sayram'ı vermeyeceğim size, gidin!*

Sayram su istemişti, bulup yetiştirmeliydi. Yamaca yaklaştı, aşağıda yayla evleri görünüyordu. Daha aşağıda orman başlıyordu. Orada su olabilirdi, ama oraya gidip dönene kadar akşam olurdu. Belki de karları eritmeliydi ama nasıl? Sonra avucuna kar aldı biraz, sıcak nefesini verdi bir süre. Kar erimeye başladı, avucunda karı sıkıştırdı, bir süre sonra kar eridi. Eridikçe parmaklarının arasından akıp gitti. *"Böyle olmayacak…"* dedi kendi kendine. *"Düşün, hadi bir çözüm*

düşün!" diye söylenmeye başladı. Mühendisliğe ne gerek vardı böyle zamanlarda bir işe yaramayacaksa? Düşünüyor, düşünüyor ama bulamıyordu. Bunun için eğitilmemişti. Sayıları toplamayı, hesap yapmayı, ölçmeyi, biçmeyi biliyordu. Su bulmayı değil, kardan su yapmayı değil!

Gittikçe telaşlanmaya başladı, su yetiştiremezse Sayram'a bir şey olacak sanıyordu. O ara Arafat geldi aklına, o olsaydı mutlaka bir çözüm bulurdu. O zaman Arafat'ı bulmalıydı… O neredeydi acaba? Sağı solu dolaştı, yamaca yaklaşıp ayrıldı, sonunda bir ayakkabı buldu. Bu Arafat'ın ayakkabısıydı ama ayağı neredeydi? Sonra bir çukurun içinde Arafat'ı buldu. Yüzükoyun yatıyordu. İki ayakkabısı da çıkmıştı, ceketi ve pantolonu yırtılmıştı. Nefes alıp almadığını anlayamıyordu. Yavaşça yanına yaklaştı. Neyle karşılaşacağını bilmiyordu; elini ağzına tuttu, gözlerini kapadı, bir eliyle omzundan tutup çevirdi. Yüzü gözü çizilmişti, sağ kaşı ve dudağı kanamıştı ama sanki soluk alıyordu. Elini uzattı, nefesinin sıcaklığını hissetti… Derin bir nefes aldı, yaşıyordu…

Eğer bayılmışsa Sayram gibi o da kendine gelebilirdi; bir avuç kar aldı, yüzünü ovuşturmaya başladı. Ama Arafat uyanmıyordu. Biraz daha ovaladı, eline kan bulaşınca bıraktı. Bu böyle olmayacaktı… Onu çukurdan çıkarması gerekiyordu, çekip çıkaracaktı onu ama aklına boynu kırılmış olabileceği geldi. Düz yatırıp beklemeliydi. Ama neyi bekleyecekti, kurtları mı? O an Sayram'ı ısıran kurdun dişleri gözünün önüne geldi, irkildi. Ama şimdi bunları düşünmenin sırası değildi. Arafat'ı sırt üstü yatacak biçimde düzeltip boynuna karlardan destek sağladı. Sonra bulduğu ayakkabıyı alıp Sayram'a doğru yöneldi. Ayakkabının içinde kar eritebilirdi.

Sayram'ın yanına geldiğinde Sayram hala kendine gelememişti. Öylece yatıyordu, boş boş bakıyordu… Ayakkabının içine doldurduğu kara baktı, bir türlü erimiyordu. Sıcak nefesini

verse de erimiyordu. Aklına yorganın altına koymak geldi. Sayram'ın sıcaklığıyla eriyecekti kar… Usulca yerleştirdi. Sonra Sayram'ın elini tuttu.

-Hey! Kendine gel! Çocuğumu babasız büyütemem ben! Uyan da kendine gel!

Sayram Ilgın'ın yüzüne baktı, sonra yüzünü çevirip gözlerini kapadı. Anlıyor muydu, bilemedi…

-Birazdan su olur Sayram, sabret… dedi. Sonra saçını okşadı, yanaklarını okşadı, öptü… Sanki bir bebeği öper gibi öpüyordu. Ardından ayakkabıya baktı, düşündüğü gibi karlar erimişti. Su içebilmesi için biraz doğrulması gerekiyordu. *"Doğrulabilir misin?"* dedi. Yanıt vermeyince yanına oturup sağ eliyle Sayram'ın doğrulmasını sağladı. Sonra ayakkabıyla ona su içirmeye başladı. Ilgın'a bu durum komik gelmişti; ayakkabıdan su içilmesi komikti basbayağı ama gülünecek ne hali vardı ne de durum gülmeye uygundu.

Sayram itiraz etmeden suyu içti. Suyu içtikçe kendine geldi. Son damlasına kadar suyu bitirdikten sonra Sayram'ı yatırdı Ilgın. Şimdi bir şeyler düşünmeliydi… Haber vermenin bir yolunu bulmalıydı arayan olursa diye. O helikopter kendilerini arıyordu, bundan emindi. Eğer kara *"yardım"* yazarsa yukarılardan görünebilirdi. Kaybolan birinin böyle yaptığını görmüştü televizyonda. Hemen iz olmamış bir bölge aradı. Yamaca doğru geniş bir bölge vardı. Ayağıyla çize çize, yapabildiği kadar büyük harflerle "S.O.S" yazdı. Bitirdikten sonra pişman oldu. Yardım niye yazmamıştı ki, ya anlamazlarsa "S.O.S"nin ne olduğunu? Anlamaz olurlar mı diye kendini telkin etmeye başladı, film izlemiyorlar mı hiç! Gökyüzüne baktı, gökyüzünde kuzgunlar hala daire çizerek uçuyorlardı…

-*Size yem olmayacağım gâvurlar!* diye bağırdı. Sonra kendine şaştı, Arafat gibi konuşmaya başlamıştı. Gidip bir baksaydı ona iyi olurdu. Arafat'ın yanına vardığında, ayak parmaklarını oynattığını gördü. Sevindi.

-*Hey Arafat!* diye seslendi ama Arafat yanıt vermedi. Yanına geldi, gözleri hala kapalıydı. *Daha uyanmadın mı? Olur öyle… Ben bir Sayram'a bakıp geleceğim.* Dedi. Sanki kendi değil de Arafat konuşuyordu. Sanki kendi değil de Arafat veriyordu kararlarını; onun gibi sakin sakin, onun gibi kararlı. Belki de zor koşullarda sorumluluk üstlenenler böyle konuşuyordu, şimdi iki adamın da sorumluluğu kendi üzerindeydi. Belki de üç adamın… Bunu düşününce sevinç geldi yüzüne, karnına dokundu:

-*İyisin değil mi minik bulutum*? dedi gülümseyerek. *Kurtaracak annen seni de babanı da… Merak etme!*

Sayram'ın yanına vardı. Telaş etmiyordu artık, üzülmüyor, sevinmiyordu. Yapması gerekeni yapıyordu. Yapacaklarını gözden geçirip bir karar alıyordu. Sayram'ın başını iki eliyle tutup gözlerine baktı. Gözleri küçülmüş, beyazları iyice sararmıştı. Ama yüzü daha berraktı.

-*Meraklanma, Arafat gibi çekip götüreceğim seni peşim sıra.* diye fısıldadı. Sonra dinlensin diye başını yastığa koydu. Hastaydı, belli ki çok hastaydı Sayram… Sözünü tutup onu sürüklemeliydi ormana doğru, ormandaki mezralara doğru. Ama Arafat ne olacaktı, ona karar vermeliydi? Bırakacak mıydı karlar üstünde baygın adamı kurda kuşa? Kendi canını cananını kurtaracağım diye terk mi edecekti? Arafat böyle yapmamıştı ama yapmazdı da…

Ne var ki ikisini birden taşıyamazdı tek başına. O Arafat kadar güçlü değildi. Hem sedyenin altında artık saç yoktu, sedye kaymayacak, kara kaplanacaktı. Ne yapmalıydı?

Kalkıp sağa sola yürümeye başladı; ikisini birden çekerse bunu akşama kadar başaramazdı kuşkusuz… Sonra kurtlar yetişirdi arkalarından ve üçü de ölürdü. Sayram'ı çekip götürse ikisi kurtulabilirlerdi belki… Ama Arafat soğuktan ölürdü. Belki yatağın üzerine yatırmalıydı Arafat'ı, üstüne yorgan örtüp bırakmalıydı, bu onu soğuktan korurdu. Hem boş sedyeyi daha rahat çekerdi Sayram'la. İşi de kolaylaşırdı. Ama sadece sorun soğuk değildi, kurtlar da vardı… Kurtlar gelip parçalayıverirlerdi her yandan çekiştirip… Sayram'a saldırdıklarındaki vahşiliklerini görmüştü, saldırganlıklarını görmüştü… Bunu yapamayacağını anladı. Arafat'ı bırakamayacağını anladı. Ama anlamadığı şey buradan nasıl kurtulacağıydı.

Bir ses duydu sanki kulak kabartti; köpek sesine benzer bir sesti bu. Sanki içine bir bıçak saplandı. *"Eyvah kurtlar!"* dedi. *"Kurtlar geliyor!"* Hemen sedyenin altına bağlı nacağı kapıverdi. Sayram'ı arkasına aldı, belli ki kurtlar kan kokusuna gelecekti önce… Sonra Arafat aklına geldi, gidip sürüklemeliydi onu da sedyenin yanına. Arafat'a doğru yöneldiğinde sesleri daha çok duymaya başladı. Sesler yayla tarafından geliyordu. Dikkatli baktı, sanki bir kurt yamaca yukarı tırmanıyordu, sabahki kurt gibi boz rengi vardı ve arkasındakilerini de gördü… Koca bir sürüyle nasıl baş edecekti? Hemen bir karar vermeliydi. Aklına sedye geldi, Arafat kurtlarla Sayram arasına koymuştu sedyeyi. O da yapabilirdi bunu. Sayram'ı yatağıyla birlikte sedyeden indirdi, kurtların geldiği tarafa sedyeyi kara sapladı. Bir duvar oluşturdu böylece. Arafat'a saldırırlarsa arkalarından koşar parçalardı kafalarını nasıl olsa ama belli ki Sayram'a saldıracaklardı… Kendini topladı, savaşmaya hazırdı.

-Gelin bakalım gâvurlar, gelin! Gelin de gününüzü göstereyim hepinize!

İçindeki öfke giderek büyüyor, yüreğinde koca bir ateş topuna dönüşüyordu. Gözlerinden fışkırıyordu öfkesi. *"Gelin!"* diye bağırıyordu durmadan. *"Gelin de dağıtayım beyninizi!"*

Nasıl böyle şeyler düşünüyordu, kendine şaşırdı. Karıncayı bile incitemezdi Ilgın ama şimdi kurtların kafasını parçalamaktan söz ediyordu, bundan zevk alacaktı, biliyordu. *"Aman!"* dedi kendi kendine. *"Kurtları mı düşüneceğim, canımı mı? Çocuğumu mu düşüneceğim, onları mı?"* Artık emindi. Gelseler var gücüyle savaşacaktı onlarla, kafalarını gözlerini kana bulayacaktı. Tek tek kesecekti ayaklarını. Bunu istiyordu, bunu delice istiyordu...

Sesler yaklaşmaya başlayınca kalbinin sesini duydu, sanki içeride bir motor çalışıyordu. Soluk soluğaydı; bir yandan da dedesinin ezberlettiği duaları söylüyordu. Sesler yaklaştı, yaklaştı ve birden yanlarından hızla geçtiler. Ne Arafat'a yönelmişlerdi ne Sayram'a... Arkalarından bir süre baktı. Bunlar kurt değildi ki, bildiğin köpeklerdi... Dönüp Sayram'a baktı; Sayram'ın başı yataktan aşağıya doğru düşmüş, ağzından salyalar akıyordu. Hemen sedyeyi çevirdi. Kaptığı gibi yatakla birlikte Sayram'ı sedyenin üstüne attı. Başının altına ayakkabıyı koydu.

-*Beni duyuyor musun?* diye bağırmaya başladı. *Beni duyuyor musun?*

Sayram Ilgın'ı duymuyordu... Kirpiklerini kaldırdı, gözlerinin feri gitmişti sanki. Yanağını dudaklarına yaklaştırdı. Nefes alıyordu. *"Nefes alıyor!"* diye haykırdı birden. Sevincinden zıpladı, zıpladı, zıpladı... Bir an Sayram'ın öldüğünü sanmıştı, bir an içinden kocaman bir kaya yuvarlanmıştı yamaç aşağı...

-*Kurtulacağız!* diye bağırmaya başladı. *Kurtulacağız!*

O an bir ses duydu, geriye döndü. Ellerinde silah olan birkaç adam Ilgın'ı izliyordu.

buluttan düğüm

Her şey beyazdı ama süt beyaz; eli de beyazdı, elinde tuttuğu top da… *"Ne güzel bir topmuş bu böyle…"* dedi kendi kendine. Bakmaya doyamıyordu; bir o yana çeviriyor, bir bu yana çeviriyordu. Birden top elinden kayıp düşüverdi. Sonra pencereden çıkıverdi sokağa… Koşup pencerede buldu kendini; top sokakta sekiyordu, top sokakta gidiyordu ama kimsecikler yoktu. Sokağın ortasında bir çukur vardı. Sanki çukurun içinde bulutlar dönüyordu burgaç gibi. *"Sakın atlama!"* diyor biri. Dedesinin sesiydi, dedesinin sesini tanımaz mıydı hiç, dönüp baktı. Ama yüz dedesinin yüzü değildi. Dedesi gibi konuşan adam da kimdi? *"Sakın zıplama!"* dedi adam. Ayaklarına baktı; biri yok, sadece pantolon sallanıyordu aşağıya doğru… Bembeyaz bir pantolon… Çığlık attı, çığlığında camlar kırıldı. Yarasalar doldu odanın içine, kaçmak istiyordu, kaçmak istiyordu. *"Bir ayağın yok ki, yürüyemezsin…"* diyordu adam. Adamın sadece sesi vardı, adam yok olup gitmişti, nereye gitmişti? Sesi geliyordu boğuk boğuk bir yerlerden; *"Sol olmadan sağ ne işe yarar evlat? Sağ olmadan sol ne işe yarar? Sağı atarsın bir adım, solu atarsın bir adım daha… Yürü, marş!"*

Yarasalar gibi üstüne geliyordu her sözcük, yarasalar üniforma giymiş gibi.

-*"Ben askerliğimi yaptım, ben askerliğimi yaptım!* Bırakın beni!" diye çığlık attı o zaman. Sesi çıktıkça ağzına su doluyordu, sesi çıktıkça ağzına su doluyordu.

-*Uyanıyor mu acaba?*

-*Kâbus görüyor olmalı.*

-*Serum bitmiş, yenileyelim… Bir de…*

Kim konuşuyordu başucunda, bilemedi. Soru sormak istedi ama dili odunlaşmıştı, dönmüyordu ağzının içinde. Yutkunsa yutkunamıyordu.

-*Kimsiniz, ne olur su verin, bir yudum su…* diye yalvarmak istiyordu. Ama nafile… Sesi çıkmıyordu belli ki… El işaretiyle su istedi o zaman; el işaretiyle "*Konuşamıyorum,* görmüyor musunuz? Dilim odun gibi, görmüyor musunuz?" diye anlatıyordu gölgelere… Uzanıp beyaz önlüğünden çekmek istedi ama kolunu kaldıramadı. Artık konuşmuyor da içinden dua ediyordu:

-*Ne olur Allah'ım, beni duysunlar da bir yudum su versinler… Ne olur Allah'ım…*

Ne duası kabul oluyordu ne konuşabiliyordu. Ağladı, ağladı, ağladı…

-*Neden duymuyorsunuz? Su diyorum, su*… diye içli içli ağladı.

Sonra odadaki bütün ışık bir noktaya toplandı, odadaki nesneler bir noktaya toplandı, odadaki gölgeler bir noktaya toplandı, karışıp birbirlerine yok olup gittiler…

-*Sanki parmağını kıpırdattı, gördüm anne…*

-*Emin misin?*

-Eminim, sanki doktorlara işaret ediyordu. Daha iyi görmek için cama yüzünü yapıştırdı Ilgın. Bıraksalar da yanına gide*bilsem…*

-Yoğun bakıma sokmazlar kızım…

-Ama moral olurdu dokunsam eline… Eminim hissederdi, niye sokmuyorlar ki? Eşi değil miyim?

-Hastane kuralları işte...

Öyle öfkelendi ki annesini azarlayacaktı orada. Bıkmıştı onun bu düzene boyun eğmesine yönelik emirlerinden. Annesi için her şey düzendi, düzenli olmalıydı ve kurallara uyulmalıydı. Ama artık Ilgın değişmişti; başkasının düzenine boyun eğmeyecekti. Gerekirse kendi düzenini kuracaktı. O da bunu kabullenecekti… Bir anne böyle mi davranırdı? Bir anne kuralların yanında mı yer alırdı, çocuğunun yanında mı? Ne saçma tutumdu bu böyle? Kendisi asla böyle bir anne olmayacaktı, karnına dokundu, içinden yemin etti; *"Meraklanma minik bulutum, annen asla böyle olmayacak, annen hep senin arkanda duracak!"* Dayanamadı Ilgın, konuşuverdi.

-Kuralsa kural, benim duygularım yok mu? Beni mi savunacaksın, kör olasıca hastane kurallarını mı?

-Ne diyorsun kızım?

-Dediğimi tekrarlatma bana… Benim yanımda olsan günaha mı gireceksin? Yaşadıklarımı umursamadan hala kuralları mı savunuyorsun bana?

-Ne oluyor kızım sana? Kendine gel, el âlem duyacak!

-El âlem kim anne, el âlemden *bana ne? Bak, iyice dinle beni. Kaza geçirdim, ben kaza! Ölümden döndüm yani, senin*

küçüklüğünde geçirdiğin kaza gibi. Kurtlardan kurtuldum, kardan buzdan kurtuldum… Uçurumlardan uçtum… Üç gün sonra gözümü açtım sen bana kuraldan söz ediyorsun…

-Sabırlı ol kızım, sabırlı ol… Sabırla çözülür her şey!

-Eşim yoğun bakımda, nasıl sabırlı olayım anne? Adam ölürse elini tutmadan, dokunmadan ne işe yarayacak sabrın, söylesene?

Tartışmaları bitmeden yoğun bakımın kapısı açıldı, iki hekim hızla çıkıp koridoru yara yara yürümeye başladılar. Ilgın bir koşu arkalarına düştü.

-Hocam! Hocam! diye seslendi hekime. Gölgesi gibi peşini bırakmıyordu hekimin ama hekimin kulakları kapalıydı sanki. Asansöre binip yüzünü döndüğünde Ilgın'ı gördü.

-Daha biraz vakti var eşinizin, iyi bakılıyor, meraklanmayın! Dedi. Sonra asansörün kapısını kapatıverdi.

Ilgın orada kalıverdi. Gözlerinden ateş çıkmaya başladı. Şimdi merdivenlerden koşup odasına varmadan yetişse, arkasından saçlarını tutup yerlerde sürüklese bu kadını… Sonra kendine geldi. *"Bana ne oluyor böyle?"* dedi, *"Ben böyle değildim, bana ne oluyor?"*

O an annesi omzuna vurdu, birden irkildi.

-Polisler ifadeni alacaklarmış…

Ilgın bir süre sustu, kendine gelmeye çalıştı.

-Kaza için…

-Polisle ne ilgisi var ki?

-Kamu davası sayılır kazalar… Soruşturmaları lazım…

-*Ya anne…* dedi ama lafın gerisini getirmedi. *Peki, nerede?*

Annesi arkasını dönüp yürüdü:

-*Beni takip et.*

-*Seni takip etmekle geçti ömrüm…* diye mırıldandı.

-*Anlamadım?* diye sesini yükseltti annesi.

-*Yok bir şey*. diye yanıtladı, sonra sustu. Annesinin yürüyüşünü izledi. Ellisini geçmiş bedenini ayakları zor taşıyordu; kocaman kalçalarıyla bir armuda benziyordu. Kendisi de yaşlanınca böyle mi olacaktı? Bir an o halini düşündü ve yüzünü buruşturdu. *"Asla!"* dedi, *"Asla annem gibi olmayacağım…"* Bunu çocukluğundan beri söylerdi zaten.

-*Polisler burada kızım. Ne sorarlarsa cevapla…*

Ilgın annesine ters ters baktı ama yanıt vermedi. İki polis kapının önünde duruyordu.

-*Buyurun, ben Ilgın Sevinç.* diye kendini tanıttı.

-*Kaza ile ilgili ifadenizi almamız lazım, girişteki polis odasına gelir misiniz?*

-*Elbette…* Sonra annesine baktı, *Annemin gelmesine gerek yok herhalde?* Dedi.

Polis gerek olmadığını mimikleriyle gösterip yürümeye başladı. Genç olan da onu takip ediyordu. Konuşmadan yürüdüler, giriş katında oda vardı, orada girdiler. Yaşlıca olan masaya oturdu, bilgisayarını açtı.

-*Ayakta kalmayın, oturun!* diye ekledi. Masanın tam karşısında iki sandalye vardı. Birine oturdu Ilgın. Genç polis ayakta duruyordu. Boş sandalyeye oturur diye yer değiştirdi.

Ama polis kapının yanında ayakta durmaya devam etti. Neden oturmadığına bir anlam veremedi… Polisin bu tutumu öfkesini yeniden canlandırdı. *“Seni yiyecek değilim.”* diye geçirdi içinden.

-Kazayı anlatabilir misiniz?

-Nereden başlamam gerektiğini bilmiyorum… Daha önce ifade vermedim.

-Baştan başlayın. diye çıkıştı polis. Ilgın espri yapıyor sandı ama polis gayet ciddiydi.

-Başı, kaza anı mıdır?

-Yola çıkış diyelim…

-Erzurum’a o yeni açılan tünelden geçerek gitmek istedik. Yemek yediğimiz lokantacının da Erzurum’da işi varmış, o da bize katıldı.

-Tek tek sorayım, öyle yanıtlayın madem.

-Buyurun!

-Ardanuç’ta ne işiniz vardı?

-Gezmeye gitmiştik, annemin çocukluğunun geçtiği yerdi. Kaldığı evi ziyaret edecektik, bilirsiniz… Annem istemişti hem.

-Orada hoş olmayan bir şey yaşadınız mı? Şüpheli bir şey?

-Yok!

-Neler yaptınız Ardanuç’ta o iki gün?

-Zaten birinci gün akşama doğru gelmiştik, otelde kaldık… Küçük bir yer orası. Yorulmuştum, midem bulanmıştı yollardan, bir yere çıkmadık.

-İkinci gün?

-Kahvaltıdan sonra annemin yaşadığı evi bulduk, fotoğraf çektik. Sonra Belediye Başkanı'nı ziyaret ettik.

-Belediye Başkanı'nı nereden tanıyordunuz?

-Eşimin hocası onun hakkında bir kitap yazmıştı, bizde vardı. Onu okumuş, görüşmek istedik... Küçük yerlerde belediye başkanına ulaşmak kolay oluyor.

-Peki sonra?

-Başkan bizi yemeğe götürdü bir lokantaya... Ardından da yola çıktık...

-Yanınızda biri daha var?

-İşte o lokantacı... Onun da Erzurum'da işi varmış, "Ben de sizinle gelebilir miyim?" diye sordu. Bizim için de iyi olacaktı, bilmediğimiz bir yoldan gidecektik ve yol arkadaşı iyi olur diye düşündük.

-Lokantacıyı daha önce tanımıyordunuz yani?

-Hayır.

-Yeni tanıştığınız birine nasıl güvendiniz?

-Ne açıdan?

-Dağda malınıza, canınıza kast edebilirdi.

-Lokantacı mı?

*-Biz neler görüyoruz han*ımef*endi.*

Polis haklı olabilirdi gerçekten ama Arafat için değil... Onun nasıl bir insan olduğunu görmüştü, onun hakkında kötü şeyler

düşünmek bile canını acıtıyordu. Sanki yıllardır tanıyordu onu. Üç hayat borçluydu ona… O olmazsa kazadan sonra yaşayamazlardı, kurtlara yem olurlardı, bundan emindi. Yayladaki kurtların saldırısındaki gibi içi ürperdi…

-Haklısınız memur bey… dedi mırıldanarak… *Ama insan insana güvenmezse…*

-Temkinli olmak lazım. İnsan insanın kurdudur derler.

-Haklısınız… diye lafı kestiriverdi Ilgın, şimdi bir tartışma kaldıracak durumda değildi. İfadesini verip çıkmak istiyordu Sayram'ın yanına. O an Arafat'ın gülümsemesi geldi gözünün önüne, acaba o nasıl olmuştu? Bugün uğramamıştı yanına…

-Devam edelim.

-Olur.

-Yola çıktınız?

-Her şey normaldi.

-Siz arka koltukta mıydınız?

-Hayır! Ön koltukta oturuyordum, eşim kullanıyordu arabayı…

-Lokantacı arka koltuktaydı o zaman…

-Evet.

-Onda şüphe uyandıracak bir davranış sezdiniz mi?

-Hayır, sezmedim… Kendiyle barışık bir adamdı.

-Peki, yolda dikkatinizi çeken bir şey oldu mu?

-Evet! Jandarma yolu kesmişti, kimlik kontrolü yapıyordu. Lokantacıyla komutanları arkadaştı, mesela bu benim garibime gitmişti…

-Öyle mi?

Polise bunu özellikle söylemişti. Böylece Arafat'ın tehlikeli olduğuna yönelik şüphesine bir son vermek istiyordu. Kaza geçirmişlerdi, adı üzerinde; kaza… Adam kaza olması için ne yapacaktı, içinde kendisi de vardı, kendi hayatını tehlikeye mi atacaktı?

-Evet…

-Sonra?

-Dağa doğru tırmandık, sis başladı. Lokantacı…

-Vedat Coşkun.

Polis Arafat'a Vedat deyince bir garipsedi. Neredeyse *"Hayır, Arafat."* diyecekti ama sustu.

-Evet… Yolun tehlikesinden söz etmişti. Hatta Başkan da dağdan gidecekseniz erken yola çıkın diye uyarmıştı.

-Dağ yoluna siz karar verdiniz değil mi, lokantacı değil?

-Biz karar vermiştik, görmek istiyorduk orayı da. Hem karayollarında çalışıyoruz ikimiz de, oralar bizim müdürlüğümüze bağlı…

-Eşinizle aranız nasıl?

Ilgın'ın kaşları asıldı, yüzü gerildi, nefesi daraldı. Neredeyse *"Sana ne?"* diyecekti ama memur görevini yapıyordu. Onun işi buydu, nasıl kendisi işini yapıyorsa öyle…

-Yeni evliyiz, yaklaşık üç aylık hamileyim, çocuk bekliyoruz

Memur bey. Gayet mutluyuz.

-Allah analı babalı büyütsün!

-Allah razı olsun…

-Şimdi kazanın nasıl olduğunu anlatın. dedi memur.

Ilgın en ince ayrıntısına kadar olanı biteni tek tek sıraladı. Yavaş yavaş, tane tane… Polis hepsini not alıyordu. O an Arafat'ı düşündü, ne yapıyordu acaba? Durumu nasıldı?

-Ayaklarının üzerine basabiliyor olmak ne güzel kızım, bir bilsen… dedi Arafat. Cansu tam karşısında dikilmiş ona bakıyordu.

-Neden böyle dedin baba? diye yanıtladı genç kadın. *Sen de basıyorsun işte.*

-Artık eskisi gibi değil… Kazadan sonra bir şey değişti sanki…

-Doktor bir şeyi kalmadı diyor. Hem senin omzun zedelenmiş baba, bacakların değil…

Arafat kızını görünce içi ısınmıştı, sanki o geldikten sonra daha çabuk iyileşmişti. Ciğerlerinde bir sorun tespit etmişti hekim, onunla ilgili yatıyordu, yoksa omzundaki ağrı zamanla geçip giderdi…

-Belki bugün taburcu edecekler. dedi sonra. Doğrulup yatağında oturdu. Koluna bağlı serumu incelemeye başladı. *Annenle Can nerede?* diye sordu.

-Aşağıya indiler baba, biraz hava alacaklarmış. Başkan gelecekmiş, telefon etti sabah.

-Öyle mi? Bu iyi… dedi Arafat, yüzü güldü. *Belki o bizi götürür Ardanuç'a…*

-O da öyle dedi.

-Yıldırım iyidir, yapar…

O an kapıda bir adam belirdi.

-Merhaba! Dedi. Ö*ncelikle geçmiş olsun, ben gazetece Sabri… Sizinle bir söyleşi yapmak istiyorum Vedat Bey!* Sonra cüzdanından kartını çıkarıp uzattı.

O an, duruşma salonundaki gazeteci gözünün önüne geldi Arafat'ın. Aynı taşkınlıkla konuşuyordu bu adam da. O zaman bir tekme sallamıştı gazeteciye… İçinden gülmek geldi. *"Şu işe bak…"* diye geçirdi içinden, "*Ne zaman başıma bir felaket gelse, gazeteci de geliyor."*

-Ne söyleşisiymiş bu? diye sordu Arafat.

-Babam hasta, görmüyor musunuz? diye çıkıştı Cansu.

-Dur kızım, dur… diye uyardı Arafat. *Derdi neymiş, bir anlayalım…*

-Kazayı haber yapmak istiyorum.

-Neden, her gün kaza oluyor Türkiye'de?

-Bu İlginç*! Kayboluşunuz, bulunuşunuz, macera dolu…*

Arafat düşünmeye başladı. Dağda nasıl da çözülmüştü dili, her şeyi anlatmıştı gençlere… O zamana kadar yaşadıkları yoktu aslında, yok olmuş, kaybolmuştu. Anlatılmadıktan sonra yaşananlar bilinemezdi. Ama anlatınca Sayram ve Ilgın öğrendi, işte o zaman her şey gerçek oldu. Daha önce sanki kendi düşleri gibiydi, kendi rüyası, kendi uydurması… Bir kez paylaştıktan sonra silinmez bir gerçekliğe dönüşmüşlerdi.

Böyle olsun ister miydi? Buna karar veremedi. İnsan yaşadıklarının bilinmesini istiyordu bir yandan, bir yandan çekiniyordu. Bilinsin istiyordu ki öldükten sonra da yaşayabilsin hikâyesi… Ama öte yandan herkesin bilmesi de garipti. Onlar beğensin diye kaza geçirmemişti, onlar beğensin diye karlarla mücadele etmemişti. Başkalarının beğenisini karşılamak ne kadar güç bir işti… Yine de içinde bir anlatma isteği vardı. Belki bu macera başkalarına da yararlı olacaktı. Ama sanki gizil bir şey daha vardı ve bundan hiç hoşlanmıyordu Vedat. Çocuklara anlattığında onların şaşkınlığından bir tat almıştı, heyecanlanmıştı… Onların şaşkınlığındaki hayranlık hoşuna gitmişti, gönenmişti. Kendisi de nefret ettiği kişiler gibi beğenilmek mi istiyordu? Meşhur olmak mı istiyordu? İşte bu mesele canını sıkıyordu; yoksa anlatsa ne olacaktı, anlatmasa ne olacaktı?

-*Nereden geliyorsun hemşerim?* diye sordu gazeteciye. Zaman kazanmak istiyordu.

-*Ben ajansın Erzurum temsilcisiyim. Kartta yazıyor.* diye de üsteledi gazeteci. *Ulusal basında çıkacak.* Eğer video çekmemi kabul ederseniz ulusal televizyonlarda da haber olacaktır.

Kendini televizyonda haberlerde hayal etti, uymadı. Hiçbir yerine yakıştıramadı.

-*Sağ ol hemşerim, uzak bir yerden gelsen kırmazdım ama zaten Erzurum'daymışsın.*

-*Siz söyleşi yapmazsanız öbür kazazedelerle yaparım ben de*…

-*Lütfen babamı rahatsız etmeyin!* dedi Cansu ve adamı kapıdan dışarıya çıkması için çekiştirdi.

-*Durun bayan, lütfen…*

-Dur kızım, çıkar… Siz öbürleriyle yapın söyleşiyi hemşerim.

-Aman yapmasan yapma babalık! dedi. *Sanki sana kaldı ajansın kaderi. Biz sana değer veriyoruz da sen bizi beğenmiyorsun ha! Televizyona çıkmak için para veriyorlar para!* Sonra çekip gitti.

Derin bir sessizlik oldu odada... Cansu oflayıp pufluyor, odada bir ileri bir geri yürüyordu.

-Kızım keşke soğuk bir su bulsan bir yerlerden… Adamların verdiği suyu içemiyorum valla.

-Soğuk su sana iyi değil baba!

-Ama ben hiç sıcak su içemem, biliyorsun. Bir tane alıp gelsen… Biraz ısıtır, öyle içerim. Ben dağlı adam, gözelerden su içmiş adam, bunlar dayıyor bana abdest suyunu…

-Peki. dedi Cansu. Çantasını kaptığı gibi çıktı.

Kocaman kız olmuştu, bir iş bulsa hayatını yoluna koysa ne güzel olurdu. Aslında Arafat'ın derdi su değildi. Kızı odada sıkılmıştı. Gezip dolaşsın, hava alsın, canı sıkılmasın istiyordu.

Cansu gittikten sonra tekrar yatağa uzandı Arafat. Hastanenin duvarlarını inceledi. Tıpkı Arhavi Hapishanesi'ne benziyordu. İçinden bir gülme geldi. Ne günlerdi; devletten bir buçuk yıl alacaklı olduğu halde koca devlet, dosyasını kaybetmişti. Bu yüzden Türkiye'ye döndüğünde hapishaneye yeniden girmek zorunda kalmıştı. Neyse ki tanıdıklar vardı; Artvin Hapishanesi müdürü okul arkadaşıydı, ayarlamıştı işleri… Hopa savcısı arkadaşıymış müdürün eskiden, işleri yoluna koyacakmış ama terslik işte, Hopa yerine Arhavi Hapishanesine gitmek zorunda kalmıştı. Arhavi savcısı geçmişini okuyunca Arafat'ın tüyleri diken diken olmuş, gardiyanlara

tembih etmiş ki dikkat edin çok tehlikeli bir adam geliyor diye. Hâlbuki ne tehlike olacak, işte… Hapishaneye girerken gardiyanların tedirginliğini fark etmişti, zorbaca davranışlarını da… Kemerini falan çıkartmaya çalışınca iyice sinirlenmişti. Sıkıyönetim zamanında kemer çıkarmamıştı ki şimdi çıkarsın… Konuşmaya başlayınca birçoğu Artvinli tanış çıkmış, yakınlaşmışlardı.

İnsandan önce ünü gidermiş derler ya, hakikaten öyle… Hapishaneye kendisinden önce ünü gidince içeridekiler çekinmişlerdi. İşte o zaman kafasındaki düzeni hapishanede kurma olanağı bulmuştu. Toplayıp bütün mahkûmları; *"Kimsenin kimseden farkı yoktur; bundan böyle acılarımızı, sevinçlerimizi birlikte yaşayacağız… Birlikte paylaşacağız işleri, dayanışacağız… Herkes tuvaleti temizleyecek, herkes bulaşık yıkayıp temizlik yapacak…"* diye kolektif yaşamı anlatmış ve bunu başarmıştı. Oysa bütün ülke böyle olsun istemişti, olmamıştı…

Biraz hareket edince omzundaki sancı arttı. Daha tam iyileşmemişti belli ki ama çok sıkılmıştı. Muhittin'in yaylasında böyle sıkılmamıştı. Kurtlarla mücadele etmek, burada insanlara laf anlatmaktan daha iyiydi. Ne doktorlar dinliyordu tam ne yakınları… Hepsinin bir fikri vardı kendisi için. Kendisi için iyi olanı herkes biliyordu da sanki bir Arafat bilmiyordu. Lokanta işini de yapamayacak gibiydi. Artık bir köşeye çekilme zamanı gelmişti belli ki, insanları çekemiyordu. Belki de kaza bir işaretti. Polise kazayı anlatırken aklıma gelmişti; orada ölüp gidebilirlerdi. Oysa yaşamak güzeldi, her şeyden güzeldi… Şurada ne kadar ömrü kalmıştı ki?

Bir daha dünyaya gelme şansı olsaydı keşke… O zaman ne yapardı diye düşündü. Tabii şimdiki aklıyla dünyaya gelse… *"Aynı şeyleri yaşamak isterim…"* diye geçirdi içinden ama bundan pek emin değildi. Sanki başkası varmış gibi söylemişti,

oysa insan kendini nasıl kandırabilirdi? Gençliğini başka türlü yaşamak isterdi belki, yaptığı hataları düşündü bir bir... Neden kendini seven kızlardan kaçmıştı ki? Sevginin nesi ahlaksız olabilirdi?

Gerçi artık solculukla sağcılık arasındaki keskin ayrım ortadan kalkmıştı; yeni neslin bir kısmının umurunda bile değildi bu ayrımlar… Şimdi başka gerilimler günceldi ama elbette bu geçiciydi. Sonuçta emek/sermaye çelişkisi ancak sınıfsız toplumda ortadan kalkabilirdi. Üstü örtülse de önemsenmese de önünde sonunda bu çelişki gelip dayatacaktı hayata kendini… Bunu adı gibi biliyordu. Şimdi kavramların karıştığı bir zamandı belki, ara sınıfların türediği bir geçiş dönemiydi… Eski sağcılarla bile zaman zaman aynı tepkilere sahip olabiliyorlardı. Ama sular durulunca her şey yeniden netleşecekti. Ya emekten yana ya sermayeden yana olabilirdi insan. Ya eşitlikten yana ya eşitsizlikten… Ya özgürlükten yana ya tutsaklıktan… O an biraz kafası karıştı; özgürlük deyince hala içinde bir şeyler kıpırdıyor, sevinç doluyordu ama özgürlüğü açıklamakta zorluk çekiyordu.

O an kapıda Ilgın belirdi. Hemen doğruluverdi.

-Gel Ilgın, gel… Nasıl oldu bizim yeğen, yanına uğrayabildin mi?

-Sanki bir parmağını kıpırdattı gibi… Ayağı askıda ama iltihabı henüz kurutamamışlar. Bu doktorlarla da konuşulmuyor valla…

-Çok yoğunlar… Bir iki şey sorayım dedim, dinlemedi bile beni sabah. Taburcu olup olmayacağımı bilmiyorum. Onların hayatları çok zor, çok zor…

-Bu kaza beni değiştirmiş olmalı, sabah neredeyse doktorun saçına yapışacaktım.

-Olur öyle yeğen. Derler öyle… Kazalar, hastalıklar insanları değiş-tirir. Olsun, böyle daha hoş oldun. Eskiden biraz dalgındın…

-Evet, zihnimi toparlayamıyordum.

-Başkan geliyormuş.

-Aa öyle mi? Sevindim valla. Görmek isterim.

-Belki biz de onunla döneriz Ilgın.

O an Ilgın'ın yüzüne bir hüzün çöktü…

-Öyle mi? dedi. Gözleri nemleniverdi bir anda. Sanki bir ömür boyu Arafat onlarlaydı. O gitse ömürlerinin yarısı da gidecekti.

-Yeğenle görüşüp gidebilsem ama durumundan haberdar edersin değil mi?

-Ederim… diye mırıldandı Ilgın ama sesi titriyordu.

O an bir anons duyuldu:

-Mavi kod, Mavi kod! Bütün personelin dikkatine! Yoğun bakımda Mavi kod*!*